

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Špela Močilnik
Vloga socialnega dela v vrtcu

Magistrsko delo

Ljubljana, 2025

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Špela Močilnik
Vloga socialnega dela v vrtcu

Magistrsko delo

Mentor: doc. dr. Miloslav Poštrak

Ljubljana, 2025

Najlepša hvala mentorju doc. dr. Miloslavu Postraku za najino ponovno sodelovanje pri
ustvarjanju zaključnega dela, za vso strokovno pomoč in podporo ter usmeritve.

Iskreno se zahvaljujem tudi gospe mag. Tamari Malešević iz Zavoda Republike Slovenije
za šolstvo za čas, trud in pomoč pri razumevanju raziskovanega področja.

Posebna zahvala tudi vsem sodelujočim v raziskavi, brez katerih mojega zaključnega dela
ne bi bilo. Hvala, da ste kljub svojemu delu našle čas ter z mano delile dragocene izkušnje
iz prve roke.

Najlepše se zahvaljujem še nekdANJI gimnazijski razredničarki Tereziji Jamnik, prof. slov.
in angl. jezika s književnostjo, za lektorski pregled magistrskega dela in pregled prevoda v
tuji jezik.

Iz srca hvala pa tudi vsem domačim in prijateljem, ki so mi stali ob strani tekom celotnega
študija ter mi nudili podporo in pomoč, ki in ko sem jo potrebovala. Veste, kdo ste.

»Otroci potrebujejo vzornike, ne kritikov.«

Joseph Joubert

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Špela Močilnik

Mentor: doc. dr. Miloslav Poštrak

Naslov: Vloga socialnega dela v vrtcu

Kraj: Ljubljana

Leto: 2025

Št. strani: 227

Št. tabel: 75

Št. grafov: 37

Št. prilog: 31

Št. virov: 136

Povzetek magistrskega dela:

V magistrskem delu raziskujem predvsem zaposlovanje socialnih delavk/delavcev na področju vzgoje in izobraževanja, natančneje v svetovalni službi javnih vrtcev v Sloveniji ter izkušnje na tem delovnem mestu. Znotraj tega področja raziskovanja se dotaknem različnih podtem, in sicer: sodelovanja z zunanjimi institucijami, sodelovanja z različnimi udeleženci, nalog, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja, delovanja na različnih področjih, prednosti pri zaposlovanju socialnih delavk/delavcev v svetovalni službi javnega vrtca, ovir na tem delovnem mestu, začetne izobrazbe ter tudi dodatnih izobraževanj, (ne)upoštevanja novih normativov za zaposlitev svetovalnega delavca, vključevanja v strokovne mreže, obremenjenosti, zadovoljstva in podobno.

V prvem delu predstavim teorijo, znotraj katere pišem najprej o pojmih otroka in otroštva (znotraj teh tem se dotaknem še razvojnih obdobij ter spoštovanja otroštva in otrokovega glasu), življenjskem svetu, različnih kapitalih in teoriji navezanosti. V nadaljevanju podrobneje opredelim vrtce in se dotaknem njihovega razvoja, nato se osredotočim na svetovalno službo znotraj njih ter na področja njenega delovanja. Ob tem opišem svetovanje in svetovalni odnos. Na koncu se specifično osredotočim še na socialno delo v vrtcu ter pregledam prispevke te stroke znotraj omenjenega področja.

Raziskava je kvantitativna, empirična, deskriptivna oziroma opisna in korelacijska. Uporabljen merski instrument predstavlja strukturiran spletni vprašalnik, oblikovan v programu Arnes 1ka. Vzorec je neslučajnosten, natančneje priročen, prav tako izbran še po metodi snežne kepe. Metodo raziskovanja predstavlja spletno anketiranje. Opravljena analiza je bila kvantitativna s pomočjo statističnih metod, za vprašanja odprtega tipa je bila opravljena še kvalitativna analiza – odprto in osno kodiranje.

V drugem delu predstavim končne ugotovitve, dobljene predvsem na podlagi kvantitativne, nekaj pa tudi kvalitativne analize podatkov. Glavne ugotovitve na podlagi začetno zastavljenih raziskovalnih vprašanj in hipotez so bile, da v povprečju ni razlik v pogostosti sodelovanja z zunanjimi institucijami socialnih delavk v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na tem delovnem mestu; da predstavlja socialnim delavkam, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, največji izziv sodelovanje s starši; da jim pri njihovem delu največje ovire ne predstavlja prevelik obseg administrativnega dela; da so socialne delavke zadovoljne z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu; da se kaže nizka korelacija med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca.

Ključne besede: vzgoja in izobraževanje, svetovalna služba, javni vrtec, programske smernice, normativi, zunanje institucije

Title: The Role of Social Work in Kindergarten

Master's Thesis Abstract:

This master's thesis primarily explores the employment of social workers in the field of education, with a specific focus on the counselling services within public kindergartens in Slovenia and the experiences of professionals in this role. The research addresses a range of subtopics, including: cooperation with external institutions, collaboration with various stakeholders, tasks not explicitly outlined in the Program Guidelines for Counselling Services in Educational Programs, engagement across different areas of work, advantages of employing social workers within public kindergarten counselling services, challenges faced in this position, initial educational background and additional training, (non-)compliance with newly introduced standards for the employment of counselling staff, involvement in professional networks, workload, job satisfaction, and related themes.

The theoretical framework is presented in the first part of the thesis, beginning with an exploration of the concepts of the child and childhood (including developmental stages and the importance of respecting both childhood and the child's voice), the lifeworld, various forms of capital, and attachment theory. This is followed by a more detailed discussion of kindergartens, including their development, and a focus on the counselling services within them and the scope of their work. Counselling and the counselling relationship are also addressed. The section concludes with a specific emphasis on social work in kindergartens and a review of the profession's contributions within this context.

The research is quantitative, empirical, descriptive, and correlational in nature. The measurement instrument used was a structured online questionnaire, created using the ARNES 1ka platform. The sample was non-probability-based, specifically convenience sampling, combined with snowball sampling. The data collection method involved an online survey. Data were analysed quantitatively using statistical methods; open-ended responses were analysed qualitatively using open and axial coding.

In the second part of the thesis, the final findings are presented, based primarily on the quantitative analysis, and to some extent also on qualitative analysis. The key findings, drawn from the initially formulated research questions and hypotheses, indicate that: on average, there is no difference in the frequency of cooperation with external institutions between social workers and other professionals in this role; that collaboration with parents represents the greatest challenge for social workers employed in kindergartens; that administrative workload is not perceived as the greatest obstacle in their work; that social workers report satisfaction with their role in kindergarten counselling services; and that there is a low correlation between the level of job satisfaction and the length of employment in the counselling service.

Keywords: education, counselling service, public kindergarten, program guidelines, norms, external institutions

Kazalo vsebine

1	Teoretični uvod.....	1
1.1	Otrok in otroštvo	1
1.1.1	Razvojna obdobja	3
1.1.2	Spoštovanje otroštva in otrokovega glasu.....	5
1.2	Življenjski svet otroka.....	7
1.3	Kapitali.....	9
1.3.1	Ekonomski kapital	10
1.3.2	Kulturni kapital.....	11
1.3.3	Socialni kapital	11
1.4	Teorija navezanosti	12
1.4.1	Varna navezanost.....	13
1.4.2	Preokupirana navezanost	14
1.4.3	Plašljiva navezanost.....	14
1.4.4	Odklonilna navezanost.....	15
1.4.5	Ambivalentna navezanost.....	15
1.4.6	Dezorganizirana/dezorientirana navezanost	16
1.5	Opredelitev vrtcev.....	16
1.6	Svetovalna služba v vrtcu	18
1.6.1	Področja delovanja.....	24
1.6.2	Svetovanje in svetovalni odnos.....	31
1.7	Socialno delo v vrtcu.....	32
1.7.1	Sodobni koncepti socialnega dela.....	35
1.7.2	Sistemske socialno delo.....	37
1.7.3	Socialno in svetovalno delo z družino	40
2	Raziskovalni problem	42
2.1	Raziskovalna vprašanja.....	44
2.1.1	Raziskava 1	44
2.1.2	Raziskava 2.....	44

2.2	Hipoteze.....	45
3	Metodologija	47
3.1	Vrsta raziskave	47
3.2	Spremenljivke.....	48
3.3	Merski instrument.....	56
3.4	Populacija in vzorčenje	57
3.5	Zbiranje podatkov.....	58
3.6	Obdelava podatkov.....	61
4	Rezultati	63
4.1	Rezultati 1.....	63
4.1.1	Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje).....	63
4.1.2	Število zaposlenih svetovalnih delavcev (2. vprašanje).....	64
4.1.3	Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca (3. vprašanje).....	65
4.1.4	Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti (4. vprašanje)..	69
4.2	Rezultati 2.....	71
4.2.1	Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje).....	71
4.2.2	Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje).....	72
4.2.3	Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje)	74
4.2.4	Pogostost dela z različnimi udeleženci (4. vprašanje)	75
4.2.5	Največji izziv sodelovanja in razlogi za največji izziv sodelovanja (5. in 6. vprašanje)	79
4.2.6	Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje)	81
4.2.7	Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje).....	83
4.2.8	Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje)	85
4.2.9	Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice (10. vprašanje)	89
4.2.10	Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje).....	94

4.2.11	Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje)	96
4.2.12	Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje).....	97
4.2.13	Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje)	99
4.2.14	Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na fakulteti za socialno delo (15. vprašanje)	100
4.2.15	Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje)	102
4.2.16	Število oddelkov vrtca (17. vprašanje).....	103
4.2.17	Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje)	105
4.2.18	(Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje)	107
4.2.19	Opažene razlike v delu ob upoštevanju novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.b vprašanje)	108
4.2.20	(Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje)	109
4.2.21	Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje).....	110
4.2.22	Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje).....	112
4.2.23	Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje) ...	113
4.2.24	Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)	115
4.2.25	Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje).....	116
4.2.26	Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)	118
4.2.27	Dodatno na temo (26. vprašanje).....	119
4.2.28	Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje).....	120
4.2.29	Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje)	121
4.2.30	Spol (29. vprašanje).....	123
4.2.31	Starost (30. vprašanje).....	124
4.2.32	Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca.....	126
4.2.33	Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu.....	127
4.2.34	Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na delovnem mestu svetovalnega delavca v javnem vrtcu in starostjo socialnih delavk, sodelujočih v raziskavi.....	128
4.2.35	Povezava med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu	129

5 Razprava 130

6	Sklepi	141
7	Predlogi	144
8	Uporabljena literatura	146
9	Priloge.....	159
9.1	Priloga 1: Vprašalnik 1	159
9.2	Priloga 2: Vprašalnik 2.....	160
9.3	Priloga 3: Izračuni za 4. vprašanje (delo z otroki)	168
9.4	Priloga 4: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje s starši).....	169
9.5	Priloga 5: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki)	170
9.6	Priloga 6: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje z vodstvom)	171
9.7	Priloga 7: Izračuni za 7. vprašanje	172
9.8	Priloga 8: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z zunanjimi institucijami).....	173
9.9	Priloga 9: Izračuni za 9. vprašanje (delo z otroki)	174
9.10	Priloga 10: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje s starši).....	175
9.11	Priloga 11: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki)	176
9.12	Priloga 12: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z vodstvom).....	177
9.13	Priloga 13: Izračuni za 9. vprašanje (naloge, ki niso navedene v smernicah).....	178
9.14	Priloga 14: Izračuni za 10. vprašanje (varno, spodbudno in vključujoče okolje)	179
9.15	Priloga 15: Izračuni za 10. vprašanje (celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok)	180
9.16	Priloga 16: Izračuni za 10. vprašanje (igra in učenje otrok)	181

9.17	Priloga 17: Izračuni za 10. vprašanje (uvajanje novincev in prehodi otrok)	182
9.18	Priloga 18: Izračuni za 10. vprašanje (razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj).....	183
9.19	Priloga 19: Izračuni za 17. vprašanje	184
9.20	Priloga 20: Izračuni za 18. vprašanje	185
9.21	Priloga 21: Izračuni za 23. vprašanje	186
9.22	Priloga 22: Izračuni za 24. vprašanje	187
9.23	Priloga 23: Izračuni za 25. vprašanje	188
9.24	Priloga 24: Izračuni za 28. vprašanje	189
9.25	Priloga 25: Izračuni za 30. vprašanje	190
9.26	Priloga 26: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca (Spearmanov koeficient korelacije rangov).....	191
9.27	Priloga 27: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (Spearmanov koeficient korelacije rangov)	194
9.28	Priloga 28: Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na FSD, za opravljanje dela na delovnem mestu svet. del. v javnem vrtcu in starostjo SD, sodelujočih v raziskavi (Spearmanov koeficient korelacije rangov).....	197
9.29	Priloga 29: Povezava med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (Hi-kvadrat, Cramerjev koeficient α)	200
9.30	Priloga 30: Kvalitativna analiza (odprto kodiranje za 6. vprašanje).....	202
9.31	Priloga 31: Kvalitativna analiza (osno kodiranje za 6. vprašanje).....	205

Kazalo grafov

Graf 4.1.1.1: Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje).....	63
Graf 4.1.2.1: Število zaposlenih svetovalnih delavcev (2. vprašanje)	64
Graf 4.1.3.1: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 1 (3. vprašanje).....	67
Graf 4.1.3.2: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 2 (3. vprašanje).....	68
Graf 4.1.4.1: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti (4. vprašanje)	70
Graf 4.2.1.1: Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje).....	71
Graf 4.2.2.1: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje)	73
Graf 4.2.3.1: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje).....	74
Graf 4.2.4.1: Pogostost dela z različnimi udeleženci (4. vprašanje)	76
Graf 4.2.5.1: Največji izziv sodelovanja (5. vprašanje)	80
Graf 4.2.6.1: Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje).....	82
Graf 4.2.7.1: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje).....	84
Graf 4.2.8.1: Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje)	86
Graf 4.2.9.1: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice (10. vprašanje)	91
Graf 4.2.10.1: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje).....	95

Graf 4.2.11.1: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje).....	96
Graf 4.2.12.1: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje).	98
Graf 4.2.13.1: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje)	99
Graf 4.2.14.1: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo (15. vprašanje).....	101
Graf 4.2.15.1: Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje).....	103
Graf 4.2.16.1: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje)	104
Graf 4.2.17.1: Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje).....	106
Graf 4.2.18.1: (Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje).....	107
Graf 4.2.20.1: (Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje).....	109
Graf 4.2.21.1: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje)...	111
Graf 4.2.22.1: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje)	112
Graf 4.2.23.1: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje)	114
Graf 4.2.24.1: Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)	115
Graf 4.2.25.1: Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje).	117

Graf 4.2.26.1: Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)	118
Graf 4.2.28.1: Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje)	121
Graf 4.2.29.1: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje)	122
Graf 4.2.30.1: Spol (29. vprašanje)	124
Graf 4.2.31.1: Starost (30. vprašanje)	125
Graf 4.2.32.1: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca	126
Graf 4.2.33.1: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu.....	127
Graf 4.2.34.1: Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na FSD, za opravljanje dela na delovnem mestu svet. del. v javnem vrtcu in starostjo SD, sodelujočih v raziskavi.....	128

Kazalo tabel

Tabela 3.2.1: Spremenljivke (raziskava 1).....	48
Tabela 3.2.2: Spremenljivke (raziskava 2).....	48
Tabela 3.4.1: Opredelitev populacije (raziskava 1)	57
Tabela 3.4.2: Opredelitev populacije (raziskava 2)	58
Tabela 4.1.1: Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje).....	63
Tabela 4.1.2: Število zaposlenih svetovalnih delavcev 1 (2. vprašanje).....	64
Tabela 4.1.3: Število zaposlenih svetovalnih delavcev 2 (2. vprašanje).....	64
Tabela 4.1.4: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 1 (3. vprašanje).....	65
Tabela 4.1.5: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 2 (3. vprašanje).....	66
Tabela 4.1.6: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti 1 (4. vprašanje).....	69
Tabela 4.1.7: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti 2 (4. vprašanje).....	70
Tabela 4.2.1: Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje)	71
Tabela 4.2.2: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje)	72
Tabela 4.2.3: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje) – Drugo	72
Tabela 4.2.4: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje)	74
Tabela 4.2.5: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje) – Drugo.....	74
Tabela 4.2.6: Pogostost dela z različnimi udeleženci 1 (4. vprašanje)	75

Tabela 4.2.7: Pogostost dela z različnimi udeleženci 2 (4. vprašanje).....	75
Tabela 4.2.8: Največji izziv sodelovanja (5. vprašanje).....	79
Tabela 4.2.9: Razlogi za največji izziv sodelovanja (6. vprašanje)	79
Tabela 4.2.10: Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje) ..	81
Tabela 4.2.11: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje)	83
Tabela 4.2.12: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje) – Drugo.....	83
Tabela 4.2.13: Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje).....	85
Tabela 4.2.14: Deleži dela svetovalne službe vrtca 2 (9. vprašanje).....	85
Tabela 4.2.15: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice 1 (10. vprašanje).....	89
Tabela 4.2.16: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice 2 (10. vprašanje).....	90
Tabela 4.2.17: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje).....	94
Tabela 4.2.18: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje) – Drugo.....	94
Tabela 4.2.19: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje).....	96
Tabela 4.2.20: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje) – Drugo.....	96
Tabela 4.2.21: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje)	97

Tabela 4.2.22: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje) – Drugo	97
Tabela 4.2.23: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje).....	99
Tabela 4.2.24: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje) – Drugo.....	99
Tabela 4.2.25: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na fakulteti za socialno delo (15. vprašanje).....	100
Tabela 4.2.26: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo (15. vprašanje) – Drugo	101
Tabela 4.2.27: Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje).....	102
Tabela 4.2.28: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje) – Posamezni podatki	103
Tabela 4.2.29: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje) – Razredi	104
Tabela 4.2.30: Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje)	105
Tabela 4.2.31: (Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje).....	107
Tabela 4.2.32: Opažene razlike v delu ob upoštevanju novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.b vprašanje)	108
Tabela 4.2.33: (Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje).....	109
Tabela 4.2.34: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje)	110
Tabela 4.2.35: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje) – Drugo	110
Tabela 4.2.36: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje).....	112

Tabela 4.2.37: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje) – Drugo	112
Tabela 4.2.38: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje)	113
Tabela 4.2.39: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje) – Drugo.....	113
Tabela 4.2.40: Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)	115
Tabela 4.2.41: Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje)	116
Tabela 4.2.42: Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)	118
Tabela 4.2.43: Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje).....	120
Tabela 4.2.44: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje) – Posamezni podatki	121
Tabela 4.2.45: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje) – Razredi	122
Tabela 4.2.46: Spol (29. vprašanje).....	123
Tabela 4.2.47: Starost (30. vprašanje) – Posamezni podatki.....	124
Tabela 4.2.48: Starost (30. vprašanje) – Razredi	125
Tabela 9.26.1: Primerjava spremenljivk.....	191
Tabela 9.26.2: Določitev rangov (stopnja zadovoljstva).....	191
Tabela 9.26.3: Določitev rangov (čas zaposlitve)	192
Tabela 9.26.4: Rangiranje	192
Tabela 9.27.1: Primerjava spremenljivk.....	194

Tabela 9.27.2: Določitev rangov (stopnja obremenjenosti).....	194
Tabela 9.27.3: Določitev rangov (stopnja zadovoljstva)	195
Tabela 9.27.4: Rangiranje	195
Tabela 9.28.1: Primerjava spremenljivk	197
Tabela 9.28.2: Določitev rangov (ocena začetne izobrazbe)	197
Tabela 9.28.3: Določitev rangov (starost).....	198
Tabela 9.28.4: Rangiranje	198
Tabela 9.29.1: Opažene frekvence	200
Tabela 9.29.2: Teoretične frekvence.....	200
Tabela 9.29.3: Odkloni od teoretičnih frekvenc	200
Tabela 9.30.1: Odprto kodiranje	202

1 Teoretični uvod

1.1 Otrok in otroštvo

Pomemben del tihega znanja je podoba otroka. Osnovna percepcija druge osebe ima namreč odločilen vpliv na naše ravnanje (Kroflič, 2011, str. 6).

Pojma »otrok« in »otročstvo« sta družbeno konstruirana ter tako odvisna od vsakokratnih družbeno-zgodovinskih okoliščin določenega časa in prostora, kar pomeni, da se razlage in tudi vrednostni pomen le-teh skozi zgodovino neprestano spreminjajo ter se razlikujejo glede na kulturno-zgodovinski kontekst (Batistič Zorec, 2009, str. 37–38). Poleg dejavnikov zgodovine in kulture ima pomembno vlogo pri oblikovanju našega pogleda na otroke tudi filozofija znanosti (Slee, 2002, str. 16).

V srednjem veku naj ideja otroštva ne bi obstajala. Otroke so pojmovali kot »pomanjšane odrasle« oziroma »homunkuluse« ter predvidevali, da imajo otroci podobne potrebe, želje ter interese kot odrasli posamezniki, tako da so bili na ta način tudi obravnavani – kot del odrasle družbe (Aries, 1962, str. 128; Zupančič, 2004a, str. 15). Kasneje v 16. stoletju se ob pojavu religioznega gibanja puritanizma med odraslimi uveljavi prepričanje o izvirnem grehu otroka oziroma njegovi prirojeni grešnosti in posledično bolj omejujoče kaznovalne metode otrok (Pollock, 1987; Zupančič, 2004a, str. 15) – otroke je bilo potrebno nadzorovati in usmerjati (Peters in Tesar, 2018, str. 8). Tako pride v tem času v ospredje podoba *grešnega otroka* (iniquitous child), ki se nanaša na idejo, da so otroci po svoji naravi zli (Slee, 2002, str. 19). V obdobju renesanse so se kot posledica avtoritarne obravnave otrok pojavila naprednejša prepričanja o posameznikovem razvoju v času otroštva, k čemur je precej prispeval češki pedagog Komensky, katerega glavno prepričanje je bilo, da je potrebno osebe v razvoju obravnavati v skladu z njihovimi razvojnimi zmožnostmi. V empirizmu, ki je sledil renesansi, je pričelo veljati prepričanje angleškega filozofa Locke-ja, in sicer, da predstavlja otrok ob rojstvu »nepopisan list papirja«, oziroma da je »tabula rasa«, s čimer je bil v družbi prepoznan za psihološko nestrukturirano bitje, brez začetnih predispozicij, ki je kasneje v celoti oblikovano zgolj s strani okolja (Duschinsky, 2012, str. 510; Zupančič, 2004a, str. 15–16). V tem obdobju je bila v ospredju podoba *izkušenega otroka* (experiential child), saj naj bi otrok vso znanje pridobil na podlagi izkušenj (Slee, 2002, str. 16). Nasprotno pa je kasneje v 18. stoletju trdil francoski filozof Rousseau, ki je pri razvoju otroka poudarjal naravnost in prirojenost. Obdobje otroštva je opredelil do 12. leta starosti otroka. V tem času naj bi bili ti na stopnji »divjaka«, saj

naj bi bile v omenjenem obdobju za razliko od spomina in samozavesti, sposobnosti sklepanja ter moralnega presojanja še dokaj nerazviti (Zupančič, 2004a, str. 16). Otroke je opredelil kot odvisne subjekte, ki potrebujejo podporo in zaščito odraslih, vseeno pa je bil mnenja, da se ravno zaradi njih tudi pokvarijo, saj jim ti odvzamejo nedolžnost in prirojeno dobroto (Peters in Tesar, 2018, str. 9). Posledično se v tem času oblikuje podoba *krepostnega otroka* (virtuous child), saj je torej prevladujoča ideja, da je otrok po svoji naravi dober (Slee, 2002, str. 19). Kroflič (2011, str. 2) za ta čas omenja tudi podobo otroka kot *ranljivega bitja potreb*, ki za svoj optimalni razvoj potrebuje strokovno vodstvo odraslih, medtem ko naj bi odkloni v njegovem razvoju pogosto izvirali iz zanemarjanja ali neustreznih vzgojnih pristopov. Ta razsvetljenski pogled vzpodbuja doživljanje otroka kot bitja, ki je miselno, čustveno ter socialno nekompetentno (prav tam, 2011, str. 3). Z industrijsko revolucijo so otroci dojeti kot finančno koristni (podobno kot v kolonialnih časih), saj pričnejo predstavljati poceni tovarniške delavce, dokler krutost otroškega dela ni postala javno razkrita (Elkind, 1987, str. 6). V 19. stoletju se nato otroško delo odpravi ter se ob tem pojavi vzpon pomena izobraževalnih izkušenj za otroke in nujnost institucionalizacije otrok z določenimi izzivi. Obdobje 20. stoletja nato postane znano kot »stoletje otroka«, s poudarkom na družini, interakcijah, izobraževanju in skrbi. Posledično se je izobraževanje pričelo podaljševati in s tem se je povečala tudi vloga države pri izobraževanju ter pri skrbi in regulaciji otrok ter njihovega otroštva. Otroški subjekt tako postane ekonomski subjekt (»homo economicus«), z jasnimi vlogami v in za družbo. Poleg tega so postala pomembna še vprašanja o zdravju in otrokovih pravicah (Peters in Tesar, 2018, str. 6). Na ta način se v tem času oblikuje podoba *kompetentnega otroka* (competent child), in sicer predvsem po zaslugi avtorjev Elkind-a (1987, str. 8), ki je dejal, da imajo vsi dojenčki/malčki večjo zmožnost učenja kot starejši otroci, Bruner-ja (1962), ki je govoril o tem, da lahko vsakega otroka naučimo kateregakoli predmeta pri katerikoli starosti na intelektualno odziven način in Bloom-a (1964), ki je dejal, da je mlajše otroke potrebno naučiti čim več, saj se njihovi umi razvijajo izjemno hitro (Slee, 2002, str. 21). Avtor Kroflič (2011, str. 4–5) pa pravi, da se ta zadnji pogled na otroka kot *bogato, kognitivno, emocionalno in socialno zmožno bitje* oziroma podoba *kompetentnega otroka* pojavi z avtorjem Malaguzzijem (1998), ki utemelji vrtce v Reggio Emilii. V sklopu tega pogleda se kasneje oblikuje tudi paradigma pedagogike poslušanja, ki zahteva, da damo otroku glas in mu prisluhnemo ter s tem, da spoštujemo njegovo subjektiviteto (prav tam, 2011, str. 4–5).

Enega pomembnejših premikov je zagotovo postavila sprejeta Konvencija o otrokovih pravicah v letu 1989, saj določa preseganje nekaterih tradicionalnih pojmovanj obdobja otroštva ter

posebej omenja udeležbo otrok pri izražanju svojega mnenja v zvezi s pomembnimi odločitvami in potrebo po upoštevanju le-tega (Batistič Zorec, 2009, str. 39, 43). Poleg pravice otrok do zaščite in ustvarjanja optimalnega učnega okolja je torej izpostavljena tudi njihova pravica do sodelovanja pri sprejemanju odločitev, ki se nanašajo na njihovo življenje. Ob njenem sprejetju se tako pojavi še ena nova podoba otroka kot *subjekta pravic* (Kroflič, 2011, str. 4). Po že omenjeni Mednarodni konvenciji o otrokovih pravicah (1989) predstavlja po 1. členu »otrok« vsako človeško bitje, ki je mlajše od osemnajst let, razen če zakon, ki se za otroka uporablja, določa, da doseže polnoletnost že prej. Otrok ni pravni niti politični subjekt, saj veljajo zanj posebne zakonske določbe, prav tako nima pravice voliti. Otrok je obravnavan kot nedoraslo bitje, ki je še v procesu oblikovanja in ni formalno odgovorno za svoja dejanja. Sodoben koncept t. i. »protektivnega otroštva« označuje otroštvo kot zaščiteno in nedolžno obdobje, ločeno od politike, javnosti in dela, pri čemer je poudarek na njegovi zaščiti in obveznem šolanju. Ta konstrukt prevladuje v sodobnih zahodnih kulturah (Zidar, 2003, str. 359). Otroštvo tako predstavlja najintenzivnejše reguliran del osebnega življenja, saj so skrb za zdravje, dobrobit in vzgojo otrok tesno povezane z nacionalno usodo in dolžnostmi države. Sodobni otrok je, kot že omenjeno, osrednja točka pobud za zaščito pred nevarnostmi ter pobud za spodbujanje razvoja inteligence, izobraženosti in čustvene stabilnosti (Rose, 1989, str. 121). Otroštvo je posledično pogosto obravnavano kot t. i. »stanje nestabilne nepopolnosti«, medtem ko je odraslost opredeljena kot »stanje stabilne popolnosti« (Lee, 2001, str. 21). Danes ne govorimo zgolj o humanizaciji vprašanj otroštva, temveč tudi o njegovi politizaciji. Otrok na eni strani postaja nosilec svojih državljanskih pravic, na drugi strani pa država prevzema ključno vlogo pri zagotavljanju njegovega optimalnega razvoja, zlasti skozi zgodnje vključevanje v predšolske ustanove in podaljševanje izobraževanja (Kroflič, 2011, str. 1). Prevladujoča podoba otroka v evropskem prostoru sega od izredno postmodernega vzorca zaželenih lastnosti (strpnost, domišljija) do zelo tradicionalnega religioznega vzorca (vernost, ubogljivost). Države se glede tega razlikujejo, pri čemer lahko opazimo razlike, in sicer med na eni strani severnimi in severozahodnimi državami Evrope ter na drugi strani jugom in jugovzhodom (Turnšek in Rožič, 2010, str. 196).

1.1.1 Razvojna obdobja

Povečan poudarek na zgodnjem posredovanju je ustvaril priložnosti za večjo vključenost svetovalcev na predšolski ravni. Najbolj očiten način sodelovanja je široko zasnovana vloga svetovanja staršem in družinam. Priprava na to vlogo zahteva močno podlago na področju

zgodnjega otroškega razvoja – tako običajnega kot tudi atipičnega (Fine in Gradner, 1991, str. 42).

Avtor Egan (2009, str. 13) pravi, da bi morali pri pedagoškem delu slediti otroški naravi in razvojnim stopnjam ter pedagoško prakso prilagoditi tem spoznanjem. Prav tako je teorija razvoja otrok postala ključna podpora za prakso socialnega dela (Taylor, 2004, str. 225). Mitchell navaja temeljna znanja za prakso socialnih delavcev, ki delajo z otroki in družino ter tako med drugim navaja poznavanje »normalnega« in »nenormalnega« razvoja otrok v psiholoških in socialnih značilnostih (Mitchell, 1989, str. 11–12). Prav tako menijo tudi Colton, Sanders in Williams (2001, str. 20), da je ključnega pomena za vsakogar, ki dela z otroki in družinami, da razume, kako se otroci razvijajo. Vseeno pa avtorica Taylor (2004, str. 226) piše o tem, da je povezava med razvojem otrok in prakso socialnega dela na nek način še vedno šibka in da jo je potrebno okrepiti.

Razvojna psihologija opredeljuje osem razvojnih obdobji glede na skupne značilnosti posameznikov, pripadajočih določenim starostnim skupinam (Zupančič, 2004a, str. 10–11):

- prednatalno obdobje (od spočetja do rojstva),
- obdobje dojenčka in malčka (podobdobji: obdobje dojenčka – od rojstva do dopolnjenega prvega leta in obdobje malčka – drugo in tretje leto starosti),
- zgodnje otroštvo (od tretjega do dopolnjenega šestega leta),
- srednje in pozno otroštvo (od šestega leta do začetka pubertete),
- mladostništvo (med začetkom pubertete in do nekje 22.–24. leta),
- zgodnjo odraslost (med 22.–24. letom in 40.–45. letom),
- srednjo odraslost (med 40.–45. letom in 65. letom) in
- pozno odraslost (od 65. leta do smrti).

Ob tem je potrebno omeniti, da je vsaka stopnja razvoja obravnavana kot pomemben korak na poti do odrasle racionalnosti, avtonomije in neodvisnosti. Težave in nepredelane zadeve iz ene razvojne stopnje lahko zavirajo dokončanje prihodnjih razvojnih nalog ter uspešen razvoj v celoti (Taylor, 2004, str. 226–227).

Izraz »predšolsko obdobje« se navezuje na predšolsko ustanovo, natančneje vrtec ter se velikokrat uporablja za razvojno obdobje zgodnjega otroštva in obenem zajema še obdobje malčka. Okoli prvega leta se oblikuje močna navezanost med otrokom in vsaj enim odraslim posameznikom. V otrokovem drugem in tretjem letu starosti se pojavi hiter razvoj govora, samostojnosti in zanimanja za druge osebe. Od tretjega leta dalje je posledično med drugim opazna sposobnost večjega dopuščanja ločitve od staršev in da postajajo otrokom pomembne

tudi osebe izven kroga družine – tako odrasli kot vrstniki. V tem času se poveča tudi stopnja igralne dejavnosti (Zupančič, 2004a, str. 10–11). V zgodnjem otroštvu so tako torej naloge otroka navezati se na skrbnika, razviti jezik, začeti ločevati samega sebe od okolja ter začeti proces doseganja samokontrole in prilagoditve (Taylor, 2004, str. 2006). Kljub navedenemu pa je potrebno omeniti, da se razvoj otrok v predšolskem obdobju odvija neenakomerno, zaradi česar so ti pogosto nepredvidljivi (Stojanovič, 2016, str. 60).

Avtor Malaguzzi (1998) otroka že v predšolskem obdobju opredeli kot občutljivega, radovednega in ustvarjalnega, ki si poskuša razlagati pojave v okolici, lastne teorije pa je pripravljen izraziti v različnih jezikih ter jih tudi deliti z ostalimi. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja otrokovih zmožnosti so ključni vrtčevsko okolje in vzgojitelji, ki otroka obravnavajo kot kompetentno bitje (Kroflič, 2011, str. 5).

1.1.2 Spoštovanje otroštva in otrokovega glasu

Loreman (2009, str. 3) pravi, da pomeni spoštovati otroštvo: da otrokom zagotovimo temeljne življenjske potrebe v skladu z Deklaracijo Združenih narodov o otrokovih pravicah (1959) in Mednarodno konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989), da spoštujemo otrokov čas, ob tem še posebej sedanjost, da spoštujemo otrokovo uživanje otroštva, da spoštujemo njegove odnose z drugimi, da spoštujemo njegov prispevek tako k lastni družini kot tudi celotni družbi, da spoštujemo njegovo individualnost ter različnost in nazadnje, da spoštujemo in sprejmemo otrokove spretnosti ter sposobnosti. To predstavlja pomembno izhodišče za oblikovanje koncepta soustvarjanja delovnega odnosa in izvirnega delovnega projekta pomoči, ki sta zasnovana na podlagi globokega spoštovanja otroštva (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 107).

Znotraj svetovalne službe bi bilo potrebno upoštevati še Loremanove predloge treh načel za življenje in delo z otroki, in sicer so ti: varovati otroke, podpirati otroke ter pustiti otroke pri miru. V prvi vrsti bi bilo treba ravnati na način, da odrasli otroke varujemo, saj se ti dolgo ne morejo varovati sami. Potrebno jih je zaščititi pred revščino, zlorabami, izključenostjo, poniževanjem, neuspehi ter nemočjo, saj imajo otroci pravico do tega, da čutijo varnost. Znotraj naslednjega načela bi morali ravnati na način, da ko enkrat otrokom zagotovimo varnost, da jim damo tudi potrebno podporo in tako torej podpremo njihovo rast in učenje, pri čemer je bistvena ljubezen odraslega. Le-ta predstavlja temelj za otrokovo raziskovanje, za njegovo delo za uspeh in tudi za napake, ki ga lahko doletijo (Loreman, 2009, str. 117–119). Ravnati po zadnjem Loremanovemu načelu pa pomeni, da bi morale odrasle osebe znati prepoznati, kdaj se je

potrebno umakniti in tako otrokom dovoliti, da lahko doživijo obdobje otroštva na svoj način. Otroci poleg določene mere varnosti namreč potrebujejo tudi svobodo, da lahko oblikujejo interakcije s svetom na svojevrsten način (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 160).

Pogled na otroka kot zmožno bitje odpira nove oblike komunikacije, ki ga spodbujajo k raziskovanju in oblikovanju spoštljivih odnosov. Otrok svojo identiteto gradi tudi skozi naš pogled nanj, zato socialne reprezentacije, ki otroka prikazujejo kot egoističnega, kognitivno nezmožnega ali amoralnega, preprečujejo njegovo aktivno participacijo. Takšne predstave mu odrekajo status subjekta, ki je sposoben sprejemanja primernih odločitev zase in za druge, s čimer zavirajo razvoj njegove avtonomije in aktivnega sodelovanja (Kroflič, 2011, str. 6).

Sodobni pogled na otroka kot kompetentno bitje se povezuje s pojmom participacije, tako da je v zadnjih desetletjih otrokova pravica do participacije v vrtcu postala ključni del mnogih nacionalnih kurikulumov (Batistič Zorec, 2010, str. 70). Predvsem konvencija o otrokovih pravicah ter deklaracija o otrokovih pravicah sta bili jasni glede sodelujočosti, ki jo moramo omogočiti otrokom (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 47). Kljub temu pa participacija otrok znotraj vrtcev zahteva premislek, ki se nanaša na to, o čem lahko otroci znotraj te ustanove (so)odločajo ter o čem ne, saj predstavlja vrtec vzgojno-izobraževalno ustanovo, ki tako kot ostale družbene oziroma državne institucije deluje v skladu z od zunaj predpisanimi okviri, pravili in normami. Poleg navedenega na stopnjo participacije predšolskih otrok vpliva tudi dejstvo, da ti za svoje odločitve do svoje polnoletnosti ne nosijo takšne odgovornosti kot pa odrasle osebe (Hočevar, Šebart in Štefanc, 2009, str. 27).

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja se pojavi metafora glasu, ki se je nato postopoma pričela uveljavljati kot prispodoba za prispevek otroka v njegovem lastnem procesu pomoči (Šugman Bohinc, 2013a, str. 67). Avtor Wilson (1998, str. 3–4) pravi, da je vse to v praksi prispevalo k temu, da se je premaknil fokus pri delu z otroki – prišlo je do premika od pogovora o otrocih k pogovoru z otroki. Potrebno je odpirati prostor za pogovor in pri tem vanj vstopati z držo nevednosti ter radovednosti (Šugman Bohinc, 2013b, str. 107), a velikokrat se zgodi, da otroci ne znajo oziroma ne zmorejo definirati ali ubesediti odgovora na naša vprašanja (Dogenik, 2013, str. 209–210). Posledično je potrebno pri delu z otroki kdaj stopiti tudi onstran besed in pri svojem delu uporabiti igrače, petje, ples, risanje, igro vlog ipd. v podporo otrokovemu glasu v procesih soustvarjanja (Čačinovič Vogrinčič, 2013, str. 36). Lahko si pomagamo še s slikovnim podpornim gradivom, sploh kadar kakšen otrok teže ubesedi svoje mnenje, želje, potrebe ter ga na ta način lažje povabimo v soustvarjalni proces, saj postane naš pomemben sogovornik in sodelavec (Kodele in Mešl, 2013, str. 191). Z uporabo omenjenih ustvarjalnih

pristopov otroku omogočimo ter dovolimo, da razmišlja na samosvoj način, da misli drugače in se ob tem tudi izraža na svoj lasten način. S temi pristopi lahko posamezniki razvijajo svoje stile komunikacije in jim na ta način tudi zagotovimo njihov glas (Kustec, 2013, str. 156). Poleg navedenega pa je vse skupaj še priložnost, da otrok ob uporabi ustvarjalnih sredstev in gradiv tudi sam sliši svoj glas oziroma svojo perspektivo v zvezi z neko situacijo, prav tako tudi svoj prispevek k rešitvi (Kodele in Mešl, 2013, str. 191).

1.2 Življenjski svet otroka

Otroški razvoj je dinamičen proces, v katerem dednost in okolje medsebojno vplivata tako na fizični kot socialni ravni. Pri razumevanju otrokovega razvoja je nujno upoštevati raznolikost odraščanja v različnih kulturah ter vpliv številnih kulturnih in družbenozgodovinskih dejavnikov. Pogledi na razvoj in učenje otrok so oblikovani v specifičnih zgodovinskih in družbenih kontekstih, kar poudarja pluralnost pristopov k otrokovemu razvoju (Marjanovič Umek, 2001, str. 27).

Različnosti v razvoju in učenju malčkov oziroma otrok so povezane z njihovimi individualnimi predispozicijami, posebnimi potrebami, spolom ter socialnoekonomskimi, kulturnimi in etničnimi dejavniki družinskega okolja. Zgodnja razvojna obdobja so še posebej občutljiva na negativne vplive in pomanjkljivosti v družinskem ali vrtčevskem okolju, kar vključuje pomanjkanje čustveno varnega in simbolno spodbudnega prostora ter ustreznega neposrednega spodbujanja malčkov oziroma otrok (Cotič Pajtnar, Marjanovič Umek in Zore, 2022, str. 8).

Življenjski svet posameznika je kompleksen simbolni svet, znotraj katerega se poskuša določena oseba čim učinkoviteje znajti oziroma poskuša pre-živeti. Posledično razvija raznovrstne načine vedenja, strategije življenja ali strategije preživetja, ki se razvijejo glede na lastne predstave o realnosti in razlage o pomenih dogajanja. Te lastne predstave pa si posameznik oblikuje na podlagi razlag simboliziranih vsebin, posredovanih s strani drugih in kasneje tudi ponotranjenih. Ti procesi ponotranjenja so v otroštvu še posebej intenzivni ter jih imenujemo socializacija (Postrak, 2015, str. 271).

Predšolski otrok običajno doživi dva ključna prehoda med različnimi socialnimi okolji, ki močno vplivata na njegovo socializacijo in umeščanje v družbeni prostor. Prehoda iz družine v vrtec ter kasneje iz vrtca v šolo predstavljata pomembni izkušnji, ki vplivata na njegovo vključevanje v nova okolja ter na njegov osebni in kognitivni razvoj (Cotič Pajtnar, Marjanovič Umek in Zore, 2022, str. 15). Primarna socializacija se odvija v krogu družine, že v zgodnjih letih otroštva pa se pogosto dopolnjuje v vrtcu s sekundarno socializacijo. Vrtec ali

katera druga oblika predšolskega varstva predstavlja tako pomemben mikrosistem v otrokovem življenju (Zorman, 2010, str. 279).

Bronfenbrenner (1979) je avtor ekološko-sistemske teorije, v kateri omenja pet ravni okoljskih sistemov, in sicer od družinskega, vzgojno-izobraževalnega ter vse do širše družbenega, ki imajo vpliv na otrokov razvoj in učenje. Vse to predstavlja stalen in precej zapleten sistem različnih odnosov – tako neposrednih kot tudi posrednih. Interakcije otroka potekajo znotraj družine in tudi z njegovimi trenutnimi okolji v njegovem življenju, kamor se uvrščajo npr. vrtec, vrstniki, zdravstvene ustanove ipd. V navedenem primeru gre tudi za določeno stopnjo vpliva kulture in širšega družbenega okolja (Marjanovič Umek, 2021, str. 4–5). Omenjen ekosocialni ali ekosistemski model presega krog interakcij znotraj družinskega okolja. Glavna ideja, ki jo ponuja, je ta, da je otrok del svojega življenjskega sistema, ki se deli na različne podsisteme. Prav vsi ti podsistemi v življenju otroka so med seboj povezani ter tako vplivajo drug na drugega (Mikuš Kos, 2017, str. 60–62).

Socialno delo je lahko uspešno zgolj na način upoštevanja vseh ravni – mikro (posameznik, družina, skupina), mezo (neformalni in formalni viri ter mreže pomoči znotraj življenjskega okolja in v skupnosti) in makro ravni (družbeni in politični kontekst). Življenjski svet predstavlja del privatnega življenja ljudi, ki ga ljudje povsem samostojno oblikujejo in interpretirajo ter ga doživljajo v neposrednih komunikacijah z osebami okoli sebe v bližnji okolici (Rapoša Tajnšek, 2007, str. 10).

Potrebno je torej raziskovati otrokov življenjski svet ter ob tem spoznavati zanj značilno hierarhijo oziroma mrežo potreb, ki v veliki meri vpliva na njegovo vedenje v določenem položaju. Na ta način delujemo po pristopu, ki zrcali razumevanje, da je prav vsako posameznikovo vedenje smiselno ali je imelo smisel v okoliščinah, znotraj katerih je razvijal to vedenje (Šugman Bohinc, 2013b, str. 105).

Življenjski svet mladega človeka določa množica aspektov. Največkrat je navedenih pet dejavnikov: spol, družina, šola/vrtec/druge institucije (npr. strokovni centri, prevzgojni zavodi itd.), vrstniki, vrednote (Poštrak, 2015, str. 271–272).

Pomembno je, če pozna svetovalni delavec poleg socialnega razvoja malčkov oziroma otrok v zgodnjem otroštvu (torej normativni razvoj in tudi odmike od le-tega) hkrati tudi različne dejavnike (v vrtcu in širše), ki lahko delujejo spodbudno ali ovirajoče v socialnem razvoju posameznikov, saj lahko na ta način skupaj z vzgojiteljem pomembno prispeva k oblikovanju razmer znotraj oddelkov oziroma vrtca, v katerih bodo imeli različni otroci možnosti vključevanja v socialne skupine (Marjanovič Umek, 2021, str. 8).

Posebnost programov v predšolskih ustanovah (vrtcih) je njihova manjša reguliranost v primerjavi s šolskimi programi, tako v organizacijskem kot vsebinskem smislu. To omogoča, da se vrtčevski programi bolj prilagajajo razvojnim potrebam otrok, specifičnemu socialnemu in kulturnemu okolju ter željam staršev. Mnogi se tudi zavzemajo za povečanje dostopa do organiziranih predšolskih dejavnosti za otroke in starše rizičnih skupin (Resman, 1999b, str. 120–121). Za otroke iz manj spodbudnega družinskega okolja je namreč še posebej pomembno, da se zgodaj vključijo v visokokakovosten vrtec. Takšno okolje lahko deluje kot zaščitni oziroma varovalni dejavnik, ki spodbuja otrokov govorni razvoj, pripravljenost na šolo in kasnejši akademski uspeh (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevvar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 72). Svetovalno delo torej podpira otrokov razvoj in spodbuja njegov potencial v varnem vzgojno-izobraževalnem okolju. Takšno okolje mora ostati varovalni dejavnik, saj otrokom omogoča bogate učne izkušnje in spodbudno atmosfero, ki pozitivno vpliva na njihov celostni razvoj (Mlinarič, 2017, str. 41).

Med otroki se pojavljajo tudi razlike v njihovi opremljenosti za spopadanje s čustvenimi stiskami, ko se ti znajdejo v spremenjenih razmerah, tako da je posledično potrebno stalno spremljanje in odzivanje na njihovo počutje. Še posebno pozornost je potrebno nameniti otrokom, ki spremenijo svoje odzive ter pričnejo biti bolj nemirni, jokavi, apatični. Ob takšnih primerih je potrebno izvesti nujen pogovor med vzgojiteljem, svetovalnim delavcem in starši otroka, da lahko skupaj poiščejo dodatne varovalne dejavnike za malčka, in sicer tako v družinskem okolju kot tudi okolju vrtca (Marjanovič Umek, 2021, str. 7).

1.3 Kapitali

Avtor Bourdieu (1984, str. 114) opisuje kapital kot tridelni koncept uporabnih virov in moči, ki vključuje ekonomski, kulturni in socialni kapital. Pomembno je poznavanje vseh navedenih, saj je splošno znano prepričanje, da zgodnje posredovanje izboljša možnosti otrok, ki so socialno-ekonomsko ali kulturno prikrajšani. Programi, ki se izvajajo v ustanovah, kot so vrtci, otrokom zagotavljajo neposredne izobraževalne izkušnje ter pomembno vplivajo na njihovo razvojno kompetenco (Blok, Fukkink, Gebhardt in Leseman, 2005, str. 35–36). Praktično prav vsak vidik zgodnjega človeškega razvoja, od razvoja možganskih povezav do otrokove sposobnosti za empatijo, oblikujejo okolja in izkušnje, ki se kopičijo od predporodnega obdobja do zgodnjih otroških let. Zgodnje učenje prinaša motivacijo za nadaljnje učenje in omogoča lažje obvladovanje kasnejših kognitivnih, socialnih in čustvenih kompetenc. Zgodnja družinska okolja torej močno vplivajo na kognitivne in nekognitivne sposobnosti. Pomanjkanje spodbud

v zgodnjem otroštvu bolj prispeva k slabšim izhodiščem kot samo finančne razmere (Heckman, 2006, str. 1900). Pomembno je torej zavedanje, da za otroke iz socialno in ekonomsko ogroženih okolij izkušnje v kakovostnem vrtcu običajno omilijo slabše rezultate na kognitivnem področju, ki se pogosto pojavijo pri otrocih v predšolskem obdobju, ki odraščajo v visokorizičnih okoljih (Bronfenbrenner, 1979, str. 166). Predšolska vzgoja ima tako pomembno vlogo pri zmanjševanju vzgojnih in izobraževalnih razlik med otroki staršev z nizkimi dohodki ter pripadniki etničnih manjšin, vendar le, če so izpolnjeni določeni pogoji (Leseman, 2009, str. 33). Posledično pravi avtor Heckman (2006, str. 1902), da so najbolj donosne vzgojne ter izobraževalne naložbe v človeški kapital ravno tiste, ki se osredotočajo na predšolsko obdobje otrok.

Predšolsko obdobje je torej ključno za otrokov razvoj, saj je občutljivo na številne socialne in ekonomske dejavnike, ki lahko negativno vplivajo na otrokov razvoj. Med temi dejavniki so: revščina, pripadnost prikrajšanim socialnim slojem, funkcionalna nepismenost, nizka izobrazbena raven staršev in kulturne tradicije, kjer pismenost ni cenjena. Čeprav položaj etnične manjšine ali družine z nizkimi dohodki ni vedno odločilen, lahko kombinacija le-teh dejavnikov resno vpliva na razvoj otroka (Plevnik, 2009, str. 9). Številni podatki in tudi izkušnje kažejo na to, da imajo v družinah, ki so slabše socialno-ekonomsko pozicionirane, starši velikokrat nižjo stopnjo izobrazbe kot v tistih, ki so v boljšem položaju, tako da lahko opazimo preplet različnih kapitalov (Resman, 2008, str. 21).

1.3.1 Ekonomski kapital

Ekonomski kapital zajema posameznikove dohodke in njegovo premoženje (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 44). Družinski dohodek predstavlja pri vzgoji majhnih otrok bistveni kazalnik, na podlagi katerega so opredeljene rizične oziroma ogrožene skupine (Plevnik, 2009, str. 48). Zaposleni v svetovalnih službah znotraj vzgojno-izobraževalnih ustanov ugotavljajo, da se pri svojem delu vedno pogosteje srečujejo s problematiko revščine. Le-ta predstavlja položaj, ko se družina z otrokom znajde na meji nezadovoljenih bioloških potreb in varnosti. Vpliv ima na stanovanjske razmere, prehrano, emocionalne in socialne krize družin ipd. (Resman, 2008, str. 10, 19). Posledično v povezavi z vrtci pri nas poznamo tudi določene ekonomske ukrepe, ki omogočajo večjo dostopnost otrokom iz socialno ogroženih skupin. Med njimi so: subvencionirano plačilo vrtca, oprostitev plačila ter manjše plačilo za naslednjega otroka (Turnšek in Zorec Batistič, 2009, str. 173). Znižano plačilo staršev za vrtec se pokriva iz občinskih proračunov (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2023b).

1.3.2 Kulturni kapital

Kulturni kapital je opredeljen v treh oblikah, in sicer najprej kot objektiviran kulturni kapital, kar predstavljajo materialni in virtualni predmeti, kot so umetniška dela, nadalje se deli na institucionaliziran kulturni kapital, kamor se uvrščajo uradni dokazi o izobrazbi (npr. diplome) in število kulturnih ustanov (npr. galerij) ter nazadnje na personificiran kulturni kapital, ki se kaže v individualnih spretnostih in znanjih, ki omogočajo razumevanje, vrednotenje ter ustvarjanje kulturnih dobrin (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 44). Zadnja oblika kapitala tako torej zajema kulturne dobrine, ki jih posameznik pridobi skozi proces socializacije in jih ponotranji skozi inkulturacijo (Poštrak, 2019, str. 237).

1.3.3 Socialni kapital

Socialni kapital se nanaša na lastnosti družbenih mrež, ki posameznikom olajšajo ali otežijo dostop in uporabo različnih virov kapitala. Ta vrsta kapitala je samostojna komponenta skupnostnega življenja, ki deluje neodvisno od drugih dejavnikov, ki prav tako vplivajo na neenakost med skupnostmi. Socialni kapital nastaja preko dveh vrst povezav: horizontalnih, ki vključujejo neformalne stike med posamezniki in skupinami – npr. družina, prijatelji ipd. ter vertikalnih, ki se nanašajo na hierarhične odnose – npr. med občani in oblastmi ipd. (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 44, 66). Na področjih, kjer prevladujejo bolj vertikalne oziroma hierarhične družbene strukture, temelječe na avtoriteti, je običajno nizko zaupanje, manj civilnih pobud ter otežen dostop do državnih in tržnih mehanizmov. Nasprotno pa na območjih z bolj horizontalnimi odnosi, kjer prevladujeta zaupanje in skupne vrednote, opazamo večjo udeležbo v organizacijah, učinkovitejšo povezanost socialnih mrež, boljši nadzor civilne družbe nad trgov in državo ter nižje stroške za aktivacijo virov. Ob socialnem kapitalu govorimo torej tudi o stopnji zaupanja med prebivalstvom določene družbe (Dragoš, 2002, str. 72).

Sinergija nastane, ko so te povezave ugodne, medtem ko kompenzacija pomeni, da šibkosti ene vrste povezav lahko omilimo z močmi druge. Socialni kapital se tako lahko krepi ali pa kljub pomanjkljivostim še vedno raste preko obeh vrst povezav. Pri socialnem kapitalu govorimo še o možnostih dostopa do informacij, o velikosti družabnih mrež, o možnostih povezovanja z drugimi skupnostmi, o možnostih vplivanja, o dostopu do storitev javnih služb, o samoiniciativnosti, o nastajanju skupnostnih pobud, o dejavnostih društev, o odnosih do priseljencev, o vrednotenju multikulturalnosti ipd. (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 65–66). Tako lahko torej širše rečemo, da govorimo pri socialnem kapitalu o stopnji sodelovanja posameznikov v lokalni skupnosti, o njihovi družbeni (pro)aktivnosti v socialnem kontekstu, o

njihovi stopnji zaupanja in varnosti v družbi, v kateri živijo, o medsosedske povezanosti, o povezanosti z družino ter prijatelji, o strpnosti do drugačnih, o doživljanju vrednosti življenja in povezanosti na delu (Dragoš, 2002, str. 85–86).

Pomembna vloga socialnega kapitala oziroma kvaliteta socialnih omrežij se kaže tudi v povezavi s problematiko revščine, socialne izključenosti in zdravja. Ravno iz tega razloga je eno od temeljnih področij socialnega dela ravno raziskovanje dogajanja na neformalnih nivojih, natančneje v mikro okolju vsakdanjih družinskih, sosedskih in lokalnih interakcij (prav tam, 2002, str. 73).

1.4 Teorija navezanosti

Teorijo navezanosti sta razvila Bowlby in Ainsworth. Njena značilnost je, da gre za etološki pristop (biološka podlaga, poudarek na materah kot primarnih skrbnicah; Vicedo, 2018, str. 147) k razvoju osebnosti. Avtor Bowlby je raziskoval etološko literaturo in ugotovil, da sta ločitvena stiska in iskanje bližine pri predkocialnih vrstah ptic (ob izvalitvi prekrute s perjem, imajo odprte oči, dobro razvit mišično-skeletni sistem za gibanje; Álvarez-Hernán idr., 2021, str. 16) presenetljivo podobna vedenju majhnih otrok. Ainsworthovo pa so kasneje prevzele raziskave Bowlbyjeve ekipe in odločila se je, da bo raziskovala odnose med dojenčki in njihovimi materami, ki omogočajo vzpostavljanje močne vezi in vpliv prekinitev teh vezi na razvoj posameznikove osebnosti, tako da je neposredno opazovala dojenčke in matere v njihovem naravnem družinskem okolju (Bowlby in Ainsworth, 1991, str. 333, 336).

Navezanost predstavlja konstrukt odnosa, ki se nanaša na močno, trajno čustveno povezanost med dvema osebama. Pri navezanosti do skrbnikov lahko otroci razvijejo več različnih odnosov, ki so lahko kakovostno različni. Prav tako lahko razvijejo otroci navezanost na varuške, stare starše, sorojence in tudi do izvajalcev dnevnega varstva – oseb v vrtcu (Sroufe, 2021, str. 17–19). Vseeno pa je potrebno reči, da to vedno ne vodi do trajnih čustvenih vezi, temveč gre navadno bolj za prehodne navezanosti (Fearon in Schuengel, 2021, str. 27).

Teorija navezanosti je povezana s teorijo o otroškem razvoju, tako da avtorica Taylor (2004, str. 228) piše tudi o koristnosti le-te za stroko socialnega dela. O teoriji navezanosti pa je pomembno govoriti, saj se tudi glede kurikularnega dokumenta predlaga nameniti del varni čustveni navezanosti, ki naj bi se torej tekom uvajanja v vrtec oblikovala med otrokom in strokovnima delavkama v vrtčevski skupini (Cotič Pajtnar, Marjanovič Umek in Zore, 2022, str. 15). Večina oblikuje navezanost na vzgojiteljico v obdobju dveh tednov (Zupančič, 2004b, str. 268). Vloga vrtca in družine otroka sta namreč ključna tudi pri kasnejšem prilagajanju

otroka na šolsko dejavnost. Otrok, ki prihaja iz toplega družinskega okolja, v katerem temeljijo medosebni odnosi na miru, prijateljstvu, razumevanju in pomoči, se bo precej enostavno vključil v šolsko okolje (Cornea, 2018, str. 387). Ker so podporni odnosi med otrokom in oskrbnikom zaželeni tako zgodaj kot kasneje v izobraževalnem procesu, je izjemno pomembno široko ocenjevanje teh odnosov z vključitvijo varnosti navezanosti in bližine (Ahnert, 2021, str. 37). Razvoj varnih odnosov med odraslimi in otroki je povezan z občutljivostjo odraslih na njihove potrebe, tako da se domneva, da kakovost odnosa med vzgojiteljem oziroma učiteljem in otroki ni odvisna zgolj od otrokove zgodovine navezanosti, temveč od vedenja odraslih oseb. Kljub vsemu pa kakovost zgodnje navezanosti mati-otrok lahko vpliva tudi na kakovost otrokovih prihodnjih odnosov z vzgojitelji oziroma učitelji. Ena od raziskav je še pokazala, da lahko odnosi visoke kakovosti med vzgojiteljem oziroma učiteljem in otrokom omilijo tveganja za agresivno vedenje zaradi neugodne izkušnje oskrbe. Sklepna ugotovitev je posledično bila, da je kakovost odnosa, ki ga otrok oblikuje z osebo, rezultat medsebojnega vpliva tako preteklih izkušenj kot tudi lastnosti trenutnega partnerja v odnosu, v tem primeru vzgojitelja oziroma učitelja (Buyse, Verschueren in Doumen, 2011, str. 34–35, 44–46). Nekatere raziskave kažejo še na povezavo med zgodnjo varno navezanostjo in socialnim razvojem otrok. Otroci z varno navezanostjo na mater so namreč izkazovali prosocialno vedenje do svojih vrstnikov, medtem ko so otroci z manj varno navezanostjo kazali agresivnost, asocialno vedenje, izključenost, strah pred vrstniki, hiperaktivnost v odnosih z njimi, prav tako so doživljali še viktimizacijo (Ogelman in Seven, 2012, str. 769).

1.4.1 Varna navezanost

Varno navezani otroci čutijo varnost, samozavest ter so zadovoljni sami s seboj. Zavedajo se, da bodo vedno imeli nekoga, ki jim bo pomagal, kadar bo to potrebno. So zelo pozorni tako na lastne potrebe kot tudi potrebe drugih. Z lahkoto se vključujejo v družbo in osebe jih dojemajo kot prijazne. Ob odhodu staršev doživijo nekaj stiske, vendar ob tem ne postanejo pretirano žalostni, saj vedo, da se bodo njihovi starši vrnili (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 113–114). To temeljno zaupanje v njihovo vrnitev jim tudi omogoča, da si upajo biti samostojni (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 28), oziroma da lahko v novih situacijah svobodno raziskujejo ter svojo figuro uporabijo kot varno bazo (Kobal, 2001, str. 338). Ob prihodu staršev pokažejo veselje, poiščejo tolažbo in stik, nato pa se hitro vrnejo nazaj k igri (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Kljub temu pa se močno upirajo ponovni ločitvi od referenčne osebe (Zupančič, 2004b, str. 264). Za otroke, ki so varno navezani, je značilno tudi

to, da vzpostavljajo veliko očesnega stika ter dajejo očitno prednost svoji figuri navezanosti pred drugimi ljudmi. Sami sebe doživljajo kot vredne ljubezni, medtem ko zunanje okolje dojemajo kot dobro, varno in dostopno (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Pri varni navezanosti je za osebe značilno tudi boljše uravnavanje čustev in boljše spoprijemanje s stresnimi situacijami (Shaver in Mikulincer, 2021, str. 43).

1.4.2 Preokupirana navezanost

Otroci s preokupirano navezanostjo se precej oklepajo svojih staršev in pri njih neprestano iščejo njihovo pozornost ter odobravanje. Na otrokovo zahtevno vedenje se ti pogosto odzovejo z zavračanjem, kar pa pri otroku povzroči še večjo stisko in potrebo po oklepanju (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Posledično se lahko zapletejo v negativno spiralo (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 29). Ti otroci imajo občutek, da niso dovolj dobri in da niso vredni ljubezni. Ko starši odidejo, postanejo zelo panični in jih je težko pomiriti. Ob vrnitvi staršev hitro stečejo v njihov objem, se jih zopet oklepajo, vendar ob tem še vedno jokajo in izražajo jezo v zvezi z njihovim odhodom. Otrok, ki je preokupirano navezan, zanemarljivo svoje potrebe in poskuša ves čas ustreči staršem v upanju, da bodo nato tudi drugi upoštevali njegove potrebe in ga imeli radi (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Rezultat tega je lahko zamenjava vlog starš-otrok, saj bi preokupirano navezani otroci storili vse, da bi se njihovi starši dobro počutili, saj velikokrat in hitro doživljajo občutke krivde ter se razvijejo v »kompulzivne skrbnike«, ki venomer zgolj dajejo, po drugi strani pa doživljajo notranji nemir zaradi nepriznavanja in nezadovoljevanja svojih lastnih potreb s strani drugih (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 29).

1.4.3 Plašljiva navezanost

Plašljivo navezani otroci se izogibajo bližnjim odnosom, saj doživljajo strah pred zavrnitvijo. Starši so pogosto nepredvidljivi in otrok jih doživlja precej zastrašujoče, zato ta v trenutkih stiske nima nikogar, na katerega bi se lahko zanesel (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Posledično je doživljanje teh prestrašenih otrok precej kaotično in ti velikokrat bežijo tako pred seboj kot tudi pred drugimi (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 30). Otroci, ki so plašljivo navezani, doživljajo občutek, da niso vredni ljubezni, svoje starše pa doživljajo kot nezanesljive ter čustveno nedostopne. Posledično se bojijo navezati na druge, hkrati pa tudi ne razvijejo zdravega odnosa do sebe. Kadar starši odidejo, ti otroci pokažejo le malo čustev. Tudi na splošno izražajo precej malo zanimanja za medosebne stike (Čačinovič Vogrinčič in Mešl,

2019, str. 114). Kljub izražanju nezanimanja za stike, pa si vseeno želijo sprejetosti s strani drugih (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 30).

1.4.4 Odklonilna navezanost

Otroci, ki so odklonilno navezani, delujejo, kot da nikogar ne potrebujejo, čeprav si v resnici želijo pozornosti in podpore, vendar tega zares ne kažejo (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). Na ločitev staršev se skoraj ne odzovejo in navadno nadaljujejo s svojo igro, prav tako ignorirajo samo njihovo vrnitev (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 31) in se velikokrat upirajo stikom z njimi (Zupančič, 2004b, str. 264). Ob odhodu in prihodu staršev navidezno torej ne izrazijo čustev, a raziskave so pokazale, da v resnici doživljajo notranje vznemirjenje. Njihovo izogibanje je lahko tako razumljeno kot njihov obrambni mehanizem. Odklonilno navezani otroci ne zaupajo, da bodo starši tam, ko jih bodo potrebovali, in si ne želijo priznati, kako hrepenijo po bližini ter ljubezni. Navzven delujejo, kot da lahko dobro poskrbijo sami zase, vendar v resnici ne razumejo, kaj potrebujejo v odnosih z bližnjimi. Za te otroke sta značilna hitra jeza in izražanje agresivnega vedenja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 114). So frustrirani, a hkrati vseeno zelo ranljivi. Njihovo zaščito predstavlja navidezna moč, s tem pa prikrivanje, da drugih ne potrebujejo (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 31).

1.4.5 Ambivalentna navezanost

Avtorja Bouwkamp omenjata še peti stil navezanosti, imenovan »ambivalentna navezanost«. Otroci, ki razvijejo to vrsto navezanosti, močno hrepenijo po pozornosti svojih staršev, kar jih tako pozitivno kot tudi negativno zaposluje prav ves čas. V nekem trenutku se jih tesno oklepajo in bi storili vse, da bi ostali blizu (preokupiran stil), v naslednjem pa sledi njihov jezni umik (odklonilen stil). Precej jih skrbi, da bi izgubili starševsko pozornost, in takoj ko pri staršu zaznajo odmaknjenost, se na to odzovejo z jeznim umikom ali izbruhom besa. Čeprav si torej močno želijo povezanosti s starši, jih je hkrati strah njihove zavrnitve (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 115; Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 33). Izmenično torej vzpostavljajo stik z referenčno osebo in se ji obenem čez čas upirajo (Zupančič, 2004b, str. 265). Ambivalentno navezani otroci imajo tako izziv nadzorovati svoja čustva. So hitro vzkipljivi, prav tako hitro planejo v jok. Prijateljstva oblikujejo z vsemi ter nimajo občutka za ustrezno oddaljenost in bližino (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 115; Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 33).

1.4.6 Dezorganizirana/dezorientirana navezanost

Strokovnjaki so kasneje tekom raziskovanja odkrili še en tip nevarne navezanosti, in sicer dezorganizirano oziroma dezorientirano navezanost, ki jo oblikujejo otroci, ki so doživeli zanemarjanje ali zlorabo (Kobal, 2001, str. 339). Le-ti kažejo največ ogroženosti, kar se kaže v precej nepredvidljivem ter ekstremnem vedenju, in sicer tako takrat, kadar so ob referenčni osebi kot tudi takrat, kadar so sami ali z nepoznano osebo (Zupančič, 2004b, str. 265). Zanje je značilno, da lahko v novih in neznanih situacijah kažejo protislovno vedenje, kot je približevanje z glavo nazaj, tiki ali ohromelost (Kobal, 2001, str. 339). Na protisloven in zmeden način se odzivajo tudi ob ponovnem snidenju z referenčno osebo, tako da recimo začnejo jokati, ko je videti, da so se že potolažili, ali pa recimo preidejo iz igre v nenadno otopelost (Zupančič, 2004b, str. 265).

1.5 Opredelitev vrtcev

V času 19. stoletja so bile na območju današnje Slovenije organizirane različne oblike varstva predšolskih otrok, in sicer predvsem otroška zavetišča in zabavišča, ki so delovala v okviru dobrodelnih in cerkvenih organizacij (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevvar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 65), saj so se zaradi pospešene modernizacije družbe ter ekonomskih in socialnih sprememb potrebe po podpori družinskih članov močno povečale. Napredek je prinesel rast zaposlovanja v mestnih tovarnah, kar je razdružilo družine, ki so prej skupaj opravljale delo. Intenzivne migracije so povzročile odsotnost tradicionalnih podpornih družinskih mrež, ki so skrbele za ranljive člane, kot so otroci, bolni in starejši. Leta 1834 je bilo ustanovljeno Zavetišče za varovanje malih otrok, ki ga lahko štejemo med predhodnike organiziranih vrtcev pri nas. Zavetišče je prevzelo naloge staršev, ki jih ti niso mogli opraviti, prav tako je obnavljalo patriarhalno strukturo družbe in predindustrijskega doma. Ta razdelitev se je odražala tudi v spolni strukturi zaposlenih in vodstva zavetišča, saj so bili na vodstvenih položajih večinoma moški, medtem ko so ženske opravljale predvsem naloge materinskega nadzora (Selišnik, 2012, str. 349–352). V letu 1869 postanejo zavetišča in zabavišča z Zakonom o javni šoli del osnovnih šol ter postanejo namenjena starejšim predšolskim otrokom, katerih starši so bili zaposleni (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevvar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 65). Do leta 1883 sta bili na območju Ljubljane zgolj dve ustanovi namenjeni predšolskim otrokom, in sicer že omenjena »varovalnica pri Sv. Florijanu« ter plačljiva ustanova gospodičen Rehn, leto kasneje pa se pojavi še nemški vrtec Schulvereina. Vse tri ustanove so delovale v nemškem jeziku. Kmalu prične delovati otroško »zabavišče« v

slovenščini, s čimer se prične uveljavljati nov koncept vzgoje v vrtcih. V letu 1885 pa se v zavetišču pri Sv. Florijanu zgodi pomembna prelomnica, saj se le-to spremeni v »vrtec«, ob čemer se je zgodila tudi sprememba v spolni sestavi zaposlenih (pričeli so zaposlovati le ženske). V času teh sprememb je *Laibacher Zeitung* objavil članek z naslovom *Družbeni pomen vrtcev*, v katerem se sklicuje na Friderika Fröbla, ustanovitelja nemških vrtcev in začetnika ideje tovrstnih ustanov. Fröbllov vrtec ni bil zasnovan kot nadomestilo za družinsko vzgojo, temveč kot željeno dopolnilo k njej. Najprej naj bi koristi uživali otroci, kasneje pa celotna družba. Avtor je izpostavil pomen svobode in otroškega razvoja, ki naj bi temeljil na razvijanju talentov. Zavetišča so ohranila vlogo nadzornika in strogega vzgojitelja, medtem ko so v vrtcih v medvojnem obdobju že priporočali kombinacijo Fröbllovih metod s pristopom Marije Montessori, katere vzgojni koncept je temeljil na omogočanju čim večje avtonomije otroku (Selišnik, 2012, str. 352–356). Fröbel velja tudi za ustanovitelja »modernega« koncepta vrtcev (Peters in Tesar, 2018, str. 5). Po prvi svetovni vojni se je število vrtcev v Ljubljani zmanjšalo na le štiri, saj so vsi nemški vrtci prenehali delovati zaradi premajhnega obiska oziroma števila otrok (Selišnik, 2012, str. 355). Po drugi svetovni vojni pa postane predšolska vzgoja bolj prepoznavni in sestavni del varstva otrok. V petdesetih in šestdesetih letih 20. stoletja postane tudi prepoznana potreba po večjem vključevanju otrok v vrte, in sicer predvsem zaradi hitrega naraščanja deleža zaposlenih žensk. Pri razvoju vzgoje predšolskih otrok so bila pomembna tudi kasnejša šestdeseta ter sedemdeseta leta, ko je bila v letu 1968 ustanovljena Skupnost otroškega varstva Slovenije. Z letom 1971 so vrtci pri nas dobili tudi svoj prvi samostojni zakon – Zakon o vzgojno-varstvenih dejavnostih predšolske vzgoje, kar je še dodatno, poleg samoprispevkov ljudi, spodbudilo širitev mreže vrtcev. V letu 1980 se za vrte oblikuje nov zakon, s katerim je bila predšolska vzgoja prepoznana kot del celotnega sistema vzgoje in izobraževanja – Zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Navajal je delo v različnih starostnih skupinah otrok ter v zadnjem letu pred prehodom v šolo zakonsko obvezal malo šolo. Predšolska vzgoja postane vključena v Ministrstvo za šolstvo in šport v letu 1993. Sočasno se je načrtovala in pripravljala reforma vzgojno-izobraževalnega sistema. Dokumenti, kot so Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju, Zakon o vrtcih in Kurikulum za vrte, so vzpostavili enoten sistem vrtcev. Ta je razdeljen na dve starostni skupini, ohranja posebnosti predšolske vzgoje in je smiselno povezan z osnovnošolskim izobraževanjem (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 65–66).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007) v 8. členu opredeljuje vzgojno-izobraževalne zavode, kamor uvršča tudi vrte oziroma programe za predšolske

otroke. Vrtci predstavljajo institucije, ki varujejo ter izobražujejo predšolske otroke in jih vključujejo v življenje skupnosti (Arandelović, 2017, str. 2).

Predšolska vzgoja v vrtcih je ključni del celovitega sistema vzgoje in izobraževanja pri nas, v Republiki Sloveniji (RS), ter tudi v drugih razvitih državah (Zorman, 2010, str. 279).

Predšolska vzgoja ni obvezna, izvajajo jo tako javni kot tudi zasebni vrtci, vanje pa so vključeni otroci, stari 11 mesecev in več (do vstopa v šolo). Zagotoviti jo mora občina, tako da vrtce ustanavljajo ter financirajo ravno občine (Statistični urad Republike Slovenije, 2024c). V naši državi deluje po zadnjih pridobljenih podatkih Ministrstva za vzgojo in izobraževanje (2025) iz evidence vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov skupno 418 vrtcev – 108 od teh je samostojnih vrtcev, 210 vrtcev pri osnovni šoli ter 100 zasebnih vrtcev oziroma zasebnih vzgojiteljev. Podrobneje deluje 1188 vrtcev z enotami – 701 vseh enot javnih samostojnih vrtcev, 327 enot vrtcev pri OŠ in 160 enot zasebnih vrtcev oziroma zasebnih vzgojiteljev (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2025). Vanje je po zadnjih podatkih vključenih 85,5 % otrok, medtem ko znaša delež vključenosti 4- in 5-letnikov v programe predšolske vzgoje pri nas 94,7 % (Statistični urad Republike Slovenije, 2024b).

Po Zakonu o vrtcih (1996) mora vrtec po 2. členu nuditi pomoč staršem pri celostni skrbi za otroke, nato izboljšati kakovost življenja družin ter otrok in nazadnje še ustvariti pogoje za razvoj otrokovih telesnih ter duševnih sposobnosti, kar predstavlja tudi temeljne naloge te ustanove.

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (2025) opredeljuje kot osnovni cilj izvajanja predšolske vzgoje optimalni razvoj otrok ne glede na spol, socialno, kulturno in narodno pripadnost, veroizpoved ter telesno in duševno konstitucijo.

1.6 Svetovalna služba v vrtcu

V 67. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007) je znotraj javnega vrtca oziroma šole opredeljeno delovanje svetovalne službe za namen svetovanja otrokom, učencem, vajencem, dijakom, učiteljem in staršem, nato za namen sodelovanja z vzgojitelji, učitelji ter vodstvom šole v zvezi s spremljanjem in evalvacijo razvoja vrtca oziroma šole ter opravljanjem vzgojno-izobraževalnega dela, prav tako pa je opredeljeno še opravljanje poklicnega svetovanja. Nadalje je kot delo svetovalne službe zapisano še sodelovanje pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami. Zakon v istem členu določa še, kateri svetovalni delavci delo svetovalne službe tudi opravljajo – in sicer: psihologi, pedagogi, socialni pedagogi, defektologi in tudi socialni delavci. Dodatno oziroma

podrobneje opredeljuje v 11. členu le-te še Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev predšolskih otrok in drugih strokovnih delavcev v programih za predšolske otroke in v prilagojenih programih za predšolske otroke s posebnimi potrebami (2025), in sicer navaja, da je lahko svetovalni delavec v omenjenih programih oseba, ki je končala: univerzitetni študijski program defektologije, pedagogike (smer pedagogika), psihologije, socialnega dela, socialne pedagogike ali specialne in rehabilitacijske pedagogike; ali magistrski študijski program druge stopnje inkluzivna pedagogika, inkluzija v vzgoji in izobraževanju, logopedija in surdopedagogika, pedagogika, psihologija, uporabna psihologija, socialno delo, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, socialna pedagogika, specialna in rehabilitacijska pedagogika ali supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje.

Svetovalno delo torej zahteva strokovnjake s posebnimi znanji in veščinami, ki so ustrezno usposobljeni za tovrstno delo (Resman, 1999a, str. 74).

Danes morajo prav vsi javni vrtci in šole oblikovati svetovalne službe, znotraj katerih delujejo šolski svetovalni delavci, ki lahko – kot že omenjeno – prihajajo iz različnih strokovnih področij. Večje vzgojno-izobraževalne institucije imajo zaposlenih več svetovalnih delavcev, medtem ko imajo manjše vsaj enega, zaposlenega za krajši delovni čas (Taštanoska, Kuščer in Ambrožič Deleja, 2022, str. 64). Raziskava iz leta 2012 je kazala na to, da je več kot 71 % tako svetovalnih delavcev, zaposlenih v osnovnih šolah, kot tudi tistih, zaposlenih v srednjih šolah, menilo, da je normativ neustrezen, medtem ko je to menila malo več kot polovica svetovalnih delavcev v vrtcu (Vogrinc in Krek, 2012, str. 50). Pravilnik o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje je bil v letu 2023 spremenjen in dopolnjen – tudi v 9. členu, ki govori o svetovalnih delavcih, in sicer: da se v vrtcu z 20 oddelki sistemizira eno delovno mesto svetovalnega delavca; da v primeru, če opravlja svetovalni delavec delo na 3 do 5 lokacijah, da se normativ za sistemizacijo zmanjša za dva oddelka, če pa ta opravlja delo na več kot 5 lokacijah, se normativ zmanjša za štiri oddelke; da vrtec, ki glede na število oddelkov ne dosega normativov oziroma le-te presega za eno delovno mesto, v ustreznem deležu sistemizira delovno mesto svetovalnega delavca, vendar v samostojnem javnem vrtcu ne manj kot 0,50 deleža delovnega mesta; in da v šoli, ki ima vrtec, da se za 20 oddelkov za opravljanje svetovalnega dela v vrtcu sistemizira delovno mesto svetovalnega delavca, vendar ne manj kot 0,25 deleža delovnega mesta (Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje, 2023). Po podatkih Statističnega urada (2024a) za šolsko leto 2023/2024 je bilo v javnih vrtcih zaposlenih 664 svetovalnih in drugih strokovnih

delavcev, od tega 631 žensk in 33 moških ter 13 svetovalnih in drugih strokovnih delavcev v zasebnih vrtcih, od tega 10 žensk in 3 moški. Raziskava iz leta 2020 kaže, da je glede na izobrazbeno strukturo največ svetovalnih delavk (55,6 %), ki opravljajo zgolj svetovalno delo, končalo študij socialnega dela (Andrenšek Lep, 2020, str. 13).

Svetovalno delo se je znotraj vrtcev – podobno kot znotraj srednjih šol – tako drugje kot tudi pri nas razvijalo v senci svetovalnega dela znotraj osnovnega šolstva, saj predstavlja osnovno šolanje najbolj razširjen del sistema šolstva, kar pomeni, da se tam pojavlja tudi največ potreb po svetovalni pomoči iz razloga, ker se v tem obdobju šolanja v razvoju posameznika dogajajo precej velike in skokovite spremembe. Premik svetovalnega dela in podpore otrokom iz osnovnošolskega v predšolsko oziroma zgodnje-otroško obdobje temelji na dveh ključnih razlogih: življenjsko-praktičnem in strokovno-teoretičnem. Na prvega se nanaša naraščanje števila otrok, ki se soočajo z različnimi negativnimi izkušnjami, in sicer z nefunkcioniranjem družine, zlorabami in spolnim nasiljem ipd., medtem ko se na drugega nanašajo dokazi mnogih razvojno-psiholoških teorij, ki kažejo na postavljanje temeljev posameznikove osebnosti že takoj po rojstvu, čemur sledi, da je pomembno vzroke za človekove izzive raziskovati že v obdobju zgodnjega otroštva (Resman, 1999b, 117–119). Najpogostejši izzivi otrok, s katerimi se srečujejo svetovalni delavci vrtcev, so: težave, ki so posledica odstopanja otroka v telesnem in duševnem razvoju (avtizem, hiperaktivnost ipd.), težave, ki izvirajo iz njihovega socialnega okolja (materialna problematika družine, spreminjanje družine: ločitve/razveze itd., zanemarjanje, nasilje v družinskem okolju, odvisnosti staršev ipd.) in težave, ki izvirajo iz dela v vrtčevski skupini in sodelovanje otroka v njej (vedenjske težave, nesodelovanje, nemirnost, agresija in nasilje ipd.; Resman, 1999d, str. 299–300; Resman, 2008, str. 8).

Kljub navedenemu se pri obravnavi problematike svetovalnega dela še vedno pogosto opaža, da je največji poudarek namenjen vsebinam, povezanim z osnovno šolo, medtem ko so specifične vrtca in srednje šole še vedno pogostokrat zapostavljene ali le bežno omenjene in priznane (Obreza in Podobnik, 2022, str. 40).

Svetovalna služba v vrtcu se je v primerjavi s šolsko svetovalno službo torej pojavila kasneje. V vrtcih so se tako prve svetovalne delavke pričele zaposlovati šele v koncu sedemdesetih oziroma v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja. Ob sistemski in kurikularni prenovi vzgojno-izobraževalnega sistema v naši državi, ki se je zgodil v sredini devetdesetih let prejšnjega stoletja, pa je bila svetovalna služba zakonsko opredeljena na prav vseh ravneh področja vzgoje in izobraževanja, in sicer z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanju v letu 1996 (Marjanovič Umek, 2021, str. 4).

Leta 1999 je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje sprejel dokument Programske smernice – predšolska vzgoja v vrtcu – Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič idr., 1999). Ta dokument je svetovalnim delavcem prinesel temeljni nacionalni koncept, ki je opredelil vizijo svetovalnega dela v vrtcu. Določil je temeljna načela in jasno opredelil delovanje svetovalne službe, vključno z njenimi področji, vsebinami in nalogami (Obreza in Podobnik, 2022, str. 40). Kasneje so bile smernice posodobljene v letu 2008 (Čačinovič Vogrinčič idr., 2008), najnovejša izdaja pa je nastala v letu 2024 (Rupar idr., 2024). V zadnjih desetletjih so bili sprejeti še številni dokumenti, kot so dodatki h Kurikulumu za različne skupine otrok (Romi, dvojezičnost, posebne potrebe, dolgotrajno bolni otroci, otroci z avtizmom), smernice za vključevanje priseljencev v naš vzgojno-izobraževalni sistem in zakonodaja, ki širi obseg svetovalnega dela v vrtcih. Problematika postaja vse bolj raznolika, kar spodbuja razvoj dobrih praks, zvišuje strokovne standarde in zahteva več časa ter usposobljenosti. Pomembna zakona, kot sta Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) in Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (2017), sta dvignila strokovne standarde in povečala obseg nalog (Obreza in Podobnik, 2022, str. 40). Številne med njimi so koordinacijske ter strokovno-dokumentacijske, kar povzroča premik težišča od ljudi k papirjem. Ob tem je potrebno omeniti, da pri tem ne gre zgolj za težavo z dokumentacijo, za katero so na podlagi predpisov svetovalni delavci pooblaščen, temveč na splošno za preobremenjenost vzgojno-izobraževalnih ustanov z različno dokumentacijo, ki jo vodstvo velikokrat zaupa ravno svetovalni službi (Bizjak, 2014, str. 50–51). Zavod Republike Slovenije za šolstvo je v letu 2020 izvedel obsežno raziskavo, s katero je želel prepoznati obremenjenost šolskih svetovalnih delavcev, med njimi tudi svetovalnih delavcev v vrtcih. Ugotovljena je bila velika razpršenost njihovega dela, kar pri njih povzroča precejšnjo psihično obremenjenost, in sicer zaradi doživljanja občutka, da posledično naloge nikoli niso končane oziroma da le-te niso opravljene povsem strokovno korektno. Raziskava je še potrdila, da bi bila v današnjem času potrebna normativna ureditev za svetovalne delavce v Sloveniji (Obreza in Podobnik, 2022, str. 42). Dodaten problem je nastal tudi z že omenjenim Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, ki je opredelil izvajanje svetovalnih storitev, ki jih prav tako prevzema svetovalna služba. To zanjo predstavlja dodatno obremenitev, za katero svetovalni delavci velikokrat niso ustrezno usposobljeni ali zanjo niti nimajo časa (Bizjak, 2014, str. 51–52).

Svetovalna služba predstavlja podsistem vzgojno-izobraževalnih ustanov ter tudi manjšino brez formalne moči znotraj le-teh. Vseeno pa ta podsistem ni povsem brez moči, saj mu daje bistveno

neformalno moč ogromna količina informacij, ki jih poseduje, prav tako tudi vzdrževanje tako formalnih kot tudi neformalnih stikov s preostalimi podsistemi ustanove ter tudi z določenimi institucijami zunaj le-te (Bečaj, 1999, str. 167) – npr. s centri za socialno delo, s šolami, razvojnimi ambulantami, centri za duševno zdravje, svetovalnimi centri, nevladnimi organizacijami, varnimi hišami, kriznimi centri, dnevnimi centri, Zavodom RS za šolstvo ipd. (SVIZ, 2023).

Vrtec otroku velikokrat ponudi drugačne izkušnje kot njegova primarna družina oziroma dopolnjuje vzgojo, ki jo prejme v domačem okolju. Prisotnost svetovalnega delavca prispeva k višji kakovosti vrtca, saj svetovalna služba s svojim svetovalnim odnosom stremi k vzpostavljanju, razvijanju in ohranjanju ustvarjalnega sodelovanja med vsemi, ki so vključeni v projekt pomoči in sodelovanja. Svetovalni delavec je vpet v celotno strukturo vzgojno-izobraževalne institucije ter predstavlja ključno, povezovalno vez znotraj te ustanove. Njegovo delo predstavlja preplet individualnega in skupinskega dela, delo z otroki z določenimi izzivi, administracijo in delo na odnosih med zaposlenimi. Delo svetovalnega delavca v vrtcu je tako zastavljeno precej široko, saj zajema tako delo z otroki, poleg tega pa se usmerja še na kolektiv, vodstvo, starše in tudi na zunanje ustanove (Mlinarič, 2017, str. 49).

Svetovalni delavec mora v prvi vrsti pri svojem delu ravnati v skladu z etičnim kodeksom svoje stroke – v primeru stroke socialnega dela torej v skladu s Kodeksom etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2006) – ter hkrati tudi v skladu z Etičnim kodeksom svetovalnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Rupar, 1998). Temeljna načela predšolske vzgoje znotraj vrtcev so usklajena s splošnimi načeli celotnega sistema vzgoje in izobraževanja (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevnar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 74). Oseba, ki je zaposlena v svetovalni službi, mora pri opravljanju svojega dela slediti štirim skupinam načel, in sicer načelu strokovnosti, načelu strokovne avtonomnosti in odgovornosti, načelu sodelovanja, interdisciplinarnosti in timskega dela ter načelu aktualnosti in razvojne usmerjenosti (Rupar idr., 2024, str. 8–11).

V skladu s prvima dvema načeloma zahteva kakovostna predšolska vzgoja visoko izobražene in usposobljene strokovne delavce, ki imajo dostop do stalnega strokovnega razvoja. Njihova strokovna usposobljenost omogoča uravnoteženo izvajanje nacionalnega kurikulumu ter svobodno izbiro vsebin in dejavnosti za doseg ciljev. Avtonomnost je podprta z odgovornim in etičnim delovanjem, pri čemer strokovni delavci spoštujejo pravice otrok in staršev (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevnar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 75). *Načelo strokovnosti* pomeni, da svetovalni delavci uresničujejo znanstvena spoznanja, etične kodekse

in vzpostavljajo sodelovalni odnos, temelječ na: prostovoljnosti (razen v primerih ogroženosti), dogovoru o procesu, zaupanju, aktivni udeležbi otroka kot kompetentnega sogovornika in celostnem pristopu, ki upošteva posameznika in njegovo okolje. Ključni so zaupnost, spoštovanje, doslednost in vključevanje otroka pri načrtovanju in evalvaciji pomembnih dejavnosti. Ta odnos je dinamičen in zahteva stalno krepitev. *Načelo strokovne avtonomnosti* pa določa, da avtonomija svetovalnega delavca temelji na znanstvenih spoznanjih in etičnih načelih. Njegova strokovna mnenja so prilagojena sogovorniku v korist otrok. Odloča samostojno o strokovnih vprašanjih in ima pravico zavrniti naloge, ki škodijo dobrobiti otrok. S stalnim strokovnim izpopolnjevanjem, refleksijo prakse in soustvarjanjem ugleda zavoda ter skupnosti svetovalcev zagotavlja kakovost svojega dela in prispeva k prepoznavnosti ter profesionalni integriteti (Rupar idr., 2024, str. 8–10).

Ravnati po tretjem načelu – *načelu sodelovanja, interdisciplinarnosti in timskega dela* – pomeni, da vrtec načrtuje in izvaja dejavnosti v povezavi z lokalnim okoljem. Sodeluje z različnimi institucijami in posamezniki iz okolja, s čimer obogati svojo ponudbo, ter se partnersko povezuje z osnovno šolo (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevnar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 75). Poleg povezovanja z osnovno šolo pa je pomembno tudi sodelovanje med vrtcem in družino oziroma starši (Bahovec, Bregar Golobič in Kranjc, 1999, str. 8). Svetovalna služba tako torej vzpostavlja odprto sodelovanje z vsemi udeleženci, kar omogoča celostno obravnavo pedagoških, psiholoških in socialnih vidikov. Najbolj učinkovito je delo interdisciplinarnega tima, kjer vsak strokovnjak prispeva svoje specifične kompetence. Sodelovanje temelji na jasni delitvi nalog, zaupanju in začetnem dogovoru o ciljih ter odgovornostih. Izmenjava izkušenj med strokovnjaki, tako znotraj kot zunaj zavoda, omogoča večjo inovativnost in kakovost rešitev. Raznolikost pogledov prispeva k boljšemu razumevanju situacij in oblikovanju učinkovitih skupnih aktivnosti (Rupar idr., 2024, str. 10–11).

V skladu s četrtem načelom – *načelom aktualnosti in razvojne usmerjenosti* – je pomembno sprotno kritično vrednotenje oziroma evalvacija, in sicer glede vsakodnevnih interakcij znotraj oddelkov, pravic in odgovornosti staršev, dejavnosti v vrtcu, vsebin in metod dela ipd. (Bahovec, Bregar Golobič in Kranjc, 1999, str. 9). Procesi kritičnega ozaveščanja in refleksije so namreč ključni za uspešno uvajanje novosti v prakso (Jug Došler, 2013, str. 49). Svetovalna služba prilagaja načrt dela ugotovljenim potrebam vseh udeležencev, ga smiselno umešča v letni načrt zavoda ter sproti spremlja in ob zaključku leta evalvira svoje aktivnosti (Rupar idr., 2024, str. 11), tako da je ključno, da je notranja presoja kakovosti oziroma samoevalvacija pregledna, prožna, celovita in strokovna ter javno finančno podprta, saj se je potrebno zavedati,

da imajo zgolj visoko kakovostni vrtci dolgoročne pozitivne učinke na posameznikov razvoj in učenje (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevar in Lepičnik Vodopivec, 2011, str. 75).

Sodobno svetovalno delo preusmerja osredotočenost na posameznika k bolj sistemski perspektivi ter od kurativnega pristopa k proaktivni in preventivni usmeritvi. Namen takšne usmeritve je predvsem vzpostavljanje pogojev in stanj, da izzivi ne bi nastajali oziroma da bi bili posamezniki že opremljeni, da bi jih uspešno obvladovali in razrešili. Svetovalni posegi so namenjeni ustvarjanju sistematičnih in sistemskih sprememb znotraj ustanov in njihovih okolij, z namenom pomagati vsem otrokom (Resman, 2008, str. 8–11).

Svetovalni delavec naj bi danes potreboval številna znanja, in sicer tako s področja razvoja otroka, poznavanja vzgojno-izobraževalnega sistema, načrtovanja in didaktičnega vodenja učnega ter vzgojno-izobraževalnega procesa, prav tako tudi poglobljena znanja ter spretnosti za delo s specifičnimi skupinami otrok in drugih (Bizjak, 2014, str. 52).

Na delovnem mestu svetovalnega delavca v vzgojno-izobraževalni ustanovi se lahko srečamo z določenimi ovirami. Raziskava (sicer starejša, iz konca 90. let prejšnjega stoletja) navaja, da svetovalni delavci vrtcev v primerjavi s šolskimi svetovalnimi delavci niso toliko obremenjeni z deli, ki ne sodijo v domeno njihovega strokovnega dela, temveč jim največjo oviro pri njihovem delu predstavlja pomanjkljivo znanje oziroma to, da ne morejo uresničiti svojega svetovalnega poslanstva (Resman, 1999c, str. 245–247).

1.6.1 Področja delovanja

V primerjavi s prejšnjimi Programskimi smernicami iz leta 2008 (Čačinovič Vogrinčič idr., 2008) so v najnovejših iz leta 2024 (Rupar idr., 2024) osnovna področja delovanja svetovalne službe v vrtcu drugače zastavljena. V starejši verziji so bila področja dela svetovalne službe v vrtcu razdeljena na način, ki opredeli udeležence, s katerimi se sreča svetovalni delavec pri svojem delu. Področja so se tako delila na: svetovalno delo z otroki, svetovalno delo z vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev, svetovalno delo s starši in družinami, sodelovanje z vodstvom vrta in sodelovanje z zunanjimi ustanovami (Čačinovič Vogrinčič idr., 2008, str. 18–24). Nove Programske smernice iz leta 2024 pa zajemajo skupna področja za svetovalno delo v vseh vzgojno-izobraževalnih ustanovah in se tako delijo na: varno, spodbudno in vključujoče okolje, celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok (v vrtcu) oz. celostni razvoj in dobrobit/blagostanje učencev oz. dijakov (v osnovni in srednji šoli ter v dijaškem domu), igra in učenje otrok (v vrtcu) oz. učenje in poučevanje (v osnovni in srednji šoli ter dijaškem domu), uvajanje novincev in prehodi otrok v vrtcu oz. vzgojno-izobraževalni prehodi (v osnovni in

srednji šoli ter dijaškem domu), razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj (Rupar idr., 2024, str. 15–24).

1.6.1.1 Varno, spodbudno in vključujoče okolje

V zvezi z le-tem je posebnost svetovalnih delavcev ta, da med vsemi strokovnimi delavci dosledno spodbujajo reflektivnost ter razvoj občutljivosti in strokovnega ravnanja, kar zagotavlja varno okolje za vsakega otroka ter ustrezne pogoje za razvoj in učenje vseh otrok. Zaposleni v svetovalni službi spodbujajo druge strokovne delavce k uporabi individualiziranih ter personaliziranih pristopov, oblikovanih na način upoštevanja značilnosti posameznega otroka, poleg tega pa spodbujajo tudi k udeležanju demokratičnih vrednot pri otrocih znotraj oddelkov (Rupar idr., 2024, str. 17). Pri svetovalnem delu z otrokom je pomembno, da tega otroka postavimo v ospredje oziroma ga dojemamo kot izhodišče, saj ima prav vsak določene posebnosti v sposobnostih ter zmožnostih. Pomembno se je zavedati, da med otroci obstajajo individualne razlike in da brez poznavanja le-teh proces pomoči ni učinkovit (Resman, 1999e, str. 111). Vrtec nadalje zagotavlja vključenim otrokom tako fizično kot tudi čustveno varnost, svetovalni delavci pa nudijo stalno strokovno podporo vzgojiteljem pri razumevanju in občutljivem odzivanju na otrokovo čustvovanje ter tudi pri spodbujanju socialnega razumevanja in sprejemanja drugačnosti oziroma različnosti. Svetovalni delavec deluje na različnih ravneh. Na ravni zavoda spodbuja varno in spodbudno učno okolje, prilagojeno posameznikom in vključujoče za otroke s posebnimi potrebami, nudi zaščito otrokom pred nasiljem oziroma pred neobravnavanjem le-tega, koordinira različne preventivne dejavnosti za spodbudo čustvenemu in vedenjskemu razvoju, sodeluje pri prednostnih nalogah vrta, kot je spodbujanje socialne vključenosti in večanje stopnje občutljivosti odraslih oseb v zvezi s pravicami in potrebami otrok, ter organizira izobraževanja za starše. Na ravni oddelka/skupine vodi preventivne delavnice, predavanja, timske sestanke (tako z notranjimi kot tudi zunanjimi sodelavci) ter sodeluje pri pogovorih o specifičnih temah. Na individualni ravni ponuja podporo družinam (v zvezi z dodeljevanjem finančne pomoči), sodeluje pri vzgojnih in razvojnih izzivih ter pomaga pri pripravi načrtov pomoči za otroke (Rupar idr., 2024, str. 17–18).

Literatura tudi poudarja, da potrebuje oseba z izkušnjami razvrednotenja, nespoštovanja in ponižanja najprej predvsem varen prostor, ki sploh omogoči novo učenje oziroma nove izkušnje (Čacinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 71).

1.6.1.2 Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok

Zgodnje otroštvo predstavlja razvojno obdobje, v katerem se oblikujejo temelji za osebni razvoj posameznika, zato je ključno, da vzgojni programi temeljijo na konceptu celostnega razvoja otroka (Mlinarič, 2017, str. 45).

Posebnost svetovalnega dela v predšolskem obdobju in pri delu z otroki v vrtcih je torej posledično ravno izrazito osredotočanje na celostni razvoj otroka. Ta poudarek se z otrokovim odraščanjem postopoma zmanjšuje ali preoblikuje v nove dimenzije, prilagojene starostnim in razvojnim potrebam (Resman, 1999e, str. 112).

Glavni cilj delovanja svetovalnega delavca v vrtcu je tako skrb za optimalni razvoj vseh vključenih otrok, tako da le-ta deluje tako posredno kot tudi neposredno, sodeluje ter pomaga pri spodbujanju celostnega razvoja otrok – kamor se uvršča njihov spoznavni, govorni, čustveni, socialni, moralni in gibalni razvoj – ob tem pa skrbi še za zagotavljanje dobrobiti oziroma blagostanja otrok. Na tem področju je ključno, da se svetovalni delavec zaveda in da tudi upošteva individualne razlike med otroki, ki se kažejo na psihološkem področju in na področju njihovega socialnega okolja. Ob tem mora uporabljati različne pristope in strategije, pri tem pa upoštevati sposobnosti ter potrebe določenega otroka. Tudi na tem področju deluje svetovalni delavec na različnih ravneh. Na ravni vzgojno-izobraževalnega zavoda svetuje pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji pogojev za razvoj otrok, sodeluje z vodstvom pri vključevanju zavoda v razvojne, inovativne in preventivne projekte, informira udeležence o aktualnih tveganjih (npr. vpliv zaslonskih vsebin, pandemije) ter izvaja izobraževanja za starše in individualna svetovanja. Na ravni oddelka spremlja dinamiko skupine in sodeluje pri analizi potreb otrok ter svetuje pri prilagajanju dejavnosti in vključevanju raznolikosti ter pri evalvaciji in zagotavljanju kakovosti dela znotraj oddelka. Na individualni ravni prepoznava in obravnava razvojna odstopanja skupaj z vzgojitelji, spremlja otroka ter koordinira strokovno pomoč zanj, nudi podporo staršem in sodeluje z zunanjimi strokovnjaki (Rupar idr., 2024, str. 18–20).

Iz navedenih razlogov morajo svetovalni delavci dobro sodelovati tako drug z drugim kot tudi s starši, saj se lahko le na ta način zagotovi pomoč otroku, ki bo skladna z normami in običaji njegovega socialnega okolja in družine (Resman, 1999b, str. 135).

1.6.1.3 Igra in učenje otrok

Otroška igra predstavlja eno od pomembnih ter specifičnih dejavnosti in tako predstavlja tudi sestavni del kurikuluma za vrtce, in sicer tako znotraj načrtovanih dejavnosti kot tudi znotraj siceršnjega življenja otrok v vrtcu (Marjanovič Umek, 2001, str. 44). Le-ta je podrejena

določeni stopnji otrokovega telesnega, čustvenega in miselnega razvoja. S strani razvojnih psihologov je opredeljena kot spontana dejavnost, ki si jo otrok izbira sam ter pri kateri ni bistven končni cilj, medtem ko jo pedagogi dojemajo predvsem v širšem pomenu in jo tako opredelijo kot sklop načrtovanih, vnaprej pripravljenih dejavnosti, preko katerih naj bi se otroci naučili nekih vsebin na zanje prijeten način (Smrtnik Vitulić, 2009, str. 385, 393).

Otrok večino svojega časa nameni igri, ki je prosta ali oblikovana kot dejavnost s strani strokovnih delavcev z namenom, da se dosežejo kurikularni cilji. V vrtcu je značilna tesna povezanost med igro in učenjem, ki predstavljata tudi del procesa spodbujanja celostnega razvoja vključenih otrok. Pri tem prevladujejo naslednji socialni konteksti za razvoj in učenje: skupno branje odraslih in otrok, ustvarjalno izražanje (risba, glasba, ples ipd.), pripovedovanje, pogovor ter igra (Rupar idr., 2024, str. 20) – *simbolna* (igra pretvarjanja, domišljajska): otrok reprezentira nekaj (dejanje, predmet, osebo ali pojav) iz resničnega ali domišljajskega sveta; *konstrukcijska*: otrok povezuje, sestavlja, gradi, razporeja oziroma kombinira prvine igrance v konstrukcijo; *gibalna* (funkcijska): enostavni ponavljajoči se mišični gibi z ali brez določenih predmetov; *s pravili*: otrok prepozna, sprejme in se podredi vnaprej postavljenim pravilom ter se ravna po njih (Kavčič, 2004, str. 278–280; Fekonja, 2004, str. 383).

Delavec v svetovalni službi posredno podpira aktivno vlogo in sodelovanje otrok pri načrtovanju, izvajanju, evalvaciji in refleksiji različnih dejavnosti. Kot na drugih področjih tudi na tem deluje svetovalni delavec na različnih ravneh. Na ravni zavoda sodeluje pri uvajanju inovativnih didaktičnih metod in spremljanju učnih pristopov, svetuje pri izbiri igrac, didaktičnih pripomočkov in urejanju prostora za igro ter učenje, organizira predavanja in delavnice za starše ter zaposlene na temo igre in razvoja. Na ravni oddelka svetuje pri oblikovanju fizičnega in socialnega okolja, ponudbi dejavnosti vrtca ter metod dela z otroki, analizira otrokovo igro in sodeluje pri načrtovanju dejavnosti, igre ter rutine. Na individualni ravni prilagaja metode in strategije dela specifičnim potrebam otroka ter opazuje otrokovo igro za podporo razvoju in ugotavljanje posebnosti (Rupar idr., 2024, str. 20–21).

Ker torej programi predšolske vzgoje temeljijo na igri otroka, preko katere spoznava samega sebe in okolico ter izraža to, kar se je o tem naučil, bo svetovalno delo vrtcev v največji meri izhajalo iz dejavnosti vzgojne oziroma »igralne« skupine ter se povezovalo z delom vzgojiteljev in staršev otrok. Posledično je v predšolskem svetovanju manjši poudarek na neposrednem svetovanju otrokom in večji na posrednem delu. Ključno je sodelovanje z vzgojiteljico in vplivanje na vzgojno skupino, ki predstavlja otrokovo ožje socialno okolje (Resman, 1999b, str. 130). To kaže tudi raziskava, opravljena konec 90. let prejšnjega stoletja, in sicer da

svetovalni delavci vrtca niso v tolikšni meri usmerjeni v delo s posameznimi otroki oziroma skupinami otrok, temveč je njihov poudarek na posrednem, konzultacijskem delu, na vključevanju vzgojiteljev v načrtovanje in uresničevanje svetovalnega načrta ter na ustreznem spreminjanju dela znotraj skupine. Vse skupaj pa morajo usklajevati tudi s starši otrok (Resman, 1999c, str. 249).

1.6.1.4 Uvajanje novincev in prehodi otrok

Vključenost otroka v vrtčevsko varstvo – kot tudi v šolo – je vezano na koledar ter predpise, postavljene s strani človeka (Resman, 1999b, str. 118).

Svetovalni delavci morajo za namen prilagoditve otrok na zanje nove okoliščine nujno sodelovati z otrokovimi starši, saj se lahko le na ta način zagotovi čim bolj kakovostno življenje otrok in podpora pri določenih prehodih (vstop v vrtec, prehajanje med oddelki vrtca, spreminjanje kadra ipd.), ki lahko za vse vpletene predstavljajo velik izziv oziroma obremenitev. Na tem področju svetovalni delavec na ravni zavoda sodeluje pri izboljševanju kakovosti postopkov uvajanja otrok v vrtec, izvaja in koordinira strokovna predavanja za zaposlene in starše novovpisanih otrok, pripravlja gradiva za starše, tudi v več jezikih, če so prisotni otroci priseljenci ter svetuje pri oblikovanju oddelkov in načinih sodelovanja s starši ob prvem stiku z vrtcem. Na ravni oddelka svetuje vzgojiteljem pri načrtovanju in spremljanju uvajanja otrok ter sodeluje pri organizaciji uvodnih roditeljskih sestankov z vsebinami o navezanosti in razvoju otrok ipd. Na individualni ravni staršem v delovnem odnosu soustvarjanja nudi podporo in svetovanje ob vpisu ali vstopu otroka v vrtec ter se z njimi dogovori o želenih izidih in deležu aktivnosti vsakega udeleženca, oblikuje individualni načrt pomoči z vključevanjem vseh pomembnih sogovornikov (tudi drugih strokovnih delavcev vrtca – npr. ravnatelja) ter skupaj z drugimi ugotavlja oziroma prepozna otrokova močna področja in prilagoditve za lažjo integracijo v zanj povsem novo okolje. Poleg pomoči in podpore ob vključitvi otroka v vrtec nudi svetovalna služba le-to še pri prehodu otrok v šolo, in sicer na način, da vzpostavlja in ohranja stik ter sodelovanje vrtca s šolami, organizira razne obiske in dogodke, ki jih otroci obiščejo na šoli ter sodeluje pri pripravi staršev na prehod (roditeljski sestanki, pogovorne ure, strokovna srečanja), ocenjuje pripravljenost otrok za šolo in svetuje pri odločitvah o zgodnjem ali odloženem všolanju ter glede teh tem vodi individualne pogovore s starši, da zagotovijo premišljene odločitve (Rupar idr., 2024, str. 21–23).

Uvajanje otrok v vrtec omogoča oblikovanje čustvenih vezi med otrokom in novimi pomembnimi osebami. Vsak otrok doživlja ločitev od družine različno, kar je odvisno od

individualnih in okoljskih dejavnikov. Svetovalna delavka s poznavanjem vedenj, značilnih za vzpostavljanje varne čustvene navezanosti, kot so odzivnost, dotik in pogovor, skupaj z vzgojiteljico ustvarja pogoje za podporo otrokovemu prilagajanju (Marjanovič Umek, 2021, str. 7).

Čas, ko otrok prvič vstopi v vrtec, predstavlja tako za otroka kot tudi starše precej čustveno zahteven dogodek in sam način, kako bo otrok sprejel vrtec ter se navadil na zanj nove obraze, je v precejšnji meri odvisno tudi od njegovih staršev in ravno uvajalno obdobje je torej čas za postavitev temeljev kakovostnega sodelovanja med vrtcem in družino (Sigulin, 2012, str. 17, 23). Posledično je torej zares pomembno samo sodelovanje vrtca in staršev otrok, kar opredeljuje tudi Kurikulum za vrtce (Bahovec, Bregar Golobič in Kranjc, 1999, str. 13–14) kot pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje. Izhodišča za prenovu kurikuluma ravno zaradi tega navajajo, da je potrebno posebno pozornost nameniti postopnemu uvajanju otrok v vrtec ter poudariti pomen kontinuiranega in kakovostnega sodelovanja s starši oziroma skrbniki otrok ter tudi z drugimi strokovnimi institucijami, vključno s šolo, kamor se otrok kasneje vključi (Cotič Pajtnar, Marjanovič Umek in Zore, 2022, str. 17).

1.6.1.5 Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj

Vloga svetovalnega delavca na tem področju se kaže predvsem v doprinosu pri nastanku učeče se organizacije, kar je opazno prav na vseh področjih dela. Njegova vloga je tako opažena tudi v kontinuirani podpori profesionalnemu razvoju zaposlenih v instituciji, pri kakovostnem izvajanju predšolske vzgoje in tudi pri skrbi za osebni profesionalni razvoj. Svetovalni delavec na ravni vzgojno-izobraževalnega zavoda sodeluje pri izvajanju preventivnih dejavnosti, ki vključujejo otroke, starše in vzgojitelje. Njegova ključna vloga je v zgodnjih fazah prepoznavanja vzgojno-izobraževalnih potreb otrok in uvajanju učinkovitih programov, ki sčasoma postanejo del rednega programa. Svetovalni delavec soustvarja vizijo in ključne dokumente zavoda, analizira in predlaga izboljšave kakovosti, sodeluje pri izobraževanjih, delovnih sestankih, v razvojnem timu za kakovost in pripravo protokolov. Na ravni skupine oziroma oddelka sodeluje pri uvajanju sodobnih pedagoških pristopov in projektov za specifične potrebe, koordinira in sodeluje pri delu strokovnih aktivov ter redno sodeluje z vzgojitelji pri izvajanju dodatne strokovne pomoči. Na ravni dela s strokovnimi delavci gradi zaupanje in podporo novim strokovnim delavcem pri prilagoditvah glede potreb otrok, nudi strokovno podporo vzgojiteljem pri izbiri izobraževanj in literature ter oblikuje razprave o subjektivnih teorijah in skritem kurikulumu s strokovnimi delavci vrtca (Rupar idr., 2024, str.

23–24). To je tudi ena od glavnih značilnosti oziroma posebnosti v strategiji svetovalnega dela v vrtcih, saj se le-to v veliki meri osredotoča na vzgojitelje in delo znotraj skupin. Ugotavlja se njihova značilnost dela ter pomoč za izboljšanje njihovega dela, kar vodi v neprestano iskanje novih idej za delo vrtca, prav tako v spodbujanje vseh za njegovo spreminjanje. V zvezi s tem se delo svetovalne službe (kot že omenjeno) nanaša tudi na seznanjanje vzgojiteljev s sodobnimi trendi ter na njihovo opremljanje s sodobno strokovno literaturo (Resman, 1999c, str. 253). V zvezi z lastnim profesionalnim razvojem svetovalni delavec skrbno načrtuje lastna izobraževanja, ki omogočajo integracijo novih spoznanj v prakso (priporočilo občasnih daljših izobraževanj zaradi njihove globlje in trajnejše koristi), spremlja novosti in literature ter zakonodajne spremembe na področju vzgoje in izobraževanja (kar kot temeljno znanje za prakso socialnih delavcev, ki delajo z otroki in družinami, omenja tudi Mitchell (1989, str. 11–12), ko govori o pomembnosti poznavanja pravnega okvira, znotraj katerega se delo izvaja), se povezuje s kolegi na študijskih srečanjih in aktivih, se vključuje v supervizijo, intervizijo in drugo podporo pri reševanju zahtevnih izzivov, skrbi za duševno zdravje in pomaga tako sebi kot tudi drugim, prepoznava dolgotrajni stres ter razume pomembnost dobrih medosebnih odnosov, deluje kot član svetovalnega tima in pomaga ob prihodu novega svetovalnega delavca ter proaktivno promovira lastna strokovna področja in kompetence v javnosti, s čimer krepi svojo profesionalno vlogo in strokovni ugled (Rupar idr., 2024, str. 24). Avtorica Valenčak (2012, str. 73) še posebej omenja pomembno vlogo aktivov svetovalnih delavcev vrtca, in sicer kot podporo pri njihovem strokovnem razvoju. Aktiv je namreč prostor, kjer lahko svetovalne delavke skupaj naslavlajo različne izzive in vprašanja, usklajujejo poglede ter razvijajo sveže ideje (prav tam, 2012, str. 77). Na podlagi prepoznane velike potrebe po združevanju, izmenjavi praks, deljenju različnih izkušenj ter tudi potrebe po medsebojni podpori in pomoči je bil tako že precej let nazaj pri Skupnosti vrtcev Slovenije ustanovljen Republiški aktiv svetovalnih delavcev (Bogataj in Malešević, 2021, str. 44). Poleg njega pri nas delujejo posebej še regijski aktivni (SVIZ, 2023). V podoben namen je bilo v letu 1996 oblikovano tudi Društvo svetovalnih delavcev Slovenije, ki povezuje predvsem različne profile svetovalnih delavcev iz osnovnih in srednjih šol, predšolskih ustanov, dijaških domov, delavskih univerz, fakultet in drugih vzgojno-izobraževalnih ustanov (Verdinek Žigon, 2018, str. 6–7).

Strokovni delavci v vzgojno-izobraževalnih ustanovah so prepoznani kot dejavnik, ki ima najpomembnejši vpliv na kakovost le-teh, kar pomeni, da se v primeru govora o izboljšavi vzgojno-izobraževalnih sistemov predlaga kakovostno oblikovan sistem izobraževanja za vse strokovne delavce ter njihov profesionalni razvoj. Le-ta predstavlja vseživljenjski proces,

katerega začetek umeščamo v začetna izobraževanja strokovnih delavcev in konec z njihovo upokojitvijo. Na kakovost profesionalnega razvoja strokovnih delavcev vpliva sama kakovost njim namenjenih izobraževalnih programov ter tudi usposobljenost tistih, ki jih izvajajo, prav tako tudi obdobje uvajanja v poklic in podpora, ki jim je na voljo v različnih fazah profesionalnega razvoja (Valenčič Zuljan, Cotič, Fošnarič, Peklaj in Vogrinc, 2011, str. 467). Posledično je s Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (1994) opredeljeno tudi izobraževanje delavcev. V 53. členu pogodba navaja, da imajo delavci pravico do strokovnega izpopolnjevanja v zvezi z delom, ki ga opravljajo, najmanj pet dni na leto oziroma petnajst dni na vsaka tri leta.

Teorija navaja, da je razvojno delo svetovalnega delavca enako pomembno kot njegovo preventivno delovanje in zagotavljanje pomoči otrokom v kontekstu oblikovanja okoliščin, v katerih se otroci dobro počutijo in socialno vključujejo. To delo predstavlja dodatno strokovno izobraževanje strokovnih delavcev vrtca, razna sodelovanja s starši otrok ter širše analitično in razvojno delo na področju ohranjanja oziroma zagotavljanja primernih sistemskih pogojev, (število otrok znotraj oddelka in razmerje med odraslimi in otroki v posameznem oddelku), ki še omogočajo tako dovolj pogosto kot tudi kakovostno vzpostavitev socialnih interakcij med otroki ter tudi med otroki in odraslimi (Marjanovič Umek, 2021, str. 7).

1.6.2 Svetovanje in svetovalni odnos

Svetovanje predstavlja proces nudenja pomoči na različnih področjih življenja. Svetovanje ni zgolj preprost osebni odnos, vzpostavljen med svetovalcem in svetovancem, temveč temelji le-ta na znanstvenih spoznanjih. Odnos svetovalnega delavca do svetovanca (otroka, učenca) izhaja iz razumevanja znanosti o človeku in njegovih interakcijah z okoljem. Svetovalno delo pomeni podpiranje posameznika pri razvijanju razumevanja samega sebe, zavedanja svojih interesov in zmožnosti ter dojemanja okoliščin, v katerih se nahaja (Resman, 1999e, str. 109). Osnovno strokovno vodilo pri opravljanju dela svetovalne službe v vrtcu ali šoli predstavlja svetovalni odnos (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 23; Mlinarič, 2017, str. 43). Le-ta temelji na spoštovanju, osredotoča se na raziskovanje otrokovih sposobnosti in virov, pri čemer se najprej poudarja njegove zmožnosti, s poudarkom na pozitivnih in uspešnih vidikih (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2013, str. 17). Ravno odnos s svetovalno delavko lahko otroku zagotovi temeljno stabilnost za nastajajoče nove načine ravnanja. Pri tem je pomembno, da se v tem odnosu počuti varnega, saj le-to predstavlja možnost za njegovo vztrajanje v prizadevanjih za spremembe (Šugman Bohinc, 2013b, str. 130–131).

Ključni vplivi na delo svetovalnih delavcev izhajajo iz teorij avtorja Rogersa, zlasti njegova t. i. »client/person-centered« teorija terapije, ki je bila kasneje razširjena v »person-centered« teorijo svetovanja. S tem se je premaknila pozornost na uporabnika kot središče procesa iskanja rešitev, s tem pa je avtor prispeval k prehodu od svetovanja, osredotočenega na posamezna področja (kot so odnosi, vedenje, učenje, poklicno ali šolsko svetovanje), k obravnavi človeka kot celovite osebnosti. Pri nas so bile v proces dela te ideje vpeljane v drugi polovici šestdesetih let, ko je dr. Pediček leta 1967 postavil temelje šolske svetovalne doktrine (Resman, 2008, str. 7–8).

1.7 Socialno delo v vrtcu

Socialno delo je znanost, ki podpira prikrajšane osebe, prispeva k izboljšanju kakovosti njihovega življenja, reševanju socialnih problemov ter prinašanju enakosti in socialne pravičnosti. Ravno zaradi teh pomembnih vrednot je stroka socialnega dela vpeljana na mnoga različna področja delovanja z ljudmi v različnih družbenih okoljih – med njimi tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Tho, 2018, str. 390–391).

Začetek šolskega socialnega dela je v Sloveniji dr. Pediček umestil v leto 1960, ko so bile na Višji šoli za socialno delo v Ljubljani zagovarjane prve naloge s to tematiko. Takrat je bila organizirana tudi trimesečna praksa na Osnovni šoli Angele Ocepek v Ljubljani, kar je predstavljalo pomemben korak v razvoju tega področja. V letu 1968 je bilo po podatkih skupaj 51 šolskih svetovalnih delavcev, med katerimi so prevladovali ravno socialni delavci. Podobno je bilo po podatkih iz 1976 in 1978, kjer so med zaposlenimi svetovalnimi delavci prav tako prevladovali strokovnjaki s področja socialnega dela. V teh letih je bilo zaposlenih šolskih svetovalnih delavcev že več kot dvesto oziroma v letu 1978 že skoraj tristo. Po tem letu je pričelo njihovo število še dodatno rasti, vendar pa se je kasneje od leta 1985/86 do 1995/96 pričel upad zaposlovanja socialnih delavcev na tem delovnem mestu (Bezić, 1999, str. 96–101). V začetku leta 1996 je bilo samo v vrtcih zaposlenih 34 svetovalnih delavk, med njimi je bilo deset socialnih delavk (Resman, 1999f, str. 234). V letu 2007 naj bi bilo v svetovalni službi javnih vrtcev pri nas zaposlenih 21 socialnih delavk oziroma delavcev (Doles, 2009, str. 13). V šolskem letu 2012/13 so podatki Statističnega urada Republike Slovenije pokazali naslednje razmerje glede izobrazbenih profilov, zaposlenih v svetovalni službi vrtca: pedagogov je bilo 47 %, psihologi, socialni pedagogi in socialni delavci so predstavljali približno enak delež, in sicer od 16 do 19 %, najmanj je bilo defektologov – 3 % (Malešević, 2018, str. 6–7). Avtorica Drenik Kropivšek (2021, str. 2) v svojem magistrskem delu omenja okviren podatek za šolsko

leto 2020/2021, in sicer da naj bi bilo takrat v svetovalnih službah javnega vrtca zaposlenih 20 strokovnjakov s področja socialnega dela.

Socialno delo z mladimi je le eno izmed področij delovanja stroke socialnega dela (Poštrak, 2015, str. 2070). Le-to zagotavlja najboljšo možno podporo otrokom v posebnih okoliščinah, pomaga pri njihovi zaščiti ter prispeva k blaginji otrok in njihovih družin (Tho, 2018, str. 390). Še eno področje delovanja stroke socialnega dela, ki se pojavi znotraj vrtcev, pa je tudi socialno delo z družino znotraj vzgojno-izobraževalnih institucij (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019). Izzivi, ki so bolje prepoznani s strani stroke socialnega dela, so predvsem izzivi znotraj socialnega okolja otroka, in sicer nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, pomanjkanje osnovnih šolskih potrebščin, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 23). Delo socialnih delavcev v svetovalni službi vedno bolj zapolnjuje pomoč otrokom in družinam, ki so se znašle na obrobju in tako se in se še bodo v večji meri znašli v položaju t. i. socialnih aktivistov. Posledica navedenega je njihovo pomanjkanje časa, ki bi ga namenili preventivnemu in razvojnemu svetovanju (Resman, 2008, str. 20).

Socialno delo v vrtcu si prizadeva izboljšati življenjsko okolje, učenje in delo v instituciji in tako ustvariti varno učno okolje za razvoj otrok skozi neposredno delo zaposlenih. Socialno delo z osebami, ki so povezane z družbenimi vprašanji otrok (recimo mladi starši, vzgojitelji ipd.), se razlikuje od drugih oblik socialnega dela v tem, da socialni delavci pri delu z otroki vedno sodelujejo z družinami in vzgojitelji, da bi dosegli najboljši učinek pri razvoju otrokove osebnosti. Dandanes so pri predšolskih otrocih opaženi številni kompleksni družbeni izzivi (nasilje v družini, spolne zlorabe ipd.) in da bi jim lahko pomagali pri dobri vključenosti, morajo znati socialni delavci z otroki vzpostaviti terapevtske odnose. Ob tem potrebujejo pomoč tudi vzgojitelji, ki so neposredno vključeni v skrb in izobraževanje otrok, tako da morajo posledično socialni delavci odkriti oziroma oceniti potrebe vzgojiteljev, jim nuditi svetovanje in povezovati vire za podporo znotraj institucije. Zaradi zgoraj omenjenih izzivov je nujno potreben tudi socialno-delavski tim za pomoč pri reševanju otrokovih težav. Le-ta naj bi predstavljal most z družino in zagotavljal varnost, fizični, čustveni in socialni razvoj ter uresničevanje otrokovih pravic v ustanovah, ki izvajajo programe predšolske vzgoje (Tho, 2018, str. 391–392).

V povezavi z zgoraj zapisanim lahko rečemo, da je pomemben prispevek socialne delavke znotraj vzgojno-izobraževalnih zavodov predvsem ta, da z vstopom v procese podpore in pomoči omogoča povezavo vseh, ki bi lahko prispevali k želenim izidom in ob tem zavzema

vlogo spoštljive in odgovorne zaveznice vseh (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 153). Še posebej je vloga spoštljivega in odgovornega zaveznika ter na drugi strani uporabnika oziroma otroka kot eksperta iz izkušenj v vzgojno-izobraževalnih ustanovah poudarjena znotraj šol (Čačinovič Vogrinčič, 2008b, str. 34).

Socialno delo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah pripomore k temu, da se stiske ter neuspehi, nastali zaradi revščine, neprijaznega socialnega okolja, pritiskov in zahtev določene ustanove, nemoči družine ipd. rešujejo tam, kjer so tudi ključni viri pomoči v okolju. Eden izmed glavnih izzivov dandanes znotraj vzgojno-izobraževalnih ustanov je ta, da znotraj njih velikokrat socialni problemi otrok niso prepoznani kot delovna naloga, tako da ostajajo posledično v veliko meri povsem nevidni. V svetovalni službi bi se tako torej morali zavzeti, da revščina ne bi razslojevala ter izključevala revne skupine otrok (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 153–154).

Pomembne spretnosti, ki jih osebe tekom študija socialnega dela pridobijo za uspešno delo v svetovalni službi, so njihova usposobljenost za delo z različnimi sistemi – tako po velikosti kot tudi po ravni kompleksnosti – nato usposobljenost za prevzemanje povezovalne oziroma koordinacijske vloge v procesih mreženja, spodbujanje in vodenje reševanja izzivov, upravljanje težav ter konfliktov znotraj interakcij med različnimi osebami v sistemih vzgoje in izobraževanja, razumevanje problematike revščine ter usposobljenost za ravnanje z različnimi neenakostmi v družbi, poznavanje problematike nasilja in njegovih posledic (kar kot temeljno znanje za prakso socialnih delavcev za delo z otroki in družinami omenja tudi avtor Mitchell (1989, str. 11–12), ko piše o zavedanju različnih oblik zlorabe otrok, okoliščin, v katerih se lahko pojavi, znakov, po katerih jo lahko prepoznamo, in njenih posledic), usposobljenost za izdelavo analize tveganja/ogroženosti ter varnostnih načrtov, poznavanje institucionalne mreže ter sodelovanje v medinstitucionalnih timih, usposobljenost za delo v skupini, organizacijo in izvedbo prostovoljskih aktivnosti ter organizacijo medsebojne učne pomoči, usposobljenost za razvojno in raziskovalno delo, vključno s projektnim delom, ter za ocenjevanje, spodbujanje in spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa. Kljub vsemu pa potrebujejo socialni delavci za delo kot šolski svetovalni delavci še ustrezno pedagoško-andragoško izobrazbo (Bizjak, 2014, str. 53–54).

V primerjavi z drugimi profili je socialni delavec v največji meri zaposlen z oblikovanjem različnih poročil o otrocih za zunanje ustanove (centre za socialno delo, šole ipd.), prav tako je za razliko od dela drugih delo strokovnjaka s področja socialnega dela bolj povezano z aktualnimi problemi otrok (Resman, 1999c, str. 256).

1.7.1 *Sodobni koncepti socialnega dela*

Svetovalni odnos smo torej že opredelili kot temeljno strokovno vodilo za svetovalno službo. V socialnem delu pa je govora o socialno-delavskem delovnem odnosu. Znanost in stroka socialnega dela brez dvoma prispevata k boljšemu razumevanju koncepta svetovalnega odnosa ter projekta pomoči in sodelovanja, ki temeljita na dogovoru (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 23–24, 28). Teza avtorice Čačinovič Vogrinčič (2008b, str. 20) je namreč ta, da je koncept delovnega odnosa uporaben tudi znotraj vzgojno-izobraževalnih ustanov. Ta zajema naslednje elemente delovnega odnosa in pomembne sodobne koncepte v socialnem delu:

- *Dogovor o sodelovanju*: Le-ta predstavlja ključen začetni ritual, znotraj katerega jasno izrečemo dogovor o našem sodelovanju, kar sploh omogoči vzpostavitev delovnega odnosa. Pomembno pri tem je, da dogovor sklenejo vsi udeleženi v problemu, in sicer o pristanku o sodelovanju tu in zdaj, o času, ki ga imajo na razpolago za delo ter o tem, na kakšen način oziroma kako bo njihovo delo potekalo – torej sklenitev dogovora o delovnem odnosu. Strokovnjak s področja socialnega dela ta koncept predstavi tako, da pojasni svojo vlogo in tudi vlogo drugih – soustvarjalci rešitev. Ena izmed njegovih pomembnih nalog je še ta, da najprej sploh vzpostavi varen prostor in v nadaljevanju le-tega tudi varuje, saj je ključno, da se vsem omogoči prostor, v katerem lahko vsakdo spregovori. Znotraj elementa dogovora o sodelovanju je potrebno omeniti še pomen dela v sedanosti, kar pomeni, da raziskujemo tisto, kar je možno narediti zdaj, v tem pogovoru (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 9–10). Ta ritualni dogovor omogoči izkušnjo varnosti v odprtem prostoru za dialog, tako da je resnično pomembno, da ne zgolj zdrsnemo v delo (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 48).
- *Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev*: Ta koncept je opredelil Peter Lüssi (1991). Pri le-tem predstavlja ključno nalogo strokovnjaka s področja socialnega dela, da soustvari proces pomoči, znotraj katerega lahko udeleženi v problemu raziskujejo svoj delež v rešitvi. Vsak izmed njih lahko v vzpostavljenem delovnem odnosu vstopi z lastno definicijo problema, strokovnjak doda svoj pogled na situacijo in s tem se prične oblikovanje delovne definicije možnega oziroma uresničljivega znotraj dialoga ter sodelovanja. Ob vsem tem je ključno brezpogojno spoštovanje osebne izkušnje vsakega posameznika (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 10).

V odnos moramo vstopati z zavedanjem, da nam definicija pomoči ni podana vnaprej, ampak le-ta spada k ustvarjalni negotovosti, kar pomeni, da jo morajo strokovnjaki in uporabniki vsakokrat znova soustvariti, saj je edinstvena. Po tem elementu povabimo vse

uporabnike k raziskovanju lastnega možnega prispevka k rešitvi (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 26, 48).

- *Osebnostno vodenje*: Avtor tega koncepta je Vries (1995). Pri le-tem predstavlja ravnanje strokovnjaka s področja socialnega dela samo vodenje k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam oziroma k dobrim izidom. Znotraj dialoga raziskuje zgodbe udeleženi v problemu skupaj z njimi in poskuša ob tem voditi k postopnemu oblikovanju zelenih izidov. Delovni odnos je vsakokrat hkrati tudi osebni odnos, saj se vsak strokovnjak osebno odziva – podeli lastne izkušnje ali zgodbe, ki odpirajo alternativne poglede na mogoče izide (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 10). Osebnostno pomeni tudi, da ljudi jemljemo resno in da smo pri delu navzoči (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 48).
- *Etika udeleženiosti*: Etiko udeleženiosti opredeli avtorica Lynn Hoffman (1994). Ta koncept nas v delovnem odnosu vodi k temu, da strokovnjak s področja socialnega dela ne nastopi kot objektivni opazovalec, temveč da le-to nadomesti sodelovanje, znotraj katerega nihče nima zadnje besede oziroma je nihče niti ne potrebuje. Socialni delavec v odnos vstopa na način, da odstopi od moči, ki mu ne pripada, torej od tega, da je tisti, ki ima resnice in rešitve ter vse to nadomesti skupno iskanje oziroma raziskovanje (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 12). Po tem konceptu smo obvezani k temu, da v sklenjenem odnosu slišimo prav vse naše sogovornike in njihove glasove (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 49). Moramo se zavedati, da se vsak otrok uči iz lastne izkušnje, prav tako se uči od drugih in hkrati tudi on uči druge (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2013, str. 16).
- *Perspektiva moči*: Perspektiva moči je koncept Dennisa Saleebeya (1997). Po tem konceptu ravnamo na način, da se usmerimo na spoštljivo iskanje moči in virov znotraj prispevkov naših sogovornikov. Ravnanje iz perspektive moči je sprva precej osebna odločitev vsakega strokovnjaka s področja socialnega dela. Če delamo po tem konceptu, sprašujemo po zelenih in dobrih izidih, po sanjah, upanju, po virih, opori v skupnosti, pomembnih pozitivnih izkušnjah v preteklosti ipd. (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 12).

Avtorica Čačinovič Vogrinčič (2000, str. 29) pravi, da si želi delovanja iz perspektive moči v svetovalnem delu dobesedno, in sicer da bi bili socialni delavci zmožni omogočiti to, da bi otroci imeli več in tudi boljše možnosti, da bi odkrili dobre alternative sami zase.

Prav tako lahko recimo že sama potrditev skrbnosti staršev s strani svetovalca okrepi starše in jih spodbuja, da postanejo bolj odločni v svojih stikih tudi z drugimi strokovnjaki (Fine in Gardner, 1991, str. 37).

- *Ravnanje s sedanjostjo in koncept so-navzočnosti*: Avtor tega koncepta je Tom Andersen (1994). Trenutek sedanjosti oziroma čas, ko smo v aktivnem delovnem odnosu s strankami in namenjamo čas sodelovanju, predstavlja najdragocenejši del delovnega časa v projektih podpore in pomoči. Po tem konceptu je pomembno zavarovati čas, ko se dialog razvija v smeri, da se lahko nadaljuje. Uporabnikom je potrebno dati izkušnjo sodelovanja, ki spoštuje njihovo kompetentnost, za kar pa potrebujemo skrbno varovano sedanjost (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 14).

Koncept so-navzočnosti k delovnemu odnosu prispeva, da smo navzoči pri poslušanju, kar natančneje pomeni hkrati biti na voljo za sočutje in pogovor (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 51).

- *Znanje za ravnanje*: Ta koncept je opredelil avtor Ion Rosenfeld (1993). Znotraj tega koncepta govorimo o posebnosti v stroki socialnega dela razvitega znanja ter o posebnosti ravnanja z njim, ki ga je mogoče pretvoriti ali prevesti v akcijo. Strokovnjak s področja socialnega dela mora znati vzpostaviti in tudi vzdrževati delovni odnos, prav tako pa tudi podeliti strokovno znanje z udeleženiimi v soustvarjalnem procesu in ob tem prevajati v osebni jezik oziroma nasprotno – v jezik stroke. Na kratko lahko rečemo, da ravnati po tem konceptu pomeni, da v dialogu z uporabniki podelimo koncepte, ki definirajo naše sodelovanje (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 14–15).

V sklopu znanj gre za dva sklopa le-teh. Prvi zajema uporabo jezika stroke socialnega dela, medtem ko drugi zajema ravnanje s strokovnim znanjem ter vednostjo strokovnjaka s področja socialnega dela, ki ima tudi znanja drugih strokovnih področij (npr. psihologije, sociologije, prava ipd.) in so pomembna v procesih podpore in pomoči (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 51).

1.7.2 Sistemska socialno delo

Avtorica Čačinovič Vogrinčič (2000, str. 25–26) v svojem članku govori o prispevku socialnega dela k svetovalnemu delu v vrtcih in šolah ter pri tem med drugim omenja tudi pomen uporabe naslednjih metodičnih načel systemskega socialnega dela, avtorja Lüssi-ja (1991):

- *Načelo vsestranske koristnosti*: Ravnati se po tem metodičnem načelu socialnega dela pomeni, da mora socialni delavec vzpostavljati projekt za rešitve na način, da upošteva interese vseh udeležencev v problemu in da s tem zastavljen projekt za rešitve vsem prinese uresničljivo korist (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 26; Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 50).

- *Načelo kontakta*: Ravnanje socialnega delavca po tem načelu pomeni, da ta vzpostavlja kontakt prav z vsemi uporabniki, prav tako tudi to, da z vsakim posebej vzpostavlja neposredno komunikacijo. V povezavi s komunikacijo je pomembno omeniti, da le-to strokovnjak s področja socialnega dela v prvi vrsti vzpostavlja, nato da jo spodbuja, omogoča ter nazadnje tudi vzdržuje (Čaćinovič Vogrinčič, 2000, str. 26; Čaćinovič Vogrinčič, 2008a, str. 50).
- *Načelo interpozicije*: Ravnanje po tem načelu se ilustrira v definiranju vloge socialnega delavca med vsemi prisotnimi. Njegova vloga se kaže v tem, da spreminja bližino in oddaljenost, empatijo in sočutje ter distanco, ki je nujna za ravnanje, akcijo in projekt rešitve (Čaćinovič Vogrinčič, 2000, str. 26; Čaćinovič Vogrinčič, 2008a, str. 50).
- *Socialnoekološko načelo*: Če se socialni delavec ravna v skladu s tem načelom, se to kaže na način, da ta najprej aktivira, mobilizira, krepi naravne socialne mreže, znotraj katerih uporabniki živijo (npr. družina, prijatelji ipd.). V primeru, da naš uporabnik v svojem življenju nosilnih socialnih mrež nima, je naloga socialnega delavca ta, da le-te pomaga oblikovati znotraj naravnega socialnega konteksta. Glavne naloge, če želimo ravnati v skladu s tem načelom, so: podpora vzdrževanju odnosov, maksimalno aktiviranje socialnih mrež in najmanjše možno poseganje v naravne socialne mreže (Čaćinovič Vogrinčič, 2000, str. 26; Čaćinovič Vogrinčič, 2008a, str. 51).
- *Načelo pogajanja*: To načelo je prepoznano kot »kraljeva pot« pri reševanju kompleksnih socialnih problemov. Ravnati po tem načelu pomeni, da socialni delavec vztraja pri iskanju sporazuma oziroma uresničljivega dogovora o možnem (Čaćinovič Vogrinčič, 2000, str. 26; Čaćinovič Vogrinčič, 2008a, str. 51). To načelo pride v ospredje predvsem v primerih, kadar imamo s sogovorniki različen pogled na težavo in izhod iz nje. To pomeni, da situacija od nas zahteva medsebojno pogajanje, znotraj katerega se dogovorimo o tistem, o čemer se lahko strinjamo (Šugman Bohinc, 2013b, str. 116).

V nadaljevanju že omenjenega članka piše avtorica Čaćinovič Vogrinčič (2000, str. 26–28) še o načinih ravnanja, ki temeljijo na omenjeni teoriji sistemov in ki imajo možnost neposredne uporabe v našem socialno-delavskem repertoarju dela:

- *Socialno svetovanje*: Pri tem načinu ravnanja gre za iskanje rešitve za kompleksne socialne probleme, ki se iščejo v spremembi odnosov. V tem procesu se ustvarjajo projekti za rešitve oziroma dogovori, ki do rešitev pripeljejo. V ta način ravnanja se uvrščata instrumentalna definicija problema ter pogajanje. Dialog je med strokovnjakom in uporabnikom zastavljen na način, da prispeva k lažjemu oziroma boljšemu razumevanju nekega nastalega problema

in da je v njem mogoče soočenje ter novo iskanje, tako da predstavlja samo socialno svetovanje mesto socialnega učenja in tudi pridobivanja socialnih spretnosti – npr. poslušanja, govorjenja, pogajanja ipd. (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 27).

Kadar govorimo o svetovanju, je potrebno vedeti, da le-to temelji na dogovoru o delovnem odnosu ter da gre vsakokrat za naše skupno iskanje (Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 53).

- *Intervencija*: Ta način ravnanja se kaže v posegih socialnega delavca v družino brez njenega pristanka. To se navadno zgodi v situacijah, ko uporabnik ogroža sebe ali druge. Sama odločitev za to ravnanje ter tudi sama izvedba predstavljata eni izmed najtežjih nalog strokovnjaka s področja socialnega dela in sta dovoljeni zgolj v primeru, ko žrtve ne moremo nikakor drugače zaščititi oziroma obvarovati pred neko grožnjo. Navadno se srečamo s situacijami, ki so povezane z nasiljem v družini ter zanemarjanjem otrok (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 27).

Kadar se srečamo z nasiljem, predstavlja našo glavno nalogo to, da žrtev zavarujemo in da ustavimo oziroma preprečimo nadaljevanje nasilnih situacij. Pri tem je potrebno omeniti, da je pomembno, da imamo dobro zastavljen tudi izvirni delovni projekt pomoči za opravljanje strokovnega dela po izvedeni intervenciji (Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 53–54).

- *Pogajanje*: Ravnati na ta način pomeni, da stremimo v projektih podpore in pomoči k temu, da so partnerji v reševanju problema prepoznani kot pogajalski partnerji ter nato posledično samo reševanje tudi vključuje neke pogajalske elemente. Če omogočimo pogajanje, s tem omogočimo tudi izkušnjo kompetentnosti, ki je zelo pomembna. Ob tem se moramo zavedati, da predstavlja tudi otrok pogajalskega partnerja, kadar delamo s starši ali celotno družino (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 27).

Pomemben koncept, ki naredi pogajanje v stroki socialnega dela smiselno, je ta, da predstavlja dober končni izid pogajanja dogovor, v katerem so dosegli zmago vsi vpleteni v problemu in rešitvi. Za ravnanje po načinu pogajanja je potrebna vzpostavitev delovnega odnosa, v katerega vsak posameznik vstopa z maksimalnimi zahtevami ter se obenem zaveda, da bo moral prispevati svoj lasten delež k oblikovanju zelenih razpletov (Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 55).

- *Nabava ali priskrba*: Ta pomoč zajema več kot zgolj dajanje materialne pomoči. Zajema tako izposojanje nekaterih stvari (npr. smuči), regresirano prehrano, kot tudi recimo brezplačnega inštruktorja (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 27).

Ob tem načinu ravnanja pride v ospredje poseben položaj moči strokovnega delavca, saj je postavljen v vlogo, ko lahko nekaj dodeli oziroma odreče (Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 55).

- *Oskrba ali suport*: Ta način ravnanja se kaže, kadar socialni delavec otroku v vsakdanjem življenju stoji ob strani, da bi ta zmogel opraviti določene naloge, ki so mu naročene, a ga v določenem času bremenijo (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 27–28).
- *Zastopništvo*: Ravnati na ta način pomeni, da zastopamo posameznika takrat in tam, kjer ta nima dovolj socialne moči, da bi lahko rešil svoj izziv ali obvaroval svoje pravice (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 28).

Pri tem socialni delavec osebe »socialno krepi«, in sicer z znanjem oziroma informacijami, ki so sicer večini dostopne, a njim ne. Prav tako strokovnjak ravna na način, da okrepi prezrti ali neslišani glas najšibkejšega udeleženega v problemu (Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 56).

1.7.3 Socialno in svetovalno delo z družino

Kadar sodelujemo v stroki socialnega dela z družino, vstopamo ob tem v precej kompleksno mrežo odnosov. Ravno zaradi omenjene kompleksnosti potrebujemo tudi znanja drugih strok – sociološka, psihološka, terapevtska znanja ipd. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 72). Podobno piše tudi avtor Mitchell (1989, str. 11–12), ki na seznamu temeljnega znanja za prakso socialnih delavcev pri delu z otroki in družinami omenja razumevanje socialnih in psiholoških vidikov družinskega življenja.

Predmet socialnega dela z družino se v stroki socialnega dela definira kot podpora oziroma pomoč pri reševanju kompleksnih socialnih problemov družine, pri čemer je poudarek na mobilizaciji posebnih, družinskih virov moči. V procesu raziskovanja delovanja družine, da bi spodbudili spremembe in našli ustrezne rešitve, potrebuje socialni delavec poglobljeno znanje o družini, in sicer večjo razvidnost o njenem ravnanju, o pravilih, normah, vrednotah, vlogah ipd. Seznam možnih socialnih problemov družin vključuje brezposelnost, revščino, vzgojno nemoč staršev, težave v stikih med otroki in ločenimi starši, kronične bolezni, nasilje, slabe stanovanjske razmere, socialno izoliranost itd. V vzgojno-izobraževalnih institucijah se lahko srečamo z otroki s številnimi izzivi, ki jih je mogoče uspešno rešiti, če družini nudimo podporo pri izboljšanju psihosocialnih pogojev njenega življenja (Čačinovič Vogrinčič, 1999, str. 182).

Pri tem je pomembno omeniti, da kadar vstopamo v otrokov svet, to storimo prek družinskega sloga komunikacije ter medosebnih odnosov, prav tako še s posebno pozornostjo za njihov kulturni, razredni in spolni kontekst (Šugman Bohinc, 2013b, str. 112).

Že omenjena sistemsko-ekološka usmeritev zahteva razumevanje družinske strukture, vključno z osnovnimi organizacijskimi vzorci komunikacijskih slogov, izražanja naklonjenosti, sprejemanja odločitev in hierarhije moči. Prav tako vključuje zgodovinske vloge in odnose znotraj družine. Ozaveščenost in občutljivost za te dejavnike lahko svetovalca usmerjata pri izbiri in izvajanju ustreznih strategij intervencije. Pomembno področje, na katerega se osredotoči svetovalec pri spoznavanju družine, je tudi razumevanje etničnih in kulturnih vidikov in razumevanje njihovega pomena za družino, prav tako še prepoznavanje razvojne faze družine, ki ji prinaša tudi določene razvojne naloge (Fine in Gardner, 1991, str. 35–36). Razvojno pot družine in pomembnost le-te za socialno delo opisujeta pri nas avtorici Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 72), ki pravita, da predstavlja značilen družinski življenjski potek neko zaporedje različnih dogodkov, ki družinski skupnosti pomenijo spremembe.

Z družino torej vzpostavimo svetovalni odnos takrat, kadar potrebujemo mobilizacijo te ključne naravne mreže v podporo otroku. Svetovalno delo z družino se pojavi ob povabilu vseh članov družine k prispevku svojega deleža k rešitvi problema (Čačinovič Vogrinčič, 1999, str. 178) oziroma v podporo otroku (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 23). Ob tem govorimo o t. i. »kompenzacijskem modelu«, ki predpostavlja, da oseba, ki potrebuje pomoč, ni odgovorna za obstoječe izzive, vendar pa lahko prevzame odgovornost za njihove rešitve (Fine in Gardner, 1991, str. 34). Pri tem družino vsakokrat nagovorimo na dveh ravneh, in sicer na prvi ravni z vzpostavitvijo delovnega odnosa ter na drugi ravni s pogovorom o družinski skupini in njenem delovanju. Strokovnjak, ki vzpostavi svetovalni odnos z družino, mora imeti znanje o metodah in tehnikah za vzpostavitev delovnega odnosa s celotno družino, prav tako znanje o delovanju družine in o družinski dinamiki (Čačinovič Vogrinčič, 1999, str. 178).

Pri delu z družinami predstavljata osnovo koncepta opolnomočenja in omogočanja za razliko od modela primanjkljajev. Pomembno je, da lahko svetovalec s starši odkrito razpravlja o prehajanju med različnimi vlogami – svetovalca, zagovornika, mediatorja ipd. Takšna usmeritev v delo z družinami umešča svetovalca v del družinskega sistema in ga prikazuje kot sočutno in skrbno osebo, ki deluje pristno (Fine in Gardner, 1991, str. 34, 42).

2 Raziskovalni problem

Znotraj svojega magistrskega dela sem v glavni meri raziskovala vlogo socialnega dela v javnem vrtcu v Sloveniji, in sicer predvsem iz razloga, ker zaenkrat stroka socialnega dela še ni v veliki meri zastopana znotraj področja vzgoje in izobraževanja, vseeno pa se počasi stanje glede tega že izboljšuje. Literatura v zvezi s šolsko svetovalno službo v slovenskem prostoru namreč navaja, da sodobno življenje ne zmanjšuje potrebe po svetovalnih delavkah oziroma delavcih, temveč jo povečuje (Andrenšek Lep, 2020, str. 40), kar je zagotovo priložnost ponovnega prodora stroke socialnega dela na področje vzgoje in izobraževanja.

Želela sem raziskati izkušnje socialnih delavk in delavcev na delovnem mestu svetovalnega delavca vrtca, njihovo delo, ovire, zadovoljstvo, kakšne prednosti prepoznavajo pri zaposlovanju tega strokovnega profila v svetovalni službi vrtca ipd. Ker v svetovalnih službah vrtcev torej še ni zaposlenih veliko socialnih delavk in delavcev, je bil eden izmed glavnih razlogov za izvedbo te raziskave tudi ta, da sama tekom študija nisem imela priložnosti spoznati delovanja socialne delavke znotraj svetovalne službe vrtca, tako da sem želela s to raziskavo prepoznati pomembne prispevke stroke socialnega dela znotraj že omenjenega področja ter kaj so morda specifična znanja in spretnosti, ki jih lahko ponudi, prav tako tudi to, kaj bi bilo morda tekom študija socialnega dela še smiselno pridobiti, da bi bili za opravljanje tega delovnega mesta bolje usposobljeni. Raziskava bi lahko torej prispevala k izpopolnitvi predmetnika na Fakulteti za socialno delo ter posledično k boljši usposobljenosti bodočih študentov socialnega dela.

Dodatni razlog za izvedbo raziskave je bil tudi ta, da se tekom študija težko usposobimo za vsa področja, kjer se stroka socialnega dela lahko pojavi, tako da sem stremela k pridobitvi boljšega vpogleda dela na omenjenem delovnem mestu, saj sama pred zaključkom študija kolebam predvsem med dvema področjema – socialnim varstvom oziroma natančneje delom na katerem od Centrov za socialno delo (sklenjeno imam pogodbo o štipendiranju z Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije) ter področjem vzgoje in izobraževanja, saj me že od nekdaj veseli delo z otroki oziroma mladimi – tako da menim, da bodo dodatno pridobljene informacije »iz prve roke« precej koristile v prihodnosti tako meni, kot tudi drugim glede kariernih odločitev.

Poleg osredotočenosti na socialno delo, pa sem želela raziskati še nekaj stvari, ki se tičejo nasploh svetovalne službe vrtca, saj se – kot že omenjeno v teoretičnem uvodu – še vedno opaža, da je največji poudarek namenjen vsebinam, povezanim z osnovno šolo, medtem ko so

specifike vrtca (in tudi srednje šole) še vedno velikokrat zapostavljene ali le bežno omenjene in priznane (Obreza in Podobnik, 2022, str. 40).

Ker je v bližnji preteklosti prišlo na tem področju do kar nekaj sprememb, saj so se recimo v letu 2024 posodobile Programske smernice svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja, prav tako so se z letošnjim šolskim letom 2024/25 spremenili tudi normativi za zaposlovanje svetovalnih delavk in delavcev, sem recimo želela raziskati še, v kolikšni meri se ti že upoštevajo ter kakšne spremembe zaposleni že opažajo, saj je to trenutno precej novo in še ne raziskano področje, v katerega je bil s to raziskavo omogočen določen vpogled.

Nenačrtovano pa sem poleg glavne raziskave izvedla še eno manjšo, in sicer predvsem iz razloga, ker trenutni podatki o razmerju zaposlenih strokovnih profilov v svetovalnih službah javnih vrtcev niso nikjer zbrani in dostopni.

Na temo socialnega dela znotraj vrtcev je bilo pri nas že narejenih nekaj raziskav, predvsem v sklopu diplomskih del (Doles, 2009; Drenik, 2014; Mlinarič, 2015; Vavpotič, 2017), ki so starejšega datuma, ali v okviru magistrskih del (Drenik Kropivšek, 2021; Robnik, 2022), ki pa so sicer novejša, a le-teh ni veliko.

V prvem diplomskem delu z naslovom »Socialno delo v vrtcu: Primerjava med smernicami in prakso svetovalnega dela v vrtcu« je avtorica Doles (2009) s pomočjo kvalitativnega raziskovanja pridobila vpogled v delo socialnih delavk, zaposlenih v različnih vrtcih in ustanovah, natančneje uvid v pokrivanje ter razhajanje prakse in teorije svetovalnega dela v vrtcu (dejansko delo intervjuvanih oseb v primerjavi s programskimi smernicami za svetovalno delo v vrtcu), v probleme, s katerimi se vprašane socialne delavke srečujejo pri svojem delu ter v samo vpletenost stroke socialnega dela v svetovalno delo v vrtcu. V drugem z naslovom »Udejanjanje programskih smernic svetovalne službe v vrtcu« avtorica Drenik (2014) na kvalitativen način z različnimi sogovorniki (svetovalnimi delavkami, vzgojiteljicami in pomočnicami vzgojiteljic) v različnih vrtcih raziskuje, ali potekata svetovanje in posvetovanje med svetovalno delavko in vzgojitelji ter njihovimi pomočniki, na katerem področju ne potekata ter na katerih področjih bi svetovalni delavci in vzgojitelji ter njihovi pomočniki želeli, da bi potekala, prav tako še, ali vzgojitelji in njihovi pomočniki v vrtcih poznajo delo svetovalne službe, ki ni opredeljeno v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu ter kakšna sta njihova naklonjenost in pričakovanja od le-tega, s kakšnimi ovirami se srečujejo in videnje poslanstva svetovalnih delavcev s strani njih samih ter s strani vzgojiteljev in njihovih pomočnikov. V tretjem z naslovom »Svetovalno delo v vrtcu: (ne)vidna povezava med otroki, straši in strokovnimi delavci« je avtorica Mlinarič (2015) prav tako s kvalitativnim

raziskovanjem – sicer v zasebnem vrtcu – med socialnimi delavkami pridobila vpogled v delo svetovalne delavke in spretnosti, ki jih le-ta pridobi s študijem na Fakulteti za socialno delo, nadalje med vzgojiteljicami in pomočnicami vpogled v njihove potrebe, na koncu pa je dobila še primerjavo spretnosti socialnih delavk v svetovalni službi in potreb vzgojiteljic. V zadnjem delu z naslovom »Kompetence socialnih delavcev in delavk v zdravstvu in šolstvu« je tudi avtorica Vavpotič (2017) raziskovala kvalitativno. Osredotočila se je predvsem na zaposlovanje socialnih delavk, prednosti in slabosti izobraževalnega procesa ter kompetence in znanja, ki jih potrebujejo pri opravljanju dela na teh področjih.

V prvem magistrskem delu z naslovom »Vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca« je avtorico Drenik Kropivšek (2021) na kvalitativen in kvantitativen način s strani socialnih delavk zanimala vloga socialne delavke na osnovnih področjih dela v vrtcu, katere so prednosti prispevka socialnih delavk k delu v svetovalni službi vrtca in s katerimi pomanjkljivostmi in ovirami se srečujejo pri svojem delu, prav tako pa jo je s strani staršev zanimalo, katere so z njihove perspektive uspešne oblike dela svetovalne službe in česa si še želijo pri sodelovanju z njimi. V drugem magistrskem delu z naslovom »Svetovalno delo v vrtcu« pa je avtorica Robnik (2022) kvalitativno raziskovala, kako poteka delo svetovalnih delavk v vrtcu in s kakšnimi ovirami se pri tem soočajo, konkreten prispevek stroke socialnega dela v svetovalnem delu vrtca, kakšna je njihova vloga pri vključevanju otrok s posebnimi potrebami in otrok priseljencev v vrtec ter potek svetovalnega dela v času epidemije Covid-19.

2.1 Raziskovalna vprašanja

2.1.1 Raziskava 1

R1: Kakšno je trenutno stanje glede zaposlenosti različnih strokovnjakov v svetovalnih službah javnih vrtcev v Sloveniji (število oseb, strokovni profili)?

R2: Kakšen delež vprašanih vrtcev je imel (že) kdaj v preteklosti zaposlen profil socialnega delavca?

2.1.2 Raziskava 2

R1: Kakšne razlike se pojavljajo v pogostosti sodelovanja z zunanjimi institucijami socialnih delavk in delavcev, zaposlenih v svetovalni službi vrtca, v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na tem delovnem mestu?

R2: Kakšni so izzivi sodelovanja socialnih delavk in delavcev, zaposlenih v svetovalni službi vrtca, z različnimi udeleženci?

R3: Kako zadovoljne so socialne delavke in delavci, zaposleni v svetovalni službi vrtca, na tem delovnem mestu?

R4: S kakšnimi ovirami se srečujejo socialne delavke in delavci pri delu v svetovalni službi vrtca?

R5: Kakšna je povezava med stopnjo zadovoljstva vprašanih socialnih delavk in delavcev z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca?

2.2 Hipoteze

H1: Socialne delavke in delavci, zaposleni v svetovalni službi vrtca, bolj pogosto sodelujejo z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na tem delovnem mestu.

Operacionalizacija: Trditev, da socialne delavke in delavci, zaposleni v svetovalni službi vrtca, bolj pogosto sodelujejo z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na tem delovnem mestu, bo potrjena, če bo največ vprašanih oseb pri vprašanju: »V kolikšni meri ocenjujete, da kot socialni delavci v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi sodelujete z zunanjimi institucijami?« izbralo odgovor c) Bolj pogosto.

H2: Socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja največji izziv sodelovanje s starši.

Operacionalizacija: Trditev, da socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja največji izziv sodelovanje s starši, bo potrjena, če bo največ vprašanih oseb pri vprašanju: »Katero sodelovanje Vam predstavlja največji izziv?« izbralo odgovor c) Sodelovanje s starši.

H3: Socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja pri njihovem delu največjo oviro prevelik obseg administrativnega dela.

Operacionalizacija: Trditev, da socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja pri njihovem delu največjo oviro prevelik obseg administrativnega dela, bo potrjena, če bo največ vprašanih oseb pri vprašanju: »Kaj od zgoraj navedenega pa ocenjujete, da predstavlja pri Vašem delu največjo oviro?« izbralo odgovor b) Prevelik obseg administrativnega dela.

H4: Socialne delavke in delavci so zadovoljni z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.

Operacionalizacija: Trditev, da so socialne delavke in delavci zadovoljni z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu, bo potrjena, če bo največ vprašanih oseb pri vprašanju: »Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?« na lestvici zadovoljstva od 1 do 5 izbralo vrednost 4 – Zadovoljen.

H5: Daljše kot je obdobje zaposlitve v svetovalni službi vrtca, bolj zadovoljni so socialni delavci z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.

Operacionalizacija: Trditev, da daljše kot je obdobje zaposlitve v svetovalni službi vrtca, bolj zadovoljni so socialni delavci z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu, bo potrjena, če se bo pri izračunu Spearmanovega koeficienta korelacije rangov pokazala (pozitivna) vrednost nad 0,20, torej vsaj nizka povezanost.

3 Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je *kvantitativna*, saj so bili v njej zbrani podatki, ki sem jih zatem preštela in na njih opravila kvantitativno analizo (Mesec, 2009, str. 85). Zanimala sem se predvsem za številčne podatke – koliko so vprašane osebe stare, kakšen je čas njihove zaposlitve v svetovalni službi vrtca, kakšno je število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v njihovem vrtcu, kakšno je število oddelkov ipd. Tudi tematska vprašanja so bila večinoma zaprtega ali polodprtega tipa, tako da načeloma primarno nisem zbirala besednih opisov.

Raziskava je tudi *empirična*, saj sem znotraj nje zbirala novo, neposredno izkustveno gradivo – v mojem primeru s spraševanjem. Vso zbrano gradivo sem na koncu uporabila za preverjanje začetno zastavljenih hipotez (Mesec, 2009, str. 84).

Poleg tega je moja raziskava še *deskriptivna oziroma opisna*, saj je bil njen namen količinsko (kvantitativno) opredeliti ali oceniti osnovne značilnosti proučevanega pojava ter tudi ugotoviti domneven obstoj in jakost zveze med različnimi značilnostmi. Jasno sem formulirala hipoteze v obliki trditev (pogostost) ter tudi eno hipotezo, ki izraža domnevo o zvezah med različnimi značilnostmi. Pri raziskovanju sem uporabila standardizirane postopke, ki so bili predhodno preizkušeni (Mesec, 2009, str. 81–82) – v mojem primeru je bil to strukturiran spletni vprašalnik.

Raziskava je prav tako *korelacijska*, saj sem z njo raziskovala tudi povezave oziroma zveze med različnimi spremenljivkami (Mesec, 2009, str. 82–83). Znotraj izvedene raziskave so me zanimala povezave med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca; med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu; med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na delovnem mestu svetovalnega delavca v javnem vrtcu in starostjo socialnih delavk, sodelujočih v raziskavi; med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.

3.2 Spremenljivke

Tabela 3.2.1: Spremenljivke (raziskava 1)

SPREMENLJIVKE	INDIKATORJI	MODALITETE
DELOVANJE SVETOVALNE SLUŽBE V VRTCU	Naveden odgovor anketiranca v e-sporočilu. <i>»Ali v vašem vrtcu deluje svetovalna služba?«</i>	Anketiranci sami navedejo odgovor: - Da - Ne
ŠTEVILO ZAPOSLENIH SVETOVALNIH DELAVCEV	Naveden odgovor anketiranca v e-sporočilu. <i>»Koliko oseb je zaposlenih v njej?«</i>	Anketiranci sami navedejo številčno vrednost.
STROKOVNI PROFILI TRENUTNO ZAPOSLENIH SVETOVALNIH DELAVCEV V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA	Naveden odgovor anketiranca v e-sporočilu. <i>»Kateri strokovni profili svetovalnih delavcev trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca?«</i>	Anketiranci sami navedejo strokovni profil.
ZAPOSLENOST PROFILA SOCIALNEGA DELAVCA V SVETOVALNI SLUŽBI V PRETEKLOSTI	Naveden odgovor anketiranca v e-sporočilu. <i>»Je bil (že) kdaj v preteklosti v vaši svetovalni službi zaposlen profil socialnega delavca?«</i>	Anketiranci sami navedejo odgovor: - Da - Ne - Ne vem

Tabela 3.2.2: Spremenljivke (raziskava 2)

SPREMENLJIVKE	INDIKATORJI	MODALITETE
POGOSTOST SODELOVANJA Z ZUNANJIMI INSTITUCIJAMI V PRIMERJAVI Z DRUGIMI ZASPOSLENIMI STROKAMI V SVETOVALNI SLUŽBI	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»V kolikšni meri ocenjujete, da v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi sodelujete z zunanjimi institucijami?«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–3 (lestvica pogostosti – nedefiniranih pojmov): - 1–manj pogosto - 2–ni razlik - 3–bolj pogosto
ZUNANJE INSTITUCIJE, S KATERIMI SODELUJEJO	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»S katerimi zunanjimi institucijami Vi osebno (kot socialna delavka oziroma socialni delavec v vrtcu) sodelujete?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Osnovna šola - Center za socialno delo - Zdravstveni dom - Policija - Nevladne organizacije - Varne hiše - Fakultete in druge visokošolske izobraževalne ustanove - Občina - Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje - Zavod RS za šolstvo - Drugo: _____ (navedejo sami)

OVIRE PRI SODELOVANJU Z ZUNANJIMI INSTITUCIJAMI	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»Katere ovire prepoznate pri sodelovanju z zgoraj omenjenimi zunanjimi ustanovami?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Pomanjkanje časa - Drugačen pogled na situacijo - Neposredovanje (povratnih) informacij - Ne prepoznavam nikakršnih ovir - Drugo: _____ (navedite sami)
POGOSTOST DELA Z RAZLIČNIMI UDELEŽENCI – Delo z otroki	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence?«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica pogostosti – definiranih kategorij): - 1–nikoli - 2–redko (manj kot 1 x na teden) - 3–občasno (1-2 x na teden) - 4–pogosto (3-4 x na teden) - 5–zelo pogosto (vsak dan)
POGOSTOST DELA Z RAZLIČNIMI UDELEŽENCI – Sodelovanje s starši	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence?«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica pogostosti – definiranih kategorij): - 1–nikoli - 2–redko (manj kot 1 x na teden) - 3–občasno (1-2 x na teden) - 4–pogosto (3-4 x na teden) - 5–zelo pogosto (vsak dan)
POGOSTOST DELA Z RAZLIČNIMI UDELEŽENCI – Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence?«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica pogostosti – definiranih kategorij): - 1–nikoli - 2–redko (manj kot 1 x na teden) - 3–občasno (1-2 x na teden) - 4–pogosto (3-4 x na teden) - 5–zelo pogosto (vsak dan)
POGOSTOST DELA Z RAZLIČNIMI UDELEŽENCI – Sodelovanje z vodstvom	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence?«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica pogostosti – definiranih kategorij): - 1–nikoli - 2–redko (manj kot 1 x na teden) - 3–občasno (1-2 x na teden) - 4–pogosto (3-4 x na teden) - 5–zelo pogosto (vsak dan)
NAJVEČJI IZZIV SODELOVANJA	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Katere sodelovanje Vam predstavlja največji izziv?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Sodelovanje z zunanjimi institucijami - Sodelovanje z otroki - Sodelovanje s starši - Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki - Sodelovanje z vodstvom
RAZLOGI ZA NAJVEČJI IZZIV SODELOVANJA	Navedba opisnega odgovora anketiranca v vprašalniku. <i>»Zakaj?«</i>	Prazna črta – anketiranci sami navedejo besedne opise.
POGOSTOST OPRAVLJANJA NALOG, KI NISO NAVEDENE V SMERNICAH	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako pogosto zajema Vaše delo naloge, ki niso navedene v Programskih smernicah«</i>	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica pogostosti – definiranih kategorij): - 1–nikoli - 2–redko (manj kot 1 x na teden) - 3–občasno (1-2 x na teden)

	<i>svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja?«</i>	- 4–pogosto (3-4 x na teden) - 5–zelo pogosto (vsak dan)
NALOGE, KI NISO NAVEDENE V SMERNICAH	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»Katere naloge, ki niso navedene v omenjenih smernicah, še opravljate v svetovalni službi vrtca?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Oblikovanje oddelkov - Urejanje spletne strani vrtca - Pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah - Drugo: _____ (navedejo sami)
DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Sodelovanje z zunanjimi institucijami	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja <u>najmanjši</u> (številka 1) in kaj <u>največji</u> (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)
DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Delo z otroki	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)
DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Sodelovanje s starši	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)
DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)
DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Sodelovanje z vodstvom	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)

DELEŽI DELA SVETOVALNE SLUŽBE VRTCA – Naloge, ki niso navedene v smernicah	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanjši delež) do 6 (največji delež)
INTENZIVNOST DELOVANJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH GLEDE NA NAJNOVEJŠE SMERNICE – Varno, spodbudno in vključujoče okolje	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanj intenzivno) do 5 (najintenzivneje)
INTENZIVNOST DELOVANJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH GLEDE NA NAJNOVEJŠE SMERNICE – Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanj intenzivno) do 5 (najintenzivneje)
INTENZIVNOST DELOVANJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH GLEDE NA NAJNOVEJŠE SMERNICE – Igra in učenje otrok	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanj intenzivno) do 5 (najintenzivneje)
INTENZIVNOST DELOVANJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH GLEDE NA NAJNOVEJŠE SMERNICE – Uvajanje novincev in prehodi otrok	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).«</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanj intenzivno) do 5 (najintenzivneje)
INTENZIVNOST DELOVANJA NA RAZLIČNIH PODROČJIH GLEDE NA NAJNOVEJŠE SMERNICE – Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od</i>	Ocenjevalna lestvica od 1 (najmanj intenzivno) do 5 (najintenzivneje)

	<i>tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).«</i>	
PREDNOSTI PRI ZAPOSLOVANJU SOCIALNIH DELAVCEV V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA V PRIMERJAVI Z DRUGIMI STROKAMI	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»Katere prednosti prepoznate pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka (nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd.) - Uporaba ustreznega jezika - Soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev - Uporaba koncepta delovnega odnosa in njegovih elementov - Uporaba metodičnih načel sistemskega socialnega dela - Celostni pristop – širši pogled na problem - Delo z družino - Drugo: _____ (navedejo sami)
PODROČJA, ZA KATERA MENIJO, DA SO KOT SOCIALNA DELAVKA OZIROMA SOCIALNI DELAVEC MANJ USPOSOBLJENI V PRIMERJAVI Z DRUGIMI STROKAMI, ZAPOSLENIMI V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»Za katera področja menite, da ste kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Razvojna psihologija - Predšolska vzgoja - Pedagoško delo - Delo z otroki s posebnimi potrebami - Drugo: _____ (navedejo sami)
OVIRE PRI DELU SOCIALNEGA DELAVCA V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»Katere ovire prepoznate pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Zahtevnost dela - Prevelik obseg administrativnega dela - Veliko število otrok s posebnimi potrebami - Komuniciranje s straži (telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo) - Nepoznavanje svetovalnega dela - Pomanjkanje znanja z drugih področij - Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah - Drugo: _____ (navedejo sami)
NAJVEČJA OVIRA PRI NJIHOVEM DELU	Označen oziroma naveden odgovor anketiranca v vprašalniku.	Vnaprej podani odgovori: - Zahtevnost dela - Prevelik obseg administrativnega dela - Veliko število otrok s posebnimi potrebami

	»Kaj od zgoraj navedenega pa ocenjujete, da predstavlja pri Vašem delu <u>največjo</u> oviro?«	- Komuniciranje s straži (telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo) - Nepoznavanje svetovalnega dela - Pomanjkanje znanja z drugih področij - Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah - Drugo: _____ (navedejo sami)
OCENA ZAČETNE IZOBRAZBE, PRIDOBLENE S ŠTUDIJE NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO	Označen oziroma naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »Kako bi ocenili svojo začetno izobrazbo, ki ste jo pridobili s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na Vašem trenutnem delovnem mestu (svetovalnega delavca v javnem vrtcu)?«	Vnaprej podani odgovori: - Pomanjkljiva – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju - Pomanjkljiva – potreba po precejšnjem samostojnem izobraževanju in pomoči kolegov - Veliko teoretičnega znanja – potreba po veliko prakse - Ustrezna - Drugo: _____ (navedejo sami)
POGOSTOST DODATNEGA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA, IZPOPOLNJEVANJA, USPOSABLJANJA	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. »Kako pogosto se dodatno strokovno izobražujete, izpopolnjujete, usposabljate (glede na Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS)?«	Vnaprej podani odgovori: - Manj kot pet dni na leto - Pet dni v letu - Več kot pet dni v letu
ŠTEVILO ODDELKOV VRTCA	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »Kakšno je število oddelkov v vašem vrtcu? _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo številčne vrednosti.
ŠTEVILO DELOVNIH MEST PO NORMATIVIH ZA ZAPOSLOTEV SVETOVALNEGA DELAVCA V VRTCU	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »Kakšno je število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vašem vrtcu? _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo številčne vrednosti.
(NE)UPOŠTEVANJE NOVIH NORMATIVOV GLEDE SISTEMATIZACIJE DELOVNIH MEST ZA SVETOVALNEGA DELAVCA V VRTCU	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. »Ali vaš vrtec že upošteva nove normative glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu?«	Vnaprej podana odgovora: - Da - Ne
OPAŽENE RAZLIKE V DELU OB UPOŠTEVANJU NOVIH NORMATIVOV GLEDE SISTEMATIZACIJE DELOVNIH	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »V primeru, da ste na zgornje, 19. vprašanje, odgovorili z »Da«, me	Prazna črta – anketiranci sami navedejo besedne opise.

MEST ZA SVETOVALNEGA DELAVCA V VRTCU	<i>zanima, ali že prepoznate kakšne razlike v svojem delu in kakšne? _____«</i>	
(NE)OPRAVLJANJE DODATNEGA DELA ZA DOPOLNJEVANJE DO POLNEGA DELOVNEGA ČASA	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Ali ob delovnem mestu »svetovalnega delavca« v vrtcu opravljate še katero delo in tako dopolnjujete do polnega delovnega časa?«</i>	Vnaprej podana odgovora: - Da - Ne
DODATNO DELO ZA DOPOLNJEVANJE DO POLNEGA DELOVNEGA ČASA	Označen oziroma naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»V primeru, da ste na zgornje, 21. vprašanje, odgovorili z »Da«, me zanima, katero dodatno delo do polnega delovnega časa še opravljate?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Pomočnik ravnatelja - Vzgojitelj ali pomočnik vzgojitelja - Svetovalni delavec na šoli - Drugo: _____ (navedejo sami)
ISKANJE PODPORE IN POMOČI OB STROKOVNIH DILEMAH	Označen oziroma naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kje navadno poiščete podporo in pomoč ob strokovnih dilemah?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Pri kolegih znotraj svojega VIZ - Pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ - Pri svetovalcih oziroma svetovalkah na ZRSŠ - Pri zaposlenih na ministrstvu za vzgojo in izobraževanje - Pri profesorjih na fakultetah - Drugo: _____ (navedejo sami)
VKLJUČENOST OZIROMA AKTIVNO SODELOVANJE V STROKOVNIH MREŽAH	Označeni oziroma navedeni odgovori anketiranca v vprašalniku. <i>»V katere strokovne mreže se vključujete oziroma v katerih aktivno sodelujete?«</i>	Vnaprej podani odgovori: - Študijske skupine na ZRSŠ - Supervizija, intervizija na ZRSŠ - Regionalni strokovni aktiv - Nacionalni strokovni aktiv - Strokovna srečanja na ministrstvu - Svetovalni tim v matični ustanovi - Neformalno povezovanje s kolegi v vzgoji in izobraževanju - Drugo: _____ (navedejo sami)
OBREMENJENOST NA DELOVNEM MESTU SVETOVALNEGA DELAVCA V VRTCU	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. <i>»Kako bi ocenili Vašo obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu?«</i>	Ocenjevalna lestvica: - Sem zelo preobremenjen - Sem nekoliko preobremenjen - Sem ravno prav obremenjen - Obremenitev bi lahko bilo nekoliko več - Obremenitev bi lahko bilo precej več
ZADOVOLJSTVO Z DELOM NA PODROČJU SVETOVALNEGA DELA V VRTCU	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku.	Lestvica zadovoljstva: - Skrajno nezadovoljen - Nezadovoljen

	»Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?«	- Niti zadovoljen niti nezadovoljen - Zadovoljen - Zelo zadovoljen
STOPNJA STRINJANJA S TRDITVIJO – Soočanje z občutkom stigmatizacije	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. »V kolikšni meri se strinjate s trditvijo, da kot socialni delavec doživljate občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k Vam, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker ste »socialni delavec«)?«	Ocenjevalna lestvica 1–5 (lestvica strinjanja): - 1–sploh se ne strinjam - 2–ne strinjam se - 3–niti se ne strinjam niti se strinjam - 4–strinjam se - 5–popolnoma se strinjam
DODATNO NA TEMO	Navedba opisnega odgovora anketiranca v vprašalniku. »Bi želeli na temo »vloge socialnega dela v vrtcu« oziroma »zaposlitve socialne delavke oziroma socialnega delavca v svetovalni službi vrtca« še kaj dodati? _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo besedne opise.
DODATNA IZOBRAZBA IZ KATEREGA DRUGEGA PODROČJA	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »Če imate morda še kakšno izobrazbo iz katerega drugega področja, jo, prosim, navedite: _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo besedne opise.
ČAS ZAPOSLOTITVE V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA	Naveden odgovor anketiranca v vprašalniku. »Prosim, navedite Vaš čas zaposlitve v svetovalni službi v vrtcu: _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo številčne vrednosti.
SPOL	Označen odgovor anketiranca v vprašalniku. »Spol:«	Vnaprej podani odgovori: - Ženski - Moški - Nebinarna oseba - Ne želim se opredeliti
STAROST	Navedba starosti (dopolnjenih let) v vprašalniku. »Prosim, navedite Vašo starost: _____«	Prazna črta – anketiranci sami navedejo starosti/številčne vrednosti.

3.3 Merski instrument

V moji predhodni raziskavi je merski instrument predstavljal kratek strukturiran vprašalnik. Vprašanja sem pred pošiljanjem na e-naslove vseh javnih vrtcev po Sloveniji oblikovala s pomočjo svojega mentorja. Vprašalnik so sestavljala zgolj 4 kratka vprašanja.

Pri moji glavni raziskavi je merski instrument predstavljal *strukturiran spletni vprašalnik*, oblikovan v programu Arnes 1ka, ki sem ga pred pošiljanjem na elektronske naslove socialnih delavk in delavcev dala v vpogled svojemu mentorju ter ga kasneje tudi testirala s tremi osebami različnih starosti in izobrazbenih ozadij. Vprašalnik sem nato popravila, dodelala in izboljšala na podlagi pridobljenih povratnih informacij.

Vprašalnik je sestavljalo 32 vprašanj, med katerimi so prevladovala vprašanja polodprtega oziroma kombiniranega tipa (11 vprašanj – od tega 7 vprašanj z več možnimi odgovori in 4 vprašanja z enim možnim odgovorom). Pojavila so se še vprašanja z mersko oziroma ocenjevalno lestvico (8 vprašanj), vprašanja odprtega tipa (8 vprašanj – od tega 3, ki so bila odprtega tipa v pravem pomenu, kjer so osebe morale kaj pojasniti, kjer so podale svoje mnenje, kjer so torej lahko podale daljše zapise) in vprašanja zaprtega tipa z enim možnim odgovorom (5 vprašanj).

Moj vprašalnik je vseboval instrumente z enim samim indikatorjem (npr. vprašanje o starosti) ter ocenjevalne lestvice oziroma lestvice subjektivnega ocenjevanja, in sicer lestvice pogostosti (manj pogosto / ni razlik / bolj pogosto oziroma nikoli / redko / občasno / pogosto / zelo pogosto) in lestvico zadovoljstva (skrajno nezadovoljen / nezadovoljen / niti zadovoljen niti nezadovoljen / zadovoljen / zelo zadovoljen), znotraj katerih so se pojavile lestvice nedefiniranih pojmov (npr. 1–manj pogosto, 2–ni razlik, 3–bolj pogosto oziroma skrajno nezadovoljen / nezadovoljen / niti zadovoljen niti nezadovoljen / zadovoljen / zelo zadovoljen, kjer predhodno nisem definirala vsake stopnje) in lestvice definiranih kategorij (npr. 1–nikoli, 2–redko (manj kot 1x na teden), 3–občasno (1-2x na teden), 4–pogosto (3-4x na teden), 5–zelo pogosto (vsak dan), kjer so bile stopnje opisane z verbalnimi definicijami). Pojavila se je še ena lestvica stališč oziroma lestvica strinjanja pri vprašanju glede stopnje strinjanja s trditvijo v zvezi s soočanjem z občutkom stigme (sploh se ne strinjam / ne strinjam se / niti se ne strinjam niti se strinjam / strinjam se / popolnoma se strinjam; Mesec, 2009, str. 121–122; Mesec, Rode, Rihter, Žiberna in Rape Žiberna, 2018, str. 20). Prav tako sem lestvico uporabila še za ocenjevanje vprašanih oseb glede obremenjenosti na njihovem delovnem mestu (sem zelo preobremenjen / sem nekoliko preobremenjen / sem ravno prav obremenjen / obremenitev bi

lahko bilo nekoliko več / obremenitev bi lahko bilo precej več) ter pri dveh vprašanjih, kjer so morale osebe razvrstiti deleže svojega dela v svetovalni službi vrtca (lestvica od 1–najmanjši delež do 6–največji delež) ter intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejšo smernice (lestvica od 1–najmanj intenzivno do 5–najintenzivnejše) – v teh dveh primerih je šlo za metodo čistega rangiranja, saj so osebe razvrstile določene stvari v lestvico na osnovi svojega vtisa.

S pomočjo podatkov, ki sem jih pridobila z vprašalnikom, sem kasneje lahko odgovorila na svoja raziskovalna vprašanja ter potrdila ali ovrgla hipoteze, ki sem si jih zastavila v začetku raziskovanja.

Vprašalnik je bil skoraj v celoti samostojno oblikovan, dokončno pa je bil dodelan s pomočjo mentorja ter testnih oseb oziroma njihovih povratnih informacij. Večino vprašanj sem sestavila sama, prav tako odgovore, ki sem jih oblikovala predvsem s pomočjo prebrane teorije, pregledom raziskav na to temo ter lastnega zanimanja. Vprašanje o upoštevanju normativov sem v vprašalnik dodala na podlagi predloga s strani ene od svetovalnih delavk, ki so sodelovale v predhodni raziskavi. Nekaj vprašanj sem v vprašalnik dodala še s pomočjo že izvedenih raziskav, in sicer na način, da so bila rahlo preoblikovana, da so ustrezala moji raziskavi – vprašanje o oceni začetne izobrazbe (Vogrinc in Krek, 2012, str. 19), vprašanje o opravljanju dodatnega dela in dopolnjevanja do polnega delovnega časa, vprašanje o iskanju podpore in pomoči ob pojavu strokovnih dilem ter vprašanje o obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (Andrenšek Lep, 2020, str. 11, 31–32).

3.4 Populacija in vzorčenje

Populacijo so v moji predhodni raziskavi glavne raziskave mojega magistrskega dela predstavljali vsi trenutno delujoči javni vrtci na območju države Slovenije (318 vrtcev) glede na Evidenco zavodov in programov (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2025). Delovanje njihove svetovalne službe in zaposlovanje različnih strokovnih profilov znotraj le-te sem raziskovala v obdobju med 15. 1. 2025 in 3. 2. 2025.

Tabela 3.4.1: Opredelitev populacije (raziskava 1)

STVARNA	KRAJEVNA	ČASOVNA
Trenutno delujoči javni vrtci.	Slovenija.	Obdobje med 15. 1. 2025 in 3. 2. 2025.

Populacijo so v glavni raziskavi mojega magistrskega dela predstavljale vse strokovne delavke oziroma vsi strokovni delavci z nazivom socialni delavec, ki so trenutno zaposleni na področju

vzgoje in izobraževanja, natančneje v svetovalni službi katerega od javnih vrtcev v Sloveniji. S tega vidika je bila moja populacija *homogena*, saj je bila sestavljena iz oseb enakega strokovnega profila, prav tako iz oseb istega spola, kljub temu pa je bila glede na nekatere druge značilnosti npr. starost in regijo precej *heterogena* (Mesec, 2009, str. 135). Njihove izkušnje zaposlitve na tem delovnem mestu sem raziskovala v obdobju enega meseca, in sicer od 18. februarja 2025 do 19. marca 2025.

Tabela 3.4.2: Opredelitev populacije (raziskava 2)

STVARNA	KRAJEVNA	ČASOVNA
Socialne delavke in socialni delavci, ki so trenutno zaposleni v svetovalni službi javnega vrtca.	Slovenija.	Obdobje med 18. 2. 2025 in 19. 3. 2025.

Ker populacija za mojo raziskavo ni bila prevelika, sem torej stremela k temu, da opravi *popoln popis* populacije (Mesec, 2009, str. 135–136). V kombinaciji pridobivanja podatkov – torej s pomočjo odgovorov, ki sem jih pridobila direktno s strani vrtcev ter s pomočjo podatkov, ki sem jih uspela pridobiti s pregledom spletnih strani vrtcev, njihovih publikacij, letnih delovnih načrtov ipd. – sem prišla do (okvirnega) podatka, da naj bi bilo v letošnjem šolskem letu 2024/25 v javnih vrtcih po Sloveniji zaposlenih 43 socialnih delavk in delavcev (od le-teh je ena od zaposlenih trenutno na porodniškem dopustu, tako da sem vprašalnike razposlala 42 socialnim delavkam in delavcem).

Vprašalnik je po dveh pošiljanjih (prvo 18. 2. 2025 in drugo 13. 3. 2025) izpolnilo 24 oseb, tako da je moj vzorec na koncu predstavljal 24 socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnih vrtcev pri nas. Posledično sem se torej v svoji raziskavi poslužila predvsem *neslučajnostnega* oziroma natančneje *priročnega vzorčenja* (Mesec, 2009, str. 153), saj so v njej sodelovale osebe, ki so mi bile dostopne. Dodatno sem za manjši del (nenačrtovano) s pomočjo ene socialne delavke opravila še vzorčenje po *metodi snežne kepe* (Mesec, 1998, str. 95), ki je moje e-sporočilo skupaj s povezavo do spletnega vprašalnika, posredovala na enega ali dva regijska aktiva svetovalnih delavk in delavcev vrtcev.

3.5 Zbiranje podatkov

Podatke za svojo predhodno raziskavo sem zbirala na kombiniran način, in sicer na način opazovanja, pregleda sekundarnih virov podatkov oziroma analize pisnih virov (Mesec, 2009, str. 155–156), natančneje s pomočjo spleta oziroma pregleda spletnih strani vrtcev ter njihovih

dokumentov (publikacij, letnih delovnih načrtov ipd.), prav tako pa dodatno še s pomočjo spletnega anketiranja, ko sem direktno na e-naslove vseh javnih vrtcev po Sloveniji razposlala vprašanja. Zbiranje podatkov za ta del raziskave je potekalo v obdobju med 15. 1. 2025 in 3. 2. 2025. Razlog za izvedbo te dodatne raziskave je bil, da podatkov o trenutnem številu zaposlenih socialnih delavk in delavcev v vrtcih pri nas nisem našla nikjer, prav tako jih nikakor tudi ni bilo mogoče pridobiti. Najprej sem se že v mesecu avgustu 2024, ko sem pripravljala načrt za raziskavo svojega magistrskega dela, obrnila na zaposleno na Fakulteti za socialno delo, dr. doc. Tadejo Kodele, ki mi je že takrat dejala, da podatki o tem, vsaj kar ona ve, ne obstajajo in da je tudi sama imela podobne težave pri raziskovanju ter da si je takrat pomagala s pomočjo podatkov, ki so dostopni na spletu. Ko sem kasneje pričela s pisanjem teoretičnega uvoda in sem ob tem ponovno iskala že omenjene podatke, sem uvidela, da res niso nikjer zabeleženi oziroma vsaj ne tisti, ki sem jih želela pridobiti (podatki o razmerju trenutno zaposlenih svetovalnih delavcih v vrtcih po strokovnih profilih – koliko med njimi je pedagogov, koliko psihologov, socialnih delavcev itd.). Posledično sem se 5. 1. 2025 poskusila obrniti na Statistični urad Republike Slovenije, s katerim sem bila v kontaktu do 9. 1. 2025 in s strani katerega sem na koncu dobila odgovor, da so na voljo zgolj podatki o kadrih, ki so objavljeni na spletu. Napotili so me na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, ki vzdržuje in nadzoruje Centralno evidenco udeležencev vzgoje in izobraževanja, ki je tudi eden od administrativnih virov, iz katerega sami pridobivajo podatke. Tako sem 9. 1. 2025 kontaktirala še Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. S strani Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo oziroma natančneje iz Sektorja za predšolsko vzgojo sem 10. 1. 2025 prejela odgovor, da me napotujejo v vrtce, pri katerih naj naredim poizvedbo o podatkih, ki jih potrebujem za študij. Ko sem videla, da podatki očitno res niso nikjer zbrani in mi ne preostane drugega, kot da izvedem raziskovanje o tem sama, sem najprej pričela s pregledovanjem spletnih strani vrtcev, in sicer 15. 1. 2025. Najprej sem poiskala Evidenco zavodov in programov, kjer sem na tisti dan zabeležila 318 javnih vrtcev (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2025). Nato sem pričela s pregledovanjem njihovih spletnih strani, a kar hitro sem ugotovila, da nekatere spletne strani vrtcev ne prikazujejo podatkov, do katerih bi želela priti (nimajo napisanih nazivov svetovalnih delavk in delavcev). Posledično sem torej v dogovoru z mentorjem sklenila, da se poskusim obrniti direktno na vrtce, ob tem pa se dodatno pozanimam tudi o zaposlenosti socialnega delavca v njihovi svetovalni službi v preteklosti. Tako sem v torek, 21. 1. 2025, razposlala 4 kratka vprašanja na 318 spletnih naslovov vseh javnih vrtcev, ob tem pa v obdobju pridobivanja podatkov tudi sama dodatno iskala podatke s pomočjo spleta. S strani vrtcev sem

prejela zgolj dobro tretjino odgovorov, natančneje 113 (35,5 %) – od tega sem s strani enega vrtca dobila odgovor, da z letošnjim šolskim letom ne deluje več. Na predlog svetovalne delavke, ki mi je vrnila odgovor, sem za pridobitev podatkov poskusila kontaktirati še Zavod RS za šolstvo oziroma natančneje kar gospo mag. Tamaro Malešević, s katero sva opravili klic. Poskusila mi je razložiti razloge za težave pri pridobivanju želenih podatkov, in sicer:

1. Ker so vrtci financirani s strani občin, na ravni države ni vodenih evidenc.
2. Ker se je s 1. 9. 2024 spremenil normativ za sistemizacijo delovnih mest za svetovalne delavce, so vsi nekoliko pod pritiskom oziroma v nekem »čudnem« prehodnem obdobju (slaba volja, ker občina morda še ni odobrila dodatnih delovnih mest ipd.).

Za večino vrtcev sem tako s pomočjo prejetih odgovorov in s pomočjo spleta vseeno uspela pridobiti večino podatkov (sploh glede delovanja svetovalne službe, števila zaposlenih svetovalnih delavcev in njihovih strokovnih profilov), vseeno pa je bilo v najmanjši meri mogoče pridobiti podatke o tem, ali je bil (že) kdaj v preteklosti v svetovalni službi posameznega vrtca zaposlen profil socialnega delavca. Z opravljenim kombiniranim raziskovanjem sem prišla do dokaj približnega števila trenutno zaposlenih socialnih delavcev v javnih vrtcih (43 – od tega je 1 socialna delavka trenutno na porodniškem dopustu) in njihovih kontaktov za potrebe nadaljnjega raziskovanja.

Podatke za glavni del moje raziskave sem kasneje zbiral prav tako z metodo *spletnega anketiranja* v obdobju enega meseca, in sicer kot že omenjeno od 18. februarja 2025 do 19. marca 2025. Spletni vprašalnik, ki je bil oblikovan v programu Arnes 1ka, sem razposlala na elektronske naslove vseh (42) socialnih delavk in delavcev, ki naj bi bili trenutno zaposleni v svetovalni službi katerega od javnih vrtcev. Prvič sem to storila 18. 2. 2025 in na ta način pridobila prve ustrezno izpolnjene vprašalnike, drugič pa sem le-te razposlala 13. 3. 2025 ter dodatno pridobila še 10 izpolnjenih vprašalnikov, tako da sem na koncu imela 24 ustreznih za nadaljnjo obdelavo podatkov.

Podrobneje je bila v obeh primerih moja metoda raziskovanja *standardizirano pisno individualno enkratno posredno spletno spraševanje oziroma anketiranje*, in sicer (Mesec, 2009, str. 213–218):

- *Standardizirano*: saj so bila pri obeh raziskavah vsa vprašanja sestavljena vnaprej, urejena v določen vrstni red ter zapisana v obliki vprašalnika. V njem so bili vnaprej predvideni tudi možni odgovori. Vsem vprašanim osebam so bila v obeh raziskovalnih delih zastavljena povsem ista vprašanja.

- *Pisno*: saj so vprašane osebe na naslove svojih elektronskih pošt prejele vprašanja, na katera so odgovorile popolnoma same, oziroma vprašalnike, ki so ga prav tako izpolnile same, torej brez moje prisotnosti.
- *Individualno*: saj je vsak anketiranec zase, ločeno od drugih anketirancev, odgovoril na zastavljena vprašanja oziroma izpolnil posredovan vprašalnik.
- *Enkratno*: saj sem podatke v obeh primerih pridobivala enkratno, kar pomeni, da spraševanja kasneje nisem ponavljala.
- *Posredno*: saj sama v vlogi raziskovalke in vprašanci nismo bili v neposrednem stiku – nismo se videli ali slišali. Odgovore sem namreč pridobila preko spletne pošte oziroma preko spletnega programa Arnes 1ka.
- *Spletno*: saj je bil vprašalnik oblikovan v programu Arnes 1ka, poleg tega pa je bil le-ta posredovan prek spletne pošte na elektronske naslove, enako vprašanja predhodne raziskave.

3.6 Obdelava podatkov

Po koncu zbiranja podatkov sem za večino le-teh opravila *kvantitativno analizo* s pomočjo statističnih metod (Mesec, 2009, str. 121–122; Mesec, Rode, Rihter, Žiberna in Rape Žiberna, 2018, str. 19). Podatke, zbrane v spletnem programu Arnes 1ka, sem najprej prenesla v program Excel, kjer sem oblikovala tabele in ustrezne grafe za boljši prikaz zbranih podatkov. V tabelah sem izračunala tudi odstotke ter kumulative. Pri določenih vprašanjih sem izračunala še povprečne vrednosti in standardni odklon, prav tako sem določila še modus in mediano. Pri hipotezi, pri kateri me je zanimala povezava med spremenljivkami, sem izračunala tudi Spearmanov koeficient korelacije rangov. Tekom analiziranja zbranih podatkov so me pričele zanimati še dodatne povezave med spremenljivkami, tako da sem dodatno še za dve povezavi prav tako izračunala Spearmanov koeficient korelacije rangov, pri eni povezavi pa Hi-kvadrat ter Cramerjev koeficient alfa. S pomočjo zbranih ter nadalje obdelanih oziroma analiziranih podatkov sem lahko preverila začetno zastavljena raziskovalna vprašanja in hipoteze.

Pri vprašanju odprtega tipa (6. vprašanje), ki je bilo namenjeno vsem vprašanim osebam (navedba razlogov za največji izziv sodelovanja z določenimi udeleženci) sem opravila še *kvalitativno analizo*, kjer mi je osnovo predstavljal postopek klasifikacije in oblikovanja abstraktnejših izrazov iz empirično pridobljenih zapisov v vprašalniku oziroma – odprto ter osno kodiranje (Mesec, 1998, str. 104–110). Najprej sem dobljene izjave vprašanih oseb zbrala v programu Word in jih razvrstila oziroma ločila glede na izbiro odgovora pri prejšnjem

vprašanju, saj se je le-to nanašalo nanj. Glede na izbiro odgovora pri vprašanju, katero sodelovanje osebam predstavlja največji izziv, so namreč morali pri naslednjem navesti tudi razloge. Tako sem le-te ob zapisovanju najprej razvrščala glede na to, na katero sodelovanje so se nanašali in zbranim skupinam ob tem pripisala še določeno črko – sodelovanje s starši (črka A), sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki (črka B), sodelovanje z zunanjimi institucijami (črka C), sodelovanje z vodstvom (črka D). Poleg vsake črke sem zapisala še številko 6, ki predstavlja zaporedno številko vprašanja, za tem pa še zaporedno številko vprašane osebe (npr. A6/8). Pri osebah, ki so podale daljše zapise in se mi je le-te zdelo smiselno razdeliti na več izjav, sem dodatno pripisala še malo tiskano črko (npr. A6/17a, A6/17b, A6/17c).

Pri vprašanju odprtega tipa (19. vprašanje), ki je bilo namenjeno zgolj osebam, ki so pri predhodnem vprašanju izbrale dotičen odgovor (odgovor »Da«) ter pri enem izmed končnih vprašanj (26. vprašanje), ki je bilo prav tako odprtega tipa, a je bilo bolj opsijsko/po želji in pri katerem sem zgolj vprašala, ali želijo na temo še kaj dodati, sem precej raznolike in tudi manj številčne dobljene izjave zgolj zbrala po alinejah in jih poskusila razvrstiti po temah.

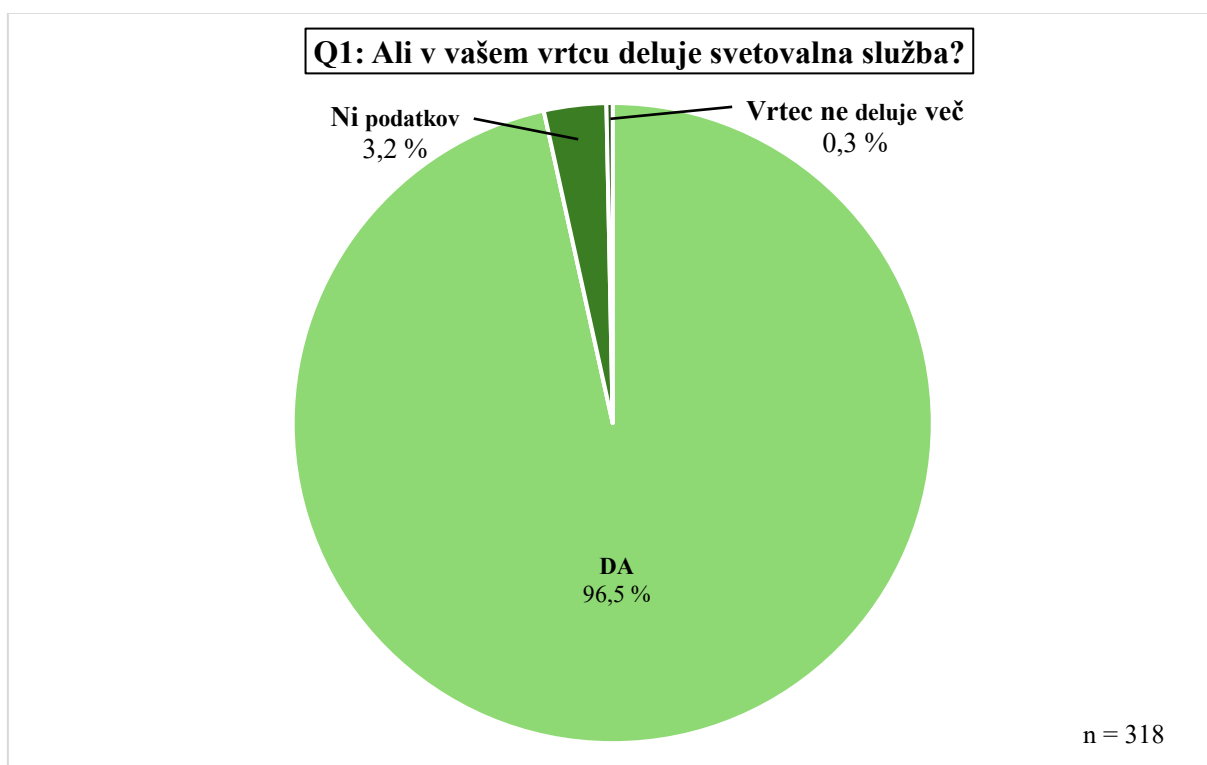
4 Rezultati

4.1 Rezultati 1

4.1.1 Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje)

Tabela 4.1.1: Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje)

Q1: Ali v vašem vrtcu deluje svetovalna služba?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
DA	306	96,541	96,541
NE	0	0	96,541
Ni podatkov	11	3,145	99,686
Vrtec ne deluje več	1	0,314	100
SKUPAJ	318	100	

Graf 4.1.1.1: Delovanje svetovalne službe v vrtcu (1. vprašanje)

Iz tabele in tortnega grafa lahko razberemo, da v skoraj vseh javnih vrtcih pri nas deluje svetovalna služba – in sicer zagotovo v 306 vrtcih, kar predstavlja 96,5 odstotkov. Za 11 trenutno delujočih vrtcev pri nas podatkov nisem uspela pridobiti – niti s pomočjo pregledovanja njihovih spletnih strani niti s pomočjo direktnega kontaktiranja. S strani 1 vrtca sem prejela odgovor, da z letošnjim šolskim letom ne deluje več.

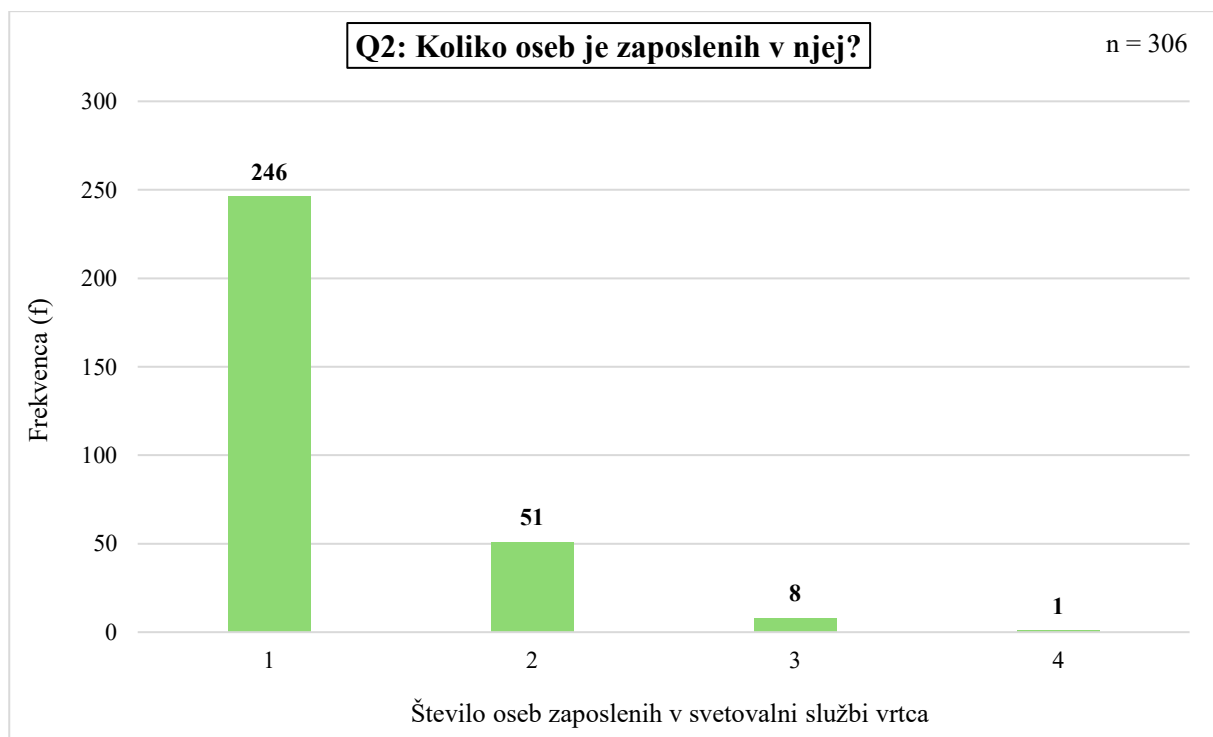
4.1.2 Število zaposlenih svetovalnih delavcev (2. vprašanje)

Tabela 4.1.2: Število zaposlenih svetovalnih delavcev 1 (2. vprašanje)

Q2: Koliko oseb je zaposlenih v njej?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
1	246	77,358	77,358
2	51	16,038	93,396
3	8	2,516	95,912
4	1	0,314	96,226
Ni podatkov	11	3,459	99,685
Vrtec ne deluje več	1	0,314	100
SKUPAJ (vrtci)	318	100	

Tabela 4.1.3: Število zaposlenih svetovalnih delavcev 2 (2. vprašanje)

Q2: Koliko oseb je zaposlenih v njej? SAMO PREJETI / DOSTOPNI PODATKI O ŠTEVILU ZAPOSLENIH			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
1	246 x 1 = 246	80,392 / 65,426	80,392 / 65,426
2	51 x 2 = 102	16,667 / 27,128	97,059 / 92,554
3	8 x 3 = 24	2,614 / 6,383	99,673 / 98,937
4	1 x 4 = 4	0,327 / 1,064	100 / 100
SKUPAJ (odg.)	306	100	
SKUPAJ (svet. del.)	376	100	

Graf 4.1.2.1: Število zaposlenih svetovalnih delavcev (2. vprašanje)

Iz prve tabele je razvidno, da ima največ trenutno delujočih javnih vrtcev v Sloveniji v svetovalni službi zaposleno 1 osebo, in sicer kar 246 vrtcev, kar predstavlja dobrih 77 odstotkov. Sledijo vrtci z 2 zaposlenima osebama na tem delovnem mestu – teh je 51 oziroma 16 odstotkov. 3 svetovalne delavke oziroma delavce ima zaposlenih 8 vrtcev v Sloveniji, kar predstavlja 2,5 odstotkov, 4 zaposlene osebe v svetovalni službi pa ima po zbranih in dostopnih podatkih samo 1 trenutno delujoči javni vrtec pri nas, kar predstavlja 0,3 odstotke.

Enako kot pri prvem vprašanju, tudi pri drugem podatkov za 11 trenutno delujočih vrtcev pri nas nisem uspela pridobiti oziroma najti, medtem ko sem s strani 1 od vrtcev dobila odgovor o prenehanju njegovega delovanja.

Iz druge tabele in stolpičnega diagrama je razvidno, da je v 306 javnih vrtcih pri nas – torej samo v tistih, s strani katerih sem prejela odgovore oziroma kateri imajo dostopne podatke na spletu – zaposlenih skupaj 376 svetovalnih delavk in delavcev.

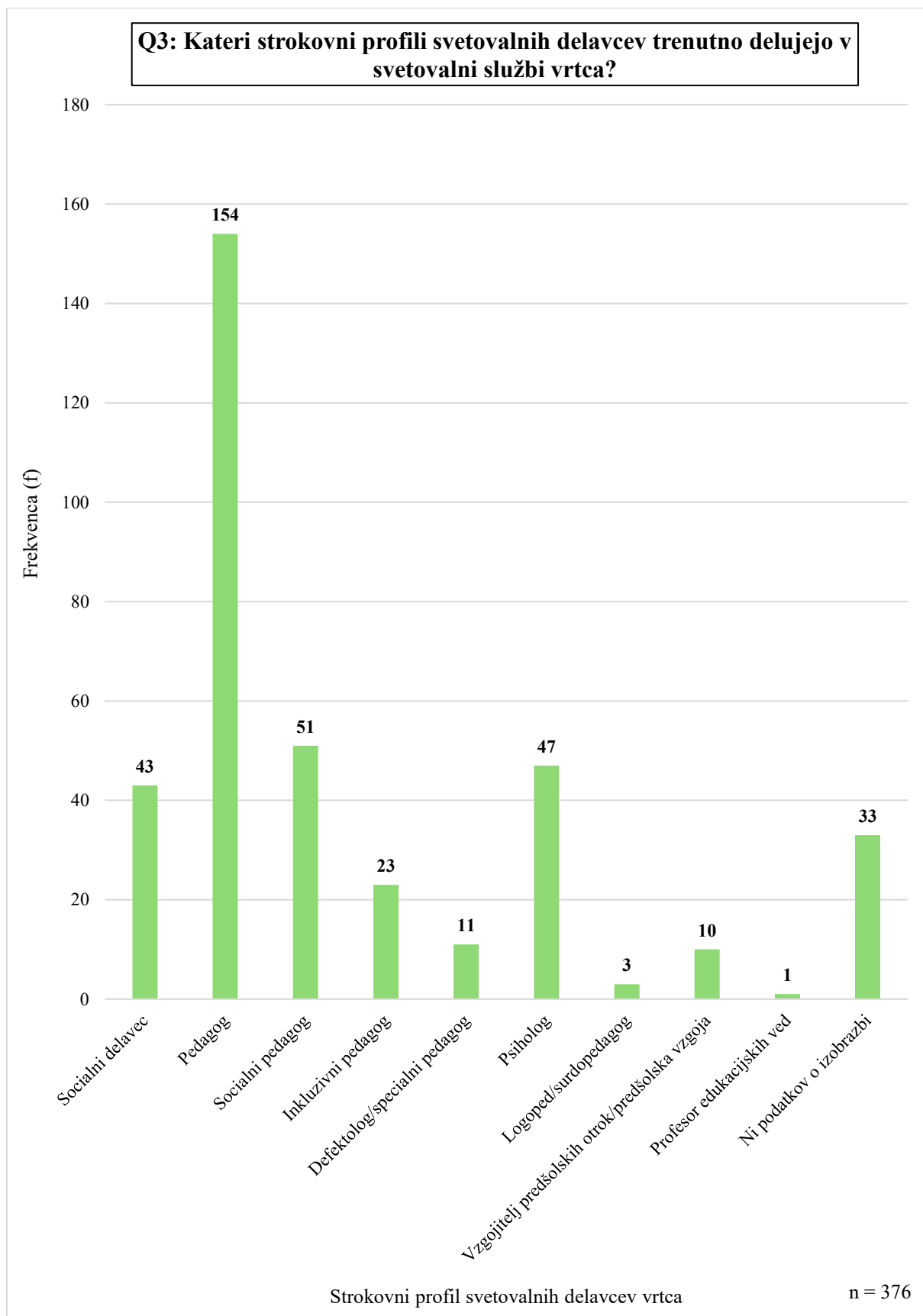
4.1.3 *Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca* (3. vprašanje)

Tabela 4.1.4: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 1 (3. vprašanje)

Q3: Kateri strokovni profili svetovalnih delavcev trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Socialni delavec	43 (1: porodniški dopust)	11,436	11,436
Pedagog	154	40,957	52,393
Socialni pedagog	51 (+3: dodatna izobrazba)	13,564	65,957
Inkluzivni pedagog	23	6,117	72,074
Defektolog/specialni pedagog	11 (+2: dodatna izobrazba)	2,926	75
Psiholog	47	12,5	87,5
Logoped/surdopedagog	3	0,798	88,298
Vzgojitelj predšolskih otrok/predšolska vzgoja	10 (+3: dodatna izobrazba)	2,66	90,958
Profesor edukacijskih ved	1	0,266	91,224
Ni podatkov o izobrazbi	33 (+11: ni nikakršnih podatkov – niti o št. svet. del.)	8,777	100
SKUPAJ	376	100	

Tabela 4.1.5: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 2 (3. vprašanje)

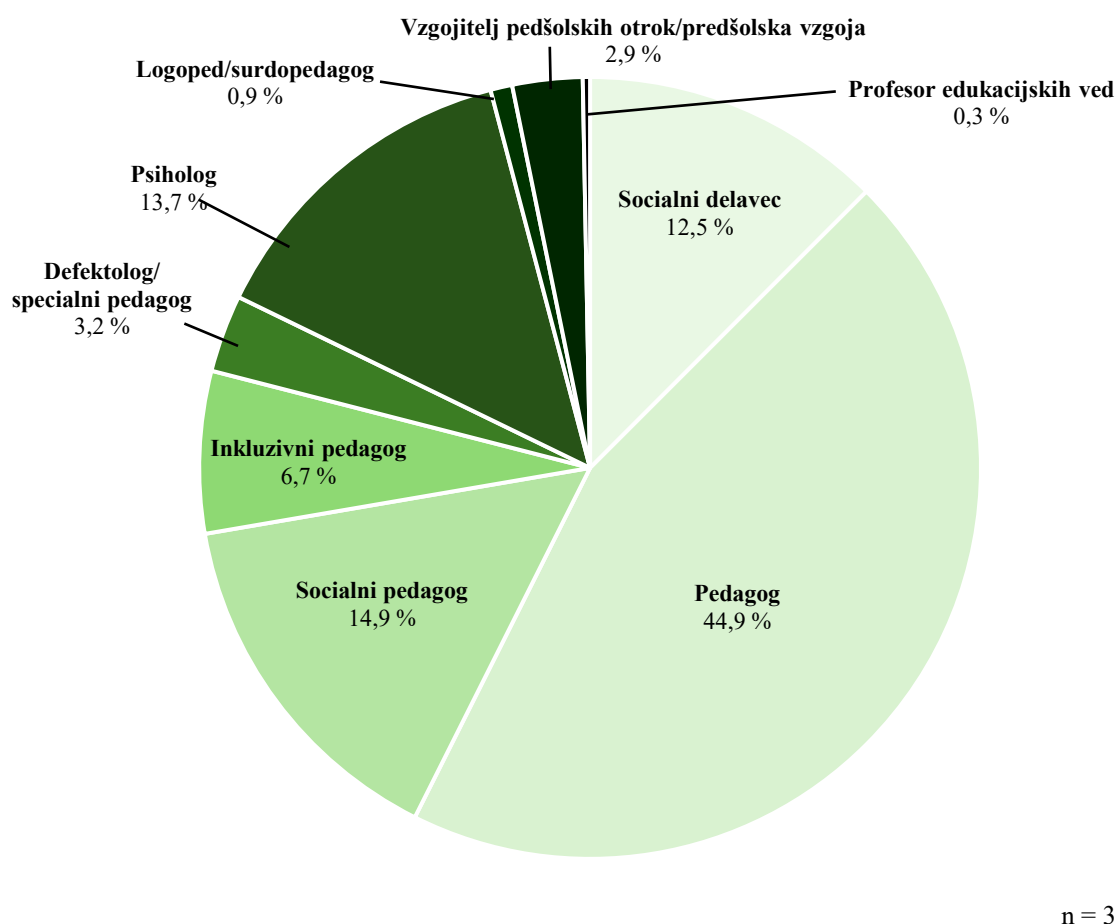
Q3: Kateri strokovni profili svetovalnih delavcev trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca? SAMO PREJETI / DOSTOPNI PODATKI O IZOBRAZBI			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Socialni delavec	43 (1: porodniški dopust)	12,536	12,536
Pedagog	154 - 117: pedagog (enopredmetni) - 35: pedagog (dvopredmetni; 18: + soc.; 4: + slov.; 3: + geo.; 3: + zgo.; 2: + soc. kult.; 1: + mat.; 1: + ang.; 1: + nem. jez. s knj.; 1: + bio.; 1: + vzg.) - 2: pedagog-andragog	44,898	57,434
Socialni pedagog	51 (+3: dodatna izobrazba)	14,869	72,303
Inkluzivni pedagog	23	6,706	79,009
Defektolog/specialni pedagog	11 (+2: dodatna izobrazba)	3,207	82,216
Psiholog	47	13,703	95,919
Logoped/surdopedagog	3	0,875	96,794
Vzgojitelj predšolskih otrok/predšolska vzgoja	10 (+3: dodatna izobrazba)	2,915	99,709
Profesor edukacijskih ved	1	0,292	100
SKUPAJ	343	100	

Graf 4.1.3.1: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 1 (3. vprašanje)

Q3: Kateri strokovni profili svetovalnih delavcev trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca?

SAMO PREJETI / DOSTOPNI PODATKI O IZOBRAZBI

Graf 4.1.3.2: Strokovni profili trenutno zaposlenih svetovalnih delavcev v svetovalni službi vrtca 2 (3. vprašanje)

Iz tabel ter grafičnih prikazov – stolpičnega diagrama in tortnega grafa – je razvidno, da med trenutno delujočimi svetovalnimi delavci v svetovalni službi vrtca prevladujejo osebe, ki so po strokovnem profilu pedagogi. Po pridobljenih oziroma dostopnih podatkih naj bi bilo le-teh 154, kar predstavlja približno med 41 in 45 odstotkov (glede na vse odgovore in glede na zgolj pridobljene oziroma dostopne podatke o izobrazbi svetovalnih delavcev). Med 154 osebami, ki so po strokovnem profilu pedagogi, je 117 takšnih, ki imajo to izobrazbo pridobljeno na enopredmetnem študiju, 35 takšnih, ki jo imajo pridobljeno na dvopredmetnem študiju, 2 osebi pa imata izobrazbo pedagoško-andragoške smeri. Po številu zaposlenih oseb v svetovalni službi vrtca glede na strokovni profil pedagogom sledijo socialni pedagogi, katerih je 51 oziroma 54, saj imajo 3 osebe dodatno še to izobrazbo, kar predstavlja približno med 13,5 in 15 odstotkov (glede na vse odgovore in glede na zgolj pridobljene oziroma dostopne podatke o

izobrazbi svetovalnih delavcev). Nato sledijo osebe, ki imajo izobrazbo s področja psihologije. Le-teh je 47 oziroma približno med 12,5 in 14 odstotkov (ponovno glede na vse odgovore in glede na zgolj pridobljene oziroma dostopne podatke). Na četrtem mestu se znajde strokovni profil socialnega delavca. Trenutno zaposlenih oseb s to izobrazbo naj bi bilo v svetovalni službi javnega vrtca 43 (1 oseba je trenutno na porodniškem dopustu), kar predstavlja približno med 11,5 in 12,5 odstotkov (glede na vse odgovore in glede na zgolj pridobljene/dostopne podatke). Sledi profil inkluzivnega pedagoga. Oseb s to izobrazbo naj bi bilo po zbranih podatkih 23 oziroma približno med 6 in 7 odstotkov (ponovno glede na vse odgovore in glede na zgolj pridobljene in dostopne podatke). S približno enakim številom sledijo osebe, ki so po strokovnem profilu defektologi/specialni pedagogi in osebe, ki so vzgojitelj predšolskih otrok oziroma tiste, ki imajo izobrazbo iz predšolske vzgoje. Prvih je 11 oziroma 13, saj imata dve osebi še dodatno to izobrazbo, drugih je 10 oziroma 13, saj imajo tri osebe poleg ene izobrazbe dodatno še to. Oba strokovna profila posebej predstavljata približno 3 odstotke. V najmanjši meri sta zastopana strokovna profila logopeda/surdopedagoga in profesorja edukacijskih ved, in sicer prvi s trenutnimi 3 predstavniki (kar predstavlja približno 1 odstotek) in drugi z zgolj 1 (kar znaša okoli 0,3 odstotke). Za 33 trenutno zaposlenih oseb v svetovalni službi javnega vrtca pri nas oziroma za približno 9 odstotkov podatkov o njihovem strokovnem profilu nisem uspela pridobiti – ne na način povratnega odgovora na zastavljeno vprašanje, ne s pomočjo spleta oziroma spletnih strani in različnih dokumentov vrtcev. Dodatno je še 11 vrtcev, pri katerih kot že omenjeno nisem našla ali pridobila niti podatkov o številu zaposlenih svetovalnih delavcev v njihovi svetovalni službi ter posledično niti o njihovih strokovnih profilih.

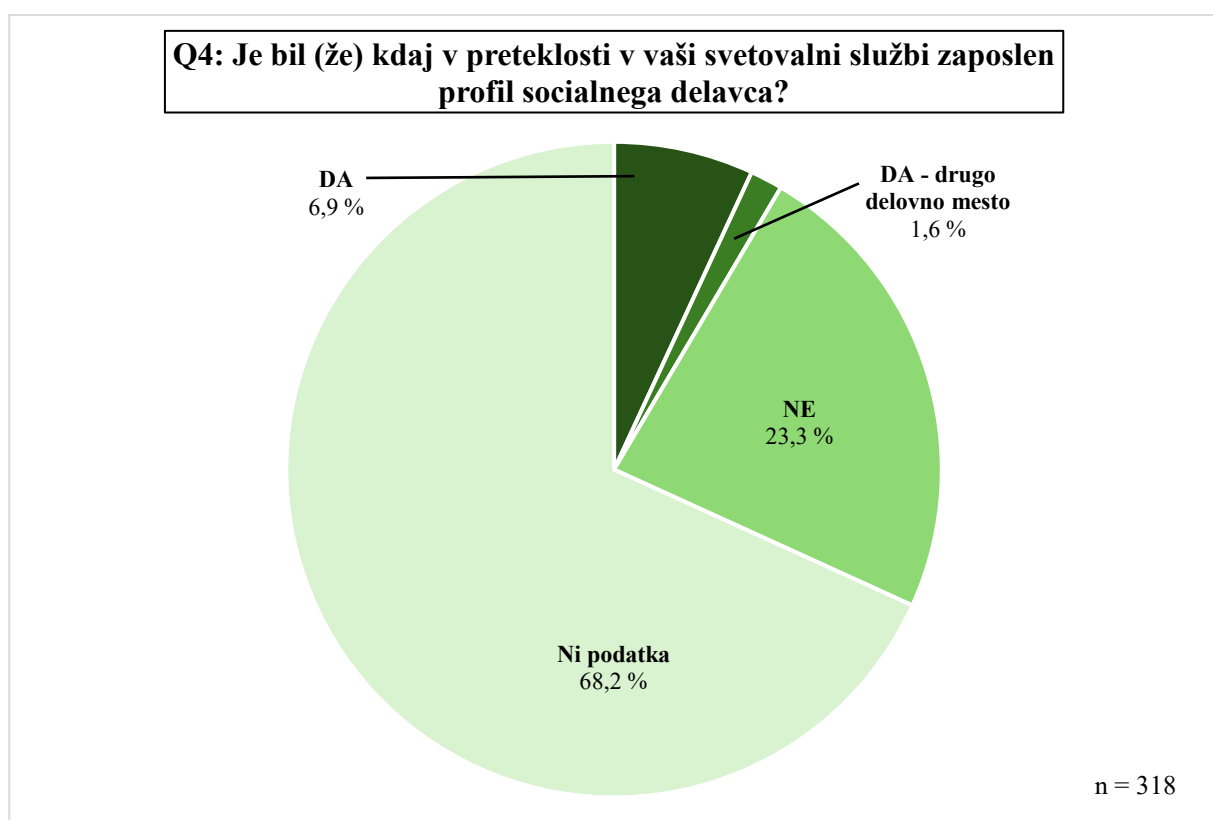
4.1.4 Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti (4. vprašanje)

Tabela 4.1.6: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti 1 (4. vprašanje)

Q4: Je bil (že) kdaj v preteklosti v vaši svetovalni službi zaposlen profil socialnega delavca?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
DA	22	6,918	6,918
DA – drugo delovno mesto	5	1,572	8,49
NE	74	23,27	31,76
Ni podatka	217	68,239	100
SKUPAJ	318	100	

Tabela 4.1.7: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti 2 (4. vprašanje)

Q4: Je bil (že) kdaj v preteklosti v vaši svetovalni službi zaposlen profil socialnega delavca? SAMO PREJETI / DOSTOPNI PODATKI O ZAPOSLENOSTI SOC. DEL. V PRETEKOSTI			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
DA	22	21,782	21,782
DA – drugo delovno mesto	5	4,95	26,732
NE	74	73,267	100
SKUPAJ	101	100	

Graf 4.1.4.1: Zaposlenost profila socialnega delavca v svetovalni službi v preteklosti (4. vprašanje)

Iz tabel in tortnega grafa je razvidno, da sem za zadnje vprašanje pri prvi raziskavi uspela s pomočjo prejetih povratnih odgovorov s strani vrtcev in s pomočjo spleta pridobiti najmanj podatkov, in sicer mi le-teh ni uspelo zbrati za kar 217 slovenskih javnih vrtcev oziroma dobrih 68 odstotkov. Za 101 trenutno delujoči javni vrtec pa sem le-te uspela pridobiti. Od 101 jih 74 vrtcev v preteklosti v svetovalni službi ni imelo zaposlen profil socialnega delavca, kar predstavlja dobrih 73 odstotkov (če pogledamo zgolj prejete oziroma dostopne podatke). 22 teh

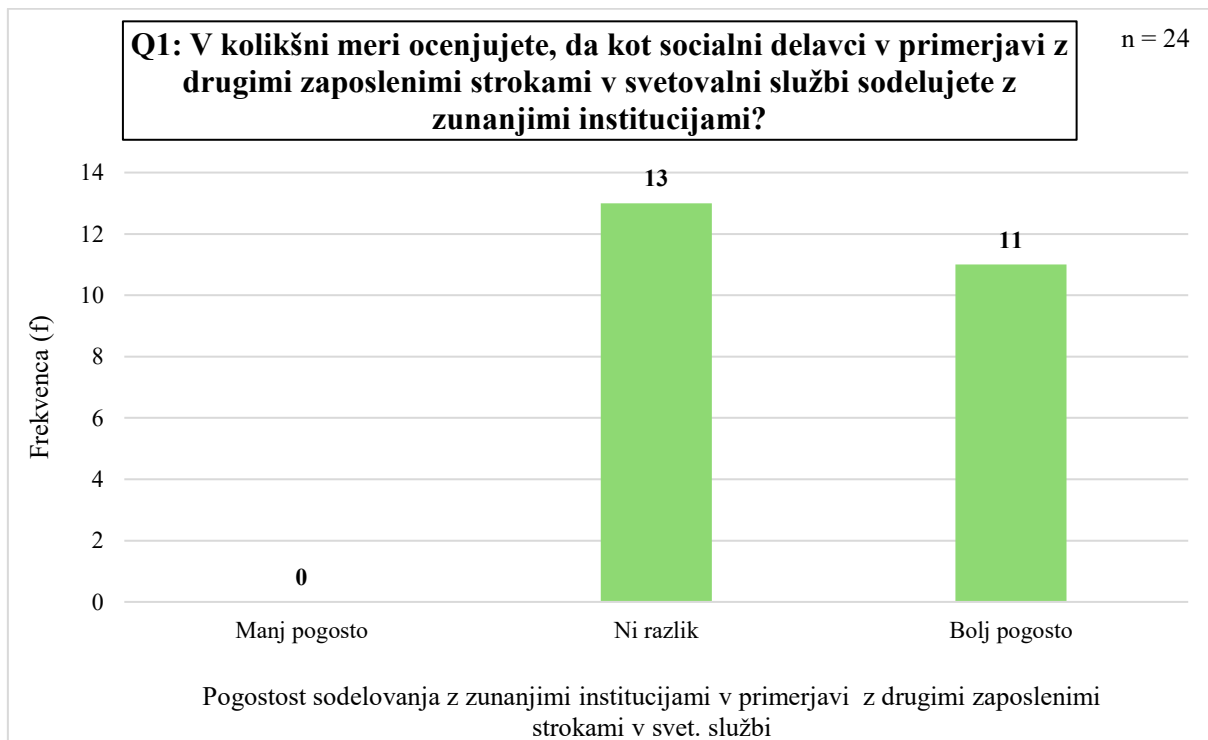
slovenskih javnih vrtcev pa je v preteklosti že imelo zaposlenega socialnega delavca na delovnem mestu svetovalnega delavca, kar predstavlja skoraj 7 odstotkov. Od 101 pa sem za 5 vrtcev uspela pridobiti informacijo, da sicer profila socialnega delavca v preteklosti niso imeli zaposlenega v svetovalni službi, je pa le-ta deloval na drugih delovnih mestih (vodja oziroma ravnatelj vrtca, vzgojitelj v prilagojenem programu vrtca, vzgojitelj za DSP).

4.2 Rezultati 2

4.2.1 Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje)

Tabela 4.2.1: Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje)

Q1: V kolikšni meri ocenjujete, da kot socialni delavci v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi sodelujete z zunanjimi institucijami?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Manj pogosto	0	0	0
Ni razlik	13	54,167	54,167
Bolj pogosto	11	45,833	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.1.1: Pogostost sodelovanja z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi (1. vprašanje)

Iz tabele in stolpičnega diagrama je razvidno, da je največ anketiranih oseb označilo, da ne opaža razlik v pogostosti sodelovanja z zunanjimi institucijami glede na stroko zaposlenih v svetovalni službi vrtca. Za odgovor »Ni razlik« se je tako odločila več kot polovica vprašanih socialnih delavk, in sicer 13 oziroma dobrih 54 odstotkov. Da pa kot socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi, bolj pogosto sodelujejo z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami na tem delovnem mestu, ocenjuje 11 oseb, natančneje skoraj 46 odstotkov. Nobena izmed vprašanih socialnih delavk ni izbrala odgovor »Manj pogosto«.

Na tem mestu lahko tako zavrnem svojo prvo zastavljeno hipotezo ob začetku raziskovanja, ki pravi: »Socialne delavke in delavci, zaposleni v svetovalni službi vrtca, bolj pogosto sodelujejo z zunanjimi institucijami v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na tem delovnem mestu.«, saj je največ vprašanih oseb dejalo, da pri omenjenem sodelovanju med različnimi profili ne opaža razlik.

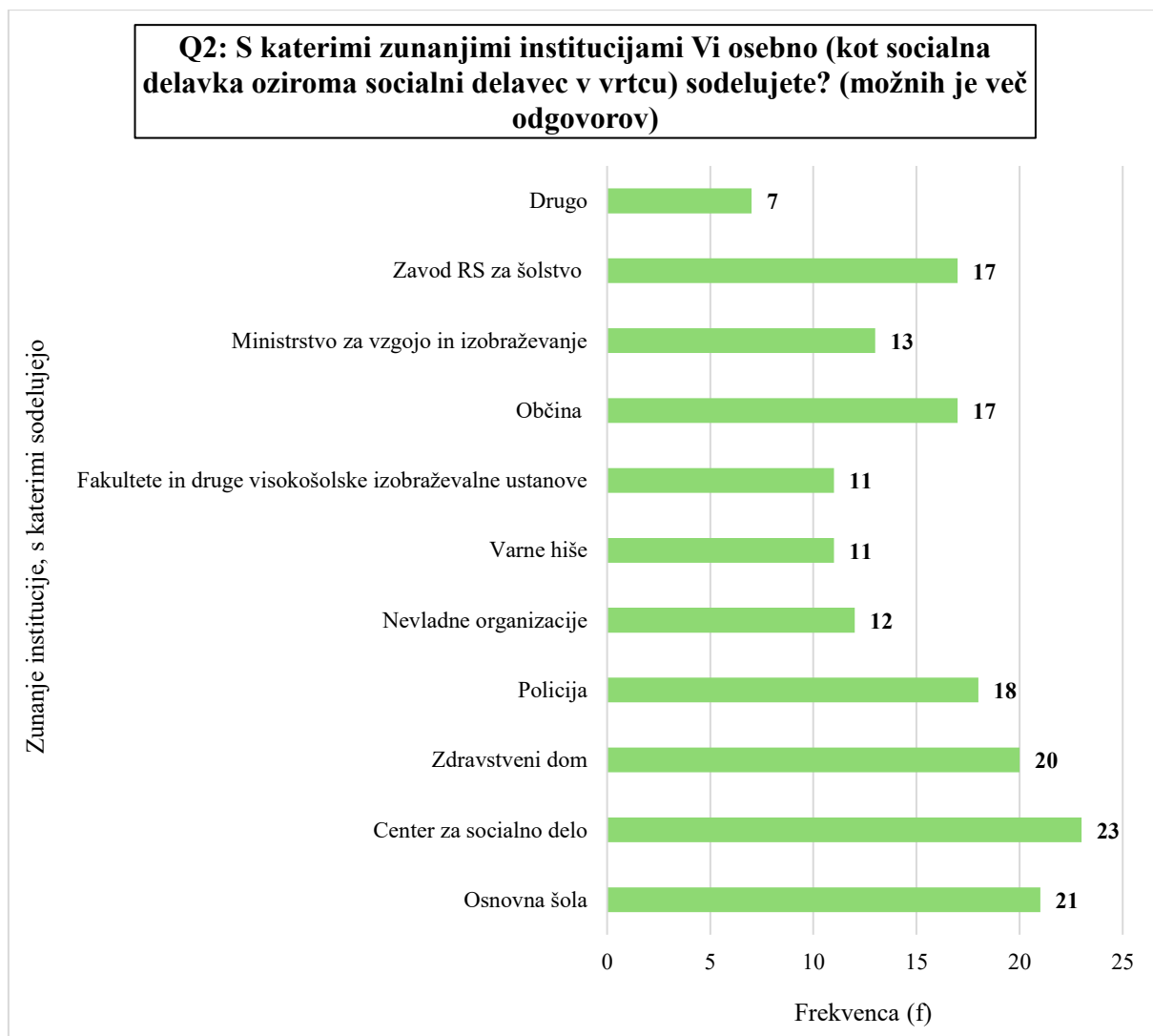
4.2.2 Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje)

Tabela 4.2.2: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje)

Q2: S katerimi zunanjimi institucijami Vi osebno (kot socialna delavka oziroma socialni delavec v vrtcu) sodelujete? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Osnovna šola	21
Center za socialno delo	23
Zdravstveni dom	20
Policija	18
Nevladne organizacije	12
Varne hiše	11
Fakultete in druge visokošolske izobraževalne ustanove	11
Občina	17
Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	13
Zavod RS za šolstvo	17
Drugo	7
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.3: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje) – Drugo

Q2: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Drugi vrtci v regiji	1
Centri za duševno zdravje otrok in mladostnikov	3
Razvojne ambulante	4
Center za zgodnjo obravnavo	1
Svetovalni center	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	7

Graf 4.2.2.1: Zunanje institucije s katerimi sodelujejo (2. vprašanje)

Tabeli in palični grafikon predstavljajo izbrane odgovore s strani 24 vprašanih socialnih delavk. Le-te odgovarjajo, da one osebno kot socialne delavke v vrtcu v največji meri sodelujejo s centri za socialno delo (23 oseb), osnovnimi šolami (21 oseb), zdravstvenimi domovi (20 oseb), policijo (18 oseb), občinami (17 oseb) ter Zavodom Republike Slovenije za šolstvo (17 oseb). Približno polovica vprašanih oseb sodeluje z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje (13 oseb), nevladnimi organizacijami (12 oseb), varnimi hišami (11 oseb) in fakultetami in drugimi visokošolskimi izobraževalnimi ustanovami (11 oseb). 7 oseb je označilo še odgovor »Drugo«.

Od tega so 4 socialne delavke omenile še sodelovanje z razvojnimi ambulantami, 3 izmed vprašanih pa sodelujejo s centri za duševno zdravje otrok in mladostnikov. Z eno omembo so se na zadnjih mestih znašla še sodelovanja z drugimi vrtci v regiji, centri za zgodnjo obravnavo in svetovalnimi centri.

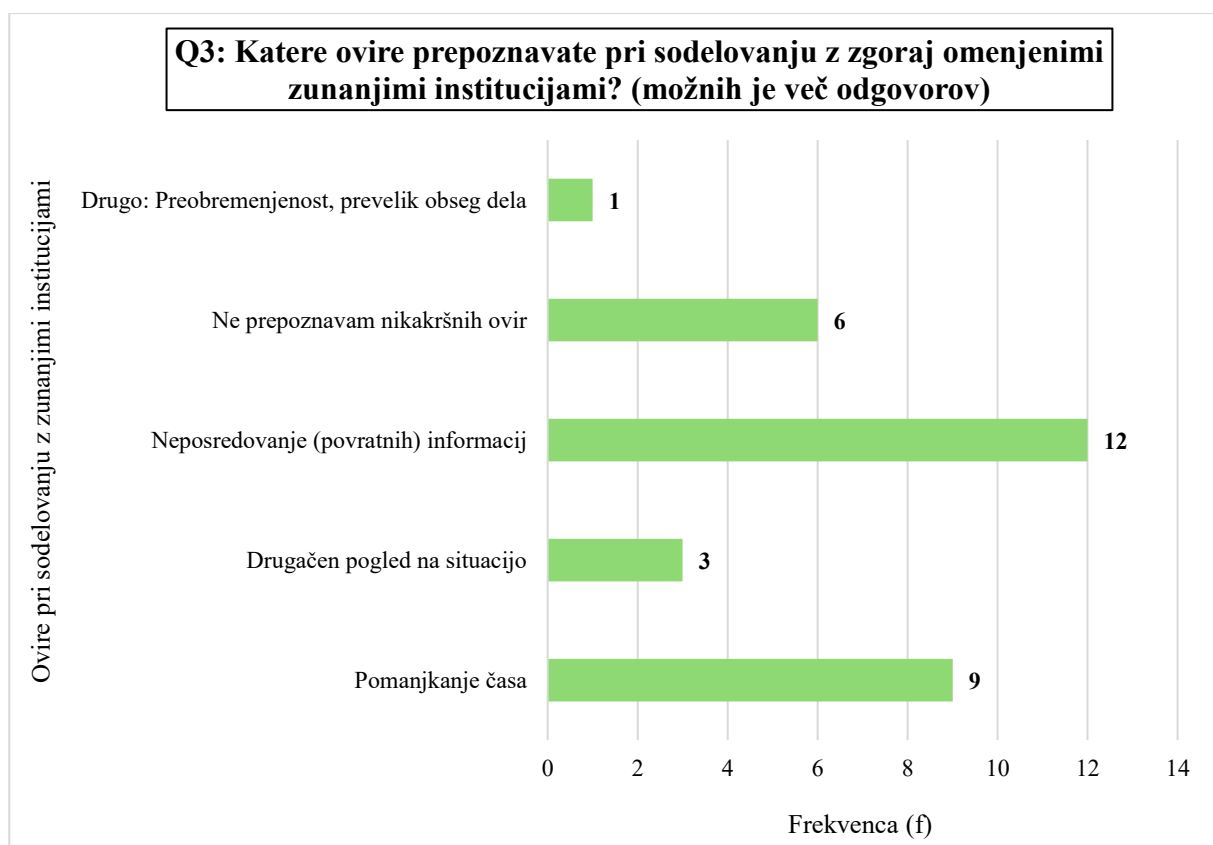
4.2.3 Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje)

Tabela 4.2.4: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje)

Q3: Katere ovire prepoznate pri sodelovanju z zgoraj omenjenimi zunanjimi institucijami? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Pomanjkanje časa	9
Drugačen pogled na situacijo	3
Neposredovanje (povratnih) informacij	12
Ne prepoznavam nikakršnih ovir	6
Drugo	1
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.5: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje) – Drugo

Q3: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Preobremenjenost, prevelik obseg dela	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	1

Graf 4.2.3.1: Ovire pri sodelovanju z zunanjimi institucijami (3. vprašanje)

Na vprašanje o prepoznavanju ovir pri sodelovanju z omenjenimi zunanjimi institucijami pri predhodnem vprašanju je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca pri nas (12 oseb), označilo, da predstavlja največjo oviro »Neposredovanje (povratnih) informacij. Sledila je ovira »Pomanjkanje časa«, za katero se je odločilo 9 vprašanih oseb. 6 socialnih delavk je na to zastavljeno vprašanje odgovorilo, da ne prepozna pri sodelovanju z zunanjimi institucijami nikakršnih ovir. V najmanjši meri so se vprašane osebe odločile za izbiro odgovora »Drugačen pogled na situacijo«, in sicer zgolj 3 osebe in »Drugo«, kar je označila samo 1 oseba. Pod oviro je navedla preobremenjenost oziroma prevelik obseg dela.

4.2.4 Pogostost dela z različnimi udeleženci (4. vprašanje)

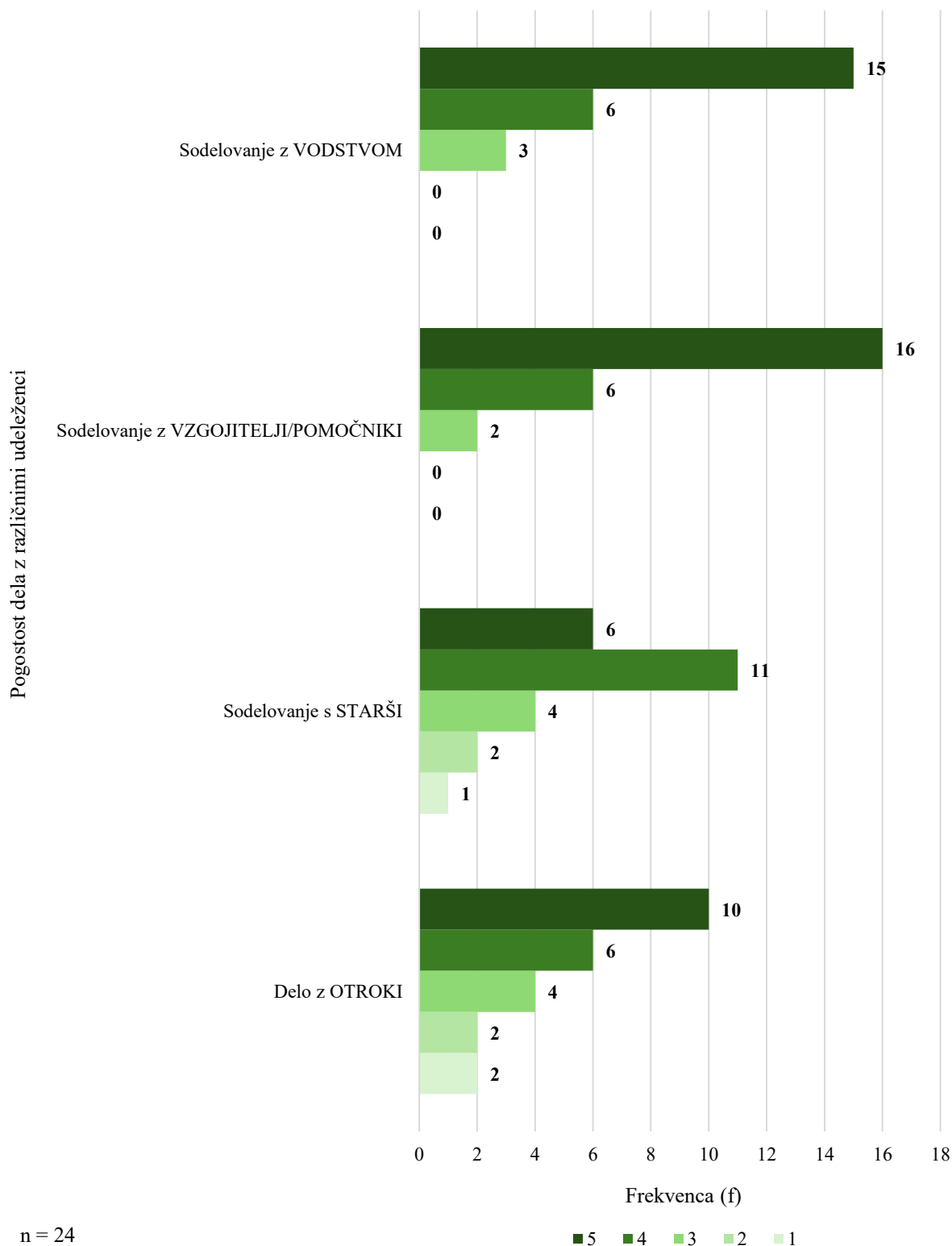
Tabela 4.2.6: Pogostost dela z različnimi udeleženci 1 (4. vprašanje)

Q4: Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence? Prosim, če za vsako postavko označite pogostost, pri čemer pomeni 1–nikoli, 2–redko (manj kot 1 x na teden), 3–občasno (1-2 x na teden), 4–pogosto (3-4 x na teden), 5–zelo pogosto (vsak dan).						
Odgovori	1	2	3	4	5	Skupaj
Delo z OTROKI	2 (8,3 %)	2 (8,3 %)	4 (16,7 %)	6 (25 %)	10 (41,7 %)	24 (100 %)
Sodelovanje s STARŠI	1 (4,2 %)	2 (8,3 %)	4 (16,7 %)	11 (45,8 %)	6 (25 %)	24 (100 %)
Sodelovanje z VZGOJITELJI/POMOČNIKI	0 (0 %)	0 (0 %)	2 (8,3 %)	6 (25 %)	16 (66,7 %)	24 (100 %)
Sodelovanje z VODSTVOM	0 (0 %)	0 (0 %)	3 (12,5 %)	6 (25 %)	15 (62,5 %)	24 (100 %)

Tabela 4.2.7: Pogostost dela z različnimi udeleženci 2 (4. vprašanje)

Q4: Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence? Prosim, če za vsako postavko označite pogostost, pri čemer pomeni 1–nikoli, 2–redko (manj kot 1 x na teden), 3–občasno (1-2 x na teden), 4–pogosto (3-4 x na teden), 5–zelo pogosto (vsak dan).		
Odgovori	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Delo z OTROKI	3,83	1,28
Sodelovanje s STARŠI	3,79	1,04
Sodelovanje z VZGOJITELJI/POMOČNIKI	4,58	0,64
Sodelovanje z VODSTVOM	4,5	0,71

Q4: Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence?
Prosim, če za vsako postavko označite pogostost, pri čemer pomeni 1–
nikoli, 2–redko (manj kot 1 x na teden), 3–občasno (1-2 x na teden),
4–pogosto (3-4 x na teden), 5–zelo pogosto (vsak dan).

Graf 4.2.4.1: Pogostost dela z različnimi udeleženci (4. vprašanje)

Iz tabel in paličnega grafikona je razvidno, da vprašane socialne delavke pri svojem delu najpogosteje sodelujejo z *vzgojitelji oziroma njihovimi pomočniki*, saj je v tem primeru aritmetično sredino predstavljala najvišja vrednost, in sicer 4,58, s standardnim odklonom 0,64, kar pomeni, da so se torej izbrane stopnje pogostosti sodelovanja z že omenjenimi udeleženci v povprečju odklanjale za navedeno vrednost (najmanjši odklon). Največ oseb je pri sodelovanju z vzgojitelji/pomočniki izbralo stopnjo 5–zelo pogosto (vsak dan) – natančneje dve tretjini (66,7 %) oziroma 16 oseb. Četrtna (25 %, 6 oseb) je označila 4. stopnjo, ki je predstavljala odgovor »pogosto (3-4 x na teden)«, medtem ko sta zgolj 2 osebi (8,3 %) na predstavljeni lestvici pogostosti izbrali stopnjo 3–občasno (1-2 x na teden). Le-ta je predstavljala tudi najnižjo izbrano stopnjo pri teh udeležencih sodelovanja, tako da se za stopnji 1–nikoli ali 2–redko (manj kot 1 x na teden) ni odločila nobena vprašana oseba. Pri sodelovanju z vzgojitelji/pomočniki je modus znašal 5, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje izbrana oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da predstavlja sodelovanje z omenjenimi udeleženci vsakodnevno prakso. Mediana je znašala prav tako vrednost 5, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da polovica vprašanih oseb zelo pogosto oziroma vsakodnevno sodeluje z vzgojitelji/pomočniki ter polovica oseb tako pogosto ali manj (pogosto – 3-4 x na teden, občasno – 1-2 x na teden, redko – manj kot 1 x na teden, nikoli).

Sledilo je sodelovanje z *vodstvom*, pri katerem je povprečje znašalo 4,5, s standardnim odklonom 0,71. Iz zgornjih oblikovanih prikazov je razvidno, da je bila izbira stopenj podobna kot pri sodelovanju z vzgojitelji in pomočniki. Pri teh udeležencih sodelovanja (vodstvo) je največ sodelujočih socialnih delavk prav tako izbralo stopnjo 5–zelo pogosto (vsak dan), in sicer 15 le-teh, kar je predstavljalo 62,5 odstotkov. Eno stopnjo manj je tudi pri tem sodelovanju izbrala četrtna (25 %) vprašanih oseb, medtem ko je najmanj oseb (3 oziroma 12,5 %) izbralo stopnjo 3, ki je bila tudi v tem primeru najnižja izbrana stopnja na lestvici. Pri sodelovanju z vodstvom je modus znašal 5, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje izbrana oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, ocenilo, da predstavlja tudi sodelovanje s temi udeleženci njihovo vsakodnevno prakso. Mediana je znašala prav tako vrednost 5, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da polovica vprašanih oseb zelo pogosto oziroma vsakodnevno sodeluje z vodstvom in polovica le-teh tako pogosto ali manj (pogosto – 3-4 x na teden, občasno – 1-2 x na teden, redko – manj kot 1 x na teden, nikoli).

S precej nižjo vrednostjo pri izračunu povprečja se je na tretjem mestu glede na izbrane stopnje pogostosti znašlo sodelovanje z *otroki*. Izračunana vrednost je namreč znašala 3,83, s standardnim odklonom 1,28 (največji odklon). Pri že omenjenih udeležencih sodelovanja so socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi javnega vrtca, izbirale med vsemi navedenimi stopnjami. Največ izmed njih jih je izbralo stopnjo 5, in sicer 10 le-teh oziroma 41,7 odstotkov, sledila je ena stopnja manj s 6 glasovi, kar je predstavljalo 25 odstotkov. Najmanj vprašanih oseb je izbiralo med najnižjimi stopnjami – 4 osebe (16,7 %) so izbrale stopnjo 3, po 2 osebi (8,3 %) pa stopnji 2 in 1. Tudi pri sodelovanju z otroki je modus znašal vrednost 5, kar torej pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše izbrana oziroma to, da je največ sodelujočih oseb v raziskavi, ocenilo, da predstavlja tudi sodelovanje z zgoraj omenjenimi udeleženci del njihove vsakodnevne prakse na njihovem trenutnem delovnem mestu. Mediana je znašala vrednost 4, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da polovica vprašanih oseb pogosto (3-4 x na teden) ali zelo pogosto (vsak dan) sodeluje z otroki ter polovica oseb pogosto (3-4 x na teden) ali manj pogosto (občasno – 1-2 x na teden, redko – manj kot 1 x na teden, nikoli).

Najnižja povprečna vrednost je bila izračunana pri sodelovanju s *starši*, in sicer je le-ta znašala 3,79, s standardnim odklonom 1,04. Iz paličnega grafikona je dobro razvidno, da so osebe, ki so sodelovale v raziskavi, tudi pri teh udeležencih sodelovanja izbirale med vsemi podanimi vrednostmi. Razlika s prejšnjimi že omenjenimi udeleženci je ta, da je največ oseb izbralo stopnjo 4, in sicer 11 le-teh oziroma 45,8 odstotkov. Po številčnosti oznak je sledila stopnja 5, za katero se je odločila četrtnina socialnih delavk (25 %, 6 oseb), na tretjem mestu pa je bila stopnja 3, ki so jo v spletnem vprašalniku označile 4 osebe, kar je predstavljalo 16,7 odstotkov. Sledila je izbira stopnje 2, in sicer z 2 oznakama, najmanj vprašanih oseb v raziskavi pa je pri omenjenem sodelovanju s starši izbralo stopnjo 1, kar je storila zgolj 1 oseba (4,2 %). Pri sodelovanju s starši je modus znašal 4, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše izbrana oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da pogosto oziroma 3-4 x na teden sodelujejo z že omenjenimi udeleženci. Mediana je znašala prav tako vrednost 4, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da polovica vprašanih oseb v raziskavi tako pogosto (3-4 x na teden) ali bolj (zelo pogosto oziroma vsakodnevno) sodeluje s starši in polovica oseb pogosto (3-4 x na teden) ali manj (občasno – 1-2 x na teden, redko – manj kot 1 x na teden, nikoli).

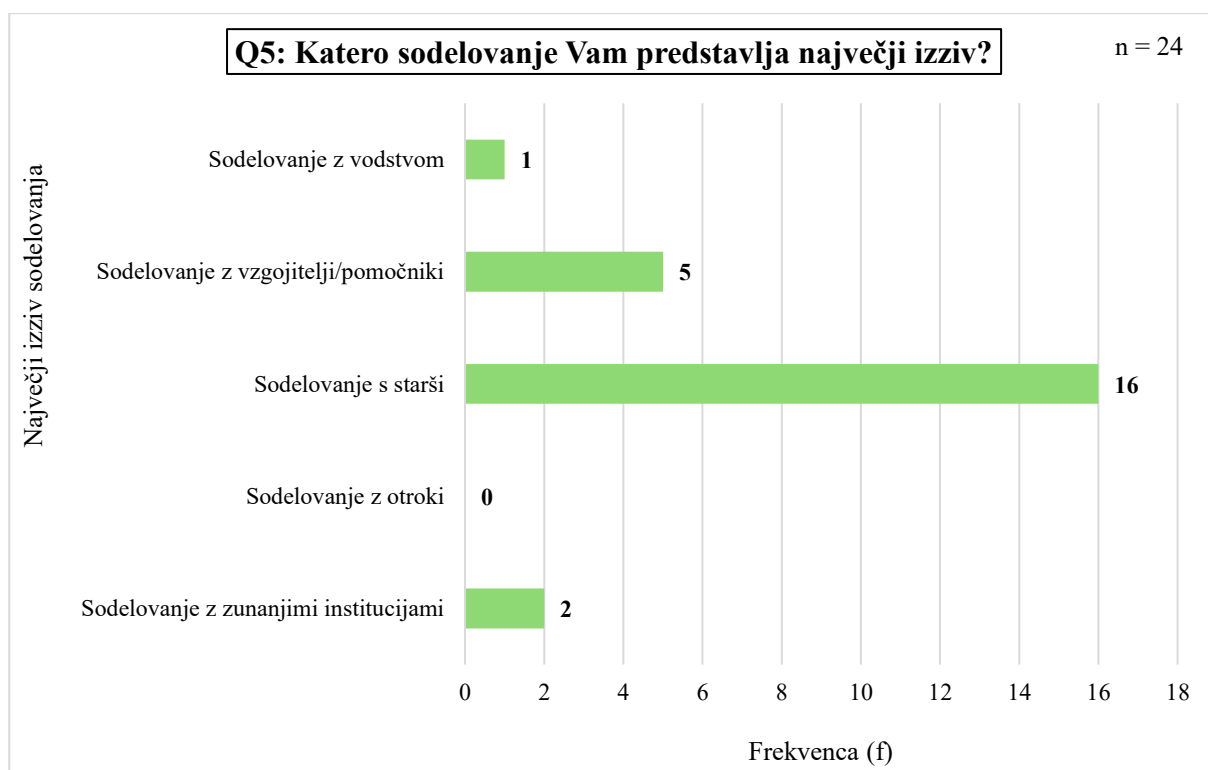
4.2.5 Največji izziv sodelovanja in razlogi za največji izziv sodelovanja (5. in 6. vprašanje)

Tabela 4.2.8: Največji izziv sodelovanja (5. vprašanje)

Q5: Katero sodelovanje Vam predstavlja največji izziv?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Sodelovanje z zunanjimi institucijami	2	8,333	8,333
Sodelovanje z otroki	0	0	8,333
Sodelovanje s starši	16	66,667	75
Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	5	20,833	95,833
Sodelovanje z vodstvom	1	4,167	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.9: Razlogi za največji izziv sodelovanja (6. vprašanje)

Q6: Zakaj? (glejte 5. vprašanje)			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Sodelovanje z zunanjimi institucijami	1	19,048	19,048
Sodelovanje z otroki	0	0	19,048
Sodelovanje s starši	15	71,429	90,477
Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	4	4,762	95,239
Sodelovanje z vodstvom	1	4,762	100
SKUPAJ	21	100	

Graf 4.2.5.1: Največji izziv sodelovanja (5. vprašanje)

Za vprašanje o tem, katero sodelovanje predstavlja socialnim delavkam, zaposlenim v svetovalni službi javnega vrtca pri nas, največji izziv, je iz prve tabele in paličnega grafikona razvidno, da predvsem »Sodelovanje s starši«. Ta odgovor je namreč izbralo 16 vprašanih oseb, kar predstavlja skoraj 67 odstotkov vseh sodelujočih. Izmed teh oseb je na naslednje vprašanje odprtega tipa, kjer sem spraševala po razlogih za izbiro odgovora pri prejšnjem vprašanju, odgovorilo 15 od 16 oseb. Navedeni razlogi so bili med seboj precej raznoliki in so se le malo ponavljali. 3 osebe so govorile o izzivih sodelovanja s starši zaradi jezikovnih ovir. Po 2 oseb sta kot razlog navedli časovno stisko, pričakovanja ter težave s sprejemanjem otrokovih primanjkljajev. Po 1 oseba pa je navedla še naslednje razloge za največji izziv sodelovanja s starši, in sicer: komunikacijo, pridobitev zaupanja, poseganje v avtonomijo institucije, slabši uvid v otrokove potrebe, izmensko delo, zahteve, nezainteresiranost za sodelovanje, odklanjanje sodelovanja, pomanjkanje znanja, vstop v njihov osebni prostor, različne poglede na vzgojo, kulturne razlike, vztrajnost staršev pri lastnih stališčih, individualno delo, zahtevnost pogovorov z dozorelimi osebnostmi ter da predstavlja sodelovanje s starši predvsem domeno kolegice – delo sodelavke. 1 izmed vprašanih oseb je kot razlog omenila še skrajnosti v starševstvu – od pretirane skrbnosti do zanemarjanja, kar ponazori izjava: »Vedno zahtevnejše

generacije staršev. Nekateri so pretirano zaščitniški do svojih otrok, druga skrajnost pa je, da zanemarjajo svoje otroke v smislu, da ne prepoznajo njihovih potreb» (A6/38).

Sledila je izbira odgovora »Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki« s 5 označbami, kar znaša skoraj 21 odstotkov. Pri vprašanju, ki je sledilo, so svoj izbran odgovor pri predhodnem vprašanju dodatno pojasnile 4 od 5 oseb.

Po 2 osebi sta kot izziv za sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki navedli različne poglede. Po 1 oseba pa je navedla še razlike v timskem sodelovanju in izzive pri ozaveščanju vedenj strokovnih delavcev, kar oriše podana izjava: »Pri strokovnih delavcih (posameznikih) je opaziti, da pogosto izberejo ravnanja, ki niso primerna ali spoštljiva do otroka ali sodelavca. Najtežje je odrasle ljudi s svojimi karakterji ozaveščati o njegovih ravnanjih, odzivih in skupaj z njimi iskati rešitve« (B6/15).

Na tretjem mestu se je po številčnosti označb znašlo »Sodelovanje z zunanjimi institucijami«, in sicer z oznakama s strani 2 osebi oziroma dobrih 8 odstotkov sodelujočih v raziskavi. Pri naslednjem odprtem vprašanju je svojo izbiro posebej razložila zgolj 1 oseba.

Le-ta je kot izzive za sodelovanje z že omenjenimi udeleženci navedla njihovo nedosegljivost in počasnost.

Na zadnjem mestu se je pojavil odgovor »Sodelovanje z vodstvom«, za katerega se je odločila zgolj 1 oseba (4,2 %), ki je pri naslednjem vprašanju odprtega tipa zapisala tudi razlog. Omenila je predvsem različne poglede.

Odgovor »Sodelovanje z otroki« ni označila nobena vprašana oseba.

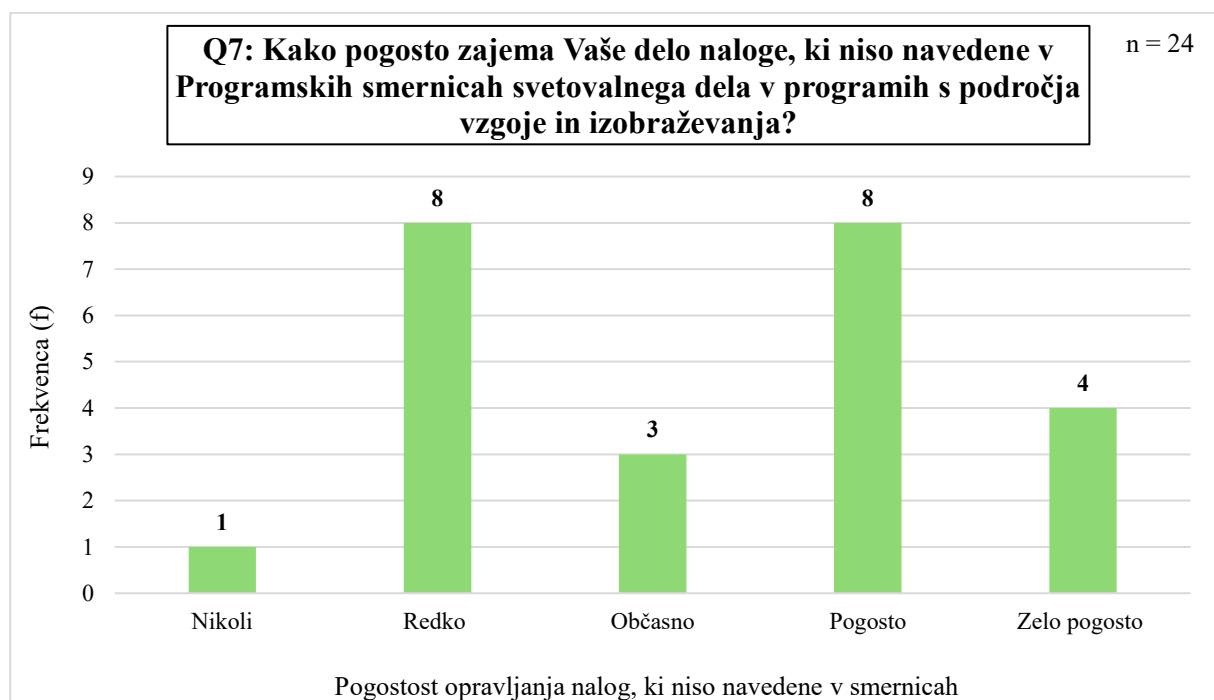
Na tem mestu lahko potrdim eno izmed svojih hipotez, zastavljenih ob začetku raziskovanja, ki se glasi: »Socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja največji izziv sodelovanje s starši.«, saj je največ vprašanih oseb to tudi potrdilo.

4.2.6 Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje)

Tabela 4.2.10: Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje)

Q7: Kako pogosto zajema Vaše delo naloge, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
1 – Nikoli	1	4,167	4,167
2 – Redko (manj kot 1 x na teden)	8	33,333	37,5
3 – Občasno (1-2 x na teden)	3	12,5	50

4 – Pogosto (3-4 x na teden)	8	33,333	83,333
5 – Zelo pogosto (vsak dan)	4	16,667	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.6.1: Pogostost opravljanja nalog, ki niso navedene v smernicah (7. vprašanje)

Iz tabele in stolpičnega diagrama je razvidno, da sta med označenimi odgovori pri zgoraj zapisanem vprašanju prevladovala dva odgovora. Ena tretjina sodelujočih socialnih delavk v raziskavi (8 oziroma 33,3 %) je označila odgovor »Pogosto« in ena tretjina le-teh (8 oziroma 33,3 %) odgovor »Redko«. Nato je s 4 prejetimi glasovi (16,7 %) sledila ena od povsem skrajnih vrednosti na lestvici pogostosti od 1 do 5, in sicer stopnja 5 oziroma »Zelo pogosto«. Srednjo vrednost »Občasno« so izbrale 3 socialne delavke, kar je predstavljalo 12,5 odstotkov vseh. Najmanj oznak je prejela druga povsem skrajna vrednost, in sicer vrednost »Nikoli«, saj se je zanjo odločila zgolj 1 vprašana oseba oziroma 4,2 odstotka.

Aritmetična sredina je znašala 3,25, s standardnim odklonom 1,20, kar pomeni, da so se izbrani odgovori v povprečju odklanjali za navedeno vrednost. Kot že omenjeno, sta bila modusa dva. Prvi je znašal vrednost 2 in drugi vrednost 4, kar torej pomeni, da sta bili to tisti vrednosti v množici podatkov, ki sta se najpogosteje pojavili oziroma natančneje to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, označilo, da zajema njihovo delo

redko oziroma manj kot 1 x na teden (stopnja 2) ali pogosto oziroma 3-4 x na teden (stopnja 4) naloge, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela s področja vzgoje in izobraževanja. Mediano je predstavljala vrednost 3, kar pomeni, da je omenjena vrednost predstavljala sredino med vsemi vrednostmi in nadalje tudi to, da je polovica sodelujočih v raziskavi na lestvici 1–5 označila to vrednost ali katero od višjih vrednosti (4, 5) ter polovica le-teh to vrednost ali nižjo (1, 2).

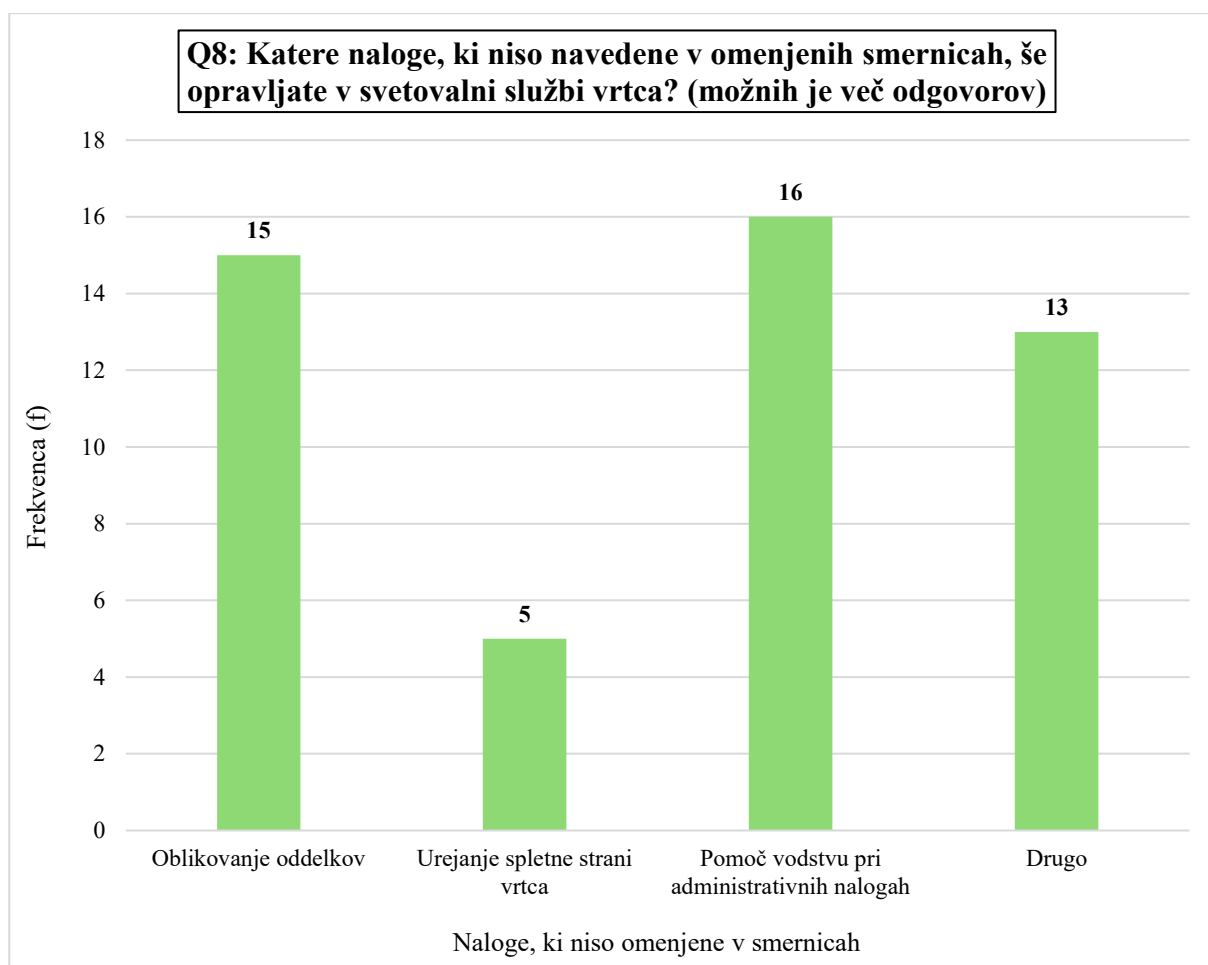
4.2.7 Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje)

Tabela 4.2.11: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje)

Q8: Katere naloge, ki niso navedene v omenjenih smernicah, še opravljate v svetovalni službi vrtca? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Oblikovanje oddelkov	15
Urejanje spletne strani vrtca	5
Pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah	16
Drugo	13
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.12: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje) – Drugo

Q8: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Urejanje povrnitve stroškov prevoza	1
Oblikovanje internih aktov	1
Nadomeščanje strokovnih delavk v skupini (bolniške odsotnosti)	2
Birokracija, razna administrativna dela	2
Strategija reševanja dolgov	1
Sodelovanje v različnih komisijah zavoda	1
Vpis v vrtec	2
Priprava zgibanke za starše (vpis otroka v vrtec)	1
Drugo po navodilih nadrejenih	1
Vzgojiteljica za zgodnjo obravnavo (pomoč v oddelkih)	1
/ – brez navedbe	2
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	13

Graf 4.2.7.1: Naloge, ki niso navedene v smernicah (8. vprašanje)

Pri vprašanju glede opravljanja različnih nalog, ki niso navedene v že omenjenih smernicah pri prejšnjem vprašanju, je največ vprašanih socialnih delavk med ponujenimi odgovori izbiralo med odgovoroma »Pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah«, za katerega se je odločilo 16 od 24 oseb, ter »Oblikovanje oddelkov«, katerega je označilo 15 od 24 oseb. 5 sodelujočim v raziskavi predstavlja del njihovega dela tudi »Urejanje spletne strani vrtca«.

Pri tem vprašanju je kar 13 vprašanih oseb označilo še odgovor »Drugo« ter nato navedlo naloge, ki jih na svojem delovnem mestu še opravljajo, in sicer: urejanje povrnitve stroškov prevoza, oblikovanje internih aktov, nadomeščanje strokovnih delavk v skupini (bolniške odsotnosti), birokracija/razna administrativna dela, strategija reševanja dolgov, sodelovanje v različnih komisijah zavoda, vpis v vrtec, priprava zgibanke za starše (vpis otroka v vrtec), drugo po navodilih nadrejenih ter opravljanje dela kot vzgojiteljice za zgodnjo obravnavo (pomoč v oddelkih).

4.2.8 Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje)

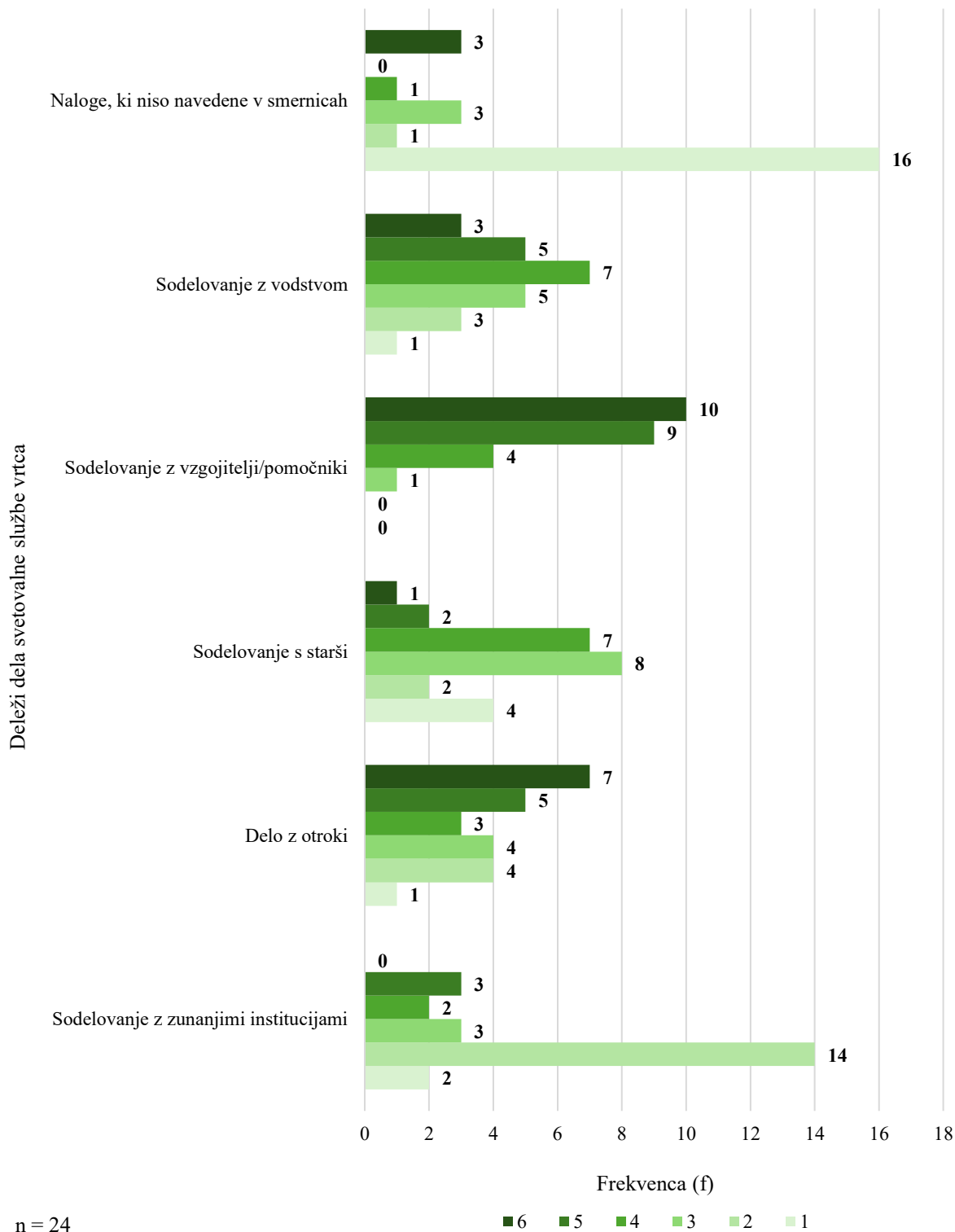
Tabela 4.2.13: Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje)

Q9: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.							
Odgovori	1	2	3	4	5	6	Skupaj
Sodelovanje z zunanjimi institucijami	2 (8,3 %)	14 (58,3 %)	3 (12,5 %)	2 (8,3 %)	3 (12,5 %)	0 (0 %)	24 (100 %)
Delo z otroki	1 (4,2 %)	4 (16,7 %)	4 (16,7 %)	3 (12,5 %)	5 (20,8 %)	7 (29,2 %)	24 (100 %)
Sodelovanje s starši	4 (16,7 %)	2 (8,3 %)	8 (33,3 %)	7 (29,2 %)	2 (8,3 %)	1 (4,2 %)	24 (100 %)
Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (4,2 %)	4 (16,7 %)	9 (37,5 %)	10 (41,7 %)	24 (100 %)
Sodelovanje z vodstvom	1 (4,2 %)	3 (12,5 %)	5 (20,8 %)	7 (29,2 %)	5 (20,8 %)	3 (12,5 %)	24 (100 %)
Naloge, ki niso navedene v smernicah	16 (66,7 %)	1 (4,2 %)	3 (12,5 %)	1 (4,2 %)	0 (0 %)	3 (12,5 %)	24 (100 %)

Tabela 4.2.14: Deleži dela svetovalne službe vrtca 2 (9. vprašanje)

Q9: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.		
Odgovori	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Sodelovanje z zunanjimi institucijami	2,58	1,15
Delo z otroki	4,17	1,60
Sodelovanje s starši	3,17	1,31
Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	5,17	0,85
Sodelovanje z vodstvom	3,88	1,33
Naloge, ki niso navedene v smernicah	2,04	1,72

Q9: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.

Graf 4.2.8.1: Deleži dela svetovalne službe vrtca (9. vprašanje)

Iz oblikovanih tabel in paličnega grafikona je razvidno, da so socialne delavke, zaposlene na delovnem mestu svetovalne delavke v javnem vrtcu, na lestvici od 1 (najmanj) do 6 (največ) ocenile, da predstavlja največji delež njihovega dela v svetovalni službi vrtca *sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki*. Aritmetična sredina je pri le-tem znašala 5,17, s standardnim odklonom 0,85, kar pomeni, da so se torej izbrane vrednosti v povprečju odklanjale za navedeno vrednost (najmanjši odklon). Vrednost 6 je k navedenemu odgovoru »sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki« pripisalo 10 vprašanih oseb oziroma 41,7 odstotkov, vrednost 5 pa ena oseba manj – torej 9, kar je predstavljalo 37,5 odstotkov. Za navedbo vrednosti 4 so se odločile 4 osebe (16,7 %), medtem ko se je za vrednost 3 odločila zgolj 1 oseba (4,2 %) – ta vrednost je predstavljala tudi najnižjo izbrano vrednost pri tem navedenem odgovoru, kar pomeni, da se za najnižji vrednosti 2 in 1 ni odločila nobena sodelujoča socialna delavka v raziskavi. Pri sodelovanju z vzgojitelji/pomočniki je modus znašal 6, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše navedena oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da predstavlja omenjeno sodelovanje največji delež njihovega dela na njihovem delovnem mestu. Mediana je znašala vrednost 5, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla vrednosti 5 ali 6 in polovica le-teh vrednost 5 ali katero od nižjih vrednosti (4, 3, 2, 1).

Sledilo je *sodelovanje z otroki*, pri katerem je povprečje vseh navedenih vrednosti znašalo 4,17, s standardnim odklonom 1,60. Vrednost 6 je k omenjenemu odgovoru pripisalo 7 oseb (29,2 %), vrednost 5 pa je navedlo 5 sodelujočih (20,8 %). Po številčnosti navedb sta nato sledili izbiri vrednosti 3 in 2 – vsako izmed njiju so izbrale 4 osebe oziroma 16,7 odstotkov. Na predzadnjem mestu se je znašala vrednost 4 s 3 navedbami, kar predstavlja 12,5 odstotkov, medtem ko je zgolj 1 oseba k navedenemu sodelovanju pripisala vrednost 1, kar znaša 4,2 odstotka. Pri sodelovanju z otroki je modus znašal 6, kar kot že omenjeno pomeni, da je bila to tista vrednost v množici zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše navedena oziroma to, da je največ sodelujočih v raziskavi ocenilo, da predstavlja omenjeno sodelovanje največji delež njihovega dela na njihovem delovnem mestu. Mediano je predstavljala vrednost 4, kar pomeni, da je bila le-ta vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla vrednosti 4, 5 ali 6 in polovica le-teh vrednost 4 ali katero od nižjih vrednosti (3, 2, 1).

Nato je po izračunani aritmetični sredini sledilo *sodelovanje z vodstvom*. Izračun je znašal 3,88, s standardnim odklonom 1,33. Pri omenjenem sodelovanju je največ sodelujočih v raziskavi –

natančneje 7 oseb oziroma 29,2 odstotka – navedlo vrednost 4. Z enako številčnostjo navedb, in sicer 5 navedbami (20,8 %), sta sledili vrednosti 5 in 3, prav tako z enako številčnostjo navedb – 3 navedbami (12,5 %) – pa sta se nadalje znašli vrednosti 6 in 2. Na zadnjem mestu se je znašla vrednost 1 s samo 1 navedbo, kar je predstavljalo 4,2 odstotka sodelujočih. Pri sodelovanju z vodstvom je modus predstavljal vrednost 4, kar torej pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje navedena pri omenjenem sodelovanju. Mediana je znašala prav tako vrednost 4, kar pomeni, da je bila navedena vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla vrednosti 4, 5 ali 6 in polovica le-teh vrednost 4 ali katero izmed nižjih vrednosti (3, 2, 1).

Glede na izračunano povprečje je nato sledilo *sodelovanje s starši*. Le-to je znašalo 3,17, s standardnim odklonom 1,31. Največ socialnih delavk, natančneje 8 oziroma 33,3 odstotke, je k omenjenemu odgovoru pripisalo vrednost 3. Ena oseba manj – torej 7 oseb (29,2 %) pa je navedla vrednost 4. Sledila je skrajna najnižja vrednost, vrednost 1, katero so izbrale 4 vprašane osebe, kar je predstavljalo 16,7 odstotkov vseh. Nato sta s po 2 navedbama (8,3 %) sledili vrednosti 5 in 2. Najmanj oseb je izbralo skrajno najvišjo vrednost, torej vrednost 6, in sicer zgolj 1 vprašana socialna delavka (4,2 %). Pri sodelovanju s starši je modus znašal vrednost 3, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje navedena ob že omenjenem sodelovanju. Mediana je znašala enako vrednost – vrednost 3, kar pomeni, da je bila ta vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla vrednosti 3, 4, 5 ali 6 in polovica oseb vrednost 3 ali katero od nižjih vrednosti (2, 1).

Na predzadnjem mestu se je po navedbah socialnih delavk, sodelujočih v raziskavi, znašlo *sodelovanje z zunanjimi institucijami*. Izračunana povprečna vrednost vseh navedenih številčnih odgovorov je namreč znašala 2,58, s standardnim odklonom 1,15. Pri sodelovanju z zunanjimi institucijami je največ vprašanih oseb navedlo vrednost 2, in sicer več kot polovica le-teh oziroma natančneje 14 oseb, kar je predstavljalo 58,3 odstotke. Nato sta z enako številčnostjo navedb – 3 navedbami (12,5 %) – sledili vrednosti 5 in 3. Na zadnjem mestu sta se prav tako z enako številčnostjo navedb znašli vrednosti 4 in 1, in sicer vsaka s po 2 navedbama (8,3 %). Skrajno najvišjo vrednost 6 ni izbrala nobena vprašana oseba. Pri sodelovanju z zunanjimi institucijami je modus znašal 2, kar torej pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila ob omenjenem sodelovanju najpogosteje navedena. Tudi mediana je znašala vrednost 2, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala

sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri že omenjenem sodelovanju navedla vrednosti 2, 3, 4, 5 ali 6 in polovica le-teh vrednost 2 ali najnižjo izmed vrednosti – vrednost 1.

Na povsem zadnje mesto so povprečno razvrstile vprašane socialne delavke *naloge, ki niso navedene v smernicah*. Izračun aritmetične sredine je namreč znašal 2,04, s standardnim odklonom 1,72 (največji odklon). Iz oblikovanega paličnega grafikona je dobro razvidno, da je pri tem navedenem odgovoru največ sodelujočih oseb navedlo povsem skrajno najnižjo vrednost 1, in sicer kar dve tretjini oziroma natančneje 16 oseb (66,7 %). S številčno enako, a precej manjšo količino navedb, sta nato sledili vrednosti 6 in 3. Vsako izmed le-teh so navedle 3 vprašane osebe oziroma 12,5 odstotkov. Nato sta ponovno sledili dve vrednosti – 4 in 2 – ki sta si številčno prav tako delili mesto. Vsako od omenjenih je navedla zgolj 1 sodelujoča v raziskavi, kar je predstavljalo 4,2 odstotka. Kot je razvidno iz oblikovanih prikazov, se za vrednost 5 ni odločila nobena vprašana socialna delavka. Pri opravljanju nalog, ki niso navedene v smernicah, je modus predstavljal vrednost 1, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše navedena oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da predstavlja omenjeno sodelovanje najmanjši delež njihovega dela na njihovem delovnem mestu. Mediana je znašala prav tako vrednost 1, kar pomeni, da je bila navedena vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla omenjeno vrednost – vrednost 1 in polovica le-teh vrednost 1 ali katero izmed višjih vrednosti (2, 3, 4, 5, 6).

4.2.9 Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice (10. vprašanje)

Tabela 4.2.15: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice 1 (10. vprašanje)

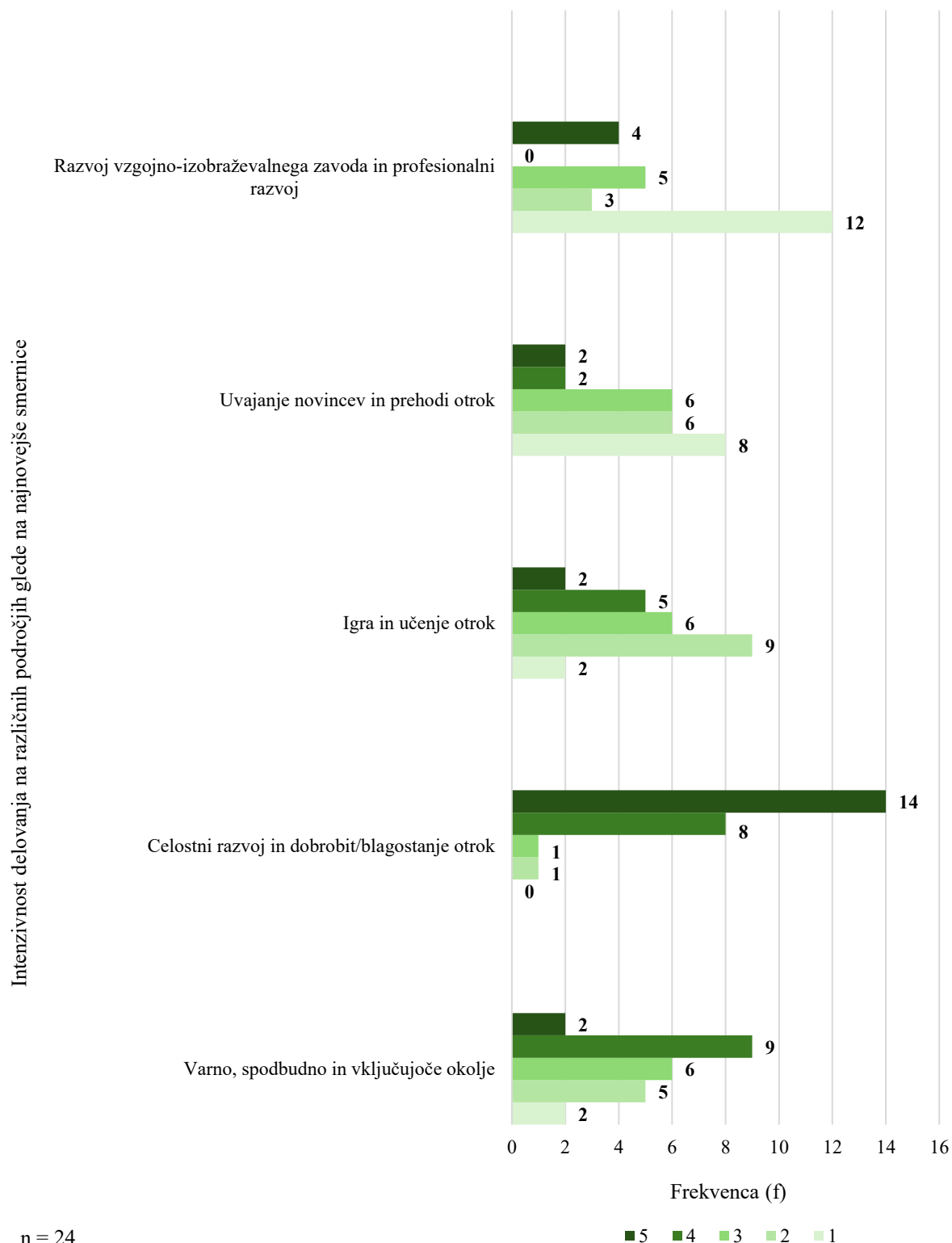
Q10: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).						
Odgovori	1	2	3	4	5	Skupaj
Varno, spodbudno in vključujoče okolje	2 (8,3 %)	5 (20,8 %)	6 (25 %)	9 (37,5 %)	2 (8,3 %)	24 (100 %)
Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok	0 (0 %)	1 (4,2 %)	1 (4,2 %)	8 (33,3 %)	14 (58,3 %)	24 (100 %)

Igra in učenje otrok	2 (8,3 %)	9 (37,5 %)	6 (25 %)	5 (20,8 %)	2 (8,3 %)	24 (100 %)
Uvajanje novincev in prehodi otrok	8 (33,3 %)	6 (25 %)	6 (25 %)	2 (8,3 %)	2 (8,3 %)	24 (100 %)
Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj	12 (50 %)	3 (12,5 %)	5 (20,8 %)	0 (0 %)	4 (16,7 %)	24 (100 %)

Tabela 4.2.16: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice 2 (10. vprašanje)

Q10: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).		
Odgovori	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Varno, spodbudno in vključujoče okolje	3,17	1,12
Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok	4,46	0,76
Igra in učenje otrok	2,83	1,12
Uvajanje novincev in prehodi otrok	2,33	1,25
Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj	2,21	1,47

Q10: Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).

Graf 4.2.9.1: Intenzivnost delovanja na različnih področjih glede na najnovejše smernice (10. vprašanje)

Iz oblikovanih tabel in paličnega grafikona je razvidno, da je v povprečju 24 sodelujočih socialnih delavk v raziskavi ocenilo, da predstavlja »*Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok*« (glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo) področje, na katerem najintenzivneje delujejo. Aritmetična sredina je namreč znašala 4,46, s standardnim odklonom 0,76, kar pomeni, da so se torej izbrane vrednosti v povprečju odklanjale za navedeno vrednost (najmanjši odklon). Vrednost 5 je tako k navedenemu področju »*Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok*« pripisala več kot polovica vprašanih oseb oziroma natančneje 14 letih, kar predstavlja 58,3 odstotke. Eno vrednost manj – vrednost 4 – je pri omenjenem področju navedla tretjina sodelujočih (8 oseb, 33,3 %). Na zadnjem mestu sta se vsaka s po zgolj 1 navedbo (4,2 %) znašli vrednosti 3 in 2, medtem ko se za skrajno najnižjo vrednost pri tem vprašanju ni odločila nobena oseba. Pri področju »*Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok*« je modus znašal 5, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše navedena oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da je to torej področje, na katerem na svojem delovnem mestu najintenzivneje delujejo. Mediana je prav tako znašala vrednost 5, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem področju navedla vrednost 5 in polovica le-teh vrednost 5 ali katero od nižjih vrednosti (4, 3, 2, 1).

Sledilo je področje »*Varno, spodbudno in vključujoče okolje*«, pri katerem je povprečje vseh navedenih vrednosti znašalo 3,17, s standardnim odklonom 1,12. Največ oseb je k omenjenemu področju pripisalo vrednost 4. Natančneje je to storilo 9 vprašanih oseb oziroma 37,5 odstotkov. Po številčnosti navedb sta sledili vrednosti 3 in 2 – prva s po 6 navedbami (25 %) in druga s 5 (20,8 %). Na zadnjem mestu sta se vsaka s po 2 navedbama (8,3 %) znašli obe skrajni vrednosti (1 in 5). Pri področju »*Varno, spodbudno in vključujoče okolje*« je modus znašal 4, kar torej pomeni, da je bila to tista vrednost v množici zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše navedena. Mediano je predstavljala vrednost 3, kar pomeni, da je bila le-ta vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem področju navedla vrednosti 4 ali 5 ter polovica oseb vrednost 4 ali katero od nižjih vrednosti (3, 2, 1).

Nato je po izračunani aritmetični sredini sledilo področje »*Igra in učenje otrok*«. Izračun je znašal 2,83, s standardnim odklonom 1,12. Pri omenjenem področju je največ sodelujočih v raziskavi – natančneje 9 oseb oziroma 37,5 odstotkov – navedlo vrednost 2. S podobno številčnostjo navedb, in sicer 6 (25 %) in 5 (20,8 %) navedbami sta sledili vrednosti 3 in 4, s povsem enako številčnostjo navedb pa sta si zadnje mesto delili povsem skrajni vrednosti –

vrednosti 1 in 5 (vsaka po 2 navedbi, 8,3 %). Pri področju »Igra in učenje otrok«, je modus predstavljal vrednost 2, kar kot že omenjeno pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje navedena ob omenjenem področju. Mediana je znašala vrednost 3, kar pomeni, da je bila navedena vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem področju navedla vrednost enako 2 ali več (3, 4, 5 ali 6) ter polovica le-teh vrednost 2 ali manj (vrednost 1).

Glede na izračunano povprečje je nato sledilo področje »Uvajanje novincev in prehodi otrok«. Le-to je znašalo 2,33, s standardnim odklonom 1,25. Največ socialnih delavk, natančneje 8 oziroma 33,3 odstotke, je k omenjenem področju pripisalo vrednost 1. Skupaj polovica oseb je nato pripisovala vrednosti 2 ali 3 (vsako vrednost je navedlo posebej 6 oseb oziroma 25 odstotkov). Na zadnjem mestu sta se znašli najvišji možni vrednosti na lestvici, in sicer vrednosti 4 in 5, vsaka s po 2 navedbama, kar je posebej za vsako predstavljalo 8,3 odstotke. Pri področju »Uvajanje novincev in prehodi otrok« je modus znašal vrednost 1, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje navedena ob že omenjenem področju oziroma natančneje to, da je največ vprašanih socialnih delavk, delujočih svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da je to področje, na katerem najmanj intenzivno delujejo. Mediana je znašala vrednost 2, kar pomeni, da je bila ta vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem področju navedla vrednost 2 ali vrednosti, ki višje od le-te (3, 4, 5 ali 6) in polovica oseb vrednost 2 ali 1.

Na povsem zadnje mesto so povprečno razvrstile vprašane socialne delavke področje »Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj«. Izračun aritmetične sredine je namreč znašal 2,21, s standardnim odklonom 1,47 (največji odklon). Iz oblikovanega paličnega grafikona je dobro razvidno, da je pri tem navedenem področju največ sodelujočih oseb navedlo povsem skrajno najnižjo vrednost 1, in sicer točno polovica oziroma natančneje 12 oseb (50 %). S 5 navedbami je nato sledila vrednost 3, kar je predstavljalo 20,8 odstotkov. Za to vrednostjo se je znašla povsem skrajna, najvišja vrednost 5, katero so ob omenjenem področju navedle 4 sodelujoče socialne delavke oziroma 16,7 odstotkov, nato pa je sledila še vrednost 2 s 3 navedbami (12,5 %). Vrednost 4 ni k zgoraj omenjenemu področju pripisala nobena socialna delavka. Pri področju »Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj« je modus predstavljal vrednost 1, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogosteje navedena oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da predstavlja omenjeno sodelovanje

najmanjši delež njihovega dela na njihovem delovnem mestu. Mediana je znašala prav tako vrednost 1, kar pomeni, da je bila navedena vrednost sredina med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb pri omenjenem sodelovanju navedla omenjeno vrednost – vrednost 1 in polovica le-teh vrednost 1 ali katero izmed višjih vrednosti (2, 3, 4, 5).

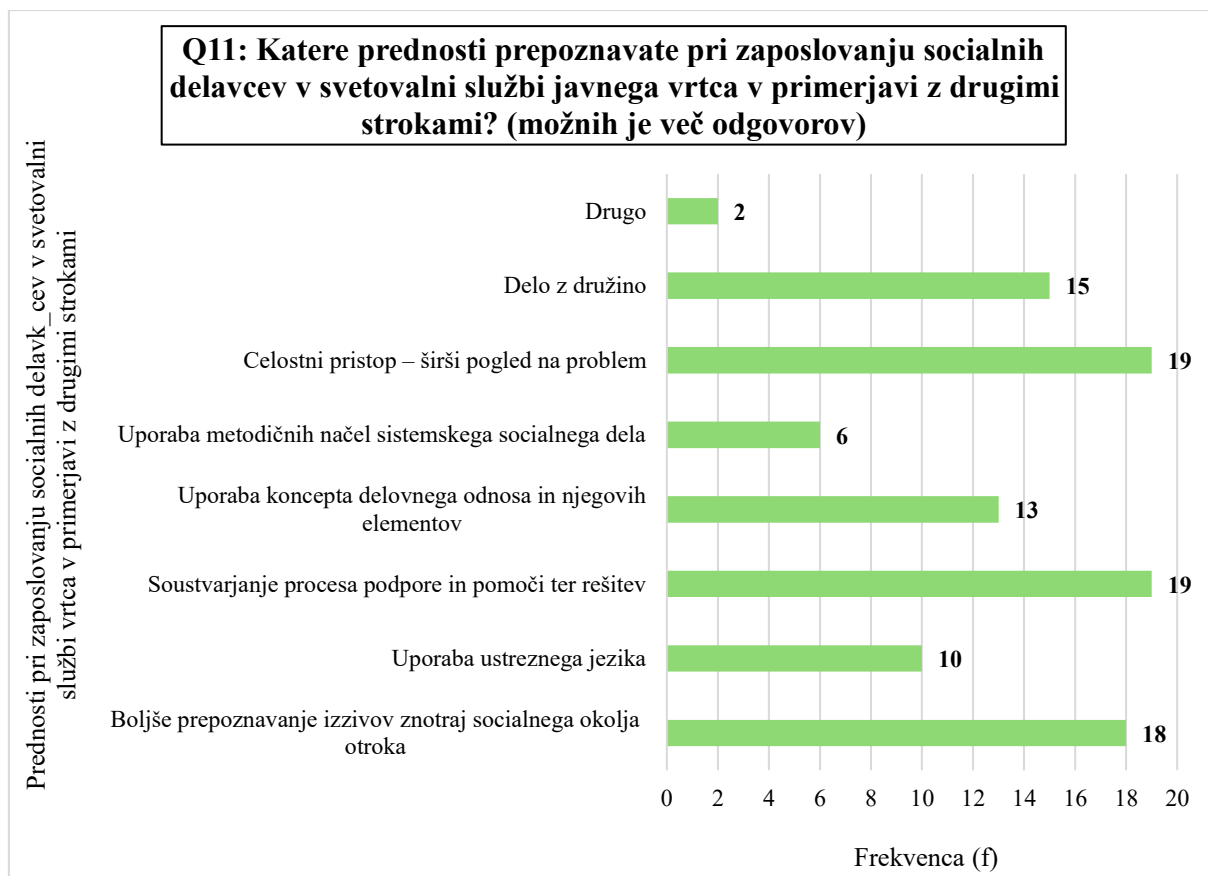
4.2.10 Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje)

Tabela 4.2.17: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje)

Q11: Katere prednosti prepoznate pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka (nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd.)	18
Uporaba ustreznega jezika	10
Soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev	19
Uporaba koncepta delovnega odnosa in njegovih elementov	13
Uporaba metodičnih načel systemskega socialnega dela	6
Celostni pristop – širši pogled na problem	19
Delo z družino	15
Drugo	2
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.18: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje) – Drugo

Q11: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
V času študija pridobimo močne kompetence na področju socialnih interakcij, pogajanj in vzpostavljanja podpore družinam.	1
Več znanj za delo z odraslimi (zaposlenimi in starši) kot stroke s področja pedagogike, ki so bolj usmerjene v otroka.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	2

Graf 4.2.10.1: Prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi vrtca v primerjavi z drugimi strokami (11. vprašanje)

Pri vprašanju glede prepoznavanja raznih prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami, so največ glasov s strani sodelujočih v raziskavi prejeli odgovori: »Soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev« (19 glasov), »Celostni pristop – širši pogled na problem« (19 oznak) in »Boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka – nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd.« (18 oznak). Nato so z nekaj manj označbami sledili odgovori »Delo z družino« (15 oznak), »Uporaba koncepta delovnega odnosa in njegovih elementov« (13 oznak) ter »Uporaba ustreznega jezika« (10 oznak). Najmanj oseb je med že podanimi odgovori označilo odgovor »Uporaba metodičnih načel sistemskega socialnega dela«, in sicer natančneje 6. 2 izmed 24 vprašanih oseb sta se pri tem vprašanju odločili še za izbiro odgovora »Drugo« in ob tem navedli še naslednji dve prednosti zaposlovanja socialnih delavcev v svetovalni službi vrtcev, in sicer močne kompetence na področju socialnih interakcij, pogajanj in vzpostavljanja podpore družinam ter več znanja za delo z odraslimi.

4.2.11 Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje)

Tabela 4.2.19: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje)

Q12: Za katera področja menite, da ste kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Razvojna psihologija	13
Predšolska vzgoja	8
Pedagoško delo	10
Delo z otroki s posebnimi potrebami	13
Drugo	3
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.20: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje) – Drugo

Q12: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Ker sem tudi vzgojitelj, imam vsa ta znanja.	1
Sem dobro usposobljena, ker imam dvojno izobrazbo, ki pokriva vsa področja delovanja.	1
Diagnostično ocenjevanje otrok s PP, individualizirane prilagoditve za otroke s PP.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	3

Graf 4.2.11.1: Področja, za katera menijo, da so kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (12. vprašanje)

Iz tabel in stolpičnega diagrama je razvidno, da vprašane socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi vrtca, v največji meri menijo, da so kot socialne delavke manj usposobljene v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi na istem delovnem mestu, predvsem na področju razvojne psihologije ter na področju dela z otroki s posebnimi potrebami. Oba odgovora sta dobila 13 oznak. Sledili sta področji pedagoškega dela, katerega je označilo 10 vprašanih oseb, ter predšolske vzgoje, za katerega se je odločilo 8 socialnih delavk. 3 osebe so izbrale še odgovor »Drugo«. 2 izmed le-teh sta omenili, da imata zaradi dvojne izobrazbe vso potrebno znanje, oziroma da sta iz tega razloga dobro usposobljeni. 1 oseba je omenila slabšo usposobljenost na področju diagnostičnega ocenjevanja otrok s posebnimi potrebami in na področju individualiziranih prilagoditev za otroke s posebnimi potrebami.

4.2.12 Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje)

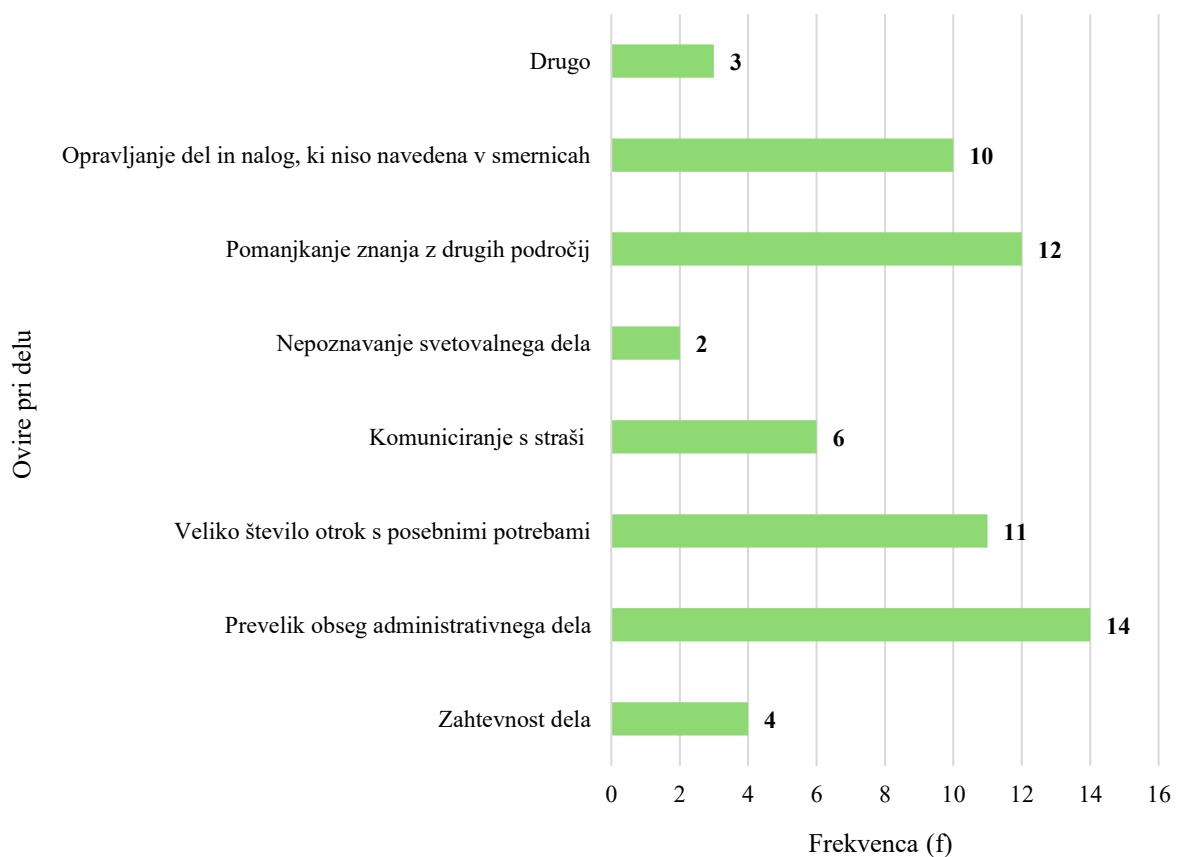
Tabela 4.2.21: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje)

Q13: Katere ovire prepoznate pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Zahtevnost dela	4
Prevelik obseg administrativnega dela	14
Veliko število otrok s posebnimi potrebami	11
Komuniciranje s straši (<i>telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo</i>)	6
Nepoznavanje svetovalnega dela	2
Pomanjkanje znanja z drugih področij	12
Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah	10
Drugo	3
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.22: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje) – Drugo

Q13: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Prevelik obseg dela (neupoštevanje normativa za svetovalne delavce).	1
Razdrobljenost nalog in lokacij, nemogoče je enakovredno in ustrezno podpirati vse lokacije, imamo jih 9. Veliko gasimo požare, manj se ukvarjamo s preventivo in razvojem.	1
Premalo dejanskega sodelovanja z zunanjimi institucijami in širša pomoč družini (npr. s CSD-ji), pogrešam res to timsko sodelovanje, ki bi ga družine potrebovale kot celostno podporo.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	3

Q13: Katere ovire prepoznate pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca? (možnih je več odgovorov)

Graf 4.2.12.1: Ovire pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (13. vprašanje)

Pri vprašanju glede prepoznavanja ovir pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca so med vprašanimi osebami prevladovali odgovori v naslednjem zaporedju, in sicer je bil najpogostejši izbran odgovor »Prevelik obseg administrativnega dela« s 14 odgovori, sledilo je »Pomanjkanje znanja z drugih področij« z 12, nato »Veliko število otrok s posebnimi potrebami« z 11 odgovori in »Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah« z 10. Z manjšo količino označb so se nadaljevali odgovori »Komuniciranje s starši« s 6 odgovori, »Zahtevnost dela« s 4 odgovori in »Nepoznavanje svetovalnega dela« z 2. 3 osebe so označile še možnost »Drugo«. 1 oseba je kot oviro navedla prevelik obseg dela nasploh, ki nastane zaradi neupoštevanja normativov za zaposlovanje svetovalnih delavcev. 1 socialna delavka je navedla razdrobljenost delovnih nalog in lokacij ter večji obseg dela na področju kurative in ne preventive ter razvoja. 1 sodelujoča oseba v raziskavi je omenila še oviro glede sodelovanja z zunanjimi institucijami in nudenja širše pomoči družini – pomanjkanje timskega sodelovanja ter posledično nudenja celostne podpore.

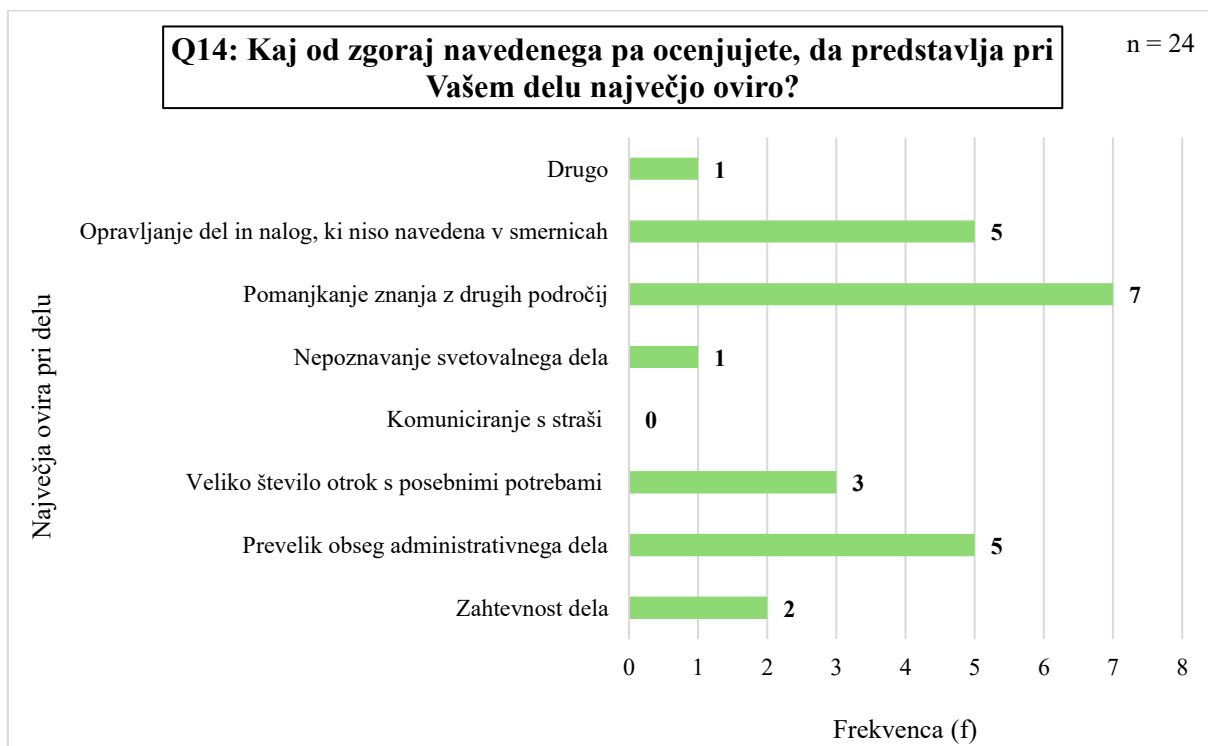
4.2.13 Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje)

Tabela 4.2.23: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje)

Q14: Kaj od zgoraj navedenega pa ocenjujete, da predstavlja pri Vašem delu največjo oviro?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Zahtevnost dela	2	8,333	8,333
Prevelik obseg administrativnega dela	5	20,833	29,166
Veliko število otrok s posebnimi potrebami	3	12,5	41,666
Komuniciranje s straši (<i>telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo</i>)	0	0	0
Nepoznavanje svetovalnega dela	1	4,167	45,833
Pomanjkanje znanja z drugih področij	7	29,167	75
Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah	5	20,833	95,833
Drugo	1	4,167	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.24: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje) – Drugo

Q14: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Največja ovira je ravno to, da ne dobivamo odgovorov iz CSD-jev, da ne sodelujemo kot nek tim za celostno podporo družini.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	1

Graf 4.2.13.1: Največja ovira pri njihovem delu (14. vprašanje)

Iz oblikovanih tabel in paličnega grafikona je razvidno, da je največ sodelujočih socialnih delavk v raziskavi kot največjo oviro pri njihovem delu opredelilo »Pomanjkanje znanja z drugih področij«, in sicer 7 oseb, kar je predstavljalo 29,2 odstotka. Z enako količino oznak – 5 oznakami (20,8 %) – sta sledila odgovora »Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah« ter »Prevelik obseg administrativnega dela«. 3 sodelujoče osebe (12,5 %) so največjo oviro prepoznale v »Velikem številu otrok s posebnimi potrebami«. Najmanj sodelujočih v raziskavi se je odločilo za že podana odgovora »Zahtevnost dela«, in sicer 2 osebi oziroma 8,3 odstotka, ter »Nepoznavanje svetovalnega dela«, za katerega se je odločila zgolj 1, kar pa je predstavljalo 4,2 odstotka. Nobena oseba ni kot največjo oviro pri svojem delu prepoznala »Komuniciranje s starši«. 1 vprašana oseba se je tudi pri tem vprašanju odločila za izbiro možnosti »Drugo« ter ob tem ponovno navedla svoj odgovor, ki ga je navedla že pri prejšnjem vprašanju – največjo oviro prepoznava pri nesodelovanju z zunanjimi institucijami in posledično neustreznem nudenju celostne podpore.

Na tem mestu lahko ovržem svojo hipotezo, ki pravi: »Socialnim delavkam in delavcem, zaposlenim v svetovalni službi vrtca, predstavlja pri njihovem delu največjo oviro prevelik obseg administrativnega dela.«, saj se je v analizi rezultatov pokazalo, da temu ni tako. Največ vprašanih oseb je torej kot že omenjeno odgovorilo, da jim največji izziv predstavlja pomanjkanje znanja z drugih področij.

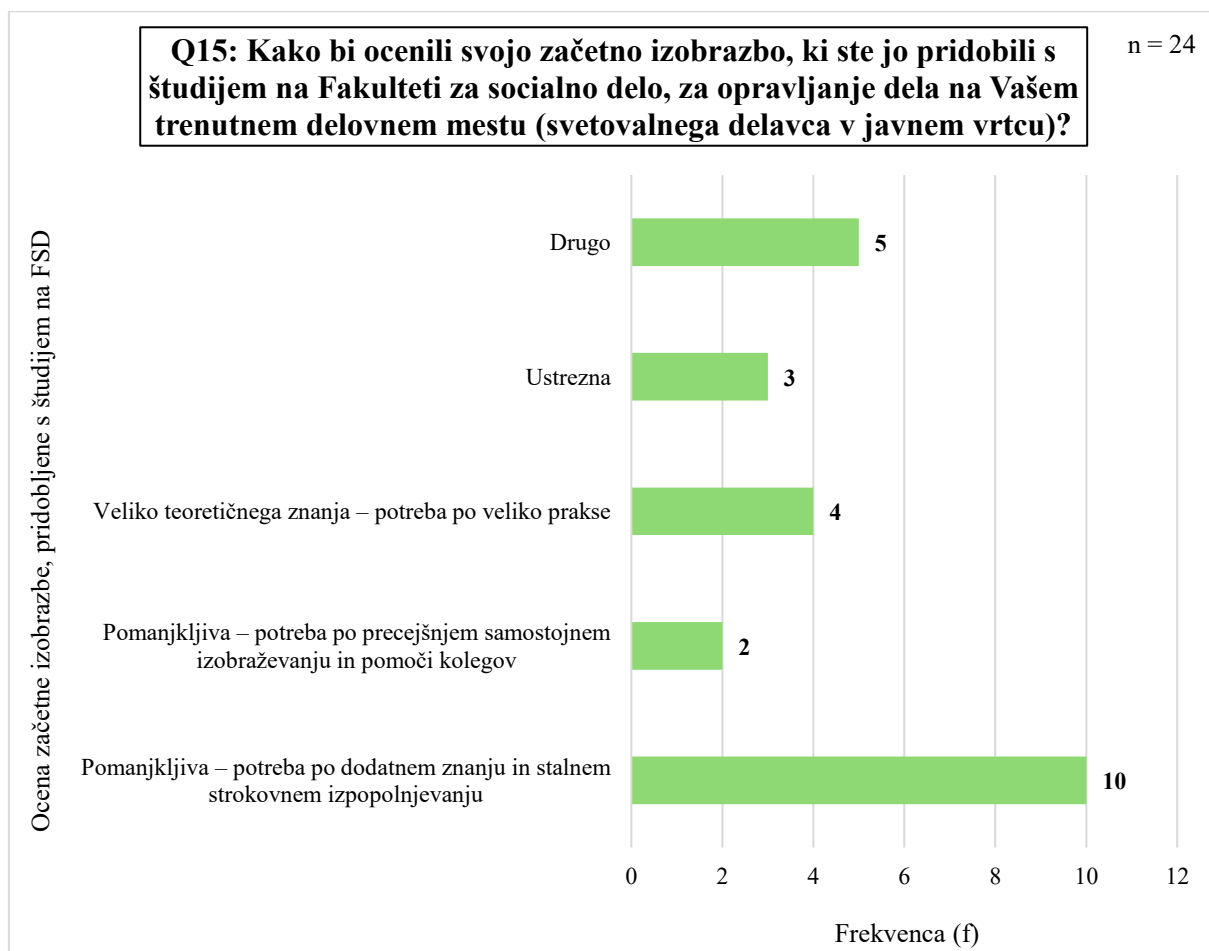
4.2.14 Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na fakulteti za socialno delo (15. vprašanje)

Tabela 4.2.25: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na fakulteti za socialno delo (15. vprašanje)

Q15: Kako bi ocenili svojo začetno izobrazbo, ki ste jo pridobili s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na Vašem trenutnem delovnem mestu (svetovalnega delavca v javnem vrtcu)?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Pomanjkljiva – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju	10	41,667	41,667
Pomanjkljiva – potreba po precejšnjem samostojnem izobraževanju in pomoči kolegov	2	8,333	50
Veliko teoretičnega znanja – potreba po veliko prakse	4	16,667	66,667
Ustrezna	3	12,5	79,167
Drugo	5	20,833	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.26: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo (15. vprašanje) – Drugo

Q15: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Na smeri SD z mladimi sem pogrešala opravljanje pedagoških izpitov, ki sem jih morala kasneje opraviti na PEF Ljubljana, enako pogrešam priznanje ZUP-a, ki je samostojni predmet in izpit tudi na fakulteti.	1
Dopolnila je mojo izobrazbo.	1
Za nekatera področja zelo ustrezna, za druga nekoliko pomanjkljiva.	1
Težko je v taki stroki, s toliko različnimi področji dela, opremiti vsakega socialnega delavca z znanji in prakso, ki bi jo potreboval na vseh teh področjih. Ocenjujem, da smo dobili dovolj dobro teoretično podlago, hkrati pa smo imeli možnost razvijati veščine in spretnosti, ki nam pomagajo pri soočanju z izzivi. Nepravično bi bilo od fakultete pričakovati, da bo sproducirala superheroje. Vedno mora ostati notranja želja po iskanju novih znanj in praks, do katerih lahko pridemo tako z dodatnim izobraževanjem, kot tudi skozi leta dela in sodelovanja s kolegi.	1
Ker imam pedagoško izobrazbo pred študijem na FSD in potem tudi izpopolnjevanje ter izkušnje na del. mestu vzgojitelja 16 let, lahko rečem, da se ti dve izobrazbi dobro dopolnjujeta.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	5

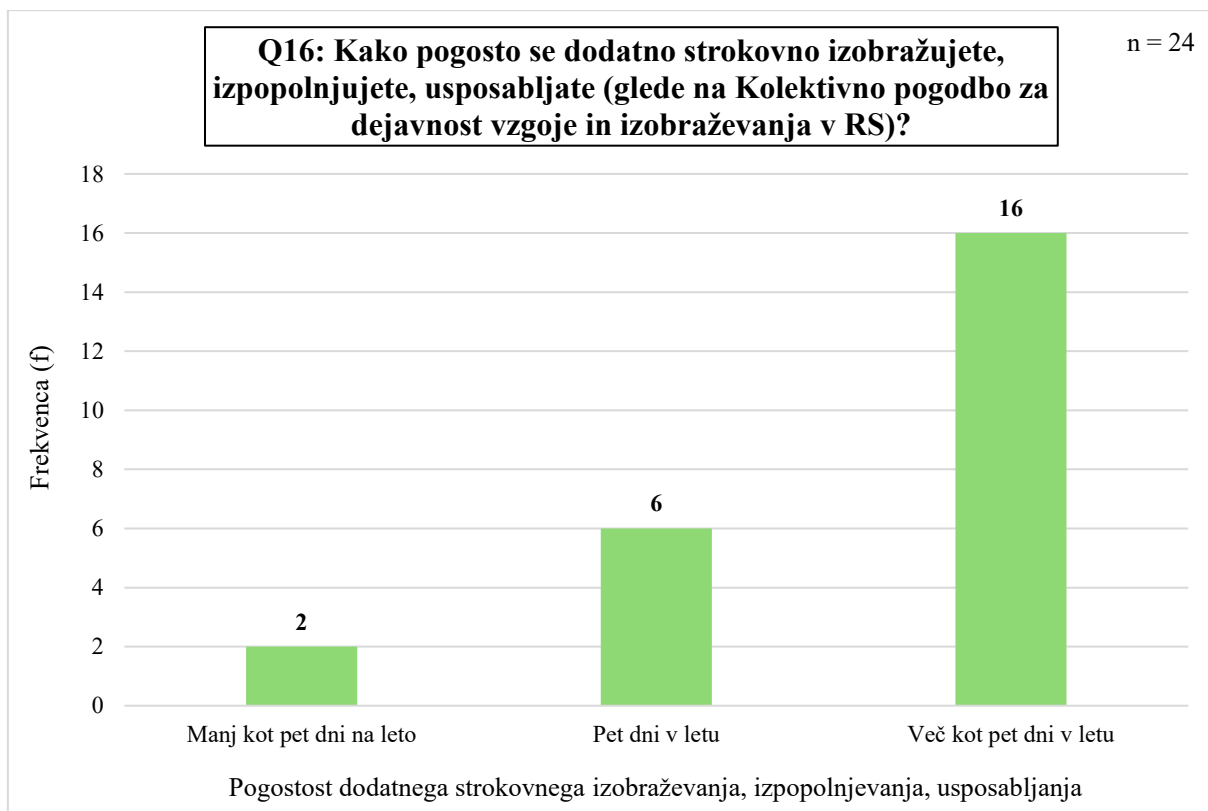
Graf 4.2.14.1: Ocena začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo (15. vprašanje)

Pri tem vprašanju so vprašane socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi javnih vrtcev pri nas, ocenjevale svojo začetno izobrazbo, ki so jo pridobile s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na njihovem trenutnem delovnem mestu. Med izbranimi odgovori je prevladoval odgovor »Pomanjkljiva – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju«, in sicer se je zanj odločilo kar 10 od 24 vprašanih oseb oziroma skoraj 42 odstotkov. Sledili so ostali odgovori s podobno številčnostjo oznak in v naslednjem zaporedju – »Veliko teoretičnega znanja – potreba po veliko prakse« (4 oznake, 16,7 %), »Ustrezna« (3 oznake, 12,5 %) ter »Pomanjkljiva – potreba po precejšnjem samostojnem izobraževanju in pomoči kolegov« (2 oznaki, 8,3 %). 5 sodelujočih oseb v raziskavi je pri tem vprašanju izbralo še možnost »Drugo«. 2 izmed teh sta pisali o dopolnitvi njune izobrazbe. 1 oseba je navedla, da je za nekatera področja zelo ustrezna, za druga nekoliko pomanjkljiva. 1 oseba je navedla še željo po možnosti opravljanja pedagoških izpitov in ZUP-a tekom samega študija. 1 oseba je navedla še naslednji daljši odgovor: *»Težko je v taki stroki, s toliko različnimi področji dela, opremiti vsakega socialnega delavca z znanji in prakso, ki jo bi potreboval na vseh teh področjih. Ocenjujem, da smo dobili dovolj dobro teoretično podlago, hkrati pa smo imeli možnost razvijati veščine in spretnosti, ki nam pomagajo pri soočanju z izzivi. Nepravično bi bilo od fakultete pričakovati, da bo sproducirala superheroje. Vedno mora ostati notranja želja po iskanju novih znanj in praks, do katerih lahko pridemo tako z dodatnim izobraževanjem, kot tudi skozi leta dela in sodelovanja s kolegi.«*

4.2.15 Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje)

Tabela 4.2.27: Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje)

Q16: Kako pogosto se dodatno strokovno izobražujete, izpopolnujete, usposabljate (glede na Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS)?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Manj kot pet dni na leto	2	8,333	8,333
Pet dni v letu	6	25	33,333
Več kot pet dni v letu	16	66,667	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.15.1: Pogostost dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja (16. vprašanje)

Pri vprašanju glede pogostosti dodatnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja, usposabljanja, vezanega na Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS, je največ vprašanih oseb izbralo odgovor, da se dodatno izobražujejo »Več kot pet dni v letu«, in sicer dve tretjini le-te oziroma natančneje 16 oseb, kar predstavlja 66,7 odstotkov. Četrtna socialnih delavk (6 oziroma 25 %) se je odločila za označbo odgovora »Pet dni v letu«, medtem ko se »Manj kot pet dni na leto« izobražujeta zgolj 2 (8,3 %) sodelujoči v raziskavi.

4.2.16 Število oddelkov vrtca (17. vprašanje)

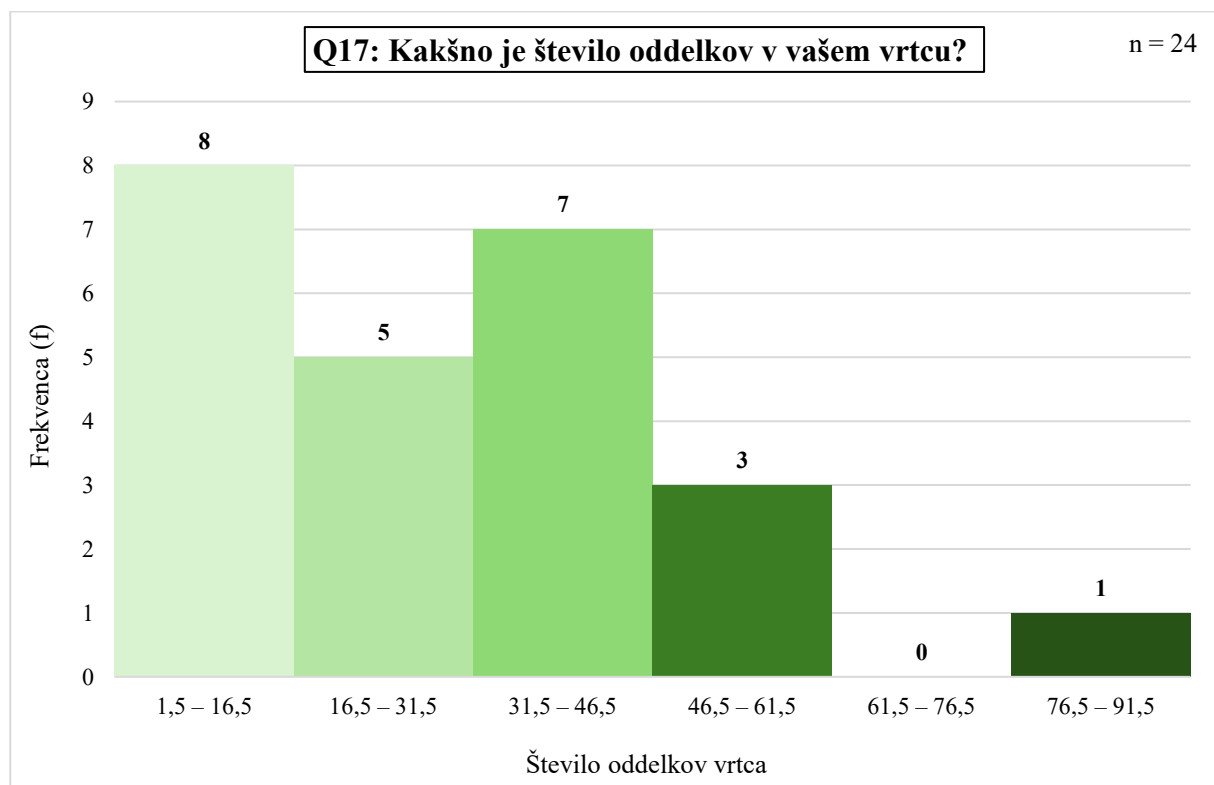
Tabela 4.2.28: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje) – Posamezni podatki

Q17: Kakšno je število oddelkov v vašem vrtcu?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
2	1	4,167	4,167
7	2	8,333	12,5
8	1	4,167	16,667
10	2	8,333	25
14	2	8,333	33,333
17	1	4,167	37,5
24	2	8,333	45,833
27	1	4,167	50

30	1	4,167	54,167
32	1	4,167	58,334
35	1	4,167	62,501
37	1	4,167	66,668
40	1	4,167	70,835
42	2	8,333	79,168
45	1	4,167	83,335
47	1	4,167	87,502
49	1	4,167	91,669
57	1	4,167	95,836
90	1	4,167	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.29: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje) – Razredi

Razredi št. oddelkov	Natančne meje razredov $X_{0min} - X_{0max}$	X_K	f	f %	F	F %
2 – 16	1,5 – 16,5	9	8	33,333	8	33,333
17 – 31	16,5 – 31,5	24	5	20,833	13	54,166
32 – 46	31,5 – 46,5	39	7	29,167	20	83,333
47 – 61	46,5 – 61,5	54	3	12,5	23	95,833
62 – 76	61,5 – 76,5	69	0	0	23	95,833
77 – 91	76,5 – 91,5	84	1	4,167	24	100
SKUPAJ			24	100		

Graf 4.2.16.1: Število oddelkov vrtca (17. vprašanje)

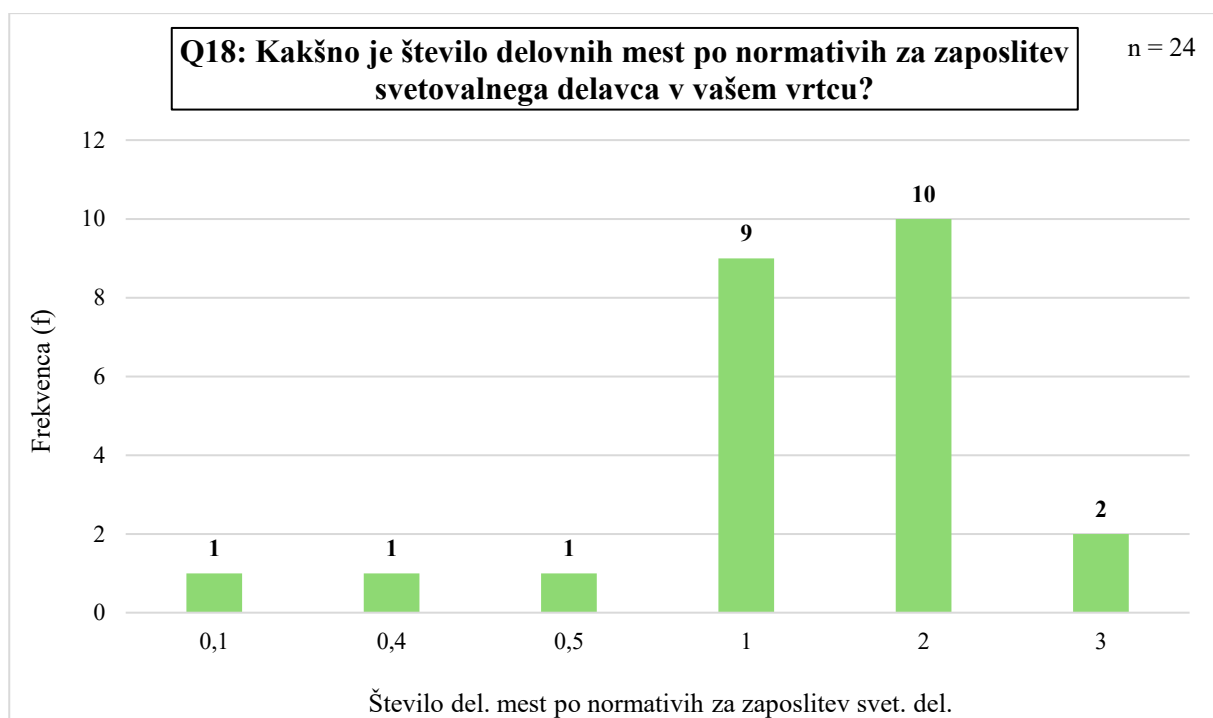
Iz oblikovanih tabel in grafičnega prikaza – histograma je razvidno, da so največjo skupino vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi katerega od javnih vrtcev pri nas, predstavljale tiste, ki so prihajale iz vrtcev z najmanjšim številom oddelkov (od 2 do 16). Sem je bila uvrščena tretjina vseh sodelujočih oziroma natančneje 8 letnih, kar je torej predstavljalo 33,3 odstotke. Po številčnosti članov je nato sledila skupina, ki so jo oblikovale vprašane osebe, ki so bile zaposlene v vrtcih z 32 – 46 oddelki. Teh je bilo 7 oziroma 29,2 odstotka. Naslednjo skupino je zastopalo 5 sodelujočih socialnih delavk (20,8 %), in sicer skupino vrtcev, ki imajo od 17 do 31 oddelkov. Najmanjši skupini glede na številčnost oseb sta predstavljali eni izmed največjih oblikovanih skupin glede na številčnost oddelkov v vrtcih, iz katerih so prihajale vprašane osebe – prva skupina, s 47 – 61 oddelki, s po 3 osebami (12,5 %), druga skupina, s 77 – 91 oddelki z zgolj 1 predstavnico (4,2 %). V vmesno oblikovano skupino vrtcev, ki imajo od 62 do 76 oddelkov, se ni uvrstila nobena sodelujoča socialna delavka v raziskavi.

Povprečje števila oddelkov vrtcev, iz katerih so prihajale vprašane osebe, je znašalo 29,58 oddelkov, s standardnim odklonom 19,95, kar pomeni, da se je število oddelkov v povprečju odklanjalo za navedeno vrednost. Modus ni bil določen, saj je bilo kar 5 posameznih starostnih skupin takšnih, ki so imele po 2 predstavnici. Mediana je znašala vrednost 27, kar pomeni, da je to število oddelkov predstavljalo sredino med vrednostmi in nadalje to, da je prihajala polovica vprašanih socialnih delavk iz vrtcev, ki imajo 27 oddelkov ali manj, ter polovica letnih iz vrtcev, ki imajo 27 oddelkov ali več.

4.2.17 Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje)

Tabela 4.2.30: Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje)

Q18: Kakšno je število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vašem vrtcu?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
0,1	1	4,167	4,167
0,4	1	4,167	8,334
0,5	1	4,167	12,501
1	9	37,5	50,001
2	10	41,667	91,668
3	2	8,333	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.17.1: Število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu (18. vprašanje)

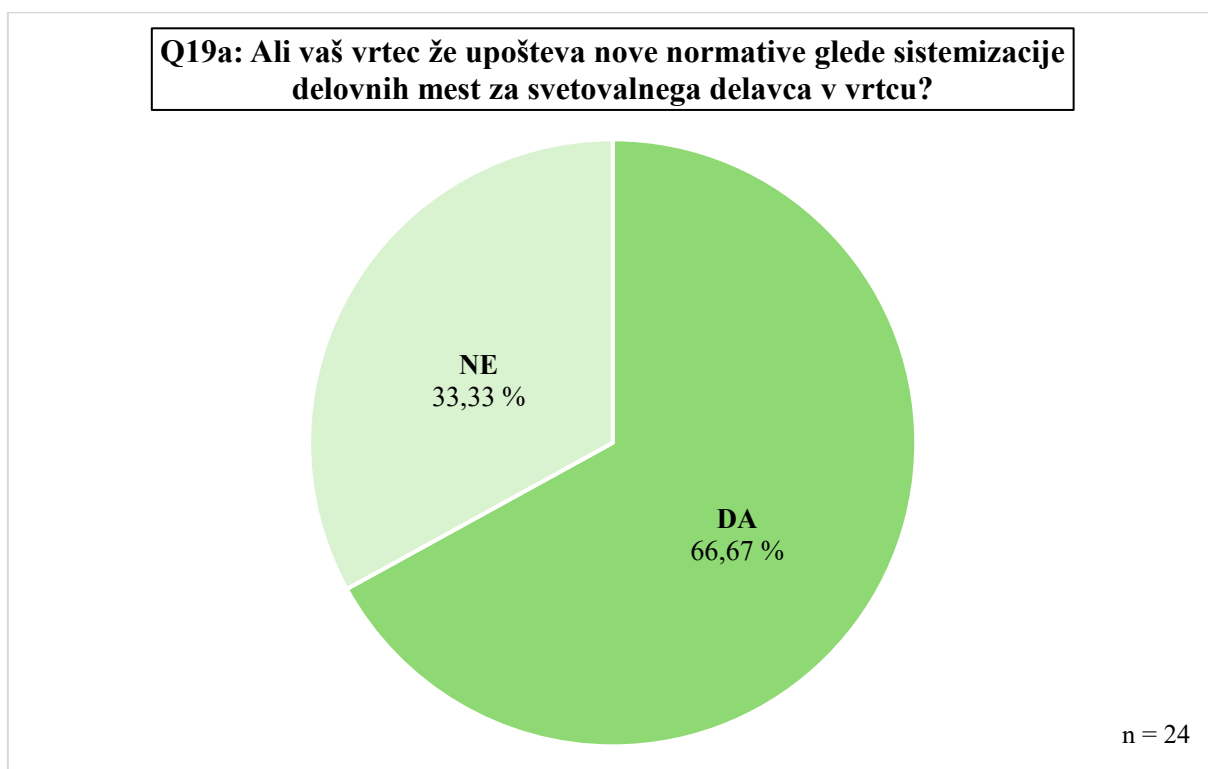
Iz oblikovane tabele in stolpičnega diagrama je razvidno, da je imelo največ vrtcev, znotraj katerih delujejo vprašane socialne delavke, po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca ali 2 ali 1 delovno mesto – odgovor za dve delovni mesti je navedlo 10 sodelujočih, kar predstavlja 41,7 odstotkov, odgovor za eno delovno mesto pa ena oseba manj, torej 9 sodelujočih oziroma 37,5 odstotkov. 2 vprašani socialni delavki (8,3 %) sta navedli še odgovor za tri delovna mesta, medtem ko so po 1 navedbo (4,2 %) dobili odgovori, ki predstavljajo manj kot eno delovno mesto, in sicer 0,5, 0,4 in 0,1.

Povprečje delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu je v izvedeni raziskavi znašalo 1,5, s standardnim odklonom 0,75, kar pomeni, da so se torej navedene vrednosti v povprečju odklanjale za omenjeno vrednost. Modus je znašal 2, kar pomeni, da je bila to tista številčna vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila pri tem vprašanju najpogosteje navedena oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk navedlo, da ima vrtec, v katerem same delujejo znotraj svetovalne službe, odprti 2 delovni mesti po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca. Mediana je znašala vrednost 1, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vsemi navedenimi vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica sodelujočih oseb v raziskavi navedla številčno vrednost enako številu 1 ali višjo od le-te (število 2), polovica oseb pa vrednost enako številu 1 ali katerokoli nižjo vrednost (0,5; 0,4; 0,1).

4.2.18 (Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje)

Tabela 4.2.31: (Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje)

Q19a: Ali vaš vrtec že upošteva nove normative glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Da	16	66,67	66,67
Ne	8	33,33	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.18.1: (Ne)upoštevanje novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.a vprašanje)

Tabela in tortni graf prikazujeta deleža javnih vrtcev pri nas v zvezi z upoštevanjem oziroma neupoštevanjem novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu. Iz pridobljenih podatkov je razvidno, da sta dve tretjini (16 oseb oziroma 66,67 %) socialnih delavk poročali o upoštevanju novih normativov, medtem ko je tretjina sodelujočih (8 oseb oziroma 33,33 %) označila odgovor »Ne«, da torej njihov vrtec še ne upošteva le-teh.

4.2.19 Opažene razlike v delu ob upoštevanju novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.b vprašanje)

Tabela 4.2.32: Opažene razlike v delu ob upoštevanju novih normativov glede sistematizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu (19.b vprašanje)

Q19b: Ker ste na zgornje vprašanje odgovorili z »Da«, me zanima, ali že prepoznate kakšne razlike v svojem delu in kakšne?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Da	9	56,25	56,25
Ne	4	25	81,25
Ne vem	2	12,5	93,75
Ni odgovora	1	6,25	100
SKUPAJ	16	100	

DA:

- Več časa za preventivo, spremljanje oddelkov, zapise.
- Delitev dela.
- Več je sodelovanja z vzgojiteljicami.
- Boljša porazdelitev nalog, več možnosti neposrednega dela v oddelkih.
- Do letošnjega šolskega leta sem bila v deležu zaposlena tudi še v šolski svetovalni službi, kar mi ni omogočalo dovolj časa za opravljanje svetovalnega dela v vrtcu. Sedaj sem zaposlena samo v vrtcu in si delo lahko lepo načrtujem, da vrtec ni več prikrajšan.
- Manj obremenjenosti, ker imamo tudi vzgojitelja za zgodnjo obravnavo.
- Lažje sprotno reševanje nalog, razporeditev dela, podpora ...
- Več časa, kar omogoča lažje načrtovanje dela in izvajanje nalog.
- Trenutno nadomeščam del novo pridobljene svetovalne delavke, ker sicer opravljam delo na drugem delovnem mestu. Zaradi nove zakonodaje v deležu opravljam svetovalno delo z namenom razbremenitve svetovalne delavke – pedagoginje, ki je že od prej zaposlena v našem vrtcu.

NE:

- Še vedno sem sama za vse.
- Ne, ker sem v vrtcu zaposlena le v deležu, preostali del na OŠ.
- Trenutno še ne, ker uvajam kolegico, ki prej še ni delala in si dela še nisva mogli razdeliti, je pa v veliko pomoč pri zapisih.
- Ne prepoznavam, ker imam kombinirano delovno mesto.

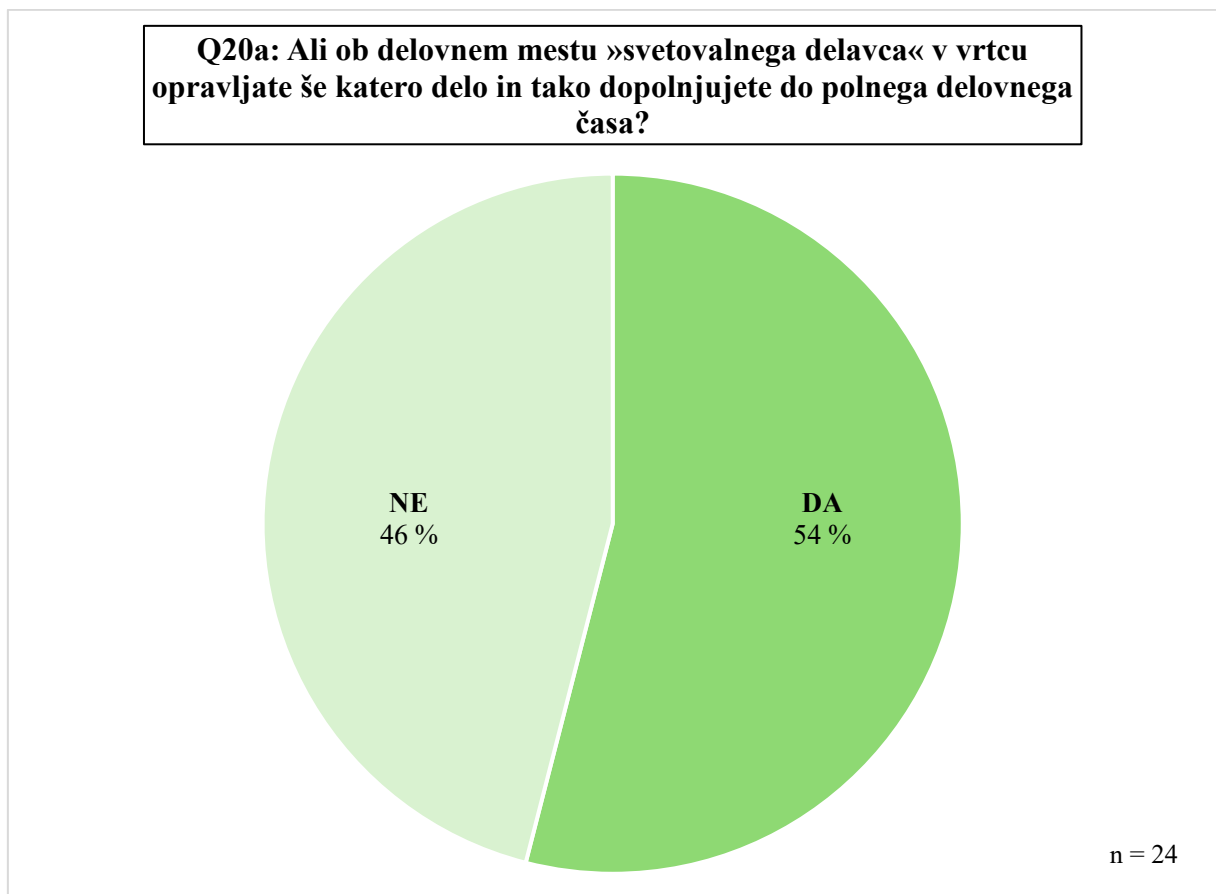
NE VEM:

- To delovno mesto sem prevzela s tem šolskim letom, prej je delo pokrivala šolska svetovalna delavka.
- Nov normativ bo uveljavljen deloma aprila, deloma septembra.

4.2.20 (Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje)

Tabela 4.2.33: (Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje)

Q20a: Ali ob delovnem mestu »svetovalnega delavca« v vrtcu opravljate še katero delo in tako dopolnjujete do polnega delovnega časa?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Da	13	54	54
Ne	11	46	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.20.1: (Ne)opravljanje dodatnega dela za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.a vprašanje)

Iz tabele in tortnega grafa lahko razberemo, da nekaj več kot polovica socialnih delavk (natančneje 54 % le-teh oziroma 13 oseb), ki so sodelovale v raziskavi, ob delovnem mestu »svetovalnega delavca« v vrtcu opravlja še katero delo in tako dopolnjujejo do polnega delovnega časa, medtem ko jih torej malo manj kot polovica (46 % oziroma 11 oseb) ne in so tako na omenjenem delovnem mestu zaposlene za polni delovnih čas.

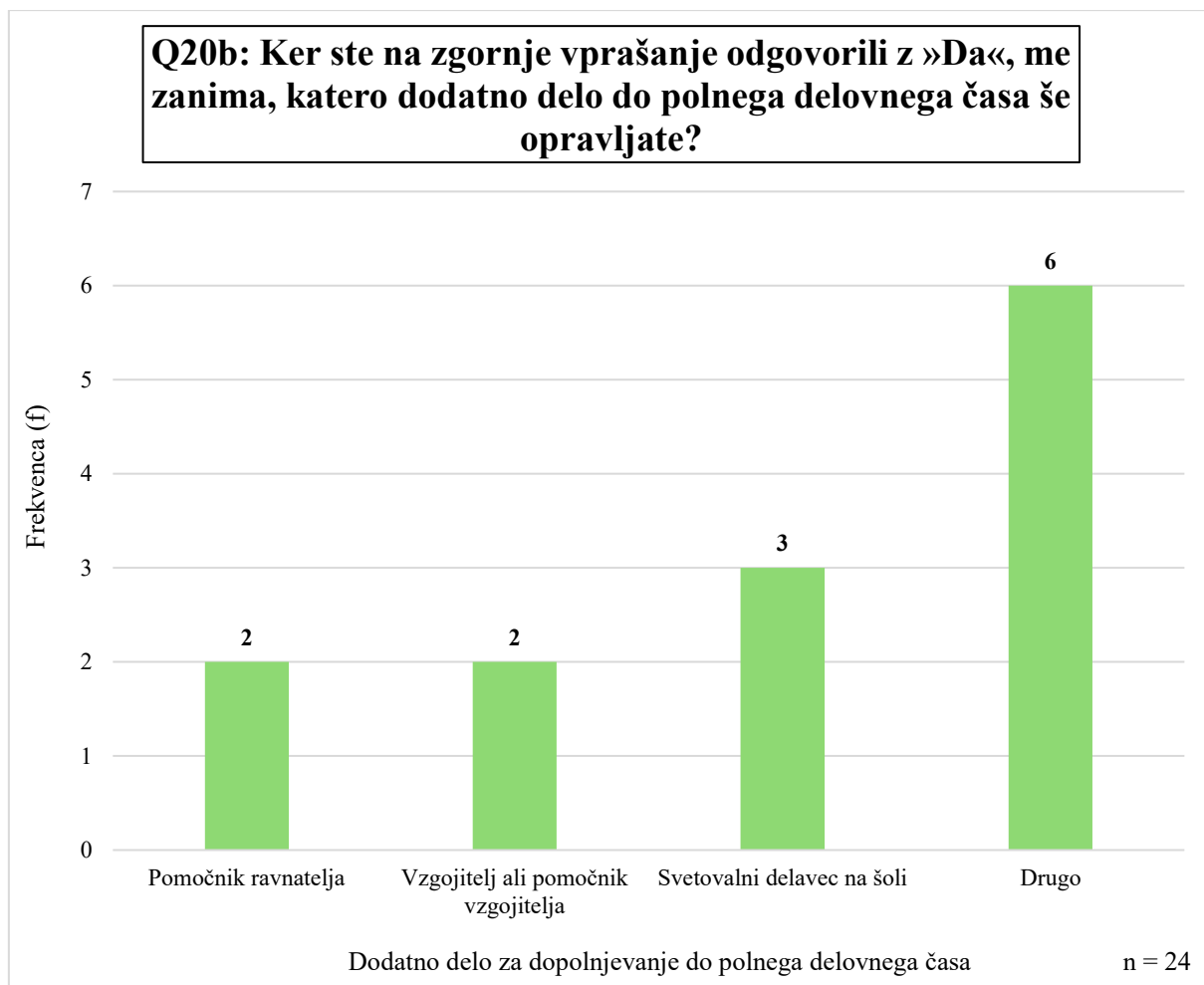
4.2.21 Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje)

Tabela 4.2.34: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje)

Q20b: Ker ste na zgornje vprašanje odgovorili z »Da«, me zanima, katero dodatno delo do polnega delovnega časa še opravljate?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Pomočnik ravnatelja	2	15,385	15,385
Vzgojitelj ali pomočnik vzgojitelja	2	15,385	30,77
Svetovalni delavec na šoli	3	23,077	53,847
Drugo	6	46,154	100
SKUPAJ	13	100	

Tabela 4.2.35: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje) – Drugo

Q20b: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Vzgojitelj za zgodnjo obravnavo	3
Vzgojitelj za zgodnjo obravnavo in svetovalna delavka na šoli	1
Organizator prehrane in zdravstveno higienskega režima	1
Delo za občino (vezano na vrtec, socialno problematiko) – 1 dan na teden	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	6

Graf 4.2.21.1: Dodatno delo za dopolnjevanje do polnega delovnega časa (20.b vprašanje)

Zgornje vprašanje je bilo pogojno, tako da je bilo prikazano zgolj tistim socialnim delavkam, sodelujočim v raziskavi, ki so pri prejšnjem vprašanju izbrale odgovor »Da«. Iz oblikovanih grafičnih prikazov je razvidno, da je bilo takšnih 13 oseb. 3 od le-teh (dobrih 23 %) so označile, da do polnega delovnega časa dopolnjujejo še z delovnim mestom »Svetovalne delavke na šoli«, medtem ko sta po 2 glasova (15,4 %) prejela odgovora »Pomočnica ravnateljice« ter »Vzgojiteljica ali pomočnica vzgojiteljice«. 6 oseb je izbralo možnost »Drugo«. 3 izmed teh socialnih delavk so navedle, da so poleg svetovalne delavke v vrtcu še »Vzgojiteljice za zgodnjo obravnavo«. 1 oseba je navedla, da ima poleg delovnega mesta v svetovalni službi vrtca še dve drugi delovni mesti, in sicer je hkrati še »Vzgojiteljica za zgodnjo obravnavo in svetovalna delavka na šoli«. 1 vprašana socialna delavka opravlja do polnega delovnega časa še delo na delovnem mestu »Organizator prehrane in zdravstveno higienskega režima«, 1 pa opravlja »Delo za občino«, ki je vezano na vrtec in socialno problematiko, in sicer en dan v tednu.

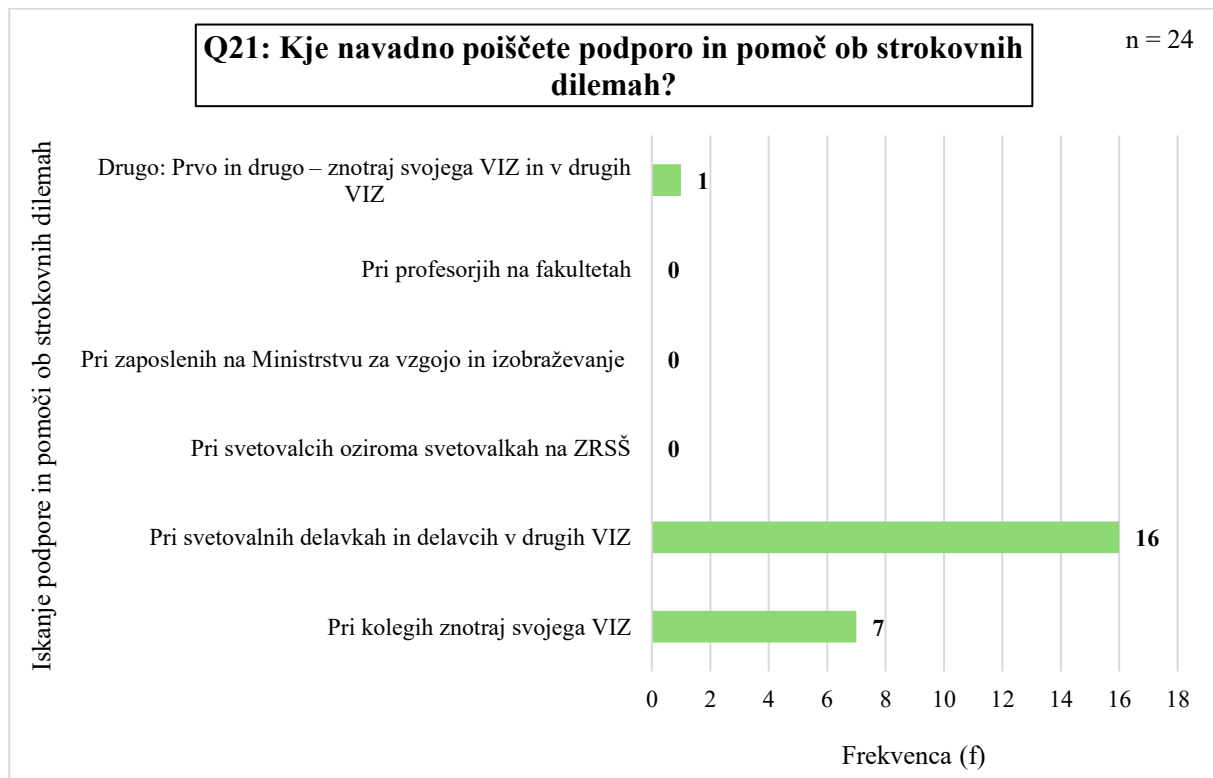
4.2.22 Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje)

Tabela 4.2.36: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje)

Q21: Kje navadno poiščete podporo in pomoč ob strokovnih dilemah?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
Pri kolegih znotraj svojega VIZ	7	29,167	29,167
Pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ	16	66,667	95,834
Pri svetovalcih oziroma svetovalkah na ZRSŠ	0	0	95,834
Pri zaposlenih na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje	0	0	95,834
Pri profesorjih na fakultetah	0	0	95,834
Drugo	1	4,167	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.37: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje) – Drugo

Q21: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Prvo in drugo – znotraj svojega VIZ in v drugih VIZ.	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	1

Graf 4.2.22.1: Iskanje podpore in pomoči ob strokovnih dilemah (21. vprašanje)

Vprašanih 24 socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca pri nas, je bilo pri vprašanju glede iskanja podpore in pomoči ob strokovnih dilemah precej usklajenih – navadno ju poiščejo znotraj vzgojno-izobraževalnih zavodov. Od tega jih dve tretjini (16 oseb oziroma skoraj 67 %) podporo in pomoč poišče pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ, medtem ko jih malo manj kot tretjina (7 oseb oziroma nekaj več kot 29 %) le-ti navadno išče pri kolegih znotraj svojega VIZ. Ena vprašana oseba je pri tem vprašanju izbrala odgovor »Drugo« ter ob tem navedla že obe omenjeni možnosti, tako da navadno torej ob strokovnih dilemah podporo in pomoč poišče tako znotraj svojega VIZ, kot tudi v drugih VIZ. Nobena vprašana oseba pri tem vprašanju ni izbrala možnosti »Pri svetovalcih oziroma svetovalkah na ZRSŠ«, »Pri zaposlenih na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje« ter »Pri profesorjih na fakultetah«.

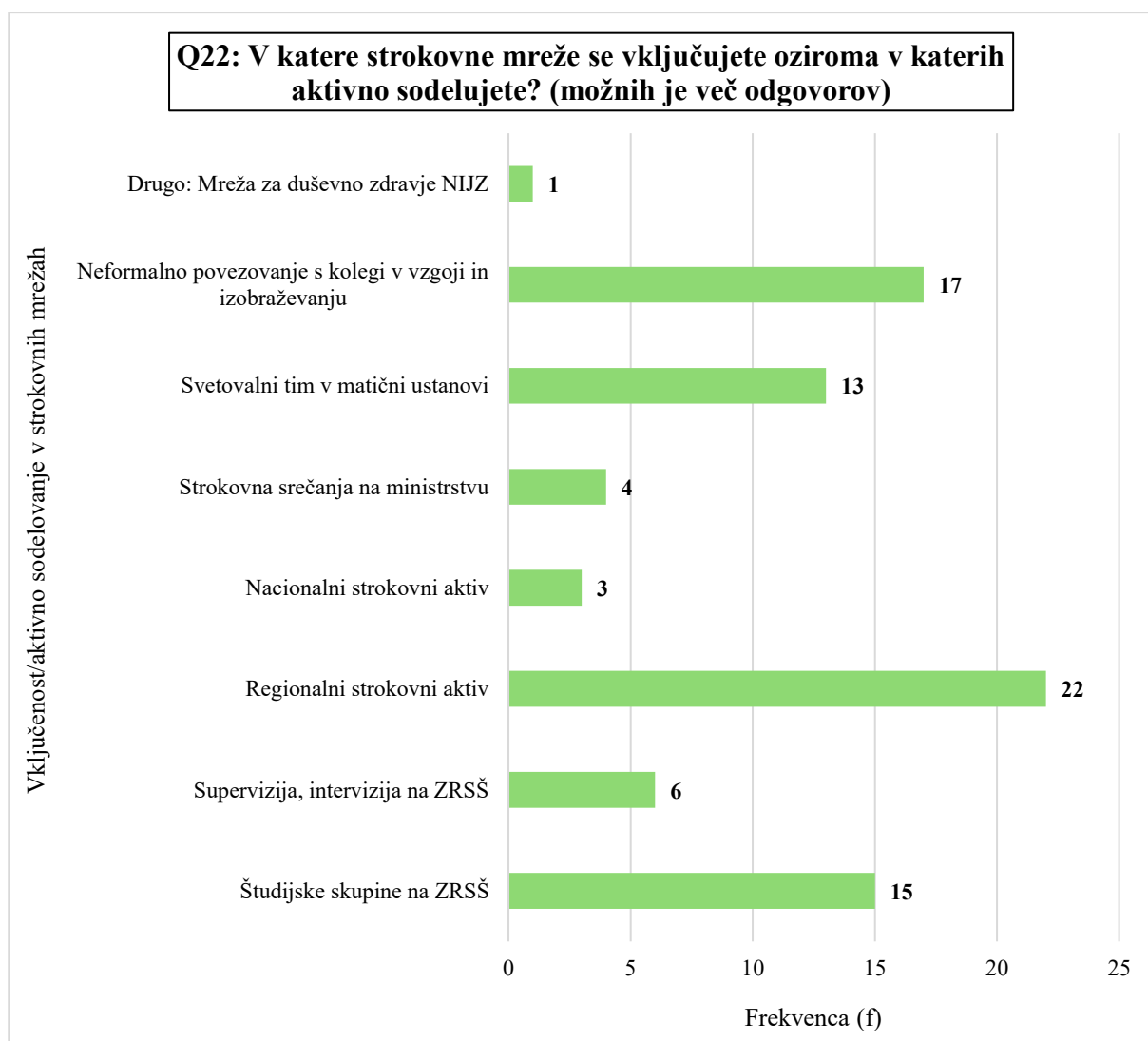
4.2.23 Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje)

Tabela 4.2.38: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje)

Q22: V katere strokovne mreže se vključujete oziroma v katerih aktivno sodelujete? (možnih je več odgovorov)	
Odgovori	Frekvenca (f)
Študijske skupine na ZRSŠ	15
Supervizija, intervizija na ZRSŠ	6
Regionalni strokovni aktiv	22
Nacionalni strokovni aktiv	3
Strokovna srečanja na ministrstvu	4
Svetovalni tim v matični ustanovi	13
Neformalno povezovanje s kolegi v vzgoji in izobraževanju	17
Drugo	1
SKUPAJ (vprašane osebe)	24

Tabela 4.2.39: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje) – Drugo

Q22: Drugo.	
Odgovori	Frekvenca (f)
Mreža za duševno zdravje NIJZ	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	1

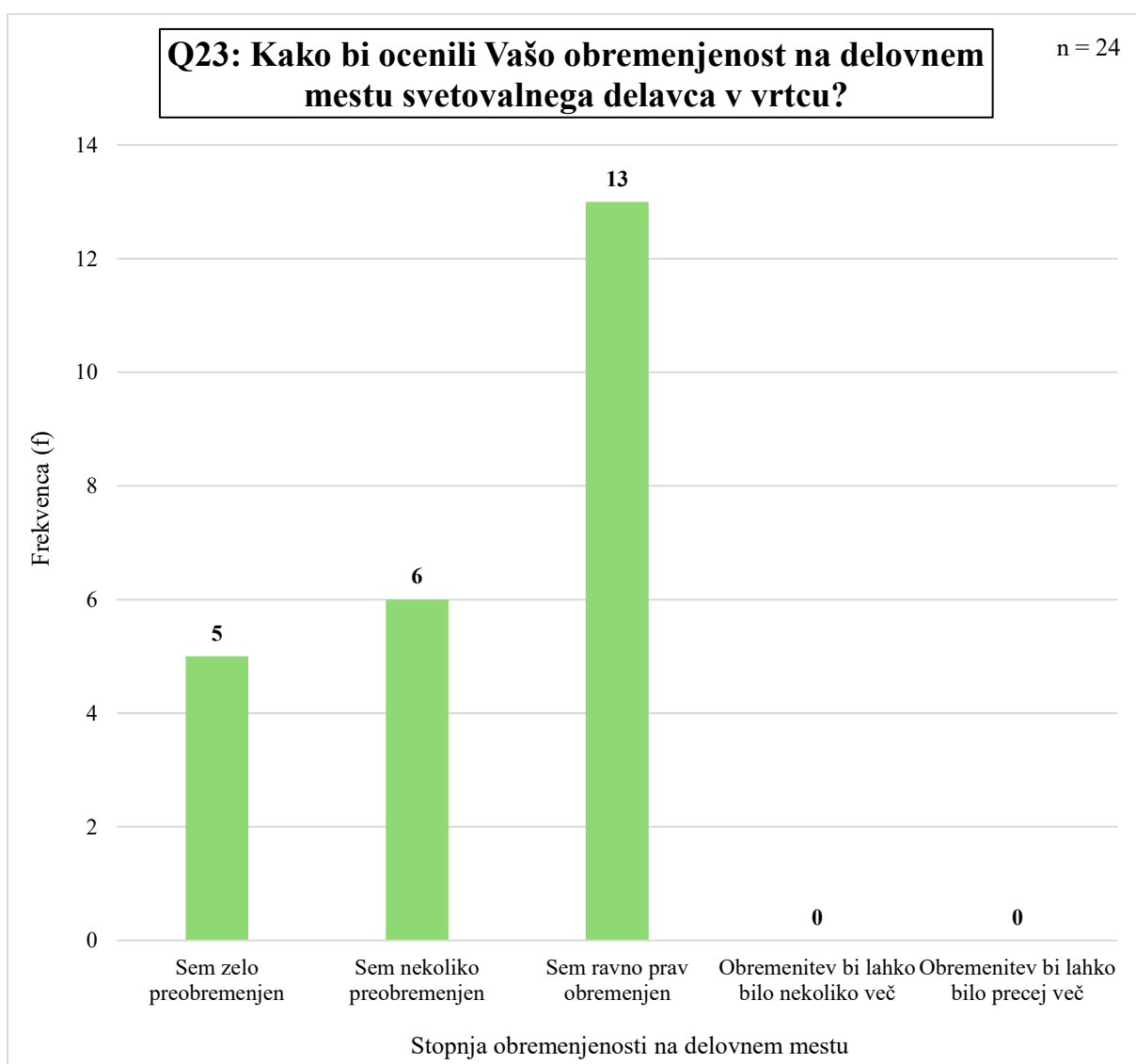
Graf 4.2.23.1: Vključenost oziroma aktivno sodelovanje v strokovnih mrežah (22. vprašanje)

Tabeli in palični grafikon prikazujejo vključevanje in aktivno sodelovanje 24 vprašanih socialnih delavk v različnih strokovnih mrežah. Razvidno je, da je največ oseb pri tem vprašanju označilo odgovor »Regionalni strokovni aktiv«, in sicer kar 22 sodelujočih. Po številčnosti označb so nato sledili odgovori »Neformalno povezovanje s kolegi v vzgoji in izobraževanju« s 17 oznakami, »Študijske skupine na ZRSŠ« s 15 oznakami in »Svetovalni tim v matični ustanovi« s 13. Manj oseb se vključuje v supervizijo ali intervizijo na ZRSŠ, in sicer 6 le-teh, ki so sodelovale v raziskavi, sodeluje na strokovnih srečanjih na ministrstvu (4 osebe) ali se vključuje v nacionalni strokovni aktiv (3 osebe). 1 izmed sodelujočih socialnih delavk je pri tem vprašanju izbrala še možnost »Drugo« ter ob tem navedla, da sama sodeluje še v mreži za duševno zdravje NIJZ.

4.2.24 Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)

Tabela 4.2.40: Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)

Q23: Kako bi ocenili Vašo obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
5 – Sem zelo preobremenjen	5	20,833	20,833
4 – Sem nekoliko preobremenjen	6	25	45,833
3 – Sem ravno prav obremenjen	13	54,167	100
2 – Obremenitev bi lahko bilo nekoliko več	0	0	100
1 – Obremenitev bi lahko bilo precej več	0	0	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.24.1: Obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (23. vprašanje)

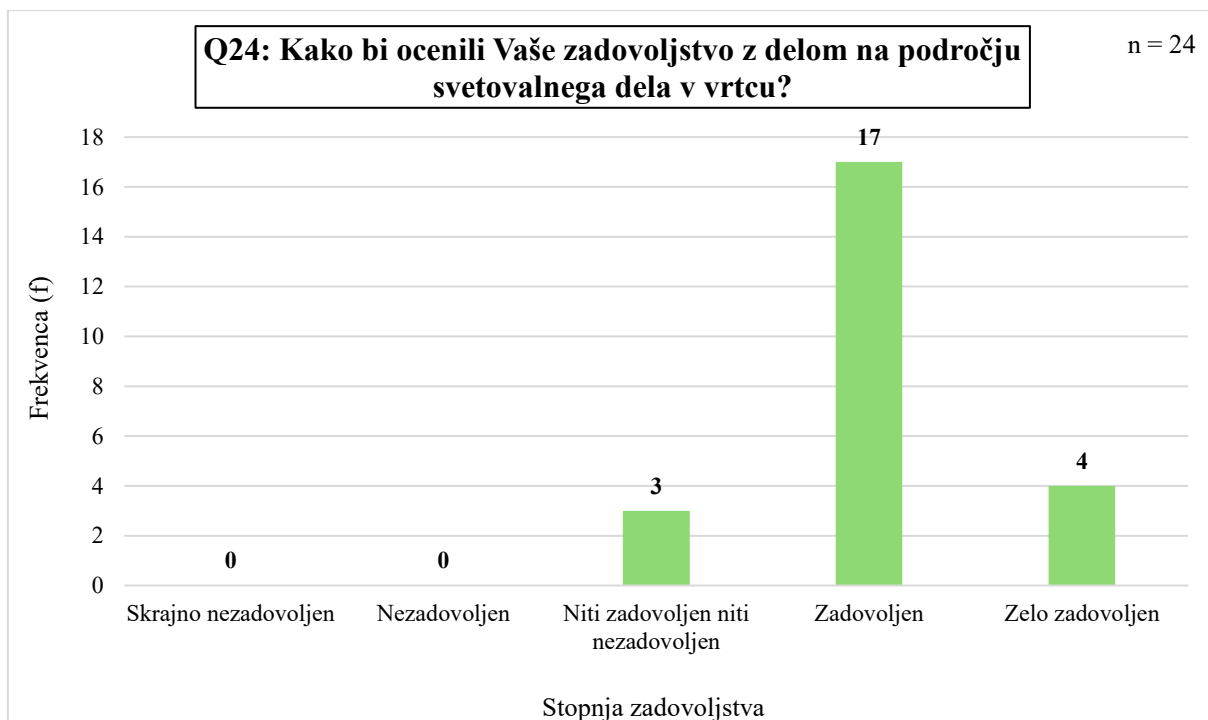
Pri vprašanju glede ocene obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu so vprašane socialne delavke izbirale stopnje od 1 do 5. Iz zgornjih prikazov lahko vidimo, da je največ sodelujočih oseb izbralo stopnjo 3 – Sem ravno prav obremenjen, in sicer 13 od 24 socialnih delavk, kar je torej predstavljalo več kot polovico le-teh – natančneje dobrih 54 odstotkov. Po številčnosti je nato sledila stopnja 4 – Sem nekoliko preobremenjen, ki jo je izbrala četrtnina oseb (6 oziroma 25 %). Najmanj sodelujočih se je odločilo za skrajno stopnjo obremenjenosti – za 5. stopnjo oziroma »Sem zelo preobremenjen«, in sicer 5 oseb, kar je predstavljalo nekaj manj kot 21 odstotkov. Za najnižji stopnji (1 – Obremenitev bi lahko bilo precej več, 2 – Obremenitev bi lahko bilo nekoliko več) se ni odločila nobena vprašana socialna delavka.

Povprečje obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu je v izvedeni raziskavi znašalo 3,7, s standardnim odklonom 0,80, kar pomeni, da so se torej izbrane stopnje v povprečju odklanjale za omenjeno vrednost. Modus je znašal 3, kar pomeni, da je bila to tista vrednost v množici vseh zbranih podatkov, ki je bila najpogostejše izbrana oziroma to, da je največ vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca, ocenilo, da so na svojem delovnem mestu ravno prav obremenjene. Mediana je prav tako znašala vrednost 3, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih oseb ravno prav obremenjenih (stopnja 3) ali manj (stopnji 2, 1) ter polovica oseb ravno prav obremenjenih (stopnja 3) ali bolj (stopnji 4, 5).

4.2.25 Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje)

Tabela 4.2.41: Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje)

Q24: Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
1 – Skrajno nezadovoljen	0	0	0
2 – Nezadovoljen	0	0	0
3 – Niti zadovoljen niti nezadovoljen	3	12,5	12,5
4 – Zadovoljen	17	70,833	83,333
5 – Zelo zadovoljen	4	16,667	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.25.1: Zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (24. vprašanje)

Iz tabele in stolpčnega diagrama je dobro razvidno, da je največ vprašanih socialnih delavk zadovoljnih z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in tako na lestvici od 1 do 5 izbrala stopnjo 4 oziroma odgovor »Zadovoljen«. Teh oseb je bilo 17, kar je predstavljalo skoraj 71 odstotkov vseh vprašanih. Po številu označb je sledila izbira skrajnega 5. odgovora »Zelo zadovoljen«, za katerega so se odločile 4 socialne delavke. Na zadnjem mestu se je z eno označbo manj znašla še 3. stopnja oziroma izbira odgovora »Niti zadovoljen niti nezadovoljen«, katerega so torej izbrale 3 vprašane osebe. Nobena od vprašanih socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnega vrtca pri nas, s svojim delom ni nezadovoljna ali skrajno nezadovoljna, saj se za 1. in 2. stopnjo ni odločila nobena vprašana oseba.

Povprečna stopnja zadovoljstva je znašala 4,0, s standardnim odklonom 0,54, kar pomeni, da se je torej stopnja zadovoljstva v povprečju odklanjala za to omenjeno vrednost. Modus je znašal vrednost 4, saj je bila to tista vrednost v množici podatkov, ki jo je izbralo največ vprašanih oseb. Tudi mediano je predstavljala vrednost 4, kar pomeni, da je ta vrednost predstavljala sredino med vrednostmi oziroma natančneje to, da je polovica vprašanih socialnih delavk pri tem vprašanju na lestvici od 1 do 5 izbrala vrednost 4 ali manj (3, 2, 1) in polovica le-teh vrednosti 4 ali 5.

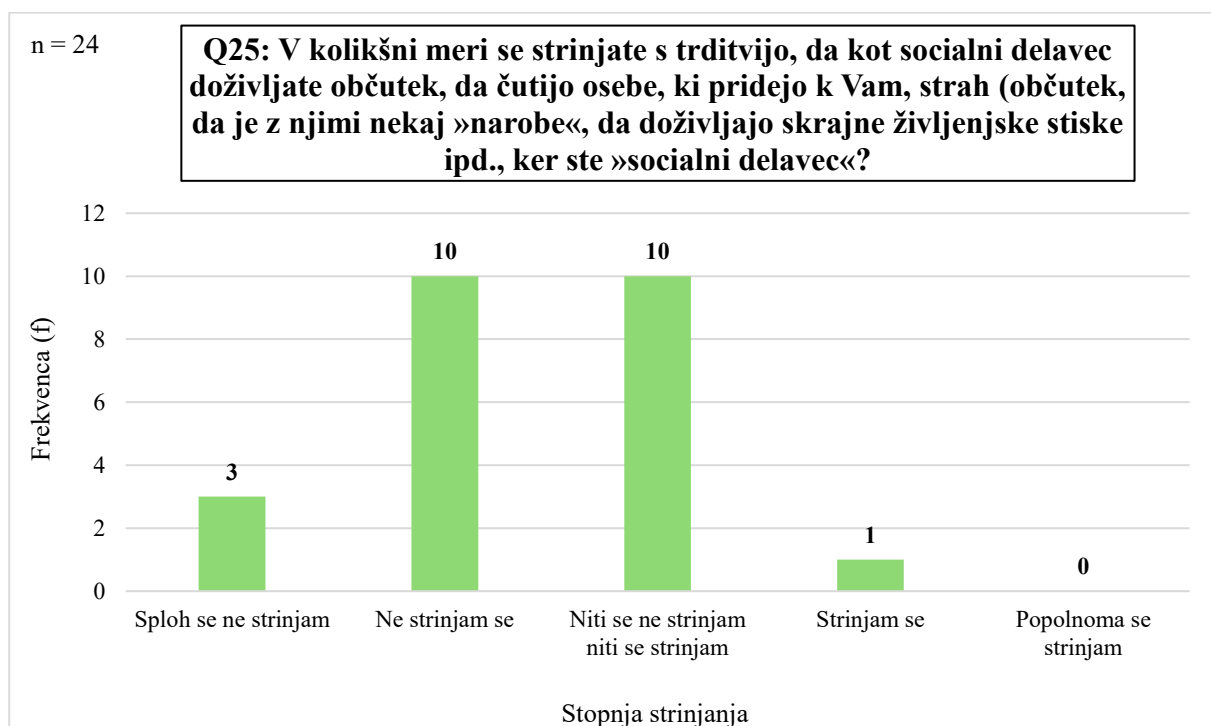
Na tem mestu lahko potrdim svojo naslednjo hipotezo, zastavljeno pred samim raziskovanjem, in sicer: »Socialne delavke in delavci so zadovoljni z delom na področju svetovalnega dela v

vrtaču.», saj je največ vprašanih oseb res označilo odgovor, da so zadovoljni s svojim trenutnim delovnim mestom.

4.2.26 Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)

Tabela 4.2.42: Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)

Q25: V kolikšni meri se strinjate s trditvijo, da kot socialni delavec doživljate občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k Vam, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker ste »socialni delavec«)?			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
1 – Sploh se ne strinjam	3	12,5	12,5
2 – Ne strinjam se	10	41,667	54,167
3 – Niti se ne strinjam niti se strinjam	10	41,667	95,834
4 – Strinjam se	1	4,167	100
5 – Popolnoma se strinjam	0	0	100
SKUPAJ	24	100	

Graf 4.2.26.1: Stopnja strinjanja s trditvijo – soočanje z občutkom stigme (25. vprašanje)

Tabela in stolpični diagram prikazujeta rezultate glede stopnje strinjanja z zgoraj navedeno trditvijo. Razvidno je, da so bile vprašane socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi javnega vrta pri nas, pri tem vprašanju precej usklajene in so večinoma izbirale zgolj med dvema navedenima stopnjama strinjanja, in sicer enakovredno med stopnjo 2 – Ne strinjam se

in stopnjo 3 – Niti se ne strinjam niti se strinjam. Za obe omenjeni stopnji se je odločilo skupaj kar 20 od 24 vprašanih oseb oziroma za vsako stopnjo posebej 10 le-teh, kar je znašalo nekaj manj kot 42 odstotkov. Po številčnosti oznak je sledil povsem skrajni odgovor 1 – Sploh se ne strinjam, ki so ga izbrale 3 socialne delavke oziroma 12,5 odstotkov sodelujočih. Katero izmed stopenj strinjanja z navedeno trditvijo je izbrala zgolj 1 oseba (4,2 %), in sicer 4. stopnjo, ki je predstavljala stopnjo »Strinjam se«. Povsem skrajno stopnjo strinjanja (stopnjo 5 – Popolnoma se strinjam) ni izbrala nobena vprašana oseba.

Povprečje vrednosti je pri zgoraj omenjeni trditvi znašalo 2,4, kar pomeni, da se sodelujoče socialne delavke, zaposlene v svetovalni službi vrtca, povprečno ne strinjajo s trditvijo, da kot socialne delavke doživljajo občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k njim, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker so »socialna delavka«). Standardni odklon je znašal 0,75, kar pomeni, da so se torej stopnje strinjanja s trditvijo v povprečju odklanjale za navedeno vrednost. Modusa sta bila kot že omenjeno dva. Prvi je znašal vrednost 2, drugi vrednost 3, kar pomeni, da sta bili to tisti vrednosti v množici podatkov, ki sta se najpogosteje pojavili oziroma natančneje to, da je največ sodelujočih socialnih delavk v raziskavi označilo odgovor, da se z navedeno trditvijo ne strinjajo (stopnja 2) ali niti strinjajo niti ne strinjajo (stopnja 3). Mediano je predstavljala vrednost 2, kar pomeni, da je omenjena vrednost predstavljala sredino med vsemi vrednostmi, in sicer to, da je polovica sodelujočih v raziskavi izbrala nižjo stopnjo strinjanja – stopnjo 1 – ali točno stopnjo 2 ter polovica oseb višjo stopnjo od stopnje 2 (3, 4, 5) ali točno le-to.

4.2.27 Dodatno na temo (26. vprašanje)

Bi želeli na temo »vloge socialnega dela v vrtcu« oziroma »zaposlitve socialne delavke oziroma socialnega delavca v svetovalni službi javnega vrtca« še kaj dodati?

POKLIC SVETOVALNEGA DELAVCA VRTCA:

- Ne glede na strokovni profil svetovalnega delavca vrtca, smo preobremenjeni; morda tudi zato, ker ravnatelj ne poznajo nalog svetovalnega delavca in ga zasujejo z vsemi mogočimi zadevami.
- Imam 38 let delovne dobe. S svojim delom v VIZ sem zadovoljna, ni mi žal, da sem se odločila za ta poklic. Se pa časi in otroci zelo spreminjajo in upam, da boste mladi te generacije otrok uspešno peljali naprej.

- Sama vidim velik problem, ker ni časa in prostora za preventivo in podporo strokovnim delavcem, jaz vidim tu zase še eno tako odprto možnost po intervizijskih srečanjih ali podporni skupini, se želim iz tega področja tudi še izobraziti.
- Mislim, da bi vsaka šola, vrtec morali imeti celoten tim. Socialnih delavcev skoraj več ne zaposlujejo, oziroma če je že razpis, ni kandidatov.
- Prava izbira, širok pogled, učinkovito sodelovanje, timski ljudje, empatični, čuječi ... Velikokrat sem imela priložnost povezati svetovalni vidik s pedagoškim, osvetlila problem ali rešitev z drugega zornega kota ... Hvaležna, da imam te priložnosti ...

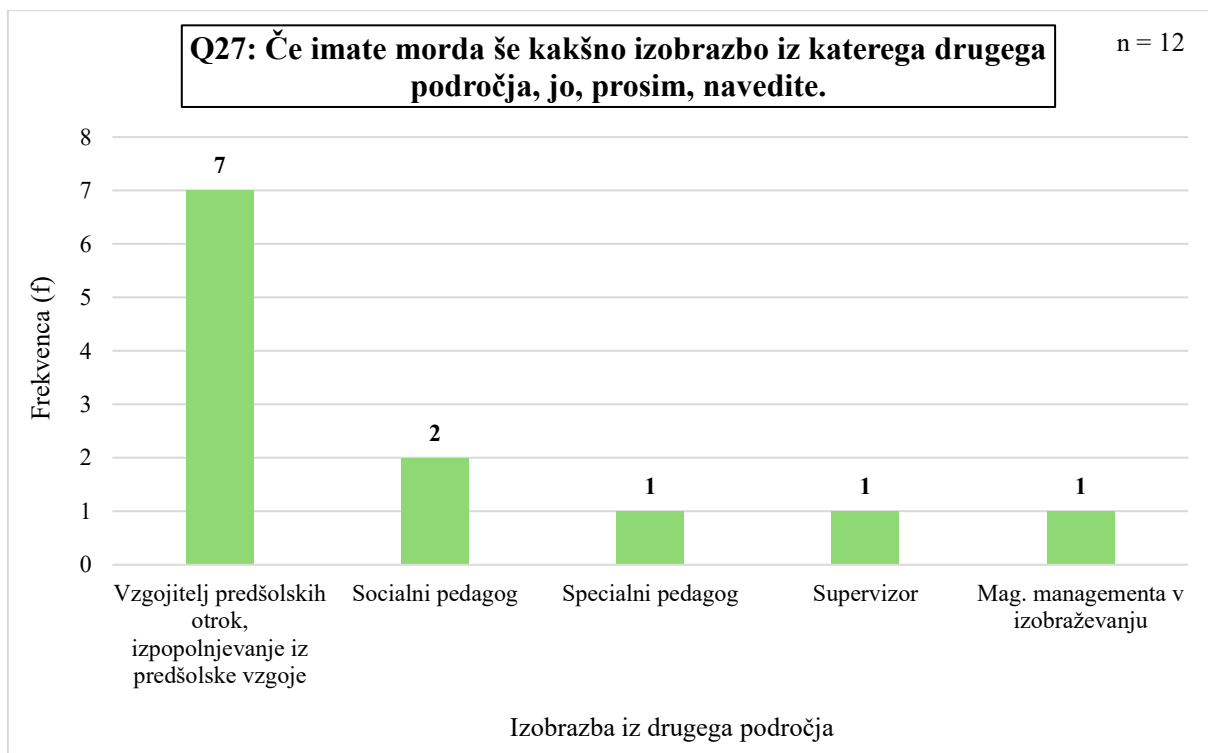
ŠTUDIJ SOCIALNEGA DELA:

- Socialni delavec ima ogromno širine in znanja, vendar se mi zdi zelo pomembno, da ima hkrati tudi znanja iz pedagoške stroke.
- Tekom študija več poudarka na pedagoških vsebinah.
- Menim, da sem z dodatno izobrazbo vzgojiteljice pridobila veščine, kako se približati otrokom, s socialnim delom pa staršem.

4.2.28 Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje)

Tabela 4.2.43: Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje)

Q27: Če imate morda še kakšno izobrazbo iz katerega drugega področja, jo, prosim, navedite	
Odgovori	Frekvenca (f)
Vzgojitelj predšolskih otrok, izpopolnjevanje iz predšolske vzgoje	7
Socialni pedagog	2
Specialni pedagog	1
Supervizor	1
Mag. managementa v izobraževanju	1
SKUPAJ (št. oseb, ki so odgovorile)	12

Graf 4.2.28.1: Dodatna izobrazba iz katerega drugega področja (27. vprašanje)

Polovica vprašanih socialnih delavk (12 le-teh) ima dodatno izobrazbo iz katerega drugega področja. Kar 7 oseb izmed teh je imelo dodatno izobrazbo s področja predšolske vzgoje (dokončan srednješolski ali študijski program iz navedene smeri). Po številu je sledila dodatna izobrazba iz socialne pedagogike, ki sta jo navedli 2 vprašani osebi. 1 oseba je navedla, da ima poleg naziva »socialni delavec« še naziv »specialni pedagog«, 1 oseba ima dodaten naziv »supervizor« ter 1 oseba »mag. managementa v izobraževanju«.

4.2.29 Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje)

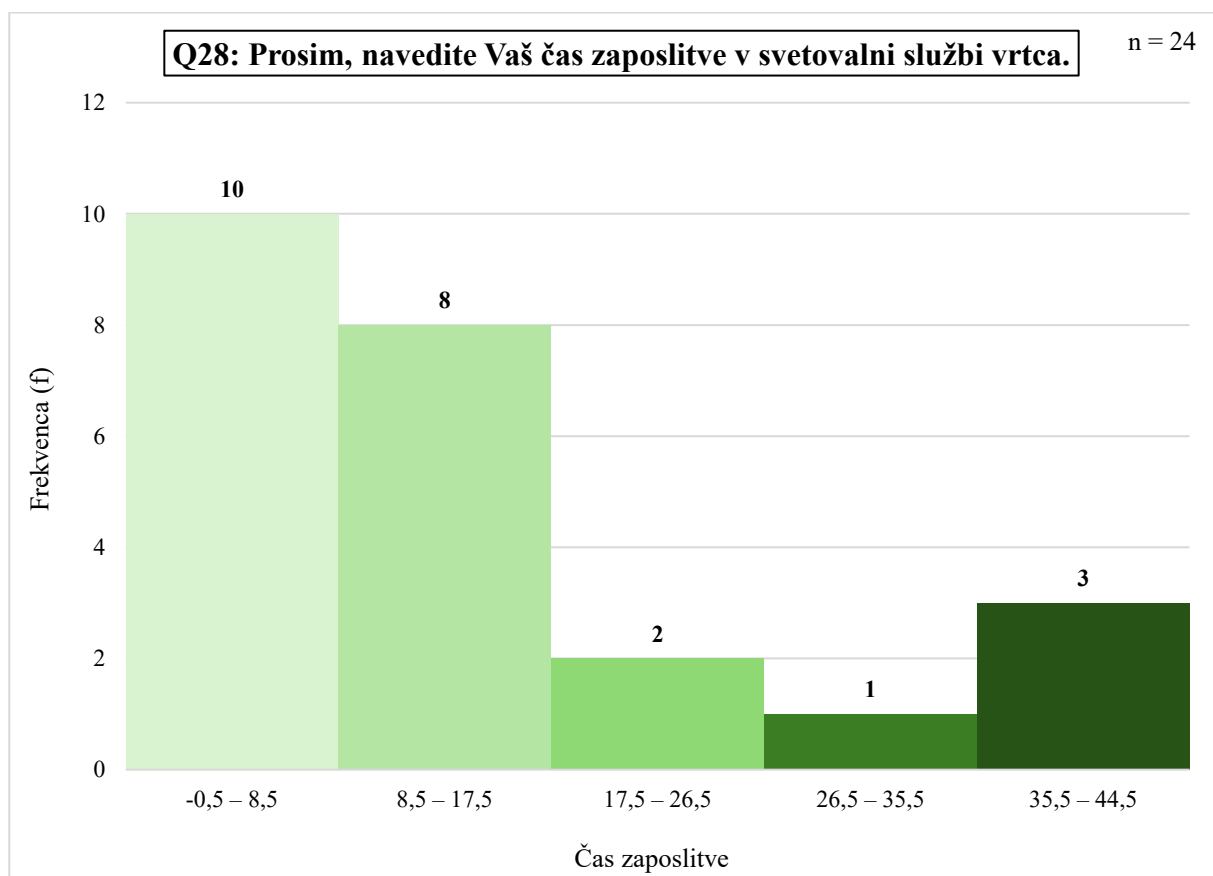
Tabela 4.2.44: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje) – Posamezni podatki

Q28: Prosim, navedite Vaš čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca.			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
0,5	2	8,333	8,333
0,8	1	4,167	12,5
1	2	8,333	20,833
2	1	4,167	25
3	1	4,167	29,167
5	1	4,167	33,334
6	1	4,167	37,501
7	1	4,167	41,668
9	1	4,167	45,835

10	2	8,333	54,168
14,5	1	4,167	58,335
15	2	8,333	66,668
16	2	8,333	75,001
23	1	4,167	79,168
25	1	4,167	83,335
33	1	4,167	87,502
38	2	8,333	95,835
40	1	4,167	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.45: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje) – Razredi

Razredi časa zaposlitve	Natančne meje razredov $X_{0min} - X_{0max}$	X_K	f	f %	F	F %
0 – 8	-0,5 – 8,5	4	10	41,667	10	41,667
9 – 17	8,5 – 17,5	13	8	33,333	18	75
18 – 26	17,5 – 26,5	22	2	8,333	20	83,333
27 – 35	26,5 – 35,5	31	1	4,167	21	87,5
36 – 44	35,5 – 44,5	40	3	12,5	24	100
SKUPAJ			24	100		

Graf 4.2.29.1: Čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca (28. vprašanje)

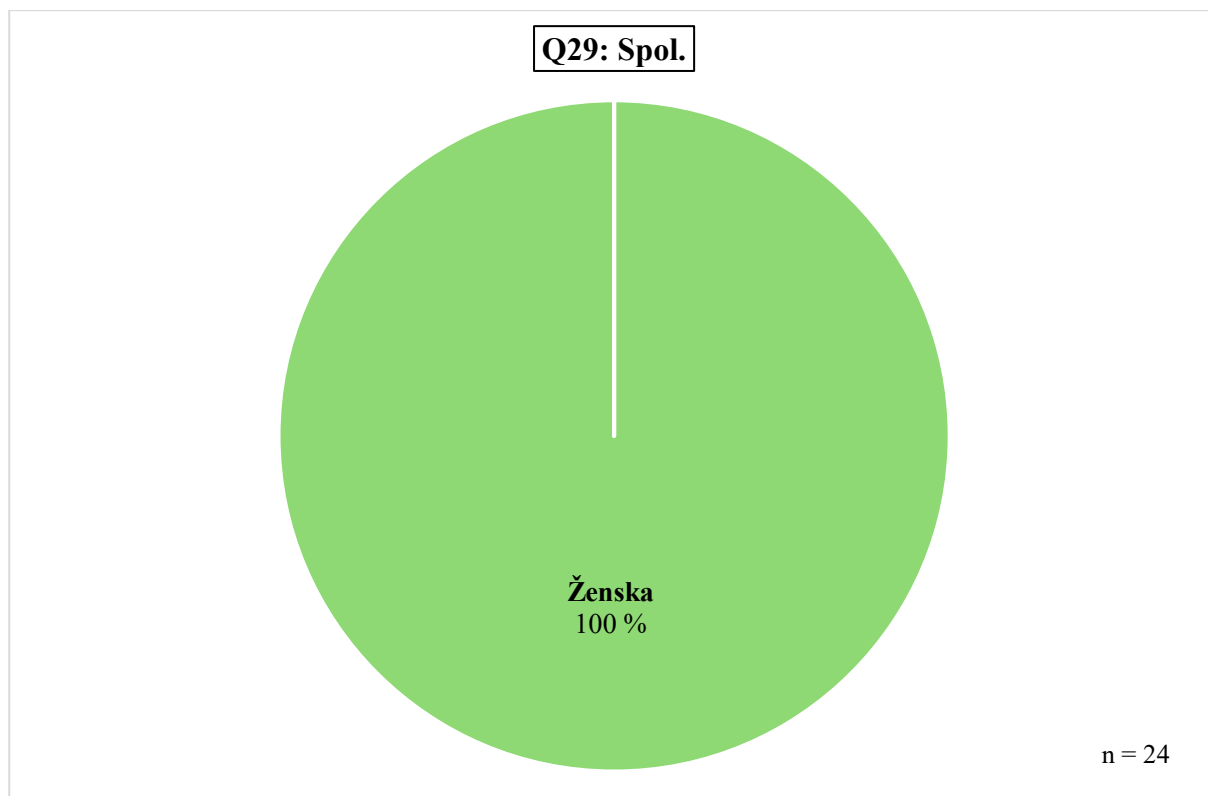
Iz tabel in histograma je razvidno, da sta največji skupini vprašanih socialnih delavk predstavljali skupini najkrajšega časa zaposlitve. Največjo skupino z 10 osebami oziroma z dobrimi 41 odstotki sodelujočih je predstavljala skupina oseb, ki so navedle čas svoje zaposlitve v svetovalni službi vrtca, ki je znašal od 0 do 8 let, sledila je skupina s časom zaposlitve od 9 do 17 let, ki jo je zastopalo 8 vprašanih socialnih delavk, kar je znašalo nekaj več kot 33 odstotkov. S 3 predstavniki (12,5 %) je sledila skupina oseb, ki so bile na tem delovnem mestu zaposlene najdlje časa, in sicer od 36 do 44 let, nato je z 2 socialnima delavkama (8,3 %) sledila skupina oseb, ki so se uvrstile v srednjo skupino glede na svoj čas zaposlitve, torej v skupino zaposlenih od 18 do 26 let. Najmanjšo skupino z zgolj 1 osebo je predstavljala skupina zaposlenih v svetovalni službi vrtca od 27 do 35 let, kar je predstavljalo dobre 4 odstotke vseh sodelujočih v raziskavi.

Povprečen čas zaposlitve na omenjenem delovnem mestu je znašal 13,7 let, s standardnim odklonom 12,57 let, kar pomeni, da se je čas zaposlitve v povprečju odklanjal za navedeno vrednost. Modus ni bil določen, saj je bilo kar 6 starostnih skupin takšnih, ki so imele po 2 predstavniki. Mediana je znašala vrednost 10, kar pomeni, da je ta čas zaposlitve predstavljal sredino med vrednostmi in nadalje to, da je bila polovica vprašanih socialnih delavk zaposlena v svetovalni službi vrtca za krajše obdobje od 10 let ali za takšno obdobje ter polovica oseb zaposlenih za omenjeno obdobje ali dlje od 10 let.

4.2.30 Spol (29. vprašanje)

Tabela 4.2.46: Spol (29. vprašanje)

Q29: Spol.		
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)
Moški	0	0
Ženska	24	100
Nebinarna oseba	0	0
Ne želim se opredeliti	0	0
SKUPAJ	24	100

Graf 4.2.30.1: Spol (29. vprašanje)

Iz tabele vseh zbranih odgovorov in tortnega grafa lahko razberemo, da je bila spolna sestava enakomerna, oziroma da je bil moj vzorec pri izvedeni raziskavi po spolu zelo homogen, saj so vse vprašane osebe pri vprašanju o spolu izbrale odgovor »Ženska« (24 oseb oziroma 100 %).

4.2.31 Starost (30. vprašanje)

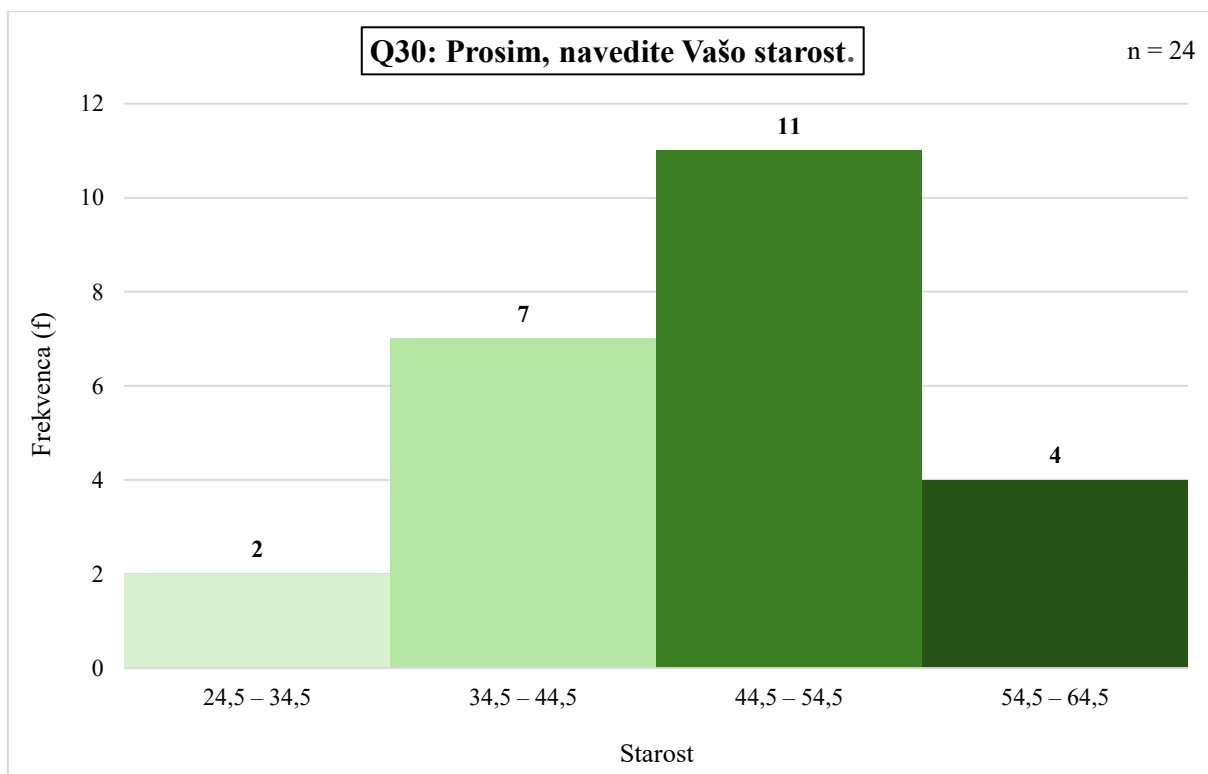
Tabela 4.2.47: Starost (30. vprašanje) – Posamezni podatki

Q30: Prosim, navedite Vašo starost.			
Odgovori	Frekvenca (f)	Odstotek (f %)	Kumulativni odstotek (F %)
26	1	4,167	4,167
34	1	4,167	8,334
36	2	8,333	16,667
40	3	12,5	29,167
41	1	4,167	33,334
42	1	4,167	37,501
45	2	8,333	45,834
46	2	8,333	54,167
47	1	4,167	58,334
48	1	4,167	62,501
49	3	12,5	75,001
51	1	4,167	79,168
53	1	4,167	83,335

56	1	4,167	87,502
60	1	4,167	91,669
61	2	8,333	100
SKUPAJ	24	100	

Tabela 4.2.48: Starost (30. vprašanje) – Razredi

Razredi starosti	Natančne meje razredov $X_{0min} - X_{0max}$	X_K	f	f %	F	F %
25 – 34	24,5 – 34,5	29,5	2	8,333	2	8,333
35 – 44	34,5 – 44,5	39,5	7	29,167	9	37,5
45 – 54	44,5 – 54,5	49,5	11	45,833	20	83,333
55 – 64	54,5 – 64,5	59,5	4	16,667	24	100
SKUPAJ			24	100		

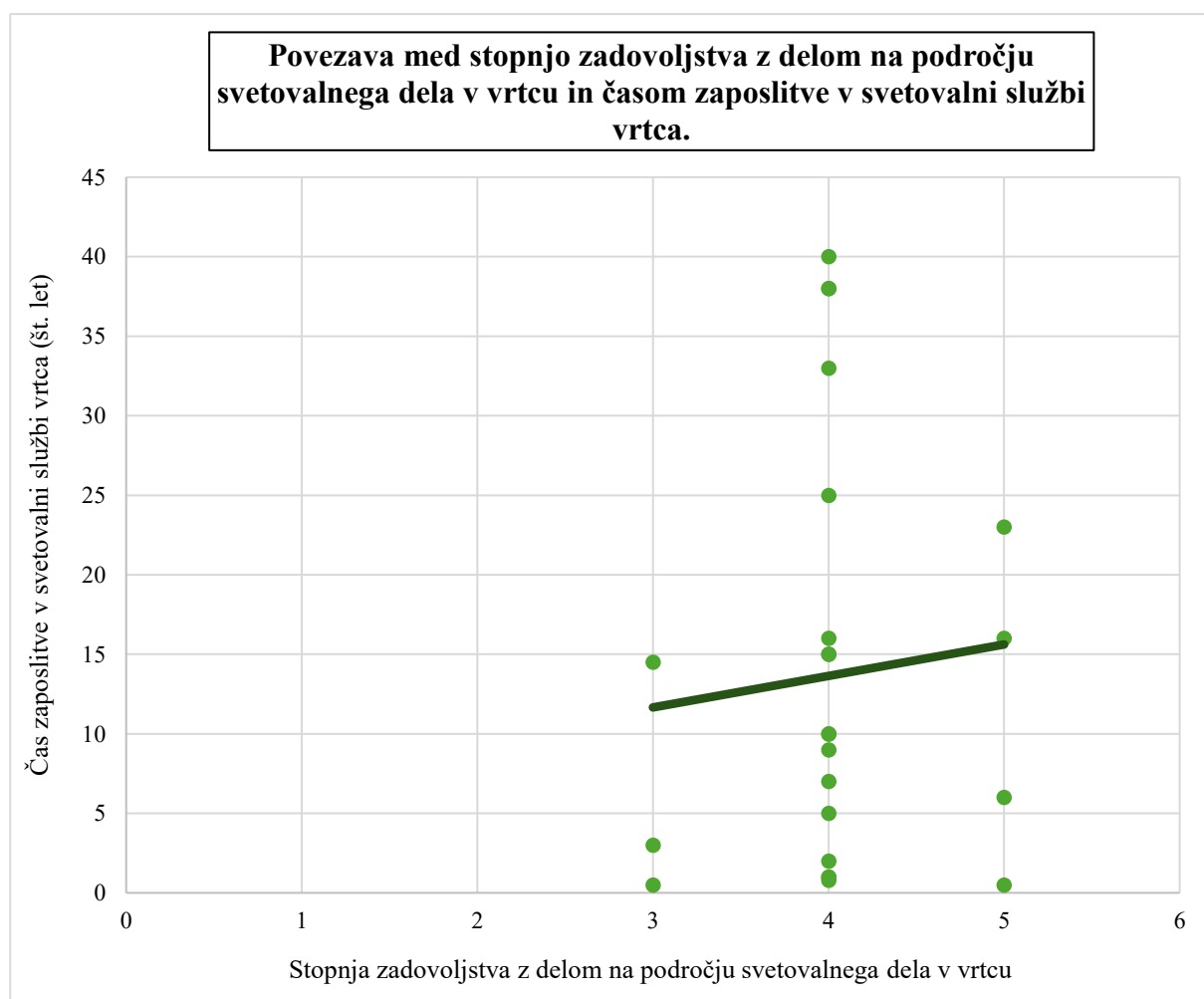
Graf 4.2.31.1: Starost (30. vprašanje)

Tabeli in histogram prikazujeta odgovore na vprašanje o starosti vprašanih socialnih delavk. Razvidno je, da je največjo starostno skupino predstavljala skupina od vključno 54 do vključno 54 let – teh je bilo 11, kar je predstavljalo skoraj 46 odstotkov sodelujočih. Po številčnosti je sledila starostna skupina od vključno 35 do vključno 44 let, katerih je bilo 7 oziroma nekaj več

kot 29 odstotkov. Najmanjši starostni skupini sta bili najstarejša in najmlajša skupina – prva s po 4 osebami (16,7 %), druga z zgolj 2 (8,3 %).

Povprečna starost vprašanih oseb je bila 45,9, s standardnim odklonom 8,53 let, kar pomeni, da so se torej starosti sodelujočih socialnih delavk v raziskavi v povprečju odklanjale za omenjeno vrednost. Modusa sta bila dva. Prvi je znašal vrednost 40 in drugi vrednost 49, kar pomeni, da sta bili to tisti vrednosti v množici podatkov, ki sta se najpogosteje pojavili oziroma natančneje to, da je bilo največ vprašanih oseb starih 40 in 49 let. Mediano je predstavljala vrednost 46, kar pomeni, da je omenjena starost predstavljala sredino med vsemi vrednostmi in nadalje tudi to, da je bila polovica sodelujočih mlajših od 46 let ali toliko starih ter polovica oseb toliko starih ali starejših od 46 let.

4.2.32 *Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca*

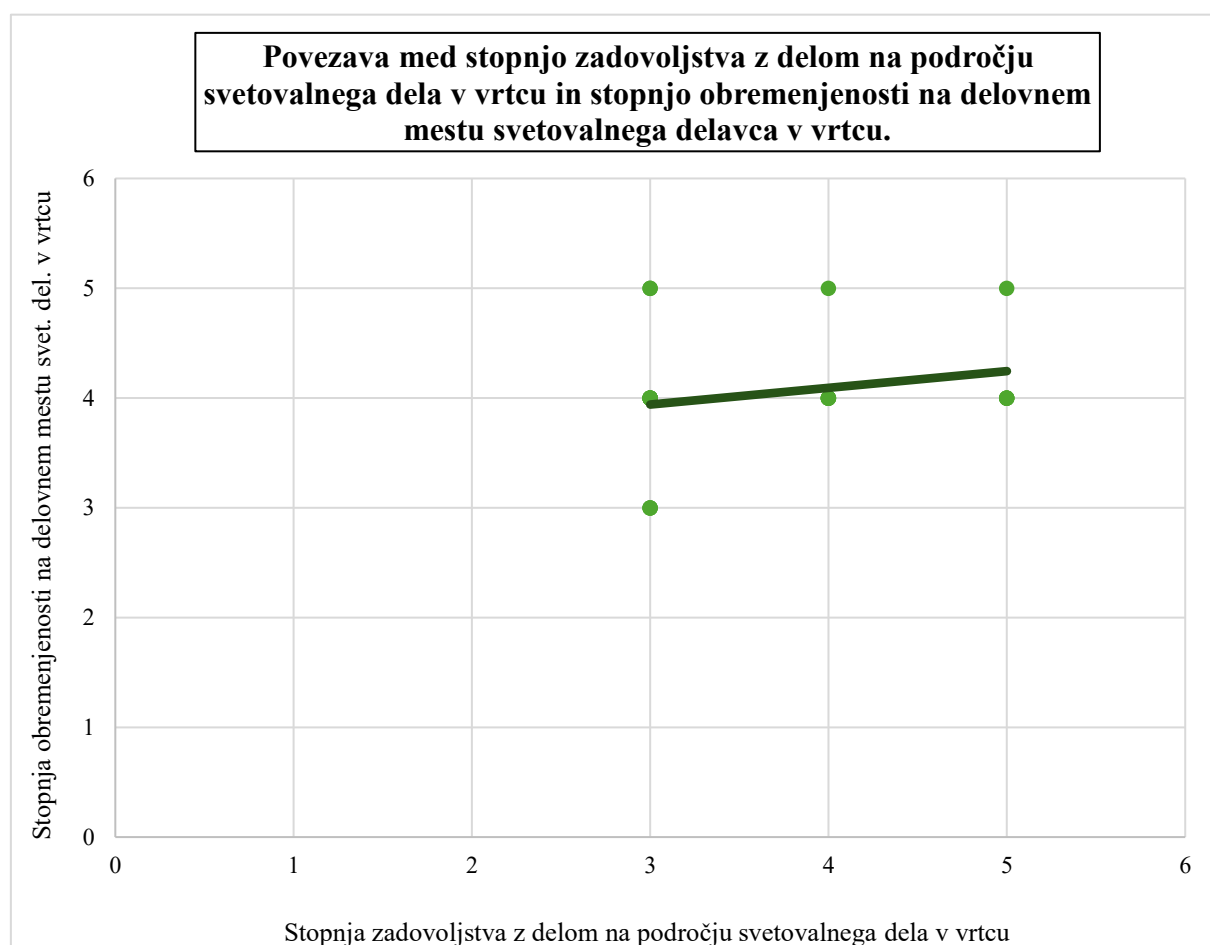

Graf 4.2.32.1: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca

Izračunan oziroma dobljeni Spearmanov koeficient ima vrednost 0,28, kar pomeni, da je zaradi pozitivnega predznaka zveza med spremenljivkama premo sorazmerna, kar pomeni, da dlje kot so bile vprašane socialne delavke zaposlene v svetovalni službi vrtca oziroma več kot je znašalo njihovo število let zaposlitve na tem delovnem mestu, bolj zadovoljne so bile z njim. Dobljeni rezultat se uvršča tudi v interval $(0,20 - 0,40]$, kar nam da vedeti, da obstaja med spremenljivkama nizka korelacija.

Na tem mestu lahko potrdim še svojo zadnjo hipotezo, ki pravi: »Daljše kot je obdobje zaposlitve v svetovalni službi vrtca, bolj zadovoljni so socialni delavci z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.«, saj sem si v operacionalizaciji zadala, da bo zgornja trditev potrjena, če se bo pri izračunu Spearmanovega koeficienta korelacije rangov pokazala (pozitivna) vrednost nad 0,20 – torej vsaj nizka korelacija med spremenljivkama.

4.2.33 Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu

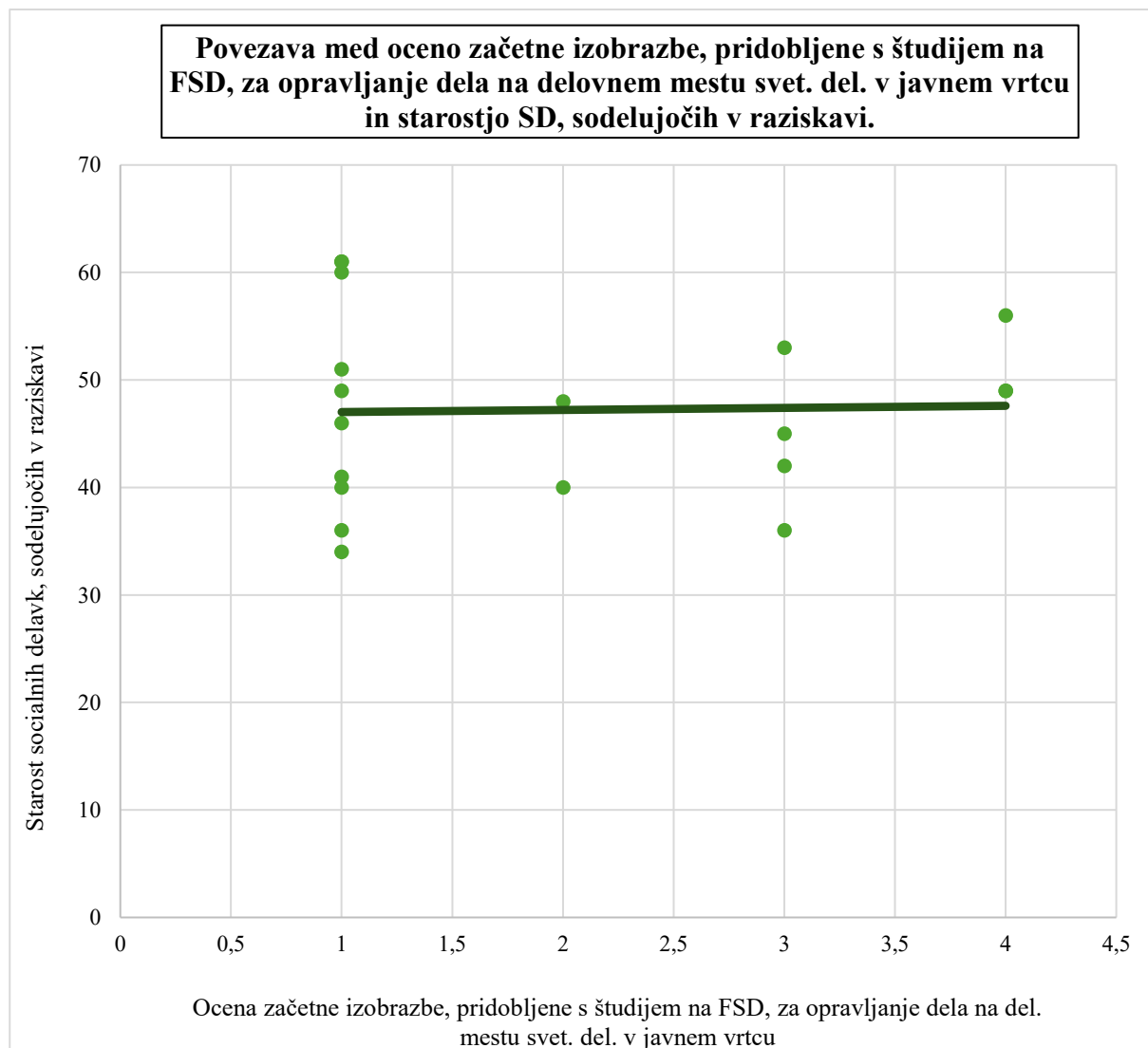

Graf 4.2.33.1: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu

Izračunan oziroma dobljeni Spearmanov koeficient znaša 0,44, kar pomeni, da se uvršča v interval od nad 0,40 do vključno 0,70, medtem ko pozitivni predznak kaže na premo sorazmerno zvezo med spremenljivkama. Iz navedenega je bila med spremenljivkama ugotovljena zmerna povezanost.

Na koncu lahko torej rečemo, da višjo stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu kot so vprašane socialne delavke izbirale, višje so ocenile tudi svoje zadovoljstvo z delom na omenjenem področju.

4.2.34 Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na delovnem mestu svetovalnega delavca v javnem vrtcu in starostjo socialnih delavk, sodelujočih v raziskavi

Graf 4.2.34.1: Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na FSD, za opravljanje dela na delovnem mestu svet. del. v javnem vrtcu in starostjo SD, sodelujočih v raziskavi

Izračunan oziroma dobljeni Spearmanov koeficient znaša 0,13, kar pomeni, da kaže sicer pozitivni predznak na sorazmerno zvezo med spremenljivkama, vseeno pa se dobljeni rezultat uvršča v interval od nad 0,00 do vključno 0,20. S tem je bilo torej ugotovljeno, da velja med spremenljivkama neznatna korelacija.

4.2.35 Povezava med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu

Izračunan oziroma dobljen Cramerjev koeficient α predstavlja vrednost 0,28, kar pomeni, da se s tem rezultat uvršča v interval od nad 0,05 do pod 0,3. S tem je bilo ugotovljeno, da velja med spremenljivkama šibka povezanost.

5 Razprava

V prvem delu raziskave sem raziskovala vseh 318 trenutno delujočih slovenskih javnih vrtcev oziroma trenutno delujočih javnih institucij pri nas, ki varujejo in izobražujejo predšolske otroke ter jih vključujejo v življenje skupnosti (Arandelović, 2017, str. 2). Od njih sem uspela pridobiti zgolj dobro tretjino odgovorov (35,5 %), kar bi povezala z ugotovitvami raziskave iz leta 2018, kjer je bilo v zvezi s sodelovanjem šolskih svetovalnih delavcev v raziskavah o delu šolske svetovalne službe ugotovljeno, da je zgolj 24 odstotkov udeležencev odgovorilo, da vedno sodelujejo v kakšnih anketah, ki se dotikajo te teme. Nesodelovanje v omenjenih raziskavah naj bi bila najpogostejše posledica pomanjkanja časa oziroma njihove preobremenjenosti, nevplivanja rezultatov na spremembe pogojev dela, neseznanjenosti z rezultati, zastavljanja preveč obširnih vprašanj oziroma zahtevanja preveč kompleksnih odgovorov, prav tako tudi prevelikega števila anket (zlasti s strani študentov) ter tega, da na izpolnjevanje le-teh preprosto pozabijo (Erjavec Bartolj, 2018, str. 11–12).

Za veliko večino slovenskih javnih vrtcev (96,5 %) lahko zagotovo rečemo, da v njih deluje svetovalna služba v skladu s 67. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007), ki opredeljuje delovanje svetovalne službe znotraj javnih vrtcev oziroma šol. Znotraj nje je v kar dobrih štirih petinah primerov zaposlena ena oseba, v preostalih primerih več kot samo ena, saj imajo večje vzgojno-izobraževalne institucije zaposlenih več svetovalnih delavcev, medtem ko imajo manjše vsaj enega, zaposlenega za krajši delovni čas (Tašanoska, Kuščer in Ambrožič Deleja, 2022, str. 64). Po strokovnem profilu, ki trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca, prevladujejo pedagogi. Preostali zaposleni prihajajo iz različnih strokovnih področij, in sicer večinoma v skladu z zakonskimi uredbami – Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007) in Pravilnikom o izobrazbi vzgojiteljev predšolskih otrok in drugih strokovnih delavcev v programih za predšolske otroke in v prilagojenih programih za predšolske otroke s posebnimi potrebami (2025) – s področij socialnega dela, socialne pedagogike, inkluzivne pedagogike, specialne pedagogike, psihologije ter logopedije oziroma surdopedagogike. Glede na izobrazbeno strukturo in delodajalsko ustanovo (v mojem primeru vrtec) sem prišla do podobnih ugotovitev kot že omenjena raziskava iz leta 2018, pri kateri je raziskovani vzorec pokazal podobne rezultate – po številčnosti so prevladovali pedagogi, na sledečih treh mestih pa so se znašli psihologi, socialni pedagogi in socialni delavci (Erjavec Bartolj, 2018, str. 7). Prav tako kažejo podobno razmerje glede izobrazbenih profilov, zaposlenih v svetovalni službi vrtca, že starejši podatki

Statističnega urada Republike Slovenije za šolsko leto 2012/13 (Malešević, 2018, str. 6–7) ter sestava vzorca pri še eni opravljeni raziskavi v preteklosti (Vogrinc in Krek, 2012, str. 10).

Najmanj podatkov mi je v prvem delu izvedene raziskave uspelo pridobiti glede zaposlovanja socialnih delavcev znotraj javnih vrtcev v preteklosti, saj so večinoma na spletu dostopne zgolj aktualne informacije, poleg tega večina zaposlenih šolskih svetovalnih delavk in delavcev teh podatkov ne poseduje. Je pa znotraj prejetih ali javno dostopnih podatkov bilo ugotovljeno, da je skupaj 8,5 odstotkov javnih vrtcev že imelo zaposlenega socialnega delavca – od tega skoraj 7 odstotkov le-teh v svetovalni službi in nekaj več kot 1,5 odstotka na drugem delovnem mestu (vodja oziroma ravnatelj vrtca, vzgojitelj v prilagojenem programu vrtca, vzgojitelj za DSP).

Stroka socialnega dela je torej vpeljana na številna različna področja delovanja z ljudmi v različnih družbenih okoljih – tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Tho, 2018, str. 390–391), kamor se uvrščajo vrtci, tako da sem sama z drugim delom raziskave želela raziskati ravno to – področje socialnega dela znotraj vrtcev. V tem delu raziskave je sodelovalo 24 socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi javnih vrtcev na območju Slovenije.

Najpogostejši odgovor socialnih delavk glede sodelovanja z zunanjimi institucijami je bil, da ne opažajo razlik v zvezi s pogostostjo sodelovanja z le-temi v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi, tako da lahko rečemo, da se svetovalne delavke vrtcev ne glede na strokovni profil v dokaj enaki meri ravna po *načelu sodelovanja, interdisciplinarnosti in timskega dela*, omenjenega v Programskih smernicah svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja (Rupar idr., 2024, str. 9–10). Šolski svetovalni delavci morajo namreč v različnih okoliščinah poiskati podporo pri zunanjih ustanovah (Jeznik in Šarić, 2022, str. 116), tako da svetovalno delo presega zgolj vrtčevsko okolje (Mlinarič, 2017, str. 44). Največ vprašanih oseb sodeluje s centri za socialno delo, osnovnimi šolami, zdravstvenimi domovi in policijo, kar se ujema z izsledki raziskave avtorice Robnik (2022, str. 73). Sledijo še občine, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, nevladne organizacije, varne hiše ter fakultete in druge visokošolske izobraževalne ustanove. Nekaj socialnih delavk sodeluje še z razvojnimi ambulantami, centri za duševno zdravje otrok in mladostnikov, drugimi vrtci v regiji, centri za zgodnjo obravnavo ter svetovalnim centrom. Literatura navaja, da po vsebini, načinih in oblikah sodelovanja z le-temi obstajajo razlike, in sicer imamo službe, ki so usmerjene v sistemsko podporo (npr. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje), druge prevzemajo strokovno podporno in posvetovalno vlogo (npr. Zavod RS za šolstvo, fakultete in druge visokošolske izobraževalne ustanove), nekatere sodelujejo pri

preventivnih dejavnostih (npr. nevladne organizacije), nekatere pa vstopijo v proces sodelovanja zaradi potrebe po kurativi (npr. centri za socialno delo, svetovalni centri; Jeznik in Šarić, 2022, str. 116). Pri sodelovanju z omenjenimi zunanjimi institucijami se socialne delavke v največji meri srečujejo z dvema ovirama, in sicer z neposredovanjem (povratnih) informacij ter s pomanjkanjem časa, kar se ujema tudi z rezultati ene že izvedenih raziskav (Robnik, 2022, str. 43).

Delo socialnega delavca v svetovalni službi vrtca zajema različne udeležence. Programske smernice med le-te uvrščajo otroke, vzgojitelje, vodstvo in starše (Rupar idr., 2024, str. 5). Socialne delavke najpogosteje sodelujejo z vzgojitelji/pomočniki (povprečno vsakodnevno) – kar se ne ujema z rezultati raziskave avtorice Drenik Kropivšek (2021, str. 62), ki kažejo na najpogostejše sodelovanje z vodstvom – v najmanjši meri pa s starši (v povprečju 3-4 x na teden). Največji izziv jim predstavlja ravno sodelovanje s starši in največ težav, ki se nanašajo na vlogo staršev, je bilo izpostavljenih tudi v raziskavi avtorice Krumpačnik (2010, str. 50). Socialne delavke so v moji raziskavi dejale, da jim najpogosteje tovrstno sodelovanje predstavlja največji izziv zaradi jezikovnih ovir – prav tako ena od ugotovitev avtorice Robnik (2022, str. 66). Navajale so tudi izzive v zvezi z vstopanjem v njihov osebni prostor, v zvezi z različnimi pogledi na vzgojo, kulturnimi razlikami in vztrajnostjo staršev pri lastnih stališčih. Ob tem je v skladu s Kurikulumom za vrtce (Bahovec, Bregar Golobič in Kranjc, 1999, str. 8) torej potrebno biti pozoren na to, da ne kršimo omenjenega *načela sodelovanja s starši*, kjer je v eni od alinej zapisano, da je ob stiku z njimi potrebno spoštovati zasebno sfero družin, njihovo kulturo, identiteto, jezik, svetovni nazor, vrednote, prepričanja, stališča, navade in običaje ter hkrati tudi dosledno upoštevati njihovo pravico do zasebnosti. V nadaljevanju je ob tem omenjeno še, da pa morajo starši ob tem upoštevati meje svojega soodločanja v skladu z upoštevanjem strokovne avtonomnosti vrtca (prav tam, 1999, str. 13) – kar je kot ena izmed težav izpostavljena tudi v moji raziskavi, in sicer poseganje staršev v avtonomijo institucije. Poleg že omenjenega so socialne delavke govorile še o naslednjih izzivih: komunikacija, pridobitev zaupanja, slabši uvid v otrokove potrebe – kot najpogosteje izpostavljena ovira pri sodelovanju s starši omenjena v raziskavi avtorice Robnik (2022, str. 72) – izmensko delo, zahteve, nezainteresiranost za sodelovanje, odklanjanje sodelovanja, pomanjkanje znanja, individualno delo, zahtevnost pogovorov z dozorelimi osebnostmi, skrajnosti v starševstvu – od pretirane skrbnosti do zanemarjanja.

Iz zgoraj zapisanega lahko rečemo, da je torej socialno delo res lahko uspešno zgolj na način upoštevanja vseh ravni – mikro (posameznik, družina, skupina), mezo (neformalni in formalni

viri ter mreže pomoči znotraj življenjskega okolja in v skupnosti) in makro ravni (družbeni in politični kontekst; Rapoša Tajnšek, 2007, str. 10) ter da svetovalno delo podpira otrokov razvoj in spodbuja njegov potencial v varnem vzgojno-izobraževalnem okolju. Takšno okolje mora ostati varovalni dejavnik, saj otrokom omogoča bogate učne izkušnje in spodbudno atmosfero, ki pozitivno vpliva na njihov celostni razvoj (Mlinarič, 2017, str. 41).

Delo v svetovalni službi zajema tudi naloge, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela s področja vzgoje in izobraževanja. Povprečno se socialne delavke na tem delovnem mestu s temi delovnimi nalogami srečajo občasno (1-2 x na teden). Najpogosteje se med njimi znajdejo pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah ter oblikovanje oddelkov. Za slednje je v Programskih smernicah navedeno sicer zgolj »svetovanje« svetovalnih delavcev pri oblikovanju le-teh (Rupar idr., 2024, str. 21). Socialne delavke so med že omenjenim navedle še urejanje spletne strani vrtca, nadomeščanja strokovnih delavk v skupini (bolniške odsotnosti), birokracijo oziroma razna administrativna dela, vpis v vrtec, urejanje povrnitve stroškov prevoza, strategijo reševanja dolgov ter drugo po navodilih nadrejenih. Vmes so bile navedene še naloge, ki pa sem jih zasledila v smernicah, in sicer oblikovanje internih aktov (prav tam, 2024, str. 22), sodelovanje v različnih komisijah zavoda (prav tam, 2024, str. 10) ter priprava zgibanke za starše – vpis otroka v vrtec (prav tam, 2024, str. 21). Poleg tega je bilo vmes omenjeno še delo drugega delovnega mesta – vzgojiteljice za zgodnjo obravnavo, in sicer pomoč v oddelkih.

Socialnim delavkam, zaposlenim na delovnem mestu svetovalne delavke vrtca, največji delež njihovega dela predstavlja sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki ter najmanjši delež opravljanje nalog, ki niso navedene v že omenjenih smernicah. Glede na literaturo, ki pravi, da naj bi bil v predšolskem svetovanju manjši poudarek na neposrednem svetovanju otrokom in večji na posrednem delu (Resman, 1999b, str. 130) ter glede na raziskave, ki kažejo na to, da svetovalni delavci vrtca niso v tolikšni meri usmerjeni v delo s posameznimi otroki oziroma skupinami otrok (Resman, 1999c, str. 249), da je torej svetovalna služba v vrtcu v manjši meri usmerjena neposredno na otroke in da je neposrednega dela z otroki res malo (Doles, 2009, str. 37), sem bila rahlo presenečena, ko se je v moji raziskavi delo z otroki povprečno znašlo na drugem mestu. Vprašane socialne delavke so v povprečju torej pripisale delu z otroki drugi največji delež pri svojem delu v svetovalni službi vrtca. Iz tega lahko sklepamo, da se stvari iz preteklosti očitno spreminjajo in da se v delo vedno bolj vključuje tudi otroke ter se dela skupaj z njimi. To lahko povežemo z Loremanovim (2009) konceptom spoštovanja otroštva ter s sodobnim

pogledom na otroka kot kompetentno bitje, ki se povezuje s pojmom participacije (Batistič Zorec, 2010, str. 70).

Glede na opredeljena področja v najnovejših Programskih smernicah (Rupar idr., 2024, str. 14–23) delujejo socialne delavke na svojem delovnem mestu znotraj vzgojno-izobraževalne institucije najintenzivneje na področju »*Celostnega razvoja in dobrobiti/blagostanja otrok*« in ob tem sledijo temeljnemu cilju svetovalne službe, ki je skrb za optimalni celostni (spoznavni, govorni, čustveni, socialni, moralni, gibalni) razvoj vseh otrok ter najmanj intenzivno na področju »*Razvoja vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalnega razvoja*«, ki se izraža v stalni podpori profesionalnemu razvoju zaposlenih, kakovosti predšolske vzgoje ter skrbi za lastni strokovni razvoj.

Kot prednosti zaposlovanja socialnih delavk in delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami so sodelujoče najpogosteje navajale soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev, nato celostni pristop oziroma širši pogled na problem – kar oboje kot velik prispevek stroke socialnega dela h kakovostnejšemu delu svetovalne službe vrtca navajajo vprašane v raziskavi, izvedene v sklopu dveh magistrskih del (Drenik Kropivšek, 2021, str. 54; Robnik, 2022, str. 45) – nadalje boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka, kot so nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd. – kar kot enega od izzivov, ki so bolje prepoznani s strani stroke socialnega dela, omenja avtorica Čačinovič Vogrinčič (2000, str. 23) – ter delo z družino. Slednje kot koristno znanje, pridobljeno tekom študija socialnega dela, za delo v svetovalni službi prav tako omenjajo intervjuvanke v že omenjeni raziskavi avtorice Robnik (2022, str. 45). Socialne delavke so kot prednosti označile še uporabo koncepta delovnega odnosa in njegovih elementov (kamor se uvrščajo: dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev, osebno vodenje, etika udeležnosti, perspektiva moči, ravnanje s sedanostjo in koncept so-navzočnosti ter znanje za ravnanje; Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2019, str. 9–15), uporabo ustreznega jezika (jezika socialnega dela, ki vključuje, opogumlja; prav tam, 2019, str. 7–8) in uporabo metodičnih načel systemskega socialnega dela (načela vsestranske koristnosti, načela kontakta, načela interpozicije, socialnoekološkega načela, načela pogajanja; Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 25–26; Čačinovič Vogrinčič, 2008a, str. 50–51). Ob tem se mi zdi smiselno poudariti še dodaten zapis dveh socialnih delavk – prva je spregovorila o posedovanju močnih kompetenc na področju socialnih interakcij, pogajanj in vzpostavljanja podpore družinam, pridobljenih v

času študija, druga pa je govorila o posedovanju več znanj za delo z odraslimi (zaposlenimi in starši), kot stroke s področja pedagogike, ki so bolj usmerjene na otroka.

Manjšo usposobljenost v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi vrtca prepoznavajo predvsem na področju razvojne psihologije – kar se ujema z ugotovitvami raziskave magistrskega dela avtorice Drenik Kropivšek (2021, str. 55) ter z literaturo, ki piše o tem, da je povezava med razvojem otrok in prakso socialnega dela še vedno šibka in da bi jo bilo potrebno okrepiti (Taylor, 2004, str. 226) – ter na področju dela z otroki s posebnimi potrebami. Podobno je pokazala že raziskava iz leta 2012, kjer je bila iz rezultatov razvidna povprečno relativno slaba usposobljenost svetovalnih delavcev vrtca za delo z otroki, ki imajo različne vrste posebnih potreb. Kljub temu pa se niso pojavile statistično pomembnejše razlike med svetovalnimi delavci, zaposlenimi v vrtcu, osnovni ali srednji šoli glede želje po pridobitvi dodatnega znanja za delo s temi otroki (Vogrinc in Krek, 2012, str. 90).

Ovire, na katere najpogosteje naletijo socialne delavke v svetovalni službi vrtca, so prevelik obseg administrativnega dela, veliko število otrok s posebnimi potrebami – oboje se ujema z rezultati raziskave avtorice Robnik (2022, str. 73) – pomanjkanje znanja z drugih področij ter opravljanje del in nalog, ki niso navedene v Programskih smernicah. Kot največja ovira pri njihovem delu je bilo prepoznano pomanjkanje znanja z drugih področij (ki so omenjena že zgoraj).

Socialne delavke na delovnem mestu svetovalne delavke vrtca so svojo začetno izobrazbo, ki so jo pridobile s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje poklica na njihovem trenutnem delovnem mestu v največji meri ocenile kot pomanjkljivo – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju. Podobno so poročale sogovornice v raziskavi avtorice Vavpotič (2017, str. 35), ki so dejale, da se ob začetku dela na področju šolstva niso počutile dovolj kompetentne oziroma usposobljene za delo. So pa v raziskavi iz leta 2012, kjer so odgovarjali svetovalni delavci in delavke, zaposleni v vrtcih – sicer različnih strokovnih profilov – ugotavljali, da pa le-ti nasploh bolje ocenjujejo svojo začetno izobrazbo (Vogrinc in Krek, 2012, str. 19). Znotraj moje raziskave se kakšna pomembna povezava med oceno začetne izobrazbe in starostjo socialnih delavk ni pokazala (neznatna povezanost). To me je sicer zanimalo predvsem z vidika, ker se je tekom obstoja študijskega programa socialnega dela leta precej posodabljal, dopolnjeval, širil, tako da sem želela pridobiti uvid v to, ali obstajajo morda razlike v pridobivanju kompetenc ter občutku usposobljenosti za opravljanje dela na delovnem mestu svetovalnega delavca med različno starimi socialnimi delavkami, ki so v

različnih obdobjih dokončale svojo izobrazbo na tem področju – torej, ali morda sodobno oblikovan študijski program bolje nagovarja področje vzgoje in izobraževanja.

Največkrat so socialne delavke v raziskavi navedle, da se dodatno strokovno izobražujejo, izpopolnjujejo oziroma usposabljaajo več kot pet dni v letu, kar se sklada s Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (1994), ki v 53. členu navaja, da imajo delavci pravico do strokovnega izpopolnjevanja v zvezi z delom, ki ga opravljajo, najmanj pet dni na leto. V primerjavi z nekaj let starejšo raziskavo, izvedeno s šolskimi svetovalnimi delavci različnih strokovnih profilov in na delovnem mestu svetovalnega delavca znotraj različnih vzgojno-izobraževalnih ustanov, so se podatki razlikovali. V tamkajšnji raziskavi (Erjavec Bartolj, 2018, str. 14) je 30 odstotkov sodelujočih odgovorilo, da se izobražujejo pet dni v letu (v moji raziskavi 25 odstotkov), več kot pet dni na leto je izobraževanju namenilo 44 odstotkov udeležencev (v moji raziskavi kar 67 odstotkov), medtem ko je le-temu namenilo manj kot pet dni v letu 26 odstotkov sodelujočih (v moji raziskavi zgolj dobrih 8 odstotkov). So pa že tudi v raziskavi izpred več kot deset let prišli do rezultatov, da približno dve tretjini svetovalnih delavk in delavcev vrtca ocenjujeta, da imata zelo dobre ali vsaj dobre možnosti v zvezi s stalnim strokovnim izpopolnjevanjem (Vogrinc in Krek, 2012, str. 48). Teorija navaja, da je razvojno delo svetovalnega delavca povsem enako pomembno kot njegovo preventivno delovanje in zagotavljanje pomoči otrokom v kontekstu oblikovanja okoliščin, v katerih se otroci dobro počutijo in socialno vključujejo (Marjanovič Umek, 2021, str. 7).

Število oddelkov javnih vrtcev, iz katerih so prihajale sodelujoče v raziskavi, je bilo precej raznoliko. Gibalo se je od zgolj dveh oddelkov pa vse do 90. Prav tako je bilo precej raznoliko tudi število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vrtcu, za katerega so vprašane socialne delavke odgovarjale, in sicer se je gibalo od 0,1 delovnega mesta pa vse do treh. Kljub vsemu sta bila daleč najštevilčnejša odgovora za eno ali dve delovni mesti. Prevladoval je tudi odgovor, da njihov vrtec tudi že upošteva nove normative glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu ter da posledično v večini že tudi prepoznavajo razlike v svojem delu. Socialne delavke so govorile o razbremenitvi, boljši razporeditvi dela oziroma nalog, podpori, o tem, da je sedaj več časa za preventivo (kar je ob morebitnem izboljšanju normativov predvidela ena od raziskav; Andrenšek Lep, 2020, str. 41), za spremljanje oddelkov, zapise, sodelovanje z vzgojiteljicami, neposredno delo v oddelkih, sprotno reševanje nalog in načrtovanje dela. So pa sicer nasploh svetovalne delavke in delavci različnih profilov, ki so bili zaposleni v vrtcih, glede normativov že v preteklosti manj poročali

v zvezi z njihovo neustreznostjo kot pa svetovalni delavci, zaposleni v drugih vzgojno-izobraževalnih institucijah. Raziskava iz leta 2012 je namreč kazala na to, da je skoraj 45 odstotkov svetovalnih delavk in delavcev vrtca ocenilo normativ kot ustrezen (Vogrinc in Krek, 2012, str. 50). Znotraj moje raziskave se je pokazala šibka povezanost med (ne)upoštevanjem normativov in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.

Nekaj več kot polovica oseb poleg delovnega mesta »svetovalnega delavca« v vrtcu opravlja še drugo delo in tako dopolnjuje do polnega delovnega časa, kar se precej ujema tudi z vzorcem raziskave iz leta 2020, ki kaže na podoben delež (Andrenšek Lep, 2020, str. 12). Največ jih opravlja še delovno mesto svetovalne delavke na šoli, pomočnice ravnatelja, vzgojiteljice oziroma pomočnice vzgojitelja ter vzgojiteljice za zgodnjo obravnavo. V letu 2023 se je namreč »vzgojitelj za dodatno strokovno pomoč« preimenoval v »vzgojitelja predšolskih otrok za zgodnjo obravnavo« (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2023a). Vse zgoraj naštetu predstavlja običajne kombinacije sistemizacije svetovalnega delavca v vrtcu z drugimi delovnimi mesti (Malešević, 2018, str. 24).

Socialne delavke ob strokovnih dilemah navadno poiščejo podporo in pomoč ali pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ (najpogosteje) ali pa pri kolegih znotraj svojega VIZ. Ugotovitev moje raziskave se tako torej ne ujema z nekaj let starejšo izvedeno raziskavo, kjer so prišli do rezultatov, da socialne delavke najpogosteje iščejo podporo in pomoč znotraj kolektiva, medtem ko pedagoginje in psihologinje pri svetovalnih delavcih v drugih VIZ (Andrenšek Lep, 2020, str. 32). Skoraj vse vprašane socialne delavke se vključujejo oziroma aktivno sodelujejo v regionalnem strokovnem aktivu. Na podlagi prepoznane velike potrebe po združevanju, izmenjavi praks, deljenju različnih izkušenj ter tudi potrebe po medsebojni podpori in pomoči je bil že precej let nazaj pri Skupnosti vrtcev Slovenije ustanovljen Republiški aktiv svetovalnih delavcev (Bogataj in Malešević, 2021, str. 44). Poleg njega pa pri nas delujejo še regijski aktivni (SVIZ, 2023), v katere se vključuje največ socialnih delavk, delujočih v svetovalni službi vrtca. Poleg navedenega se jih največ vključuje še v naslednje strokovne mreže: neformalno povezovanje s kolegi v vzgoji in izobraževanju, študijske skupine na ZRSS ter svetovalni tim v matični ustanovi.

Pri oceni obremenjenosti na svojem delovnem mestu je več kot polovica socialnih delavk v raziskavi označila odgovor, da so ravno prav obremenjene, medtem ko je bilo v bližnji preteklosti opaženo, da tako meni le petina svetovalnih delavk in delavcev, pri čemer ni pomembnih razlik glede na njihovo temeljno izobrazbo (Andrenšek Lep, 2020, str. 33). Se je

pa v moji raziskavi pokazala srednja oziroma zmerna povezanost med stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na tem delovnem mestu – višjo stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu kot so vprašane socialne delavke izbirale, višje so ocenile tudi svoje zadovoljstvo z delom na omenjenem področju – kar me je precej presenetilo, saj sem pričakovala obratno in ne premo sorazmerje, torej da bolj kot se počutijo obremenjene, slabše tudi ocenjujejo svoje zadovoljstvo z delovnim mestom.

Največkrat so sodelujoče v raziskavi navedle, da so zadovoljne z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in samo delovno zadovoljstvo predstavlja tudi enega izmed ključnih elementov za kakovostno opravljanje dela oziroma rečeno drugače, zadovoljni zaposleni povečujejo produktivnost in uspešnost dela, kar pa ponovno dodatno krepi njihovo zadovoljstvo (Rožman in Čagran, 2016, str. 64).

V povprečju se vprašane osebe ne strinjajo s trditvijo, da kot socialna delavka doživljajo občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k njim, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker so »socialna delavka«). Navedeno je namreč v svojem delu sicer omenila avtorica Doles (2009, str. 46–47), kjer je pisala o poročanju ene izmed socialnih delavk v vrtcu, da z uporabo naziva »svetovalni delavec« strah pri ljudeh, ki pridejo k njej, ni več prisoten, da se ji torej zdi, da je naziv »svetovalni delavec« bolj primeren – a se je očitno skozi leta spremenilo tudi dojemanje naziva »socialni delavec«.

Polovica socialnih delavk, ki so sodelovale v raziskavi, ima dodatno izobrazbo še iz katerega drugega področja. Največ oseb ima poleg izobrazbe iz socialnega dela še izobrazbo iz predšolske vzgoje (vzgojitelj predšolskih otrok, izpopolnjevanje iz predšolske vzgoje).

Časovno obdobje zaposlitve v svetovalni službi vrtca je bilo precej raznoliko, in sicer se je med respondentkami gibalo od 0,5 do 40 let. Znotraj raziskave se je pokazala nizka oziroma šibka povezava med stopnjo zadovoljstva socialnih delavk na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve na tem delovnem mestu, kar pomeni, da dlje kot so bile vprašane socialne delavke zaposlene v svetovalni službi vrtca oziroma več kot je znašalo njihovo število let zaposlitve na tem delovnem mestu, bolj zadovoljne so bile z njim. Spolna sestava vzorca pri izvedeni raziskavi je bila enakomerna oziroma zelo homogena, saj so bile vse vprašane osebe ženskega spola. Ob tem je smiselno omeniti, da je nasploh spolna sestava precej neenakomerna, saj že podatki Statističnega urada (2024a) za šolsko leto 2023/24 kažejo na to, da je bilo od 664 zaposlenih svetovalnih in drugih strokovnih delavcev v javnih vrtcih kar 631 žensk (95 %), prav tako kaže na visoko zaposlenost žensk na delovnem mestu šolske svetovalne službe tudi

raziskava, izvedena z 258 svetovalnimi delavkami in delavci znotraj različnih VIZ, med katerimi je bilo po spolu kar 97,6 odstotkov žensk in le 2,4 odstotke moških (Andrenšek Lep, 2020, str. 8). Znotraj moje raziskave pa je bil vzorec glede na starost precej heterogen. Starostni razpon vseh sodelujočih je namreč znašal od 26 do vključno 61 let.

Glede zbranih rezultatov za prvi del raziskave lahko rečem, da bi bili ti zagotovo boljši oziroma bolj relevantni, če bi neposredno s strani vrtcev uspela pridobiti več podatkov, saj na spletu vseeno niso dostopni vsi, ki sem jih želela pridobiti – sploh v zvezi z zaposlovanjem socialnih delavk in delavcev v svetovalni službi vrtca v preteklosti.

Glede pridobljenih rezultatov za drugi del raziskave lahko prav tako rečem, da bi bili boljši, bolj relevantni, če bi bilo v raziskavo vključenih še več socialnih delavk, ki opravljajo delo na delovnem mestu svetovalnega delavca znotraj katerega od javnih vrtcev pri nas – najbolj relevantni pa bi bili, če bi mi uspelo izvesti popis populacije, kar je bil sicer tudi moj prvotni plan in s čimer bi morda zajela tudi kakšnega socialnega delavca. Prav tako bi bili le-ti boljši, če se torej ne bi poslužila neslučajnostnega, priročnega vzorčenja ter vzorčenja po metodi snežne kepe, saj Mesec (2007, str. 153) glede neslučajnostnega vzorčenja piše, da v tem primeru izbor ni temeljil na načelu, da ima res prav vsaka enota populacije pri izboru enako možnost, da pride v vzorec, nadalje pa pravi še bolj natančno glede priročnega vzorčenja, da skupine oseb torej niso bile izbrane iz širše populacije na slučajnostni način in da je vprašanje, katero populacijo sploh predstavljajo ter da je tudi vprašanje, kako je mogoče dobljene ugotovitve iz vzorca posplošiti na celotno populacijo. Lahko rečem podobno, kot so zapisali v sklepih ene od raziskav (Bartolj Erjavec, 2018, str. 16), in sicer, da sem v analizi zagotovo zajela pristranski vzorec socialnih delavk, in sicer takšnih, ki so v večji meri angažirane pri strokovnem sodelovanju in povezovanju od ostalih, neodzivnih kolegov. Svojo raziskavo bi morda lahko naredila bolj reprezentativno, če bi si vzela še več časa za zbiranje podatkov in da bi mogoče poskusila še s kakšnim dodatnim razpošiljanjem spletnih vprašalnikov ter morda s preverjanjem, če koga moje vabilo k raziskavi ni doseglo. Kljub omenjenemu sem vseeno prepričana, da sem na koncu dobila kar dobro številčno udeležbo oseb, saj se je odzvala več kot polovica od predvidenega števila sodelujočih, sploh tudi že na zapisano o slabši odzivnosti šolskih svetovalnih delavk in delavcev v raziskavah.

Če bi lahko spletni vprašalnik za glavni del svoje raziskave oblikovala še enkrat, bi ga morda zastavila malo drugače. Sama bi si želela sicer pridobiti še globlji vpogled v določene tematike – podrobnosti predvsem v zvezi s posameznimi sodelovanji z različnimi udeleženci (še posebej

otroki), kot tudi različnimi področji delovanja – vseeno pa se zavedam, da sta morda že sedaj kompleksnost in dolžina vprašalnika koga odvrnili od sodelovanja. Dodatna ovira pri raziskovanju področja svetovalne službe pa je gotovo tudi razpršenost dela in težave pri tem, da podrobno raziščemo vsa področja njenega delovanja. Vseeno pa menim, da bi bila lahko možnost za izboljšanje zagotovo uporaba kombiniranih metod raziskovanja, da bi morda nekatere stvari dodatno, podrobneje raziskovala še kvalitativno, a bi bilo za to potrebnega še več časa, in sicer tako za izvedbo oziroma pridobivanje podatkov kot tudi za kvalitativno analizo.

Glede izvedene analize pridobljenih podatkov lahko rečem, da je bila le-ta zahtevna predvsem iz vidika, ker je imel moj vprašalnik veliko vprašanj, prav tako z vidika, da so se vprašanja med seboj razlikovala in sem za prikaz podatkov morala uporabiti različne grafične prikaze, pri precejšnji količini vprašanj pa je bilo potrebno izračunati ali določiti še nekatere vrednosti (odstotke, kumulativne odstotke, aritmetično sredino, modus, mediano, standardni odklon). Prav tako je bila analiza kompleksnejša še zaradi dodatne uporabe odprtega tipa vprašanj v vprašalniku, čemur je posledično sledila še kvalitativna analiza, ter tudi zaradi želje po uvidu v povezanost nekaterih spremenljivk, čemur so sledili izračuni Spearmanovih koeficientov korelacije rangov in Hi-kvadrata ter Cramerjevega koeficienta alfa.

6 Sklepi

- Vprašane osebe v povprečju ocenjujejo, da ni razlik v pogostosti sodelovanja z zunanjimi institucijami socialnih delavcev v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi.
- Največ socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi vrtca, sodeluje s centri za socialno delo, osnovnimi šolami, zdravstvenimi domovi in policijo.
- Glavni oviri, ki sta bili izpostavljeni pri sodelovanju z zunanjimi institucijami, sta bili neposredovanje (povratnih) informacij ter pomanjkanje časa.
- Socialne delavke v povprečju najpogosteje sodelujejo z vzgojitelji/pomočniki (povprečno vsakodnevno), v najmanjši meri pa s starši (v povprečju 3-4 x na teden).
- Največji izziv jim predstavlja sodelovanje s starši. Najpogosteje zaradi jezikovnih ovir.
- Povprečno se socialne delavke na svojem delovnem mestu občasno (1-2 x na teden) srečajo z nalogami, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja. Najpogosteje se med njimi znajdeti pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah ter oblikovanje oddelkov.
- V povprečju si deleži dela socialnih delavk v svetovalni službi vrtca sledijo tako (od največjega do najmanjšega): sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki; delo z otroki; sodelovanje z vodstvom; sodelovanje s starši; sodelovanje z zunanjimi institucijami; naloge, ki niso navedene v smernicah.
- V povprečju si področja glede na najnovejše Programske smernice za svetovalno delo po intenzivnosti delovanja socialnih delavk, zaposlenih v svetovalni službi vrtca, na le-teh sledijo tako (od tistega, na katerem najbolj intenzivno delujejo, do tistega, na katerem najmanj intenzivno delujejo): celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok; varno, spodbudno in vključujoče okolje; igra in učenje otrok; uvajanje novincev in prehodi otrok; razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj.
- Kot prednosti pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami so sodelujoče v raziskavi v največji meri izpostavile

predvsem soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev, celostni pristop – širši pogled na problem ter boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka (nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd.).

- Največ vprašanih oseb meni, da so kot socialne delavke manj usposobljene v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca, predvsem na področju razvojne psihologije in dela z otroki s posebnimi potrebami.
- Med ovirami, ki jih prepoznajo pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca, so prevladovali odgovori: prevelik obseg administrativnega dela, pomanjkanje znanja z drugih področij, veliko število otrok s posebnimi potrebami ter opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah.
- Kot največjo oviro pri svojem delu izpostavljajo pomanjkanje znanja z drugih področij.
- V največji meri ocenjujejo socialne delavke svojo začetno izobrazbo, ki so jo pridobile s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na njihovem trenutnem delovnem mestu (svetovalne delavke v javnem vrtcu) kot pomanjkljivo – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju.
- Po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca znotraj javnih vrtcev prevladujeta eno ali dve delovni mesti.
- Večina vrtcev, iz katerih so prihajale vprašane socialne delavke, že upošteva nove normative glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu.
- Največ socialnih delavk, ki delujejo znotraj javnih vrtcev, ki že upoštevajo nove normative, tudi že prepoznava razlike v svojem delu. Izpostavile so razbremenitev, boljše razporeditev dela oziroma nalog, podporo, več časa za preventivo, spremljanje oddelkov, zapise, sodelovanje z vzgojiteljicami, neposredno delo v oddelkih, sprotno reševanje nalog in načrtovanje dela.
- Ob delovnem mestu »svetovalne delavke« v vrtcu večina socialnih delavk opravlja še druga dela in tako dopolnjuje do polnega delovnega časa. Največ jih opravlja še delo svetovalne

delavke na šoli, vzgojiteljice za zgodnjo obravnavo, vzgojiteljice ali pomočnice vzgojitelja ali pomočnice ravnatelja.

- Socialne delavke, zaposlene na delovnem mestu svetovalne delavke javnega vrtca, ob strokovnih dilemah navadno poiščejo podporo in pomoč pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ ali pri kolegih znotraj svojega VIZ.
- Kot prevladujoča strokovna mreža, v katero se socialne delavke vključujejo oziroma v kateri aktivno sodelujejo, se je pokazal regionalni strokovni aktiv.
- Največ vprašanih socialnih delavk ocenjuje, da so na delovnem mestu svetovalne delavke v vrtcu ravno prav obremenjene.
- Največ sodelujočih v raziskavi ocenjuje, da je zadovoljnih z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu.
- Vprašane osebe se povprečno ne strinjajo s trditvijo, da kot socialne delavke doživljajo občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k njim, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker so »socialna delavka«).
- Med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca je bila znotraj raziskave ugotovljena nizka korelacija.
- V raziskavi se je pokazala zmerna povezanost med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu.
- Ugotovljeno je bilo, da obstaja neznatna korelacija med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na FSD, za opravljanje dela na delovnem mestu svetovalnega delavca v javnem vrtcu in starostjo socialnih delavk, sodelujočih v raziskavi.
- Med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu se je pokazala šibka povezanost.

7 Predlogi

- Na podlagi ugotovitve, ki na določenih področjih odkriva slabšo usposobljenost socialnih delavk zaposlenih v svetovalni službi, v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenih na enakem delovnem mestu, nadalje na podlagi pomanjkanja znanja z drugih področij kot izpostavljene največje ovire pri njihovem delu ter navsezadnje na podlagi ugotovitve, ki odkriva ocenjevanje začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na Fakulteti za socialno delo, za delovno mesto svetovalne delavke v javnem vrtcu kot pomanjkljive, s potrebo po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju, predlagam dopolnitev, obogatitev oziroma spremembo študijskega programa na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. V predmetnik bi bilo potrebno vnesti določene predmete drugih področij, znotraj katerih lahko delujejo socialne delavke in delavci, in sicer ali v obliki izbirnih predmetov ali v obliki modulskih predmetov, tako da bi lahko študentje pridobili bogatejše znanje na področjih, ki jih zanimajo. Specifično na modulu »Socialno delo z mladimi« ter na modulu »Socialno delo v vzgoji in izobraževanju« vidim možnost vnosa določenih predmetov, ki se dotikajo predvsem tem: razvojne psihologije in otrok s posebnimi potrebami, saj je bilo iz prve roke ugotovljeno, da so to področja znanj, ki so potrebna za delo v svetovalni službi.
- Na podlagi zapisa s strani ene od socialnih delavk, ki pravi, da je težko v taki stroki opremiti prav vsakega posameznika za čisto vsa področja ter da mora vedno ostati neka notranja želja po iskanju novih znanj oziroma praks, do katerih lahko pridemo na eni strani tako z dodatnimi izobraževanji, kot tudi skozi leta in sodelovanja s kolegi ter na podlagi zgoraj že opisanih ugotovitev predlagam tudi vnos že omenjenih tem v kakšna dodatna strokovna izobraževanja za svetovalne delavke in delavce vzgojno-izobraževalnih ustanov, saj je tudi glede na ugotovitev glede letnih izobraževanj razvidno, da so se socialne delavke pripravljene stalno strokovno izpopolnjevati oziroma usposabljal.
- Prav tako na podlagi nekaterih zapisov sodelujočih socialnih delavk predlagam, da se že tekom trajanja študija omogoči opravljanje določenih izpitov, ki jih je sicer potrebno dodatno opraviti kasneje. Predvsem predlagam priznanje ZUP-a, saj so te vsebine že opravljene z enim od pravnih predmetov na Fakulteti za socialno delo, poleg tega predlagam dodatno obogatitev že omenjenih modulov (socialno delo z mladimi, socialno delo v vzgoji in izobraževanju), da bi le-ti zaobjeli še kakšen dodaten pedagoški predmet, ki bi v

prihodnosti vsaj olajšal pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe (če že ne omogočil priznanja v celoti) ter hkrati, seveda, tudi predal pomembna znanja pedagoške stroke, ki so bila omenjena kot pomembna pri delu svetovalne službe.

- Raziskava je pokazala, da se zgolj četrtina vprašanih socialnih delavk vključuje v supervizijo oziroma intervizijo na ZRSS, poleg tega je ena od njih dodatno posebej izpostavila problem pomanjkanja časa in prostora za podporo strokovnim delavcem in da vidi sama odprto možnost po intervizijskih srečanjih ali podporni skupini. Posledično torej predlagam zakonsko ureditev (podobno kot za strokovne delavce na področju socialnega varstva) ter hkrati tudi vzpostavitev dostopnih supervizijskih srečanj za vse svetovalne delavke in delavce.
- Glede na rezultate, ki kažejo na opazno izboljšanje dela svetovalnih delavk vrtca (razbremenitev, boljša razporeditev dela oziroma nalog, podpora, več časa za preventivo, spremljanje oddelkov, zapise, sodelovanje z vzgojiteljicami, neposredno delo v oddelkih, sprotno reševanje nalog, načrtovanje dela) v že tako kratkem času od spremembe normativa za zaposlovanje le-teh, predlagam, da se novi normativi uveljavijo v čim krajšem možnem času še v preostalih vrtcih, kjer se do zdaj še niso – da torej občine prisluhnejo potrebam po spremembi in ob razbremenitvi svetovalnih delavk in delavcev omogočijo bolj kakovostno izvajanje predšolske vzgoje in svetovanja.
- Na podlagi vseh pridobljenih rezultatov, ki podrobneje predstavijo delo osebe iz stroke socialnega dela v svetovalni službi javnega vrtca ter tudi na podlagi dejstva uveljavitve novih normativov, ki odpirajo dodatna delovna mesta v svetovalnih službah, vidim možnost ponovnega prodora socialnih delavk in delavcev na področje vzgoje in izobraževanja.

8 Uporabljena literatura

Ahnert, L. (2021). Attachment to Child Care Providers. V R. A. Thompson, J. A. Simpson, & L. J. Berlin (ur.), *Attachment: The Fundamental Questions* (str. 31–38). New York: The Guilford Press.

Ainsworth, M., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*, 46(4), 333–341.

Álvarez Hernán, G., Mera-Rodríguez, J. A. de, Gañán, Y., Solana-Fajardo, J., Martin-Partido, G., Rodriguez Leon, J., & Francisco-Morcillo, J. (2021). Development and postnatal neurogenesis in the retina: A comparison between altricial and precocial bird species. *Neural Regeneration Research*, 16(1), 16–20.

Andersen, T. (1994). Reflection on Reflecting with Families. V S. McNamee, & K. J. Gergen (ur.), *Therapy as Social Construction* (str. 54–67). London: Sage.

Andrenšek Lep, B. (2020). *Analiza obremenjenosti šolskih svetovalnih delavcev*. Pridobljeno 4. 2. 2025 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-HVEN195P>

Arandelović, D. (2017). *Predšolska vzgoja in izobraževanje v vrtcih: Metodološko pojasnilo*. Pridobljeno 29. 7. 2024 s <https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/8192>

Aries, P. (1962). *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*. New York: Alfred A. Knopf.

Bahovec, E. D., Bregar Golobič, K., & Kranjc, S. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Batistič Zorec, M. (2009). Otroci so različni. V T. Devjak, & D. Skubic (ur.), *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia* (str. 37–45). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Batistič Zorec, M. (2010). Participacija otrok v slovenskih vrtcih z vidika stališč in izkušenj vzgojiteljev. V T. Devjak, M. Batistič Zorec, J. Vogrinc, D. Skubic, & S. Berčnik, *Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurikulum za vrtce: podobnosti v različnosti* (str. 67–85). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Bečaj, J. (1999). Organizacijska struktura šole, vodenje in položaj šolske svetovalne službe. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 157–174). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bezić, T. (1999). Zaposlovanje šolskih svetovalnih delavcev v Sloveniji – od začetkov do današnjih dni. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 95–107). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bizjak, C. (2014). Vizija delovanja svetovalne službe in kompetence za svetovalno delo v aktualnih družbenih razmerah in prihodnosti : zapisnik z okrogle mize (Celje, 11. 4. 2014). *Šolsko svetovalno delo*, 18(3/4), 49–55.
- Blok, H., Fukkink, R. G., Gebhardt, E. C., & Leseman, P. P. M. (2005). The relevance of delivery mode and other program characteristics for the effectiveness of early childhood intervention with disadvantaged children. *International Journal of Behavioral Development*, 29(1), 35–47.
- Bloom, B. (1964). *Stability and change in human behavior*. New York: Wiley.
- Bogataj, J., & Malešević, T. (2021). Intervju z Janjo Bogataj. *Šolsko svetovalno delo*, 25(3), 44–48.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma : priročnik za delo z družinami : ravnanje z interakcijskimi vzorci v družini, pri procesih podpore in pomoči ter na področjih psihosocialnega dela*. Ljubljana: Znanstvena založba FF, Pedagoška fakulteta, Inštitut za družinsko terapijo.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bruner, J. (1962). *The process of education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Buyse, E., Verschueren, K., & Doumen, S. (2011). Preschoolers' attachment to mother and risk for adjustment problems in kindergarten: Can teachers make a difference? *Social Development*, 20(1), 33–50.

Colton, M., Sanders, R., & Williams, M. (2001). *An Introduction to Working with Children: A Guide for Social Workers*. Palgrave: Basingstoke.

Cornea, G. G. (2018). The Importance of the Partnership Family-Kindergarten-Counselor in Preparing Preschool Children. *Scientific research and education in the air force*, 20, 381–388.

Cotič Pajtnar, J., Marjanovič Umek, L., & Zore, N. (2022). *Izhodišča za prenovo kurikuluma za vrtce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (1999). Svetovalno delo s starši, svetovalno delo z družino: Primer socialnega dela. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 175–191). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2000). Svetovalno delo v vrtcih in šolah: prispevek socialnega dela: teze. *Šolsko svetovalno delo*, 5(3), 22–29.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008a). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008b). *Soustvarjanje v šoli : učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2013). Spoštovanje otroštva. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 11–40). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Bregar Golobič, K., Bečaj, J., Pečjak, S., Resman, M., Bezić, T., Dobnik Žerjav, M., Grgurevič, J., Niklanović, S., & Šmuk, B. (2008). *Programske smernice : Svetovalna služba v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Bregar-Golobič, K., Bečaj, J., Pečjak, S., Resman, M., Bezić, T., Dobnik Žerjav, M., Grgurevič, J., Niklanović, S., Šmuk, B., Tancig, S., Rupar, B., Zorc Maver, D., & Žvokelj, M. (1999). *Svetovalna služba v vrtcu: programske smernice*. Ljubljana: Strokovni svet RS za splošno izobraževanje.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2019). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2013). Svetovalni delavec v sodobni šoli in vrtcu. Šolska svetovalna služba kot prostor varovanja soustvarjanja procesov učenja in pomoči v šoli : delovni odnos soustvarjanja in izvirni delovni projekt pomoči : od prvih korakov v šolski prostor k temeljnemu konceptu dela. *Šolsko svetovalno delo*, 17(3/4), 15–25.

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: Soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Deklaracija o otrokovih pravicah. (1959). Pridobljeno 30. 12. 2024 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/SRI/Deklaracija_o_otrokovih_pravicah.doc

Dogenik, S. (2013). Primer uporabe slikovnega podpornega gradiva pri delu z učenci in starši v posvetovalnici. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 208–226). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Doles, V. (2009). *Socialno delo v vrtcu; Primerjava med smernicami in prakso svetovalnega dela v vrtcu* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Dragoš, S. (2002). Socialni kapital : dragocena, nejasna in nevidna dobrina. *Socialno delo*, 41(2), 71–89.

Dragoš, S., & Leskošek V. (2003). *Družbena neenakost in socialni kapital*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.

Drenik, T. (2014). *Udejanjanje programskih smernic svetovalne službe v vrtcu* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Drenik Kropivšek, T. (2021). *Vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca* (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Duschinsky, R. (2012). »Tabula Rasa« and Human Nature. *Philosophy*, 87(342), 509–529.

Egan, K. (2009). *Zgodovina pedagoške zmote. Naša progresivistična dediščina od Herberta Spencerja do Johna Dewyja in Jeana Piageta*. Ljubljana: Založba Krtina.

Elkind, D. (1987). The Child Yesterday, Today and Tomorrow. *Young Children*, 42(4), 6–11.

Erjavec Bartolj, A. (2018). Vloga in položaj svetovalne službe v slovenskem šolskem sistemu: Analiza potreb na področju strokovnega povezovanja v svetovalnih službah. *Šolsko svetovalno delo*, 22(3), str. 4–18.

Fearon, R. P., & Schuengel, C. (2021). What Kinds of Relationships Count as Attachment Relationships? V R. A. Thompson, J. A. Simpson, & L. J. Berlin (ur.), *Attachment: The Fundamental Questions* (str. 24–30). New York: The Guilford Press.

Fekonja, U. (2004). Razvoj otroške igre. V L. Marjanovič Umek, & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 382–393). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Fine, M. J., & Gardner, P. A. (1991). Counseling and education services for families: an empowerment perspective. *Elementary School Guidance & Counseling*, 26(1), 33–44.

Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900–1902.

Hočevar, A., Kovač Šebart, M., & Štefanc, D. (2009). Sodelovanje z okoljem in problematika participacije v pedagoškem pristopu Reggio Emilia. V T. Devjak, & D. Skubic (ur.), *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia* (str. 17–36). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Hoffman, L. (1994). A reflexive stance for family therapy. V S. McNamee, & K. J. Gergen (ur.), *Therapy as social construction* (str. 7–24). London: Sage.

Jeznik, K., & Šarić, M. (2022). Povezovanje šolske svetovalne službe z učenci, starši in zunanjimi ustanovami. V P. Gregorčič Mrvar, & J. Kalin (ur.), *Sodobni pogledi in izzivi v vzgojno-izobraževalnem in svetovalnem delu : prispevki ob jubileju Metoda Resmana* (str. 109–122). Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Jug Došler, A. (2013). Researching and directing the hidden curriculum - a case study. *Journal of Contemporary Educational Studies*, 64 = 130(4), 32–51.

Kavčič, T. (2004). Igra dojenčka in malčka. V L. Marjanovič Umek, & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 278–289). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Kobal, L. (2001). Zlimam se z ljudmi : ugotavljanje terapevtskih učinkov pri prostovoljcih z vidika teorije navezanosti. *Socialno delo*, 40(6), 335–353.

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije. (2006). Pridobljeno 13. 12. 2024 s https://www.fsd.uni-lj.si/mma/eticna_kodeka_sv_in_sd/2015102913184767/

Kodele, T., & Mešl, N. (2013). Predstavitev slikovnega podpornega gradiva za pomoč pri vključevanju otrokovega glasu. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 177–191). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (1994). Ur. l. RS, 52/1994.

Konvencija o otrokovih pravicah. (1989). Pridobljeno 13. 12. 2024 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/PRAVNE_PODLAGE/Mednarodne_konvencije_-_OZN/Konvencija_o_otrokovih_pravicah/A_-_Konvencija_o_otrokovih_pravicah.pdf

Kroflič, R. (2011). Podobe otroštva. *Emzin : revija za kulturo*, 21(1/2), 67–69.

Krumpačnik, B. (2010). *Vloga svetovalne službe v uvajalnem obdobju v vrtcu* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Kustec, K. (2013). Ustvarjalne dejavnosti in otrokov glas v skupini. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 136–159). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Lee, N. (2001). *Childhood and Society: Growing Up in an Age of Uncertainty*. Buckingham: Open University Press.

Leseman, P. (2009). Vpliv najkakovostnejše predšolske vzgoje in varstva na majhne otroke: pregled literature. V T. Plevnik (ur.), *Predšolska vzgoja in varstvo v Evropi: odpravljanje socialne in kulturne neenakosti* (str. 15–42). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Loreman, T. (2009). *Respecting childhood*. London: Continuum.

- Lüssi, P. (1991). *Systemische Sozialarbeit*. Bern: Haupt.
- Malaguzzi, L. (1998). History, Ideas, and Basic Philosophy (An Interview with Lella Gandini). V C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman, *The Hundred Languages of Child* (str. 49–97). Greenwich and London: Ablex Publishing Corporation.
- Malešević, T. (2018). *Načrtovanje, spremljanje in evalvacija svetovalnega dela v vrtcu: analiza stanja s priporočili*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L. (2001). Psihologija predšolskega otroka. V L. Marjanovič Umek (ur.), *Otrok v vrtcu : priročnik h Kurikulu za vrtce* (str. 26–54). Maribor: Obzorja.
- Marjanovič Umek, L. (2021). Svetovalno delo v vrtcu kot podpora ustvarjanju čustveno varnega, socialno vključujočega in spoznavno spodbudnega okolja za otroke. *Šolsko svetovalno delo*, 25(3), 1–12.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., Hočevar, A., & Lepičnik Vodopivec, J. (2011). Vrtci. V J. Krek, & M. Metljak (ur.), *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji* (str. 63–106). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: NAČRTOVANJE RAZISKAVE*. Študijsko gradivo za interno uporabo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B., Rode, N., Rihter, L., Žiberna, A., & Rape Žiberna, T. (2018). *Statistika za socialno delo*. Študijsko gradivo za interno uporabo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
- Mikuš Kos, A. (2017). *Duševno zdravje otrok današnjega časa*. Radovljica: Didakta.
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. (2023a). *Okrožnica – Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje – dodatna pojasnila*. Pridobljeno 30. 5. 2025 s https://skupnostobcin.si/wp-content/uploads/2023/09/1298_okr_dodatna-pojasnila_pp.pdf
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. (2023b). *Predšolska vzgoja v številkah 2023/2024*. Pridobljeno 12. 1. 2025 s <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Sektor-za-predsolsko-vzgojo/Statistika-2019/Vrtci-statistika-2023-24.pdf>

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. (2025). *Izvajanje predšolske vzgoje*. Pridobljeno 15. 1. 2025 s <https://www.gov.si teme/izvajanje-predsolske-vzgoje/>

Mitchell, G. (1989). Professional decision-making in child abuse cases: the social worker's dilemma – Part 2. *Family Law*, 19, 11–16.

Mlinarič, M. (2015). *Svetovalno delo v vrtcu: (ne)vidna povezava med otroki, starši in strokovnimi delavci* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Mlinarič, M. (2017). Svetovalno delo v vrtcu: (ne)vidna povezava med otroki, starši in strokovnimi delavci. *Socialno delo*, 56(1), 41–50.

Obreza, U., & Podobnik, K. (2022). Svetovalno delo v vrtcu – čas za spremembe po letih enakih spoznanj. *Šolsko svetovalno delo*, 26(1), 39–48.

Ogelman, H. G., & Seven, S. (2012). Investigating preschool children's attachment styles and peer relationships. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47, 765–770.

Peters, M. A., & Tesar, M. (2018). The philosophy of early childhood: Examining the cradle of the evil, rational and free child. V M. A. Peters, & M. Tesar (ur.), *Troubling the changing paradigms: An Educational Philosophy and Theory Early childhood reader* (str. 2–15). New York: Routledge.

Plevnik, T. (ur.) (2009). *Predšolska vzgoja in varstvo v Evropi: odpravljanje socialne in kulturne neenakosti*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Socialno delo*, 54(5), 269–280.

Poštrak, M. (2019). Socialno delo z ranljivimi mladostniki v njihovem prostem času v Sloveniji v obdobju 1975-1990. *Socialno delo*, 58(3/4), 235–254.

Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev predšolskih otrok in drugih strokovnih delavcev v programih za predšolske otroke in v prilagojenih programih za predšolske otroke s posebnimi potrebami (2025). Ur. l. RS, 2/2025.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje (2023). Ur. l. RS, 82/2023.

Rapoša Tajnšek, P. (2007). Raziskovanje življenjskega sveta uporabnika v širšem kontekstu socialnega dela. V L. Šugman Bohinc, P. Rapoša Tajnšek, & J. Škerjanc (ur.), *Življenjski svet uporabnika: Raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov* (str. 7–24). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Resman, M. (1999a). Pojem in karakteristike šolskega svetovanja. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 67–84). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Resman, M. (1999b). Posebnosti svetovalnega dela v vrtcih oziroma zgodnje-otroškem obdobju. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 117–136). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Resman, M. (1999c). Rezultati in interpretacija: Filozofija svetovalnega dela. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 241–260). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Resman, M. (1999d). Rezultati in interpretacija: Stališča in potrebe učencev. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 261–302). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Resman, M. (1999e). V osebni razvoj usmerjeno svetovanje v vrtcih in šolah. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 109–115). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Resman, M. (1999f). Vprašanja empiričnega raziskovanja. V M. Resman (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 227–239). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Robnik, M. (2022). *Svetovalno delo v vrtcu* (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Rose, N. (1989). *Governing the Soul: The Shaping of the Private Self*. London: Routledge.

Rosenfeld, I. (1993). *Abstracts*. Torino: EASSW Conference.

Rožman, L., & Čagran, B. (2016). Delovno zadovoljstvo šolskih svetovalnih delavcev v Sloveniji. *Šolsko svetovalno delo*, 20(1/2), 63–70.

Rupar, B. (1998). Etični kodeks šolskih svetovalnih delavcev. *Šolsko svetovalno delo*, 3(2), 18–22.

Rupar, B., Gazvoda, Z., Gregorčič Mrvar, P., Hacin Beyazoglu, K., Jenko, N., Kodele, T., Koderman, M., Križan Lipnik, A., Kukanja Gabrijelčič, M., Lesar, S., Lovše, M., Malešević, T., Mohar, M., Pečjak, S., Postrak, M., Stožir Curk, B., Šušek, M., Vec, T., & Vidmar, A. (2024). *Programske smernice svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja (končna verzija)*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Saleebey, D. (ur.) (1997). *The strengths perspective in social work practice*. New York: Longman.

Selišnik, I. (2012). Vrtci – med starorežimsko vzgojo in novimi pedagoškimi pristopi. V A. Škoro Babić, M. Jeraj, M. Košir, & B. Balkovec (ur.), *Zgodovina otroštva* (str. 349–357). Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2021). Defining Attachment Relationships and Attachment Security from a Personality–Social Perspective on Adult Attachment. V R. A. Thompson, J. A. Simpson, & L. J. Berlin (ur.), *Attachment: The Fundamental Questions* (str. 39–45). New York: The Guilford Press.

Sigulin, B. (2012). Postavimo temelje kakovostnega sodelovanja med vrtcem in starši že v obdobju uvajanja otroka v vrtec. V M. Željeznov Seničar (ur.), *Sodelovanje med vrtcem in starši : V. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2012* (str. 17–24). Ljubljana: MiB d.o.o.

Slee, P. T. (2002). *Child, Adolescent and Family Development, 2nd Edition*. Cambridge University Press.

Smrtnik Vitulić, H. (2009). Razvojnopsihološki pomen iger v srednjem in poznem otroštvu. *Socialna pedagogika*, 13(4), 383–398.

Sroufe, L. A. (2021). Attachment as a Relationship Construct. V R. A. Thompson, J. A. Simpson, & L. J. Berlin (ur.), *Attachment: The Fundamental Questions* (str. 17–23). New York: The Guilford Press.

Statistični urad Republike Slovenije. (2024a). *Kadri v predšolski vzgoji*. Pridobljeno 12. 1. 2025 s <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0952609S.px/table/tableViewLayout2/>

Statistični urad Republike Slovenije. (2024b). *Predšolska vzgoja*. Pridobljeno 8. 7. 2024 s <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/9/83>

Statistični urad Republike Slovenije. (2024c). *Skoraj vsaka občina ima vrtec*. Pridobljeno 8. 7. 2024 s <https://www.stat.si/obcine/sl/Theme/Index/IzobrazevanjeVrtci>

Stojanovič, I. (2016). Otrok z darom nadarjenosti. V M. Željeznov Seničar (ur.), *Nadarjeni in talentirani predšolski otrok : IX. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcu 2016* (str. 60–66). Ljubljana: MiB d.o.o.

SVIZ. (2023). *Zakaj svetovalni delavci niso vredni manj?* Pridobljeno 12. 1. 2025 s <https://www.sviz.si/zakaj-so-svetovalni-delavci-vredni-vec/>

Šugman Bohinc, L. (2013a). Otroštvo in otrokov glas v starih in novih raziskavah o otrocih. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 65–78). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šugman Bohinc, L. (2013b). Sinergetika učenja in pomoči v šoli. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči* (str. 98–135). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Taštanoska, T., Kuščer, K., & Ambrožič Deleja, S. (ur.) (2022). *Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji, 2021/22*. Pridobljeno 29. 7. 2024 s <https://www.eurydice.si/publikacije/Vzgoja-in-izobrazevanje-v-RS-2021-22.pdf>

Taylor, C. (2004). Underpinning knowledge for child care practice: reconsidering child development theory. *Child & Family Social Work*, 9(3), 225–235.

Tho, D. L. (2018). Building a Social Work Model in the Kindergarden for the Educational Reform Requirement in Vietnam. *American Journal of Educational Research*, 6(5), 390–395.

Turnšek, N., & Rožič, A. (2010). Podobe otrok v Evropi – primerjalna študija zaželenih lastnosti otrok. *Sodobna pedagogika*, 61 = 127(2), 180–200.

Turnšek, N., & Zorec Batistič, M. (2009). Odpravljanje socialne in kulturne neenakosti v predšolski vzgoji in varstvu – slovensko poročilo. V T. Plevnik (ur.), *Predšolska vzgoja in varstvo v Evropi: odpravljanje socialne in kulturne neenakosti* (str. 167–182). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Valenčak, K. (2012). Aktivni svetovalnih delavcev - podpora strokovnemu razvoju : posvet ob 10. letnici delovanja aktiva svetovalnih delavcev vrtcev celjsko-mariborske regije (Podčetrtek, 21. oktober 2011). *Šolsko svetovalno delo*, 16(1/2), 73–77.

Valenčič Zuljan, M., Cotič, M., Fošnarič, S., Peklaj, C., & Vogrinc, J. (2011). Izobraževanje strokovnih delavcev in njihov profesionalni razvoj. V J. Krek, & M. Metljak (ur.), *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji* (str. 465–518). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Vavpotič, S. (2017). *Kompetence socialnih delavcev in delavk v zdravstvu in šolstvu* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Verdinek Žigon, M. (2018). Društvo svetovalnih delavcev Slovenije. *Šolsko svetovalno delo*, 22(1), 6–7.

Vicedo, M. (2018). On the history, present, and future of attachment theory. Reply to Robbie Duschinsky, Marinus van IJzendoorn, Sarah Foster, Sophie Reijman & Francesca Lionetti 'attachment histories and futures.' *European journal of developmental psychology*, 17(1), 147–155.

Vogrinc, J., & Krek, J. (2012). *Delovanje svetovalne službe: analiza ključnih dejavnikov zagotavljanja znanja v vzgojno-izobraževalnem sistemu*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Vries, S. de, & Bouwkamp, R. (1995). *Psihosocialna družinska terapija*. Logatec: Firis.

Wilson, J. (1998). *Child Focused Practice: A Collaborative Systemic Approach*. London: Karnac Books.

Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (ZOPOPP) (2017). Ur. l. RS, 41/2017.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-UPB5) (2007). Ur. l. RS, 16/2007.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (2008). Ur. l. RS, 16/2008.

Zakon o vrtcih (ZVrt) (1996). Ur. l. RS, 12/2021.

Zidar, M. (2003). Nove-stare reprezentacije otrok in otroštva: Dekonstrukcija »protektivnega« otroštva. *Teorija in praksa*, 40(2), 357–374.

Zorman, M. (2010). Zasebni in javni vrtci: primerjava programov z vidika financiranja in kakovosti. *Socialna pedagogika*, 14(3), 277–302.

Zupančič, M. (2004a). Predmet in zgodovina razvojne psihologije. V L. Marjanovič Umek, & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 6–27). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Zupančič, M. (2004b). Socialni razvoj dojenčka in malčka. V L. Marjanovič Umek, & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 255–277). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

9 Priloge

9.1 Priloga 1: Vprašalnik 1

Spoštovani,

sem Špela Močilnik, študentka socialnega dela na FSD UL.

Za potrebe magistrskega dela (z naslovom: »Vloga socialnega dela v vrtcu«) se na vas obračam s prošnjo po odgovorih na nekaj kratkih vprašanj o delovanju svetovalne službe v vašem vrtcu, saj do podrobnejših podatkov drugače nikakor nisem prišla – SURS in Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje sta me napotila neposredno na vas, vrtce.

Nekaj podatkov sem poskusila pridobiti s pomočjo spleta in vaše spletne strani, tako da bi nekatere zadeve želela samo preveriti, za nekatere pa bi potrebovala vaš vpogled v evidenco.

Najlepša hvala za vaš čas, podane odgovore in pomoč pri pisanju magistrskega dela že vnaprej!

1. Ali v vašem vrtcu deluje svetovalna služba?
2. Koliko oseb je zaposlenih v njej?
3. Kateri strokovni profili svetovalnih delavcev trenutno delujejo v svetovalni službi vrtca? (v kolikor je med njimi kakšen socialni delavec, bi za potrebe nadaljnje raziskave in pošiljanja spletnega vprašalnika lepo prosila še za njegov kontakt – če je to, seveda, mogoče)
4. Je bil (že) kdaj v preteklosti v vaši svetovalni službi zaposlen profil socialnega delavca?

9.2 Priloga 2: Vprašalnik 2

Pozdravljeni, sem Špela Močilnik, študentka magistrskega programa na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. V okviru magistrskega dela želim podrobneje spoznati in raziskati temo »Vloga socialnega dela v vrtcu«, in sicer s pomočjo vseh trenutno zaposlenih socialnih delavk in delavcev v svetovalnih službah javnih vrtcev v Sloveniji, zato Vas lepo vabim k izpolnjevanju vprašalnika, ki je pred Vami. Raziskava je povsem anonimna, sami podatki, ki jih bom z raziskavo pridobila, pa bodo prispevali k boljšemu vpogledu v pomembnost zaposlovanja socialnih delavk in delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (natančneje v svetovalni službi javnih vrtcev) in bodo uporabljeni zgolj za namen magistrskega dela.

Z Vašo pomočjo želim pridobiti boljši vpogled v teme, kot so: sodelovanje z zunanjimi institucijami, naloge na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu in njihov obseg, ovire, prednosti zaposlovanja socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca, zadovoljstvo ter obremenjenost na tem delovnem mestu ipd. Vsak izpolnjen vprašalnik je zame zelo dragocen, samo izpolnjevanje pa Vam bo vzelo okrog 10 minut.

V primeru nejasnosti in dodatnih vprašanj sem na voljo prek elektronske pošte: sm41719@student.uni-lj.si ali spela.mocilnik1@gmail.com.

Že vnaprej najlepša hvala za Vaš čas in sodelovanje v raziskavi!

1. V kolikšni meri ocenjujete, da kot socialni delavci v primerjavi z drugimi zaposlenimi strokami v svetovalni službi sodelujete z zunanjimi institucijami?

- ☐ Manj pogosto
- ☐ Ni razlik
- ☐ Bolj pogosto

2. S katerimi zunanjimi institucijami Vi osebno (kot socialna delavka oziroma socialni delavec v vrtcu) sodelujete (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Osnovna šola
- ☐ Center za socialno delo
- ☐ Zdravstveni dom
- ☐ Policija
- ☐ Nevladne organizacije

- ☐ Varne hiše
- ☐ Fakultete in druge visokošolske izobraževalne ustanove
- ☐ Občina
- ☐ Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- ☐ Zavod RS za šolstvo
- ☐ Drugo: _____

3. Katere ovire prepoznate pri sodelovanju z zgoraj omenjenimi zunanjimi institucijami (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Pomanjkanje časa
- ☐ Drugačen pogled na situacijo
- ☐ Neposredovanje (povratnih) informacij
- ☐ Ne prepoznavam nikakršnih ovir
- ☐ Drugo: _____

4. Kako pogosto zajema Vaše delo spodaj navedene udeležence? Prosim, če za vsako postavko označite pogostost, pri čemer pomeni 1–nikoli, 2–redko (manj kot 1 x na teden), 3–občasno (1-2 x na teden), 4–pogosto (3-4 x na teden), 5–zelo pogosto (vsak dan).

	1 – nikoli	2 – redko	3 – občasno	4 – pogosto	5 – zelo pogosto
4a: Delo z OTROKI	O	O	O	O	O
4b: Sodelovanje s STARŠI	O	O	O	O	O
4c: Sodelovanje z VZGOJITELJI/POMOČNIKI	O	O	O	O	O
4d: Sodelovanje z VODSTVOM	O	O	O	O	O

5. Katero sodelovanje Vam predstavlja največji izziv?

- ☐ Sodelovanje z zunanjimi institucijami
- ☐ Sodelovanje z otroki
- ☐ Sodelovanje s starši

- Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki
- Sodelovanje z vodstvom

6. **Zakaj?** (glejte 5. vprašanje) _____

7. **Kako pogosto zajema Vaše delo naloge, ki niso navedene v Programskih smernicah svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja?**

- Nikoli
- Redko (manj kot 1x na teden)
- Občasno (1-2 x na teden)
- Pogosto (3-4 x na teden)
- Zelo pogosto (vsak dan)

8. **Katere naloge, ki niso navedene v omenjenih smernicah, še opravljate v svetovalni službi vrtca (možnih je več odgovorov)?**

- ☐ Oblikovanje oddelkov
- ☐ Urejanje spletne strani vrtca
- ☐ Pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah
- ☐ Drugo: _____

9. **Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 6, kaj od navedenega predstavlja najmanjši (številka 1) in kaj največji (številka 6) delež Vašega dela v svetovalni službi vrtca.**

Sodelovanje z zunanjimi institucijami	
Delo z otroki	
Sodelovanje s starši	
Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	
Sodelovanje z vodstvom	
Naloge, ki niso navedene v smernicah	

10. Prosim, če razvrstite na lestvici od 1 do 5 spodnja področja glede na najnovejšo Programske smernice za svetovalno delo od tistega, na katerem najmanj intenzivno delujete (številka 1), do tistega, na katerem najintenzivneje delujete (številka 5).

Varno, spodbudno in vključujoče okolje	
Celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok	
Igra in učenje otrok	
Uvajanje novincev in prehodi otrok	
Razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj	

11. Katere prednosti prepoznavate pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi javnega vrtca v primerjavi z drugimi strokami (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Boljše prepoznavanje izzivov znotraj socialnega okolja otroka (*nevzdržne družinske okoliščine, prostorska stiska, izoliranost zaradi drugačnosti, socialni ter ekonomski status odvisnosti, nasilje, zlorabe ipd.*)
- ☐ Uporaba ustreznega jezika
- ☐ Soustvarjanje procesa podpore in pomoči ter rešitev
- ☐ Uporaba koncepta delovnega odnosa in njegovih elementov
- ☐ Uporaba metodičnih načel systemskega socialnega dela
- ☐ Celostni pristop – širši pogled na problem
- ☐ Delo z družino
- ☐ Drugo: _____

12. Za katera področja menite, da ste kot socialna delavka oziroma socialni delavec manj usposobljeni v primerjavi z drugimi strokami, zaposlenimi v svetovalni službi vrtca (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Razvojna psihologija
- ☐ Predšolska vzgoja
- ☐ Pedagoško delo
- ☐ Delo z otroki s posebnimi potrebami
- ☐ Drugo: _____

13. Katere ovire prepoznate pri delu socialnega delavca v svetovalni službi vrtca (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Zahtevnost dela
- ☐ Prevelik obseg administrativnega dela
- ☐ Veliko število otrok s posebnimi potrebami
- ☐ Komuniciranje s straši (*telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo*)
- ☐ Nepoznavanje svetovalnega dela
- ☐ Pomanjkanje znanja z drugih področij
- ☐ Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah
- ☐ Drugo: _____

14. Kaj od zgoraj navedenega pa ocenjujete, da predstavlja pri Vašem delu največjo oviro?

- ☐ Zahtevnost dela
- ☐ Prevelik obseg administrativnega dela
- ☐ Veliko število otrok s posebnimi potrebami
- ☐ Komuniciranje s straši (*telefonski klici, nenapovedani obiski ipd., ki prekinjajo delo*)
- ☐ Nepoznavanje svetovalnega dela
- ☐ Pomanjkanje znanja z drugih področij
- ☐ Opravljanje del in nalog, ki niso navedene v smernicah
- ☐ Drugo: _____

15. Kako bi ocenili svojo začetno izobrazbo, ki ste jo pridobili s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na Vašem trenutnem delovnem mestu (svetovalnega delavca v javnem vrtcu)?

- ☐ Pomanjkljiva – potreba po dodatnem znanju in stalnem strokovnem izpopolnjevanju
- ☐ Pomanjkljiva – potreba po precejšnjem samostojnem izobraževanju in pomoči kolegov
- ☐ Veliko teoretičnega znanja – potreba po veliko prakse
- ☐ Ustrezna
- ☐ Drugo: _____

16. Kako pogosto se dodatno strokovno izobražujete, izpopolnujete, usposabljate (glede na Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS)?

- ☐ Manj kot pet dni na leto
- ☐ Pet dni v letu
- ☐ Več kot pet dni v letu

17. Kakšno je število oddelkov v vašem vrtcu? _____

18. Kakšno je število delovnih mest po normativih za zaposlitev svetovalnega delavca v vašem vrtcu? _____

19. Ali vaš vrtec že upošteva nove normative glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu?

- ☐ Da
- ☐ Ne

20. V primeru, da ste na zgornje, 19. vprašanje, odgovorili z »Da«, me zanima, ali že prepoznate kakšne razlike v svojem delu in kakšne?

21. Ali ob delovnem mestu »svetovalnega delavca« v vrtcu opravljate še katero delo in tako dopolnujete do polnega delovnega časa?

- ☐ Da
- ☐ Ne

22. V primeru, da ste na zgornje, 21. vprašanje, odgovorili z »Da«, me zanima, katero dodatno delo do polnega delovnega časa še opravljate?

- ☐ Pomočnik ravnatelja
- ☐ Vzgojitelj ali pomočnik vzgojitelja
- ☐ Svetovalni delavec na šoli
- ☐ Drugo: _____

23. Kje navadno poiščete podporo in pomoč ob strokovnih dilemah?

- ☐ Pri kolegih znotraj svojega VIZ
- ☐ Pri svetovalnih delavkah in delavcih v drugih VIZ
- ☐ Pri svetovalcih oziroma svetovalkah na ZRSS
- ☐ Pri zaposlenih na ministrstvu za vzgojo in izobraževanje
- ☐ Pri profesorjih na fakultetah
- ☐ Drugo: _____

24. V katere strokovne mreže se vključujete oziroma v katerih aktivno sodelujete (možnih je več odgovorov)?

- ☐ Študijske skupine na ZRSS
- ☐ Supervizija, intervizija na ZRSS
- ☐ Regionalni strokovni aktiv
- ☐ Nacionalni strokovni aktiv
- ☐ Strokovna srečanja na ministrstvu
- ☐ Svetovalni tim v matični ustanovi
- ☐ Neformalno povezovanje s kolegi v vzgoji in izobraževanju
- ☐ Drugo: _____

25. Kako bi ocenili Vašo obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu?

- ☐ Sem zelo preobremenjen
- ☐ Sem nekoliko preobremenjen
- ☐ Sem ravno prav obremenjen
- ☐ Obremenitev bi lahko bilo nekoliko več
- ☐ Obremenitev bi lahko bilo precej več

26. Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?

- ☐ Skrajno nezadovoljen
- ☐ Nezadovoljen
- ☐ Niti zadovoljen niti nezadovoljen
- ☐ Zadovoljen
- ☐ Zelo zadovoljen

27. V kolikšni meri se strinjate s trditvijo, da kot socialni delavec doživljate občutek, da čutijo osebe, ki pridejo k Vam, strah (občutek, da je z njimi nekaj »narobe«, da doživljajo skrajne življenjske stiske ipd., ker ste »socialni delavec«)?

- ☐ Sploh se ne strinjam
- ☐ Ne strinjam se
- ☐ Niti se ne strinjam niti se strinjam
- ☐ Strinjam se
- ☐ Popolnoma se strinjam

28. Bi želeli na temo »vloge socialnega dela v vrtcu« oziroma »zaposlitve socialne delavke oziroma socialnega delavca v svetovalni službi javnega vrtca« še kaj dodati?

29. Če imate morda še kakšno izobrazbo iz katerega drugega področja, jo, prosim, navedite: _____

30. Prosim, navedite Vaš čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca: _____

31. Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženska
- ☐ Nebinarna oseba
- ☐ Ne želim se opredeliti

32. Prosim, navedite Vašo starost: _____

9.3 Priloga 3: Izračuni za 4. vprašanje (delo z otroki)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + 4 \cdot 3 + 6 \cdot 4 + 10 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{2 + 4 + 12 + 24 + 50}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{92}{24}$$

$$\bar{x} = 3,83333$$

Modus

$$M_o = 5$$

Mediana

$$M_e = 4$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{2 \cdot (1 - 3,83333)^2 + 2 \cdot (2 - 3,83333)^2 + 4 \cdot (3 - 3,83333)^2 + 6 \cdot (4 - 3,83333)^2 + 10 \cdot (5 - 3,83333)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{16,05552 + 6,72220 + 2,77776 + 0,16667 + 13,61119}{24}$$

$$s^2 = \frac{39,33334}{24}$$

$$s^2 = 1,63889$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,63889} = 1,280$$

9.4 Priloga 4: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje s starši)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + 4 \cdot 3 + 11 \cdot 4 + 6 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{1 + 4 + 12 + 44 + 30}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{91}{24}$$

$$\bar{x} = 3,79167$$

Modus

$$Mo = 4$$

Mediana

$$Me = 4$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(1 - 3,79167)^2 + 2 \cdot (2 - 3,79167)^2 + 4 \cdot (3 - 3,79167)^2 + 11 \cdot (4 - 3,79167)^2 + 6 \cdot (5 - 3,79167)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{7,79342 + 6,42016 + 2,50697 + 0,47742 + 8,76037}{24}$$

$$s^2 = \frac{25,95834}{24}$$

$$s^2 = 1,08160$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,08160} = 1,040$$

9.5 Priloga 5: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 0 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 6 \cdot 4 + 16 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 0 + 6 + 24 + 80}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{110}{24}$$

$$\bar{x} = 4,58333$$

Modus

$$M_o = 5$$

Mediana

$$M_e = 5$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{2 \cdot (3 - 4,58333)^2 + 6 \cdot (4 - 4,58333)^2 + 16 \cdot (5 - 4,58333)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,01387 + 2,04164 + 2,77782}{24}$$

$$s^2 = \frac{9,83333}{24}$$

$$s^2 = 0,40972$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,40972} = 0,640$$

9.6 Priloga 6: Izračuni za 4. vprašanje (sodelovanje z vodstvom)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 0 \cdot 2 + 3 \cdot 3 + 6 \cdot 4 + 15 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 0 + 9 + 24 + 75}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{108}{24}$$

$$\bar{x} = 4,5$$

Modus

$$Mo = 5$$

Mediana

$$Me = 5$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{3 \cdot (3 - 4,5)^2 + 6 \cdot (4 - 4,5)^2 + 15 \cdot (5 - 4,5)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{6,75 + 1,5 + 3,75}{24}$$

$$s^2 = \frac{12}{24}$$

$$s^2 = 0,5$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,5} = 0,707$$

9.7 Priloga 7: Izračuni za 7. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 1 + 8 \cdot 2 + 3 \cdot 3 + 8 \cdot 4 + 4 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{1 + 16 + 9 + 32 + 20}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{78}{24}$$

$$\bar{x} = 3,25$$

Modus

$$Mo_1 = 2, Mo_2 = 4$$

Mediana

$$Me = 3$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(1 - 3,25)^2 + 8 \cdot (2 - 3,25)^2 + 3 \cdot (3 - 3,25)^2 + 8 \cdot (4 - 3,25)^2 + 4 \cdot (5 - 3,25)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,0625 + 12,5 + 0,1875 + 4,5 + 12,25}{24}$$

$$s^2 = \frac{34,5}{24}$$

$$s^2 = 1,4375$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,4375} = 1,199$$

9.8 Priloga 8: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z zunanjimi institucijami)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 1 + 14 \cdot 2 + 3 \cdot 3 + 2 \cdot 4 + 3 \cdot 5 + 0 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{2 + 28 + 9 + 8 + 15 + 0}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{62}{24}$$

$$\bar{x} = 2,58333$$

Modus

$$Mo = 2$$

Mediana

$$Me = 2$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{2 \cdot (1 - 2,58333)^2 + 14 \cdot (2 - 2,58333)^2 + 3 \cdot (3 - 2,58333)^2 + 2 \cdot (4 - 2,58333)^2 + 3 \cdot (5 - 2,58333)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,01387 + 4,76383 + 0,52084 + 4,01391 + 17,52088}{24}$$

$$s^2 = \frac{31,83333}{24}$$

$$s^2 = 1,32639$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,32639} = 1,152$$

9.9 Priloga 9: Izračuni za 9. vprašanje (delo z otroki)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 1 + 4 \cdot 2 + 4 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + 5 \cdot 5 + 7 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{1 + 8 + 12 + 12 + 25 + 42}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{100}{24}$$

$$\bar{x} = 4,16667$$

Modus

$$Mo = 6$$

Mediana

$$Me = 4$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(1 - 4,16667)^2 + 4 \cdot (2 - 4,16667)^2 + 4 \cdot (3 - 4,16667)^2 + 3 \cdot (4 - 4,16667)^2 + 5 \cdot (5 - 4,16667)^2 + 7 \cdot (6 - 4,16667)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{10,02780 + 18,77784 + 5,44448 + 0,08334 + 3,47219 + 23,52769}{24}$$

$$s^2 = \frac{61,33334}{24}$$

$$s^2 = 2,55556$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{2,55556} = 1,599$$

9.10 Priloga 10: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje s starši)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{4 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + 8 \cdot 3 + 7 \cdot 4 + 2 \cdot 5 + 1 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{4 + 4 + 24 + 28 + 10 + 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{76}{24}$$

$$\bar{x} = 3,16667$$

Modus

$$Mo = 3$$

Mediana

$$Me = 3$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{4 \cdot (1 - 3,16667)^2 + 2 \cdot (2 - 3,16667)^2 + 8 \cdot (3 - 3,16667)^2 + 7 \cdot (4 - 3,16667)^2 + 2 \cdot (5 - 3,16667)^2 + (6 - 3,16667)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{18,77784 + 2,72224 + 0,22223 + 4,86107 + 6,72220 + 8,02776}{24}$$

$$s^2 = \frac{41,33334}{24}$$

$$s^2 = 1,72222$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,72222} = 1,312$$

9.11 Priloga 11: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 0 \cdot 2 + 1 \cdot 3 + 4 \cdot 4 + 9 \cdot 5 + 10 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 0 + 3 + 16 + 45 + 60}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{124}{24}$$

$$\bar{x} = 5,16667$$

Modus

$$Mo = 6$$

Mediana

$$Me = 5$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(3 - 5,16667)^2 + 4 \cdot (4 - 5,16667)^2 + 9 \cdot (5 - 5,16667)^2 + 10 \cdot (6 - 5,16667)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{4,69446 + 5,44448 + 0,25001 + 6,94439}{24}$$

$$s^2 = \frac{17,33334}{24}$$

$$s^2 = 0,72222$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,72222} = 0,85$$

9.12 Priloga 12: Izračuni za 9. vprašanje (sodelovanje z vodstvom)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 1 + 3 \cdot 2 + 5 \cdot 3 + 7 \cdot 4 + 5 \cdot 5 + 3 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{1 + 6 + 15 + 28 + 25 + 18}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{93}{24}$$

$$\bar{x} = 3,875$$

Modus

$$Mo = 4$$

Mediana

$$Me = 4$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(1 - 3,875)^2 + 3 \cdot (2 - 3,875)^2 + 5 \cdot (3 - 3,875)^2 + 7 \cdot (4 - 3,875)^2 + 5 \cdot (5 - 3,875)^2 + 3 \cdot (6 - 3,875)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{8,26563 + 10,54688 + 3,82813 + 0,10938 + 6,32813 + 13,54688}{24}$$

$$s^2 = \frac{42,62503}{24}$$

$$s^2 = 1,77604$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,77604} = 1,333$$

9.13 Priloga 13: Izračuni za 9. vprašanje (naloge, ki niso navedene v smernicah)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{16 \cdot 1 + 1 \cdot 2 + 3 \cdot 3 + 1 \cdot 4 + 0 \cdot 5 + 3 \cdot 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{16 + 2 + 9 + 4 + 0 + 18}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{49}{24}$$

$$\bar{x} = 2,04167$$

Modus

$$Mo = 1$$

Mediana

$$Me = 1$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{16 \cdot (1 - 2,04167)^2 + (2 - 2,04167)^2 + 3 \cdot (3 - 2,04167)^2 + (4 - 2,04167)^2 + 3 \cdot (6 - 2,04167)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{17,36122 + 0,00174 + 2,75519 + 3,83506 + 47,00513}{24}$$

$$s^2 = \frac{70,95834}{24}$$

$$s^2 = 2,95660$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{2,95660} = 1,719$$

9.14 Priloga 14: Izračuni za 10. vprašanje (varno, spodbudno in vključujoče okolje)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 1 + 5 \cdot 2 + 6 \cdot 3 + 9 \cdot 4 + 2 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{2 + 10 + 18 + 36 + 10}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{76}{24}$$

$$\bar{x} = 3,16667$$

Modus

$$Mo = 4$$

Mediana

$$Me = 3$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{2 \cdot (1 - 3,16667)^2 + 5 \cdot (2 - 3,16667)^2 + 6 \cdot (3 - 3,16667)^2 + 9 \cdot (4 - 3,16667)^2 + 2 \cdot (5 - 3,16667)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{9,38892 + 6,80559 + 0,16667 + 6,24995 + 6,72220}{24}$$

$$s^2 = \frac{29,33333}{24}$$

$$s^2 = 1,12222$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,12222} = 1,106$$

9.15 Priloga 15: Izračuni za 10. vprašanje (celostni razvoj in dobrobit/blagostanje otrok)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 1 \cdot 2 + 1 \cdot 3 + 8 \cdot 4 + 14 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 2 + 3 + 32 + 70}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{107}{24}$$

$$\bar{x} = 4,45833$$

Modus

$$Mo = 5$$

Mediana

$$Me = 5$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(2 - 4,45833)^2 + (3 - 4,45833)^2 + 8 \cdot (4 - 4,45833)^2 + 14 \cdot (5 - 4,45833)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{6,04324 + 2,12673 + 1,68053 + 4,10769}{24}$$

$$s^2 = \frac{13,95819}{24}$$

$$s^2 = 0,58159$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,58159} = 0,763$$

9.16 Priloga 16: Izračuni za 10. vprašanje (igra in učenje otrok)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 1 + 9 \cdot 2 + 6 \cdot 3 + 5 \cdot 4 + 2 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{2 + 18 + 18 + 20 + 10}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{68}{24}$$

$$\bar{x} = 2,83333$$

Modus

$$Mo = 2$$

Mediana

$$Me = 3$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$
$$s^2 = \frac{2 \cdot (1 - 2,83333)^2 + 9 \cdot (2 - 2,83333)^2 + 6 \cdot (3 - 2,83333)^2 + 5 \cdot (4 - 2,83333)^2 + 2 \cdot (5 - 2,83333)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{6,72220 + 6,24995 + 0,16667 + 6,80559 + 9,38892}{24}$$

$$s^2 = \frac{29,33333}{24}$$

$$s^2 = 1,22222$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,22222} = 1,106$$

9.17 Priloga 17: Izračuni za 10. vprašanje (uvajanje novincev in prehodi otrok)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{8 \cdot 1 + 6 \cdot 2 + 6 \cdot 3 + 2 \cdot 4 + 2 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{8 + 12 + 18 + 8 + 10}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{56}{24}$$

$$\bar{x} = 2,33333$$

Modus

$$M_o = 1$$

Mediana

$$M_e = 2$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$
$$8 \cdot (1 - 2,33333)^2 + 6 \cdot (2 - 2,33333)^2 + 6 \cdot (3 - 2,33333)^2 + 2 \cdot (4 - 2,33333)^2 + 2 \cdot (5 - 2,33333)^2$$
$$s^2 = \frac{14,22215 + 0,66665 + 2,66669 + 5,55558 + 14,22226}{24}$$

$$s^2 = \frac{37,33333}{24}$$

$$s^2 = \frac{37,33333}{24}$$

$$s^2 = 1,55556$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{1,55556} = 1,247$$

9.18 Priloga 18: Izračuni za 10. vprašanje (razvoj vzgojno-izobraževalnega zavoda in profesionalni razvoj)

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{12 \cdot 1 + 3 \cdot 2 + 5 \cdot 3 + 0 \cdot 4 + 4 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{12 + 6 + 15 + 0 + 20}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{53}{24}$$

$$\bar{x} = 2,20833$$

Modus

$$Mo = 1$$

Mediana

$$Me = 1$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{12 \cdot (1 - 2,20833)^2 + 3 \cdot (2 - 2,20833)^2 + 5 \cdot (3 - 2,20833)^2 + 4 \cdot (5 - 2,20833)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{17,52074 + 0,13020 + 3,13371 + 31,17369}{24}$$

$$s^2 = \frac{51,95834}{24}$$

$$s^2 = 2,16493$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{2,16493} = 1,471$$

9.19 Priloga 19: Izračuni za 17. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 2 + 2 \cdot 7 + 1 \cdot 8 + 2 \cdot 10 + 2 \cdot 14 + 1 \cdot 17 + 2 \cdot 24 + 1 \cdot 27 + 1 \cdot 30 + 1 \cdot 32 + 1 \cdot 35 + 1 \cdot 37 + 1 \cdot 40 + 2 \cdot 42 + 1 \cdot 45 + 1 \cdot 47 + 1 \cdot 49 + 1 \cdot 57 + 1 \cdot 90}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{2 + 14 + 8 + 20 + 28 + 17 + 48 + 27 + 30 + 32 + 35 + 37 + 40 + 84 + 45 + 47 + 49 + 57 + 90}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{710}{24}$$
$$\bar{x} = 29,58333$$

Mediana

$$Me = 27$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$
$$s^2 = \frac{(2 - 29,58333)^2 + 2 \cdot (7 - 29,58333)^2 + (8 - 29,58333)^2 + 2 \cdot (10 - 29,58333)^2 + 2 \cdot (14 - 29,58333)^2 + (17 - 29,58333)^2 + 2 \cdot (24 - 29,58333)^2 + (27 - 29,58333)^2 + (30 - 29,58333)^2 + (32 - 29,58333)^2 + (35 - 29,58333)^2 + (37 - 29,58333)^2 + (40 - 29,58333)^2 + 2 \cdot (42 - 29,58333)^2 + (45 - 29,58333)^2 + (47 - 29,58333)^2 + (49 - 29,58333)^2 + (57 - 29,58333)^2 + (90 - 29,58333)^2}{24}$$
$$s^2 = \frac{760,84009 + 1020,01359 + 465,84013 + 767,01363 + 485,68035 + 158,34019 + 62,34715 + 6,67359 + 0,17361 + 5,84029 + 29,34031 + 55,00699 + 108,50701 + 308,34739 + 237,67371 + 303,34039 + 377,00707 + 751,67379 + 3650,17401}{24}$$
$$s^2 = \frac{9553,83329}{24}$$
$$s^2 = 398,07639$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{398,07639} = 19,952$$

9.20 Priloga 20: Izračuni za 18. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 0,1 + 1 \cdot 0,4 + 1 \cdot 0,5 + 9 \cdot 1 + 10 \cdot 2 + 2 \cdot 3}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0,1 + 0,4 + 0,5 + 9 + 20 + 6}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{36}{24}$$

$$\bar{x} = 1,5$$

Modus

$$Mo = 2$$

Mediana

$$Me = 1$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{(0,1 - 1,5)^2 + (0,4 - 1,5)^2 + (0,5 - 1,5)^2 + 9 \cdot (1 - 1,5)^2 + 10 \cdot (2 - 1,5)^2 + 2 \cdot (3 - 1,5)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{1,96 + 1,21 + 1 + 2,25 + 2,5 + 4,5}{24}$$

$$s^2 = \frac{13,42}{24}$$

$$s^2 = 0,55917$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,55917} = 0,748$$

9.21 Priloga 21: Izračuni za 23. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 0 \cdot 2 + 13 \cdot 3 + 6 \cdot 4 + 5 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 0 + 39 + 24 + 25}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{88}{24}$$

$$\bar{x} = 3,66667$$

Modus

$$Mo = 3$$

Mediana

$$Me = 3$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{13 \cdot (3 - 3,66667)^2 + 6 \cdot (4 - 3,66667)^2 + 5 \cdot (5 - 3,66667)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,77784 + 0,66665 + 8,88884}{24}$$

$$s^2 = \frac{15,33333}{24}$$

$$s^2 = 0,63889$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,63889} = 0,799$$

9.22 Priloga 22: Izračuni za 24. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{0 \cdot 1 + 0 \cdot 2 + 3 \cdot 3 + 17 \cdot 4 + 4 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{0 + 0 + 9 + 68 + 20}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{97}{24}$$

$$\bar{x} = 4,04167$$

Modus

$$Mo = 4$$

Mediana

$$Me = 4$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{3 \cdot (3 - 4,04167)^2 + 17 \cdot (4 - 4,04167)^2 + 4 \cdot (5 - 4,04167)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{3,25523 + 0,02952 + 3,67359}{24}$$

$$s^2 = \frac{6,95834}{24}$$

$$s^2 = 0,28993$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,28993} = 0,538$$

9.23 Priloga 23: Izračuni za 25. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{3 \cdot 1 + 10 \cdot 2 + 10 \cdot 3 + 1 \cdot 4 + 0 \cdot 5}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{3 + 20 + 30 + 4 + 0}{24}$$

$$\bar{x} = \frac{57}{24}$$

$$\bar{x} = 2,375$$

Modus

$$Mo_1 = 2, Mo_2 = 3$$

Mediana

$$Me = 2$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$s^2 = \frac{3 \cdot (1 - 2,375)^2 + 10 \cdot (2 - 2,375)^2 + 10 \cdot (3 - 2,375)^2 + 1 \cdot (4 - 2,375)^2}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,67188 + 1,40625 + 3,90625 + 2,64063}{24}$$

$$s^2 = \frac{5,67188 + 1,40625 + 3,90625 + 2,64063}{24}$$

$$s^2 = \frac{13,62501}{24}$$

$$s^2 = 0,56771$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{0,56771} = 0,753$$

9.24 Priloga 24: Izračuni za 28. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 0,5 + 1 \cdot 0,8 + 2 \cdot 1 + 1 \cdot 2 + 1 \cdot 3 + 1 \cdot 5 + 1 \cdot 6 + 1 \cdot 7 + 1 \cdot 9 + 2 \cdot 10 + 1 \cdot 14,5 + 2 \cdot 15 + 2 \cdot 16 + 1 \cdot 23 + 1 \cdot 25 + 1 \cdot 33 + 2 \cdot 38 + 1 \cdot 40}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{1 + 0,8 + 2 + 2 + 3 + 5 + 6 + 7 + 9 + 20 + 14,5 + 30 + 32 + 23 + 25 + 33 + 76 + 40}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{329,3}{24}$$
$$\bar{x} = 13,72083$$

Mediana

$$Me = 10$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$
$$s^2 = \frac{2 \cdot (0,5 - 13,72083)^2 + (0,8 - 13,72083)^2 + 2 \cdot (1 - 13,72083)^2 + (2 - 13,72083)^2 + (3 - 13,72083)^2 + (5 - 13,72083)^2 + (6 - 13,72083)^2 + (7 - 13,72083)^2 + (9 - 13,72083)^2 + 2 \cdot (10 - 13,72083)^2 + (14,5 - 13,72083)^2 + 2 \cdot (15 - 13,72083)^2 + 2 \cdot (16 - 13,72083)^2 + (23 - 13,72083)^2 + (25 - 13,72083)^2 + (33 - 13,72083)^2 + 2 \cdot (38 - 13,72083)^2 + (40 - 13,72083)^2}{24}$$
$$s^2 = \frac{349,58069 + 166,94785 + 323,63903 + 137,37786 + 114,93620 + 76,05288 + 59,61122 + 45,16956 + 22,28624 + 27,68915 + 0,60711 + 3,27255 + 10,38923 + 86,10300 + 127,21968 + 371,68640 + 1178,95619 + 690,59478}{24}$$
$$s^2 = \frac{3792,11962}{24}$$
$$s^2 = 158,00498$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{158,00498} = 12,570$$

9.25 Priloga 25: Izračuni za 30. vprašanje

Aritmetična sredina

$$\bar{x} = \frac{1 \cdot 26 + 1 \cdot 34 + 2 \cdot 36 + 3 \cdot 40 + 1 \cdot 41 + 1 \cdot 42 + 2 \cdot 45 + 2 \cdot 46 + 1 \cdot 47 + 1 \cdot 48 + 3 \cdot 49 + 1 \cdot 51 + 1 \cdot 53 + 1 \cdot 56 + 1 \cdot 60 + 2 \cdot 61}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{26 + 34 + 72 + 120 + 41 + 42 + 90 + 92 + 47 + 48 + 147 + 51 + 53 + 56 + 60 + 122}{24}$$
$$\bar{x} = \frac{1101}{24}$$
$$\bar{x} = 45,875$$

Modus

$$Mo_1 = 40, Mo_2 = 49$$

Mediana

$$Me = 46$$

Varianca

$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$
$$s^2 = \frac{(26 - 45,875)^2 + (34 - 45,875)^2 + 2 \cdot (36 - 45,875)^2 + 3 \cdot (40 - 45,875)^2 + (41 - 45,875)^2 + (42 - 45,875)^2 + 2 \cdot (45 - 45,875)^2 + 2 \cdot (46 - 45,875)^2 + (47 - 45,875)^2 + (48 - 45,875)^2 + 3 \cdot (49 - 45,875)^2 + (51 - 45,875)^2 + (53 - 45,875)^2 + (56 - 45,875)^2 + (60 - 45,875)^2 + 2 \cdot (61 - 45,875)^2}{24}$$
$$s^2 = \frac{395,01563 + 141,01563 + 195,03125 + 103,54688 + 23,76563 + 15,01563 + 1,53125 + 0,03125 + 1,26563 + 4,51563 + 29,29688 + 26,26563 + 50,76563 + 102,51563 + 199,51563 + 457,53125}{24}$$
$$s^2 = \frac{1746,62506}{24}$$
$$s^2 = 72,77604$$

Standardni odklon

$$SD = \sqrt{s^2} = \sqrt{72,77604} = 8,531$$

9.26 Priloga 26: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in časom zaposlitve v svetovalni službi vrtca (Spearmanov koeficient korelacije rangov)

Primerjava spremenljivk

Tabela 9.26.1: Primerjava spremenljivk

ZAPOREDNA ŠTEVILKA	Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?	Prosim, navedite Vaš čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca.
1.	5	6
2.	4	10
3.	3	14,5
4.	4	7
5.	4	38
6.	5	23
7.	5	0,5
8.	4	25
9.	4	15
10.	4	2
11.	4	10
12.	3	0,5
13.	4	1
14.	4	0,8
15.	3	3
16.	4	5
17.	4	33
18.	4	38
19.	4	16
20.	4	9
21.	4	40
22.	4	1
23.	5	16
24.	4	15

Določitev rangov

Tabela 9.26.2: Določitev rangov (stopnja zadovoljstva)

Stopnja zadovoljstva	Frekvenca (f)	Razredi	$X_K = \text{Rang}$
1	0	/	/

2	0	/	/
3	3	1 – 3	2
4	17	4 – 20	12
5	4	21 – 24	22,5

Tabela 9.26.3: Določitev rangov (čas zaposlitve)

Odgovori	Frekvenca (f)	Razredi	$X_K = \text{Rang}$
0,5	2	1 – 2	1,5
0,8	1	3 – 3	3
1	2	4 – 5	4,5
2	1	6 – 6	6
3	1	7 – 7	7
5	1	8 – 8	8
6	1	9 – 9	9
7	1	10 – 10	10
9	1	11 – 11	11
10	2	12 – 13	12,5
14,5	1	14 – 14	14
15	2	15 – 16	15,5
16	2	17 – 18	17,5
23	1	19 – 19	19
25	1	20 – 20	20
33	1	21 – 21	21
38	2	22 – 23	22,5
40	1	24 – 24	24

Rangiranje

Tabela 9.26.4: Rangiranje

Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?	RANGI 1	Prosim, navedite Vaš čas zaposlitve v svetovalni službi vrtca.	RANGI 2	$X - Y = D$	D^2
5	22,5	6	9	13,5	182,25
4	12	10	12,5	-0,5	0,25
3	2	14,5	14	-12	144
4	12	7	10	2	4
4	12	38	22,5	-10,5	110,25
5	22,5	23	19	3,5	12,25
5	22,5	0,5	1,5	21	441
4	12	25	20	-8	64
4	12	15	15,5	-3,5	12,25
4	12	2	6	6	36
4	12	10	12,5	-0,5	0,25

3	2	0,5	1,5	0,5	0,25
4	12	1	4,5	7,5	56,25
4	12	0,8	3	9	81
3	2	3	7	-5	25
4	12	5	8	4	16
4	12	33	21	-9	81
4	12	38	22,5	-10,5	110,25
4	12	16	17,5	-5,5	30,25
4	12	9	11	1	1
4	12	40	24	-12	144
4	12	1	4,5	7,5	56,25
5	22,5	16	17,5	5	25
4	12	15	15,5	-3,5	12,25
					S = 1645

Izračun

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot \sum(Rx - Ry)^2}{n \cdot (n^2 - 1)}$$

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot 1645}{24 \cdot 575}$$

$$\rho = 1 - \frac{9870}{13800}$$

$$\rho = 0,28478 = 0,28$$

NIZKA POVEZANOST

9.27 Priloga 27: Povezava med stopnjo zadovoljstva z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu in stopnjo obremenjenosti na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu (Spearmanov koeficient korelacije rangov)

Primerjava spremenljivk

Tabela 9.27.1: Primerjava spremenljivk

ZAPOREDNA ŠTEVILKA	Kako bi ocenili Vašo obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu?	Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?
1.	5	5
2.	5	4
3.	3	3
4.	4	4
5.	4	4
6.	3	5
7.	3	5
8.	4	4
9.	4	4
10.	3	4
11.	3	4
12.	3	3
13.	3	4
14.	3	4
15.	3	3
16.	4	4
17.	5	4
18.	5	4
19.	3	4
20.	3	4
21.	5	4
22.	3	4
23.	4	5
24.	3	4

Določitev rangov

Tabela 9.27.2: Določitev rangov (stopnja obremenjenosti)

Stopnja obremenjenosti	Frekvenca (f)	Razredi	$X_K = \text{Rang}$
1	0	/	/
2	0	/	/

3	13	1 – 13	7
4	6	14 – 19	16,5
5	5	20 – 24	22

Tabela 9.27.3: Določitev rangov (stopnja zadovoljstva)

Stopnja zadovoljstva	Frekvenca (f)	Razredi	$X_K = \text{Rang}$
1	0	/	/
2	0	/	/
3	3	1 – 3	2
4	17	4 – 20	12
5	4	21 – 24	22,5

Rangiranje

Tabela 9.27.4: Rangiranje

Kako bi ocenili Vašo obremenjenost na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu?	RANGI 1	Kako bi ocenili Vaše zadovoljstvo z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu?	RANGI 2	$X - Y = D$	D^2
5	22	5	22,5	-0,5	0,25
5	22	4	12	10	100
3	7	3	2	5	25
4	16,5	4	12	4,5	20,25
4	16,5	4	12	4,5	20,25
3	7	5	22,5	-15,5	240,25
3	7	5	22,5	-15,5	240,25
4	16,5	4	12	4,5	20,25
4	16,5	4	12	4,5	20,25
3	7	4	12	-5	25
3	7	4	12	-5	25
3	7	3	2	5	25
3	7	4	12	-5	25
3	7	4	12	-5	25
3	7	3	2	5	25
4	16,5	4	12	4,5	20,25
5	22	4	12	10	100
5	22	4	12	10	100
3	7	4	12	-5	25
3	7	4	12	-5	25
5	22	4	12	10	100
3	7	4	12	-5	25
4	16,5	5	22,5	-6	36

3	7	4	12	-5	25
					S = 1293

Izračun

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot \sum (Rx - Ry)^2}{n \cdot (n^2 - 1)}$$

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot 1293}{24 \cdot 575}$$

$$\rho = 1 - \frac{7758}{13800}$$

$$\rho = 0,43783 = 0,44$$

ZMERNÁ POVEZANOST

9.28 Priloga 28: Povezava med oceno začetne izobrazbe, pridobljene s študijem na FSD, za opravljanje dela na delovnem mestu svet. del. v javnem vrtcu in starostjo SD, sodelujočih v raziskavi (Spearmanov koeficient korelacije rangov)

Primerjava spremenljivk

Tabela 9.28.1: Primerjava spremenljivk

ZAPOREDNA ŠTEVILKA	Kako bi ocenili svojo začetno izobrazbo, ki ste jo pridobili s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na Vašem trenutnem delovnem mestu (svetovalnega delavca v javnem vrtcu)?	Prosim, navedite Vašo starost.
1.	1	34
2.	1	51
3.	2	48
4.	1	61
5.	1	49
6.	1	46
7.	3	53
8.	3	45
9.	3	36
10.	1	40
11.	2	40
12.	1	41
13.	4	56
14.	1	60
15.	4	49
16.	1	61
17.	1	36
18.	3	42
19.	4	49

Določitev rangov

Tabela 9.28.2: Določitev rangov (ocena začetne izobrazbe)

Ocena začetne izobrazbe	Frekvenca (f)	Razredi	X_K = Rang
1	10	1 – 10	5,5
2	2	11 – 12	11,5

3	4	13 – 16	14,5
4	3	17 – 19	18

Tabela 9.28.3: Določitev rangov (starost)

Starost	Frekvenca (f)	Razredi	$X_K = \text{Rang}$
34	1	1 – 1	1
36	2	2 – 3	2,5
40	2	4 – 5	4,5
41	1	6 – 6	6
42	1	7 – 7	7
45	1	8 – 8	8
46	1	9 – 9	9
48	1	10 – 10	10
49	3	11 – 13	12
51	1	14 – 14	14
53	1	15 – 15	15
56	1	16 – 16	16
60	1	17 – 17	17
61	2	18 – 19	18,5

Rangiranje

Tabela 9.28.4: Rangiranje

Kako bi ocenili svojo začetno izobrazbo, ki ste jo pridobili s študijem na Fakulteti za socialno delo, za opravljanje dela na Vašem trenutnem delovnem mestu (svetovalnega delavca v javnem vrtnu)?	RANGI 1	Prosim, navedite Vašo starost.	RANGI 2	$X - Y = D$	D^2
1	5,5	34	1	4,5	20,25
1	5,5	51	14	-8,5	72,25
2	11,5	48	10	1,5	2,25
1	5,5	61	18,5	-13	169
1	5,5	49	12	-6,5	42,25
1	5,5	46	9	-3,5	12,25
3	14,5	53	15	-0,5	0,25
3	14,5	45	8	6,5	42,25
3	14,5	36	2,5	12	144
1	5,5	40	4,5	1	1
2	11,5	40	4,5	7	49
1	5,5	41	6	-0,5	0,25

4	18	56	16	2	4
1	5,5	60	17	-11,5	132,25
4	18	49	12	6	36
1	5,5	61	18,5	-13	169
1	5,5	36	2,5	3	9
3	14,5	42	7	7,5	56,25
4	18	49	12	6	36
					S = 997,5

Izračun

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot \sum(Rx - Ry)^2}{n \cdot (n^2 - 1)}$$

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot 997,5}{19 \cdot 360}$$

$$\rho = 1 - \frac{5985}{6840}$$

$$\rho = 0,125 = 0,13$$

NEZNATNA POVEZANOST

9.29 Priloga 29: Povezava med (ne)upoštevanjem novih normativov glede sistemizacije delovnih mest za svetovalnega delavca v vrtcu in stopnjo zadovoljstva socialnih delavk z delom na področju svetovalnega dela v vrtcu (Hi-kvadrat, Cramerjev koeficient α)

Opažene frekvence

Tabela 9.29.1: Opažene frekvence

	1	2	3	4	5	Skupaj
DA	0	0	2	10	4	16
NE	0	0	1	7	0	8
Skupaj	0	0	3	17	4	24

Teoretične frekvence

Tabela 9.29.2: Teoretične frekvence

	1	2	3	4	5	Skupaj
DA	0	0	2	11,33333	2,66667	16
NE	0	0	1	5,66667	1,33333	8
Skupaj	0	0	3	17	4	24

Odkloni od teoretičnih frekvenc

Tabela 9.29.3: Odkloni od teoretičnih frekvenc

	1	2	3	4	5	Skupaj
DA	0	0	0	-1,33333	1,33333	0
NE	0	0	0	1,33333	-1,33333	0
Skupaj	0	0	0	0	0	0

Izračun Hi-kvadrata

$$\chi^2 = \sum \frac{(f - f')^2}{f'}$$

$$\chi^2 = \frac{(-1,33333)^2}{11,33333} + \frac{(1,33333)^2}{2,66667} + \frac{(1,33333)^2}{5,66667} + \frac{(-1,33333)^2}{1,33333}$$

$$\chi^2 = 0,126475612 + 0,66666625 + 0,313723737 + 0,779699647$$

$$\chi^2 = 1,88656$$

Izračun Cramerjevega koeficienta α

$$\alpha = \sqrt{\frac{\chi^2}{n(h-1)}}$$

$$\alpha = \sqrt{\frac{1,88656}{24(2-1)}}$$

$$\alpha = 0,28$$

ŠIBKA POVEZANOST

9.30 Priloga 30: Kvalitativna analiza (odprto kodiranje za 6. vprašanje)

Tabela 9.30.1: Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A6/8	»Iskanje skupne poti, mnenj, ...«	Komunikacija	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/12	»Pridobiti zaupanje staršev, da sodelujejo.«	Pridobitev zaupanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/17a	»Nekateri starši posegajo v avtonomijo institucije ...«	Poseganje v avtonomijo institucije	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/17b	»... nekateri starši imajo slabši uvid v otrokove potrebe ali ga skoraj nimajo ...«	Slabši uvid v otrokove potrebe	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/17c	»... jezikovne ovire.«	Jezikovne ovire	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/18a	»Časovna stiska staršev ...«	Časovna stiska	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/18b	»... turnusno delo ...«	Izmensko delo	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/18c	»... jezikoslovne bariere.«	Jezikovne ovire	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/21a	»Zaradi pričakovanj ...«	Pričakovanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/21b	»... in zahtev.«	Zahteve	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/23a	»Nekateri starši so zelo odprti za sodelovanje, drugi pa nezainteresirani ...«	Nezainteresiranost za sodelovanje	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/23b	»... ali celo odklonilni.«	Odklanjanje sodelovanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/27	»Potreba po dodatnem znanju.«	Pomanjkanje znanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/38	»Vedno bolj zahtevnejše generacije staršev. Nekateri so pretirano zaščitniški do svojih otrok, druga skrajnost pa, da zanemarjajo svoje otroke v smislu, da ne prepoznavajo njihovih potreb.«	Skrajnosti v starševstvu – od pretirane skrbnosti do zanemarjanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/39	»Zaradi pomanjkanja časa.«	Časovna stiska	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/42	»Ker intenzivno in kvalitetno sodelovanje	Vstop v njihov osebni prostor	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv

	<i>pomeni tudi vstop v njihov prostor.«</i>				
A6/44a	<i>»Različni pogledi na samo vzgojo ...«</i>	Različni pogledi na vzgojo	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/44b	<i>»... kulturne razlike ...«</i>	Kulturne razlike	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/44c	<i>»... nerazumevanje jezika ...«</i>	Jezikovne ovire	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/44d	<i>»... nezavedanje realnega stanja (si zatiskajo oči ali zanikajo, da ima njihov otrok težave na posameznem področju) ...«</i>	Težave s sprejemanjem otrokovih primanjkljajev	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/46	<i>»Visoka pričakovanja staršev.«</i>	Pričakovanja	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/47a	<i>»Starši imajo svoja osebna mnenja, vrednote, navade in načela, preko katerih ne znajo ali nočejo pogledati ...«</i>	Vztrajnost staršev pri lastnih stališčih	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/47b	<i>»... to terja individualno delo z vsakim posameznikom ...«</i>	Individualno delo	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/47c	<i>»... Starši so že oblikovane, dozorele osebnosti in vsak razgovor z njimi je izziv.«</i>	Zahtevnost pogovora z dozorelimi osebnostmi	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/49	<i>»Starši pogosto ne razumejo, ne morejo sprejeti, da je z njihovim otrokom nekaj narobe.«</i>	Težave s sprejemanjem otrokovih primanjkljajev	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
A6/54	<i>»Opravljam naloge, ki niso vezane toliko na stik s starši. Večino tega dela prevzema kolegica – pedagoginja.«</i>	Delo sodelavke	Sodelovanje s starši	/	Največji izziv
B6/15	<i>»Pri strokovnih delavcih (posameznikih) je opaziti, da pogosto izberejo ravnanja, ki niso primerna ali spoštljiva do otroka ali sodelavca. Najtežje je odrasle ljudi s svojimi karakterji ozaveščati o njegovih ravnanjih,</i>	Izzivi pri ozaveščanju vedenj strokovnih delavcev	Sodelovanje z vzgojitelji/ pomočniki	/	Največji izziv

	<i>odzivih in skupaj z njimi iskati rešitve.«</i>				
B6/19	<i>»Drugačen pogled na situacijo, enostransko videnje problema.«</i>	Različni pogledi	Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	/	Največji izziv
B6/22	<i>»Z vzgojitelji/pomočniki je potrebno delati na dvigu kakovosti – vsak dan. Pogosto nimamo istega pogleda na to, kaj kakovost v vrtcih je.«</i>	Različni pogledi	Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	/	Največji izziv
B6/34	<i>»Predvsem zaradi timskega sodelovanja. Z enim z lahkoto sodelujem, z drugimi je nekoliko težje.«</i>	Razlike v tiskem sodelovanju	Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki	/	Največji izziv
C6/16a	<i>»Ker so nedosegljivi...«</i>	Nedosegljivost	Sodelovanje z zunanjimi institucijami	/	Največji izziv
C6/16b	<i>»... in počasni (neučinkoviti).«</i>	Počasnost	Sodelovanje z zunanjimi institucijami	/	Največji izziv
D6/11	<i>»Ker imamo včasih različne poglede.«</i>	Različni pogledi	Sodelovanje z vodstvom	/	Največji izziv

9.31 Priloga 31: Kvalitativna analiza (osno kodiranje za 6. vprašanje)

TEMA: Največji izziv

- Sodelovanje s starši **f = 27**
- Komunikacija (A6/8) **f = 1**
 - Pridobitev zaupanja (A6/12) **f = 1**
 - Poseganje v avtonomijo institucije (A6/17a) **f = 1**
 - Slabši uvid v otrokove potrebe (A6/17b) **f = 1**
 - Jezikovne ovire (A6/17c), (A6/18c), (A6/44c) **f = 3**
 - Časovna stiska (A6/18a), (A6/39) **f = 2**
 - Izmenko delo (A6/18b) **f = 1**
 - Pričakovanja (A6/21a), (A6/46) **f = 2**
 - Zahteve (A6/21b) **f = 1**
 - Nezainteresiranost za sodelovanje (A6/23a) **f = 1**
 - Odklanjanje sodelovanja (A6/23b) **f = 1**
 - Pomanjkanje znanja (A6/27) **f = 1**
 - Skrajnosti v starševstvu – od pretirane skrbnosti do zanemarjanja (A6/38) **f = 1**
 - Vstop v njihov osebni prostor (A6/42) **f = 1**
 - Različni pogledi na vzgojo (A6/44a) **f = 1**
 - Kulturne razlike (A6/44b) **f = 1**
 - Težave s sprejemanjem otrokovih primanjkljajev (A6/44d), (A6/49) **f = 2**
 - Vztrajnost staršev pri lastnih stališčih (A6/47a) **f = 1**

- Individualno delo (A6/47b) **f = 1**
- Zahtevnost pogovora z dozorelimi osebnostmi (A6/47c) **f = 1**
- Delo sodelavke (A6/54) **f = 1**
- Sodelovanje z vzgojitelji/pomočniki **f = 4**
 - Izzivi pri ozaveščanju vedenj strokovnih delavcev (B6/15) **f = 1**
 - Različni pogledi (B6/19), (B6/22) **f = 2**
 - Razlike v timskem sodelovanju (B6/34) **f = 1**
- Sodelovanje z zunanjimi institucijami **f = 2**
 - Nedosegljivost (C6/16a) **f = 1**
 - Počasnost (C6/16b) **f = 1**
- Sodelovanje z vodstvom **f = 1**
 - Različni pogledi (D6/11) **f = 1**